

13 STORIES เรื่องเล่าที่ยากบอก

“ภารกิจสื่อเกาะติดปฏิบัติการช่วยเหลือ 13 ชีวิตติดถ้ำหลวง”

หนึ่งเดียว / หนึ่งเป้าหมาย / หนึ่งความรู้สึก / หนึ่งคุณค่าสื่อสาธารณะ

หนังสือ 13 Stories เรื่องเล่าที่อยากบอก “ภารกิจสื่อเกาะติดปฏิบัติการช่วยเหลือ 13 ชีวิตติดถ้ำหลวง”

คณะผู้จัดทำ

กองบรรณาธิการ วรินทร์รา บุญชัย
ภัทรารณณ์ สุวรรณโชติ
ธารินี อินทรนันท์
ธนพงษ์ ทิพย์สุขุม
กชกร ภู่อระกุล

ภาพประกอบ สมชาย เสียงใส
เชษฐัฐธิดา พิเชษฐไพบูลย์
Facebook : ThaiPBS
www.ThaiPBS.com

แบบปกและรูปเล่มบริษัท เจเอสที พับลิชชิ่ง จำกัด

จัดทำโดย สถาบันวิชาการสื่อสารสาธารณะ (สวส.)
องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพ
สาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.)

145 ถนนวิภาวดีรังสิต
แขวงตลาดบางเขน เขตหลักสี่
กรุงเทพฯ 10210
โทรศัพท์ 0 2790 2000
www.thaipbs.or.th

ชีวิต ปลอดภัย

...1 ปีที่แล้ว...

13 ชีวิต ทีมฟุตบอลหมูป่าอะคาเดมีแม่สาย เดินทางเข้าไปสำรวจบริเวณถ้ำหลวง ภายในวนอุทยาน ถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย แล้วไม่สามารถกลับออกมาได้

ผู้คนนับร้อยนับพัน เข้าร่วมการปฏิบัติการค้นหา และกู้ภัยถ้ำหลวง ปฏิบัติการสำคัญระดับโลกที่รวบรวมผู้เชี่ยวชาญด้านการกู้ภัย การดำน้ำ การขุดเจาะ นักภูมิศาสตร์ นักปีนเขา ตำรวจ ทหาร เอกชนจากทุกภาคส่วน และจิตอาสาทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ผู้คนนับล้านคนจากทั่วทุกมุมโลก ฝ้าติดตามปฏิบัติการครั้งสำคัญนี้และเอาใจช่วยให้ทั้ง 13 ชีวิตปลอดภัย

ภาพการทำงานอย่างหนักของเจ้าหน้าที่ การเฝ้ารอดด้วยความหวังของครอบครัว การพยายามของทุกภาคส่วน ภาพแห่งความดีใจเมื่อทั้ง 13 ชีวิตปลอดภัยและกลับสู่อ้อมกอดของครอบครัวอีกครั้ง รวมไปถึงภาพความเสียสละของจ่าแซม วีรบุรุษถ้ำหลวง ยังคงอยู่ในความทรงจำของใครหลายคน

ไทยพีบีเอส ฝ้าสังเกตสถานการณ์ เกาะติดการปฏิบัติการกู้ภัย พยายามในการเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้ปฏิบัติการครั้งนี้สำเร็จ ด้วยความหวังและเป้าหมายเดียวกันที่อยากให้ทุกคนกลับออกมาอย่างปลอดภัย

แม้ว่าความลำบาก ความกดดัน ความเหนื่อยล้า จะทำให้บั้นทอนแรงกำลังในการทำงานลงไป ไม่น้อย แต่ก็ไม่ได้ทำให้ความทุ่มเทที่มีลดลงไป และเมื่อภารกิจสำเร็จลงสิ่งที่เราทุกคนได้มันคือความประทับใจ ความภาคภูมิใจและความสุขที่เกิดขึ้นพร้อมๆ กับคนอื่นๆ อีกหลายล้านคนทั่วโลก

13 Stories เรื่องเล่าที่อยากบอก “ภารกิจสี่สัปดาห์ปฏิบัติการช่วยเหลือ 13 ชีวิตติดถ้ำหลวง เป็นเรื่องเล่าจากประสบการณ์การทำงานของไทยพีบีเอส ในช่วงเวลานั้น ความรู้สึกของทีมงานที่เกิดขึ้น ถูกบันทึกเอาไว้ในหนังสือเล่มนี้

หนังสือเล่มนี้ไม่ใช่หนังสือวิชาการ ไม่ใช่การถอดบทเรียนการทำงานและความผิดพลาด แต่หนังสือเล่มนี้เป็นตัวแทนความรู้สึกของทีมงานไทยพีบีเอส ที่เกาะติดช่วยเหลือ 13 ชีวิตที่ถ้ำหลวงในช่วงเวลานั้น

และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์กับผู้อ่านที่สนใจเบื้องหลังการทำงานของสื่อ และเพื่อเป็นจุดรวมความรู้สึกและแรงบันดาลใจอันดีให้แก่ไทยพีบีเอสและพี่น้องสื่อมวลชนทุกคน

คณะผู้จัดทำ

23 มิถุนายน 2562: 1 ปีหลังจากเหตุการณ์ถ้ำหลวง

สารบัญ Content

บทนำ (1) 07

บทนำ (2) 17

1

01 หนึ่งเดียว 22

One Team/Seamless/One Goal 24

02 หนึ่งเป้าหมาย 32

เรื่องเล่า วนอุทยานถ้ำหลวง - ขุนน้ำนางนอน 34

24 hour The Reporter Stories 39

ห้องข่าวไทยพีบีเอส (Thai PBS War Room) 76

กองกำลังสนับสนุนผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จ 98

สร้างสรรค์รายการ...เติมเต็มเนื้อหา...

เสริมสมดุลความรู้ลึก 106

Online Mission 116

งานกราฟิก แบบจำลองความเข้าใจ 128

เครือข่ายพลเมืองกับพลังเงียบที่ท้ายถ้ำหลวง 138

2

3	03 หนึ่งความรู้สึก	150
	เสน่ห์งานข่าวกับการสื่อสารความรู้สึก	152
	แรงบันดาลใจจากเรื่องจริงสู่แอนิเมชัน	166
4	04 หนึ่งคุณค่าสื่อสารธารณะ	172
	งานข่าวถ้ำหลวงในแบบสื่อสารธารณะ	174
	สื่อมวลชนและกฎกรอบทางจริยธรรม	184
5	บทส่งท้าย: สื่อแห่งความเข้าใจ	188

บทนำ

#คนแปลกหน้าที่อยากเจอ...

23 มิถุนายน พ.ศ. 2561 จุดเริ่มต้นของเหตุการณ์ที่กลายเป็นประเด็นสำคัญระดับโลกเกิดขึ้น เมื่อนักฟุตบอลเยาวชนทีมฟุตบอลหมูป่าอะคาเดมีแม่สาย พร้อมด้วยผู้ช่วยฝึกสอน รวมจำนวน 13 คน เดินทางเข้าไปสำรวจบริเวณถ้ำหลวง ภายในวนอุทยานถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย แล้วไม่สามารถกลับออกมาได้ เพราะน้ำและโคลนไหลมาปิดทางออกบริเวณสามแยก จนนำมาสู่ “การปฏิบัติการค้นหาและกู้ภัยถ้ำหลวง” ในระหว่างวันที่ 23 มิถุนายน – 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2561 ปฏิบัติการสำคัญระดับโลกที่รวบรวมผู้เชี่ยวชาญด้านการกู้ภัย การดำน้ำ การขุดเจาะ นักภูมิศาสตร์ นักปีนเขา ตำรวจ ทหาร เอกชนจากทุกภาคส่วน¹ และจิตอาสาทั้งในประเทศและต่างประเทศหลายพันคน ที่ต่างระดมสรรพกำลังและอุปกรณ์เครื่องมือมาเพื่อร่วมปฏิบัติการช่วยเหลือทั้ง 13 คน

คนแปลกหน้า 13 คน จากทีมฟุตบอลเล็กๆ ในอำเภอแม่สาย กลายเป็น 13 คน ที่ทั่วโลกอยากเจอมากที่สุด และเป็น 13 คน ที่นำพาคนแปลกหน้าจำนวนมาก ที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อนมาพบเจอและร่วมทำภารกิจชีวิตครั้งนี้ร่วมกัน จากวันนั้นจนถึงวันนี้พวกเขากลายเป็น #คนแปลกหน้าที่ใครๆก็รู้จัก

#ถ้ำหลวง

“ถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน” อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ในวันนี้ย่อมแตกต่างไปจากอดีตที่ไม่เป็นที่รู้จัก เราทุกคนแทบไม่รู้จักถ้ำหลวงขุนน้ำนางนอน เราารู้เพียงว่าถ้ำหลวงแห่งนี้เป็นที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เปิดให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปชมความงามของถ้ำได้เพราะ Google บอกไว้แบบนี้ ใครจะรู้ว่าจะมีเหตุการณ์ธรรมดาที่แสนยิ่งใหญ่เกิดขึ้น และนำมาซึ่งปฏิบัติการสำคัญระดับโลกอย่าง “ปฏิบัติการค้นหาและกู้ภัยถ้ำหลวง” ถ้ำหลวงในวันนี้กลายเป็นที่รู้จัก ถ้ำหลวงในวันนี้ได้รับการฟื้นฟู และถ้ำหลวงในวันนี้กลายเป็นความทรงจำของใครหลายคนไปแล้ว

1 <https://th.wikipedia.org/wiki/ปฏิบัติการค้นหาและกู้ภัยถ้ำหลวง>

ลำดับเหตุการณ์ปฏิบัติการค้นหาและกู้ภัยถ้ำหลวง²

ที่	วันที่	เหตุการณ์สำคัญ
1	23 มิถุนายน 2561	- ยาวชนทีมหมูป่าอะคาเดมี พร้อมโค้ช รวม 13 คน เดินทางไปที่ถ้ำหลวง หลังจากการฝึกซ้อมฟุตบอล - 17.00 น. เจ้าหน้าที่วนอุทยานถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน จะปิดสำนักงาน แต่สังเกตเห็น รถจักรยานยนต์ 1 คัน และรถจักรยาน 11 คันจอดอยู่บริเวณทางเข้าปากทางถ้ำหลวงฯ จึงได้เข้าไปตรวจสอบ และพบรองเท้า กระเป๋าเป้ทิ้งไว้บริเวณทางเข้าถ้ำ และทราบจากผู้ปกครองคนหนึ่งว่าติดตูลูกชายไม่ได้
2	24 มิถุนายน 2561	- 01.00 น. ทีมกู้ภัยท้องถิ่นได้นำถังออกซิเจนและเชือกนำเข้าไปในถ้ำเพื่อติดตามค้นหาผู้ที่คาดว่าจะหายเข้าไปในถ้ำฯ และได้พบรองเท้าแตะ จำนวน 12 คู่ และกระเป๋า จำนวนหนึ่งตกอยู่กับพื้นภายในบริเวณภายในถ้ำที่กู้ภัยฯ เข้าไปค้นหา - ทีมนักประดาน้ำ เริ่มดำน้ำค้นหาโดยพบรอยนิ้วมือตามฝาผนังถ้ำ แต่ต้องหยุดการค้นหาชั่วคราวเพราะระดับน้ำที่สูงขึ้น และอุปกรณ์ไม่เพียงพอ - ประสานหน่วยซีล กองทัพเรือ เดินทางมาร่วมค้นหา
3	25 มิถุนายน 2561	- หน่วยซีลร่วมปฏิบัติการ และเริ่มการค้นหา เวลา 02.00 น. ท่ามกลางระดับน้ำที่เพิ่มสูงขึ้น โดยช่วงเที่ยงวันสามารถทะลุโมงค์ถ้ำไปยังอีกฟากหนึ่งได้ พบร่องรอย แต่ยังไม่พบผู้สูญหาย
4	26 มิถุนายน 2561	- หน่วยซีล เดินหน้าค้นหาต่อ โดยเดินทางถึงโถง 3 พร้อมส่งกำลังเพิ่มเติม ทั้งนักทำลายใต้น้ำจู่โจม พยาบาลเวชศาสตร์ใต้น้ำ และเจ้าหน้าที่สื่อสาร - เจ้าหน้าที่เร่งการระบายน้ำออกจากถ้ำอย่างต่อเนื่อง - มีการค้นหาปล่องและโพรงที่อาจสามารถเชื่อมเข้าไปยังถ้ำได้

ที่	วันที่	เหตุการณ์สำคัญ
5	27 มิถุนายน 2561	- หน่วยซีล เดินทางค้นหาไปถึงยังหาดพัทยา แต่ยังไม่พบผู้ประสบภัย - การค้นหาทุกด้านยังคงเดินทางต่อเนื่อง - นายโรเบิร์ต ชาร์ลส์ ฮาร์เปอร์ นายริชาร์ด วิลเลียม สแตนตัน และนายจอห์น โวลันเธิน ผู้ชำนาญการดำน้ำในถ้ำจาก British Cave Rescue Council ของสหราชอาณาจักร เดินทางถึงไทยเพื่อให้ความช่วยเหลือ
6	28 มิถุนายน 2561	- มีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการอย่างเป็นทางการ - ทีมนักวิชาการ นักธรณี กรมทรัพยากรธรณี และผู้เชี่ยวชาญเรื่องถ้ำ ประเมินแผนการเจาะผนังถ้ำ เพื่อช่วยการระบายน้ำ - ทีมสนับสนุนและทีมสำรวจเร่งสำรวจโพรงด้านนอกทั้งฝั่งทิศเหนือและทิศใต้
7	29 มิถุนายน 2561	- ระดับน้ำในถ้ำเพิ่มสูงขึ้น จึงต้องมีการเสริมเครื่องสูบน้ำเพื่อดำเนินการ - หน่วยซีล ขอการสนับสนุนถังอากาศเพิ่มเติม โดยใช้กำลังทหาร กู้ภัย และทีมอาสาสมัครเข้าไปยังจุดปฏิบัติการในถ้ำ
8	30 มิถุนายน 2561	- หน่วยซีลถึงสามแยกในถ้ำ พบน้ำท่วมทั่วบริเวณ และตั้งจุดปฏิบัติการส่วนหน้าบริเวณโถง 3 และเตรียมวางเชือกนำทางเพื่อค้นหา 13 ผู้สูญหาย
9	1 กรกฎาคม 2561	- หน่วยซีล พร้อมนายแพทย์ ร่วมดำน้ำถ้ำกับทีมจากต่างประเทศ เพื่อค้นหาอย่างต่อเนื่อง - ขณะที่ด้านนอกถ้ำเริ่มมีการจัดระเบียบพื้นที่ เพื่อเตรียมความพร้อมในการลำเลียงผู้ประสบภัย - การสำรวจโพรงถ้ำ ทั้งฝั่งท้ายถ้ำและฝั่งผาหมียังเดินทางต่อไป แม้โอกาสในการพบทางเชื่อมเข้าไปในถ้ำจะเป็นไปได้ยาก

ที่	วันที่	เหตุการณ์สำคัญ
10	2 กรกฎาคม 2561	- 22.20 น. ผู้ว่าฯ เชียงราย แกลงข่าวยืนยันว่าพบทั้ง 13 ชีวิต ยืนยันทุกคนปลอดภัย และจะเร่งวางแผนเพื่อเข้าช่วยเหลือ ท่ามกลางเสียงโห่ร้องดีใจของผู้ปกครอง และทีมงานทุกคนที่ปักหลักรออยู่หน้าถ้ำหลวง
11	3 กรกฎาคม 2561	- เพจเฟซบุ๊ก Thai Navy SEAL ได้นำคลิปวีดิโอที่หน่วยซีล และทีมช่วยเหลือต่างชาติ ได้พบเด็กและโค้ชทั้ง 13 คนที่ติดในถ้ำหลวง ซึ่งอยู่บริเวณหาดทรายห่างจากพัทยาบีช 200 เมตร โดยมีรายงานว่าผู้ที่สามารถเข้าไปพบทีมหมูป่าทั้ง 13 คนได้เป็นทีมแรก คือ นักดำถ้ำจากประเทศอังกฤษ และมีหน่วยซีลติดตามมาสมทบทันที สำหรับนักดำน้ำชาวอังกฤษ 2 คนที่สนทนาร่วมกับทีมหมูป่าในคลิปนี้ คือ นายริชาร์ด สแตนตัน และ นายจอห์น ไวลันเรน - ผู้ว่าฯ เชียงราย แกลงอย่างเป็นทางการ ขอขอบคุณทุกคนที่ช่วยเหลือ 13 ชีวิต สำเร็จ ระบุเพิ่งผ่านขั้นตอนแรกคือการค้นหา แต่ยังคงกู้ชีพและส่งกลับสู่อ้อมอกของครอบครัว
12	4 กรกฎาคม 2561	- เพจเฟซบุ๊ก Thai Navy SEAL เปิดเผยคลิปพูดคุยและดูแลทั้ง 13 คน - เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายเร่งสูบน้ำและเติมออกซิเจนเข้าไปในถ้ำตลอดทั้งวัน
13	5 กรกฎาคม 2561	- เร่งเติมออกซิเจนเข้าถ้ำ เร่งสูบน้ำออกจากถ้ำ และการสำรวจโพรงเพื่อหาทางเข้าถ้ำ ยังคงดำเนินต่อไป แต่ต้องทำงานแข่งกับเวลาและสภาพอากาศ
14	6 กรกฎาคม 2561	- ซีลนอกราชการ จ.อ.สมาน กุนัน เสียชีวิตขณะเข้าปฏิบัติการกิจดำน้ำลำเลียงขวดอากาศ
15	7 กรกฎาคม 2561	- เฟซบุ๊ก Thai Navy SEAL โพสต์ข้อความ พร้อมรูปภาพที่มีลายมือเขียนจำนวน 7 แผ่น ระบุว่า ข้อความจากทีมหมูป่าและโค้ช
16	8 กรกฎาคม 2561	- เริ่มปฏิบัติการกู้ภัย และสามารถพาทีมหมูป่า 4 คนแรก ออกจากถ้ำหลวงได้ปลอดภัย
17	9 กรกฎาคม 2561	- ทีมหมูป่าอีก 4 คนถัดมาออกจากถ้ำหลวงได้อย่างปลอดภัย
18	10 กรกฎาคม 2561	- ทีมหมูป่า 5 คนสุดท้าย พร้อมเจ้าหน้าที่ชุดปฏิบัติการ ออกจากถ้ำหลวงได้อย่างปลอดภัย เป็นการจบภารกิจปฏิบัติการค้นหาและกู้ภัยถ้ำหลวง

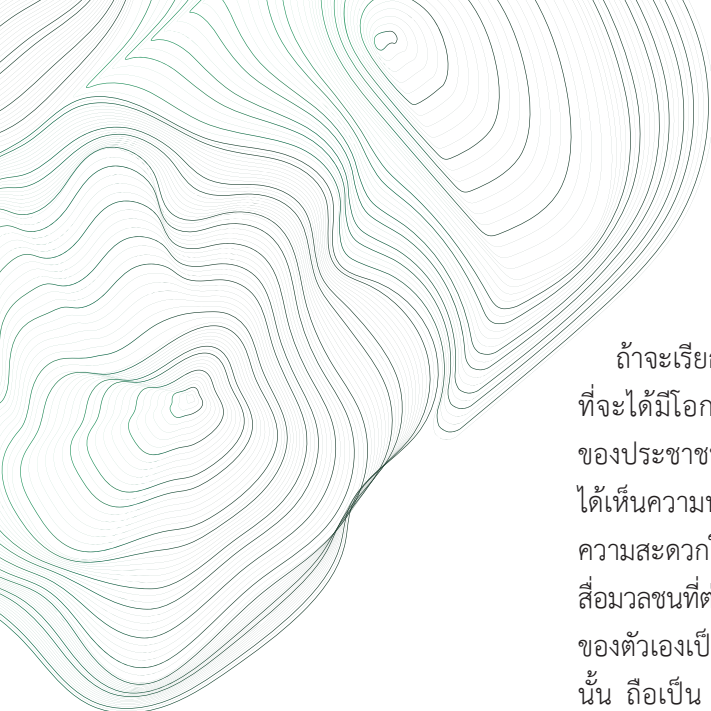
18 วันแห่งความหวัง การรอดคอย ความกดดัน มิตรภาพ และการเรียนรู้

“การกู้ภัยถ้ำ” (Cave rescue) ไม่ใช่เรื่องใหม่สำหรับโลกใบนี้ แต่นี่คือเหตุการณ์กู้ภัยในถ้ำครั้งแรกที่เกิดขึ้นในประเทศไทย และดูจะเป็นสถานการณ์ที่ยากลำบากมากสำหรับการเผชิญเหตุครั้งแรก เป็นการทำงานในพื้นที่ที่ไม่มีใครคุ้นชินมากนัก เพราะแม้ว่าวนอุทยานถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอนแห่งนี้ จะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เปิดให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปชมความงามของถ้ำที่มีความยาวมากที่สุดเป็นอันดับ 4 ของประเทศไทย และเป็นพื้นที่ของการศึกษาวิจัย เนื่องจากภายในถ้ำหลวงมีหลักฐานที่แสดงถึงวิวัฒนาการของถ้ำจำนวนมาก เช่น รอยการไหลของน้ำเป็นริ้วคลื่น (ripple mark) ระดับพื้นถ้ำเก่า หินถล่มขนาดใหญ่และเล็กจำนวนมาก รอยแตกแบบมีแรงดึง (tension crack) รอยระดับน้ำ หลุมยุบ โพรงเพดานถ้ำ และรอยแตกของผนัง ถือเป็นถ้ำที่มีความเหมาะสมในเชิงการศึกษาวิจัยก็ตาม แต่ก็ต้องยอมรับว่ามีคนอีกจำนวนไม่น้อยที่ยังไม่รู้จัก “ถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน”

แม้ปฏิบัติการกู้ภัยถ้ำในครั้งนี้ ประเทศไทยจะได้รับความร่วมมือจากหลายภาคส่วน หลายหน่วยงาน และหลายสาขาอาชีพ ทั้งจากหน่วยงานภายในประเทศและต่างประเทศก็ตาม แต่การปฏิบัติการก็สำคัญภายใต้ความกดดันของทุกความหวังที่รอดคอยทั้ง 13 คนวันแล้ววันเล่า สภาพภูมิอากาศ ระดับน้ำและปริมาณฝนที่ดูจะไม่เอื้ออำนวยให้ภารกิจครั้งนี้สำเร็จได้โดยง่าย และที่สำคัญการทำงานที่ต้องแข่งกับ “เวลา” ทุกก้าวของภารกิจที่ผ่านไปในแต่ละวัน ถูกท้าทายด้วยข้อจำกัดของเวลาที่เสียไปอยู่เสมอ ดังนั้นการวางแผนที่ดี การตัดสินใจที่เด็ดขาด และความร่วมมือในการปฏิบัติการด้วยเป้าหมายเดียวกัน จึงทำให้ปฏิบัติการครั้งนี้สำเร็จลุล่วง และสามารถช่วยเหลือทั้ง 13 คนได้อย่างปลอดภัย รวมระยะเวลาปฏิบัติการทั้งสิ้น 18 วัน

นอกจากปฏิบัติการครั้งนี้จะนำมาซึ่งความสำเร็จของ “ภารกิจที่เป็นไปไม่ได้” (Mission Impossible) แล้วเรายังเห็นภาพการทำงานที่เป็นหนึ่งเดียว เมื่อทุกคนมีเป้าหมายเดียวกัน ก่อเกิดมิตรภาพความสัมพันธ์ของกลุ่มเครือข่ายต่างๆ เราต้องขอบคุณความรู้ชุดใหม่สำหรับปฏิบัติการกู้ภัยถ้ำของประเทศไทย และที่สำคัญเราได้เห็นภาพความเสียสละของทุกคนในรูปแบบต่างๆ ตั้งแต่การใช้กำลังร่างกายในการช่วยเหลือปฏิบัติการที่หน้าถ้ำ หลังถ้ำและบริเวณโดยรอบ การเสียสละกำลังเงินในการช่วยสนับสนุนด้านอาหารและสิ่งของต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน การเสียสละพื้นที่นาในการรับระบายน้ำออกจากถ้ำ อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องมื่อต่างๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน รวมถึงการเสียสละชีวิตในการปฏิบัติหน้าที่จนวินาทีสุดท้ายอย่าง “จำแซม” จำเอก สมาน กุนัน วีรบุรุษถ้ำหลวง

จึงไม่แปลกที่เรื่องเด็กติดถ้ำและปฏิบัติการกู้ภัยถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอนในครั้งนี้จะได้รับความสนใจและติดตามจากคนทั่วโลก เพราะนอกจากทีมงานเจ้าหน้าที่และจิตอาสาที่ปฏิบัติการช่วยเหลือในพื้นที่แล้ว “สื่อมวลชน” ทั้งสื่อกระแสหลัก สื่อในพื้นที่ และสื่อต่างประเทศ ก็ดูจะเป็นกองทัพสำคัญที่ไปยึดฐานที่มั่นบริเวณโดยรอบพื้นที่ปฏิบัติการ เพื่อเกาะติดและรายงานสถานการณ์อย่างต่อเนื่องตั้งแต่วันแรกจนถึงวันสุดท้ายของปฏิบัติการและกู้ภัยทั้ง 13 คนได้สำเร็จ

“ช่วงเวลาทองของสื่อมวลชน”

ถ้าจะเรียกช่วงเวลาดังกล่าวว่าเป็น “ช่วงเวลาทองของสื่อมวลชน” ที่ได้มีโอกาสแข่งขันกันเพื่อชิงพื้นที่ทางการตลาดและความนิยมของประชาชน ก็คงจะไม่ถูกต้องนัก เพราะเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้เราเห็นความพร้อมของทุกคนที่จะช่วยเหลือและมีส่วนร่วมเพื่ออำนวยความสะดวกให้ปฏิบัติการดังกล่าวสำเร็จได้โดยเร็ว ไม่เว้นแม้แต่กระทั่งสื่อมวลชนที่ต่างก็ปฏิบัติตามกฎระเบียบและกติกาในการเข้าไปทำหน้าที่ของตัวเองเป็นอย่างดี ดังนั้นหากจะให้ถูกต้องคงต้องกล่าวว่าเวลานั้น ถือเป็น “ช่วงเวลาพิสูจน์คุณภาพของสื่อ” น่าจะเหมาะสมกว่า

เพราะคุณภาพของสื่อในที่นี้ไม่ใช่เพียงผลงานที่ออกบนหน้าจอโทรทัศน์ หน้าหนังสือพิมพ์ หรือทางสื่อโซเชียลมีเดีย (social media) ที่มีคุณภาพเพียงเท่านั้น แต่การยึดมั่นจริยธรรม จรรยาบรรณสื่อ และการเคารพกฎกติกาในพื้นที่ดูจะเป็นสิ่งที่สื่อมวลชนทุกคนไม่ควรมองข้าม

“สื่อยุคใหม่ต้องสั้น กระชับ ฉับไว เข้าใจง่าย แชร่ได้ทันที” น่าจะเป็นนิยามที่ใกล้เคียงความต้องการของประชาชนที่มีต่อสื่อยุคใหม่ในปัจจุบัน ดังนั้นสื่อมวลชนจึงพยายามปรับตัวและตอบสนองต่อความต้องการของ ผู้เสพสื่อที่มีพฤติกรรมเปลี่ยนไปให้ได้มากที่สุด ความรวดเร็ว ความหือหาว พาดหัวข่าว ภาพข่าว และข้อมูลเชิงลึก จึงถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นกลยุทธ์ในการสร้างความแตกต่างและดึงดูดความสนใจของประชาชนตามแนวทางของแต่ละสำนักข่าว หากแต่กลยุทธ์เหล่านี้อาจไม่สามารถใช้งานได้ในทุกกรณี ดังเช่นกรณีการนำเสนอข่าวสารปฏิบัติการช่วยเหลือ 13 ชีวิตติดถ้ำ เราได้เห็นทั้งภาพความสำเร็จของการสื่อสารและบทเรียนจากความพยายามในการสื่อสารของสื่อมวลชนในหลายประเด็น สำหรับเหตุการณ์นี้ เราเห็นภาพว่า “ความเร็ว” อาจจะไม่ใช่คำตอบของการนำเสนอ และการได้มาซึ่ง “ข้อมูลเชิงลึก” จนค่อนข้างกลับก็อาจจะไม่ใช่สิ่งที่ประชาชนต้องการ เพราะเป้าหมายของการติดตามข่าวสารเรื่องนี้ก็ด้วยความหวังว่าปฏิบัติการดังกล่าวจะประสบความสำเร็จโดยเร็ววัน และสิ่งใดที่เป็นอุปสรรคหรือส่งผลกระทบต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ย่อมจะไม่ได้รับการตอบรับที่ดีมากนัก เราได้เห็นปรากฏการณ์ที่ประชาชนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการกำกับควบคุมสื่อ โดยเฉพาะบนพื้นที่โซเชียลมีเดีย การกล่าวถึง การแสดงความคิดเห็น การแชร์ต่อ และการติดตามของประชาชนในช่วงนั้นสะท้อนให้เห็นว่า “แม้ว่าประชาชนในยุคดิจิทัลจะต้องการข้อมูลที่รวดเร็ว กระชับ ฉับไวเพียงใด แต่ในยามที่สังคมมีประเด็นสำคัญและบริบทแวดล้อมทางด้านข้อมูล ที่มีทั้งข้อเท็จจริง ข่าวลือ หรือข่าวความเป็นไปได้ต่างๆ ปะปนกันไปจนแทบแยกไม่ออกว่าข้อมูลใดเท็จและข้อมูลใดจริง การนำเสนอเนื้อหาสาระที่มีความถูกต้อง รอบด้าน และการยึดหลักจริยธรรมจรรยาบรรณของสื่อก็ยังคงเป็นสิ่งที่สำคัญเสมอ

“ไทยพีบีเอสกับการติดตามภารกิจช่วยเหลือ 13 ชีวิตติดถ้ำ”

ไทยพีบีเอสเริ่มต้นการนำเสนอเรื่องราวการหายตัวไปของนักฟุตบอลเยาวชนทีมฟุตบอลหมูป่าอะคาเดมีแม่สาย พร้อมด้วยผู้ช่วยฝึกสอน จำนวน 13 คน ด้วยแนวทางการทำงานแบบสื่อสารมวลชนตามปกติ ที่มีหน้าที่ในการรายงาน และส่งผ่านข่าวสารของเหตุการณ์สู่ประชาชน เพื่อรับทราบสถานการณ์และความคืบหน้าของปฏิบัติการค้นหาและการช่วยเหลือ แต่เมื่อเหตุการณ์ดังกล่าวทวีความเข้มข้นมากขึ้น และระยะเวลาที่ทอดยาวออกไป ไทยพีบีเอสจึงมีการปรับการออกอากาศเป็นผังเฉพาะกิจ เพื่อการนำเสนอและติดตามความเคลื่อนไหวแบบตลอดเวลา แม้ว่าจะไม่ใช้เหตุการณ์แรกที่ไทยพีบีเอสเลือกใช้กลยุทธ์การบรรยายการที่ออกอากาศทั้งหมดของสถานีให้มีความเกี่ยวข้องและเป็นพื้นที่ในการสื่อสารความคืบหน้าสถานการณ์ดังกล่าวอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งวัน ทั้งทางหน้าจอหลักและบนช่องทางโซเชียลมีเดีย หรือ เฟซบุ๊กไลฟ์ (facebook live) เพราะก่อนหน้านี้ ไทยพีบีเอสเคยเลือกใช้กลยุทธ์การทำงานในลักษณะนี้มาแล้วในหลายเหตุการณ์สำคัญ เช่น เหตุการณ์อุทกภัยใหญ่ เมื่อปี พ.ศ. 2554 หรือ เหตุการณ์แผ่นดินไหวที่จังหวัดเชียงราย เมื่อปี พ.ศ. 2557 เป็นต้น จึงไม่ใช่เรื่องใหม่ในการปรับตัวและดำเนินงานตามกลยุทธ์ดังกล่าว

แต่โจทย์ยากของการทำงานครั้งนี้ น่าจะเป็นเรื่องของ “ข้อมูล” ไม่ว่าจะเป็นการเข้าถึงข้อมูล หรือความเปลี่ยนแปลงของข้อมูล ต่างมีผลต่อการสนับสนุนกลยุทธ์การนำเสนอความคืบหน้าสถานการณ์อย่างต่อเนื่องทั้งสิ้น แต่ต้องยอมรับว่า ปฏิบัติครั้งนี้เป็นการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่ติดอยู่ภายในถ้ำครั้งแรกของประเทศไทย การทำงานของเจ้าหน้าที่ที่ต้องแข่งกับเวลาและต่อสู้กับสภาพอากาศที่เลวร้ายเพื่อช่วยเหลือทั้ง 13 คนให้ได้โดยเร็วที่สุด ส่งผลต่อการทำงานของสื่อมวลชนหรือนักข่าวในพื้นที่ให้ต้องทำงานภายใต้ความกดดันและกฎกติกาในพื้นที่อย่างเคร่งครัด มีการจัดระเบียบพื้นที่

สื่อมวลชน และการจัดการเรื่องแถลงรายงานความคืบหน้าปฏิบัติการประจำวันของศูนย์อำนวยการค้นหาผู้สูญหายในถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน เพื่อไม่ให้สื่อมวลชนกลายเป็นปัจจัยหนึ่งที่กระทบต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ ทำให้การหาข้อมูลและรายงานความคืบหน้าของเหตุการณ์กลายเป็นโจทย์ยากและท้าทายสำหรับผู้สื่อข่าวและทีมงานในพื้นที่เป็นอย่างมาก แต่ทุกคนก็ให้ความร่วมมือที่จะปฏิบัติการถูกต้องดังกล่าวนั้น ด้วยมีเพียงเป้าหมายเดียวกันที่อยากจะเห็นปฏิบัติการครั้งนี้สำเร็จและทั้ง 13 คน กลับออกมาได้อย่างปลอดภัยโดยเร็ว

อีกโจทย์สำคัญของการทำงานครั้งนี้ คือสื่อมวลชนจำเป็นจะต้องให้ความสำคัญและใช้วิจารณญาณในการนำเสนอเป็นอย่างมาก เพราะผู้ประสพภัยหรือผู้ประสพเหตุในครั้งนี้นั้นส่วนใหญ่เป็นเยาวชน ดังนั้นการรายงานข่าวจึงต้องระมัดระวังและให้ความสำคัญในเรื่องจริยธรรมสำหรับการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ที่ไม่ว่าจะเป็นการรายงานข่าวหรือนำเสนอรายการใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ต้องดำเนินการอย่างคำนึงถึงการปกป้องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน³ รวมไปถึงครอบครัวญาติพี่น้อง เพื่อไม่ให้เป็นการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวและกระทบต่อจิตใจของทุกคนด้วย

ผลจากการทำงานอย่างเต็มที่ในช่วงนั้น ทำให้ไทยพีบีเอสได้รับความนิยมนิยมจากประชาชนเป็นอย่างดี ผลคะแนนความนิยมการรับชมโทรทัศน์ของบริษัท เอจีบี นีลเส็นฯ พบว่าไทยพีบีเอสมีคะแนนเรตติ้งที่พุ่งสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ยอดผู้ติดตามทางโซเชียลมีเดียต่างๆ และการรับชมผ่านทางเฟซบุ๊กไลฟ์มีจำนวนสูงขึ้น และถูกพูดถึงในกระแสสังคมออนไลน์เป็นอย่างมาก เช่น ผลการจัดอันดับทีวีจากเว็บไซต์พันทิป⁴ “บทความขาวเน็ตชื่นชม สื่อดี เสนอข่าว ถ้ำหลวง อย่างมีจรรยาบรรณ” จากเว็บไซต์ Mango zero⁵ หรือโพสต์จากเพจเฟซบุ๊ก Drama-addict⁶ เป็นต้น และการแสดงความคิดเห็นของผู้ชมและนักวิชาการต่างๆ เป็นต้น การที่สังคมกลับมาให้คุณค่ากับสื่อสาธารณะอย่างไทยพีบีเอส แน่นนอนว่าย่อมเป็นความภาคภูมิใจและเป็นกำลังใจให้กับคนทำงานได้เป็นอย่างดี แต่ในขณะเดียวกันไทยพีบีเอสก็ยังมีส่วนที่ต้องเรียนรู้และพัฒนา เพื่อให้สามารถดำรงคุณค่าความเป็นสื่อสาธารณะและเป็นที่พึ่งของประชาชนต่อไปในอนาคตได้

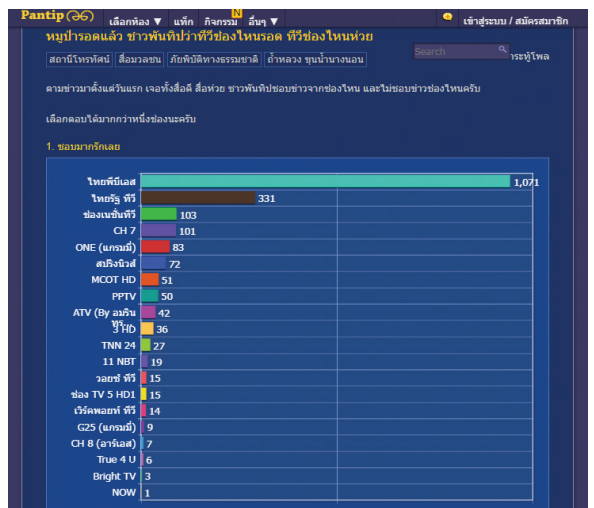
3 ข้อบังคับองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย ว่าด้วยจริยธรรมของวิชาชีพเกี่ยวกับการผลิตและการเผยแพร่รายการ พ.ศ. 2552

4 <https://pantip.com/topic/37858350/result>

5 <https://www.mangozero.com/thanks-thaipbs-mthai/>

6 <https://www.facebook.com/DramaAdd/posts/ภารกิจช่วยเด็กในถ้ำหลวงรอบนี้-พ่อแม่พี่น้องน่าจะได้เห็นคุณภาพสื่อหลายๆเจ้าชัดเจน/10156695663873291>

“ความภาคภูมิใจในงานที่ทำ ย่อมเป็นกำลังใจสำคัญและแรงผลักดันสู่การทำงานในอนาคต” เป็นที่มาของการรวบรวมชุดประสบการณ์และเรื่องราวการทำงานของทีมงานไทยพีบีเอส ทั้งทีมงานหลักและทีมงานสนับสนุนต่างๆ ที่ร่วมด้วยช่วยกันดำเนินภารกิจจนสำเร็จ ลุ่่วงและได้รับกระแสตอบรับที่ดีจากสังคม อีกวาระหนึ่ง เป็นภาพที่สะท้อนการทำงานของคนที่มีเป้าหมายเดียวกันแบบ “One Team One Goal” และนอกเหนือจากความประทับใจต่างๆ ในการทำงาน ย่อมนำมาซึ่งการเรียนรู้และเกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ ตลอดเวลา ทุกครั้งของการประชุม ทุกก้าวที่ก้าวออกไป ทุกความคิด ทุกการแก้ปัญหา ทุกการตั้งคำถาม หรือแม้แต่ทุกการโต้แย้ง มันย่อมมีผลึกขององค์ความรู้ใหม่ๆ เกิดขึ้นไม่มากนักน้อย องค์ความรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาแนวทางการทำงานในอนาคตของสื่อสาธารณะแห่งนี้ ให้มีคุณภาพ เป็นที่พึ่งของสังคม และตอบโจทย์วิสัยทัศน์ในการเป็น “สถาบันสื่อสาธารณะที่สร้างสรรค์สังคมคุณภาพและคุณธรรม”

เมื่อ “นักฟุตบอลตัวน้อย” ให้บทเรียนแก่คนทั้งโลก

คงไม่มีเหตุการณ์ไหนในประเทศไทยอีกแล้วที่สร้างความสนใจและตรึงคนทั้งโลกได้มากไปกว่าภารกิจช่วย “ทีมหมูป่า”

ในวันที่นักฟุตบอลรุ่นเยาว์ไร้เดียงสา 12 คนพร้อมโค้ช เดินเข้าไปในถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน ในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่คาดไม่ถึง คงไม่มีใครคาดคิดว่ามันจะกลายเป็นปรากฏการณ์ที่หยุดคนทั้งโลก

เป็นเวลาเกือบหนึ่งเดือนทั้งระหว่างและหลังปฏิบัติการถ้ำหลวงที่สื่อมวลชนทุกแขนงทั้งในประเทศไทยและทั่วโลกติดตามเหตุการณ์อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องด้วยอารมณ์ที่สะท้อนความห่วงใยผสมผสานด้วยความหวังอย่างที่เราไม่เคยเห็นมาก่อน

ไทยพีบีเอส เป็นสื่อแรกที่ล้มผังรายการปกติเพื่ออุทิศพื้นที่และเวลาให้กับการช่วยเหลือเด็กๆ นักฟุตบอลและโค้ชทั้ง 13 คน ที่ยังไม่มีใครรู้ว่าชะตากรรมจะเป็นอย่างไร ก่อนที่สถานีโทรทัศน์ช่องอื่นๆ จะเริ่มติดตาม และก่อนที่กองทัพนักข่าวจากทั่วโลกมุ่งหน้าสู่พื้นที่ที่คนนอกประเทศไทยแทบไม่เคยได้ยินชื่อมาก่อน

อะไรทำให้เรื่องราวของ “หมูป่า” กลายเป็นปรากฏการณ์ที่ทำให้คนทั้งโลกมีความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียว เป็นความรู้สึกที่ข้ามพรมแดน และข้ามเชื้อชาติ และอะไรทำให้สื่อ ไม่ว่าจะเป็สื่อไทยหรือสื่อทั่วโลกเห็นชีวิตของนักฟุตบอลตัวน้อยๆ 12 คนและโค้ช ที่แทบไม่มีใครรู้จัก เป็นเรื่องราวที่มีคุณค่ามากขนาดที่ต้องทุ่มเททุกอย่างเพื่อติดตามรายงานทุกนาทีของเหตุการณ์

จากมุมมองของคนทำสื่อ คำตอบคงไม่ยากนัก เพราะภารกิจช่วย “หมูป่า” ออกจากถ้ำเป็นปรากฏการณ์ที่ “สมบูรณ์แบบ” ที่สุดในแง่ของสถานการณ์ ตัวละครหลัก สถานที่ สภาพแวดล้อม คนที่เกี่ยวข้อง และองค์ประกอบอื่นๆ

แน่นอนว่าการที่ทีมฟุตบอลโคร้ายที่ต้องติดอยู่ในถ้ำเป็นเด็กๆ ไร้เดียงสา เป็นส่วนสำคัญที่สร้างความรู้สึกร่วมให้กับคนทั้งโลก การต่อสู้กับภัยธรรมชาติที่ทุกนาทีมีความหมายต่อชีวิตที่แขวนอยู่บนเส้นด้ายของหนูน้อยเหล่านี้ ทำให้ผู้คนที่อยู่ห่างออกไปเป็นพันๆ กิโลเมตรต้องร่วมภวานาให้ทุกคนปลอดภัย และเมื่อนักดำน้ำและผู้เชี่ยวชาญด้านถ้ำจากทั่วโลกเริ่มอาสาเข้าร่วมช่วยชีวิตนักฟุตบอลตัวน้อยพร้อมกับเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครของไทย มันจึงกลายเป็นภารกิจที่ตรึงคนทั้งโลก

ความเป็นนักฟุตบอลก็มีส่วนไม่น้อยที่ทำให้ภาพของเด็กน้อยเหล่านี้โลดแล่นในจินตนาการของผู้คนที่เอาใจช่วย โดยเฉพาะคนที่แฟน ๆ ฟุตบอล บวกกับการที่นักฟุตบอลระดับโลกไม่น้อยยอมออกมาแสดงความหวังใจและให้กำลังใจ และทีมฟุตบอลหมู่ป่ากลายเป็นฟุตบอลที่ถูกพูดถึงมากที่สุดในการแข่งขันฟุตบอลโลกในรัสเซีย

แน่นอนว่าภาพ หน้าที่ที่นักดำน้ำชาวอังกฤษพบเด็กๆ เป็นครั้งแรกและบทสนทนาเป็นภาษาอังกฤษได้กลายเป็นภาพประวัติศาสตร์ที่สร้างความประทับใจให้กับคนทั้งโลก แต่อีกด้านหนึ่งของภารกิจนี้ที่สร้างความสะเทือนใจให้กับคนทั่วไปเช่นกันก็คือการเสียชีวิตของ จำเอก สมาน กุนัน หรือ ‘จำแซม’ ซึ่งทำให้ทุกคนรับรู้ว่าการกิจนี้แฝงไปด้วยอันตรายแค่ไหน

เป็นเวลา 18 วันเต็มๆ ที่ทั้งโลกนั่งเฝ้ารอและเอาใจช่วย และในที่สุดท่ามกลางความสิ้นหวัง ปาฏิหาริย์ก็เกิดขึ้น ทุกคนก็ถอนหายใจด้วยความโล่งอกเมื่อเด็กน้อยชุดแรกได้รับการช่วยเหลือออกมาอย่างปลอดภัย เสียงไซเรนของรถพยาบาลที่ปกติแล้วเป็นเสียงที่บ่งบอกถึงความเจ็บปวดและความสูญเสียกลับกลายเป็นเสียงของความปิติยินดีขณะที่นำผู้รอดชีวิตแต่ละคนไปยังโรงพยาบาล

ทุกวันนี้เด็กๆ หมูป่าได้กลับมาใช้ชีวิตปกติอีกครั้ง แต่แน่นอนว่า 18 วันที่ติดอยู่ในถ้ำและการรับรู้ภายหลังว่าคนทั้งโลกได้แสดงความเป็นหนึ่งเดียวในการช่วยเหลือและเอาใจช่วยให้ทุกคนรอดออกมาอย่างปลอดภัยอย่างไร คงเป็นประสบการณ์ที่จะอยู่ในความรู้สึกและความทรงจำของเด็กเหล่านี้ตลอดไป

มันเป็นปรากฏการณ์ที่ให้บทเรียนมากมาย โดยเฉพาะสำหรับสื่อมวลชนกระแสหลัก และโดยเฉพาะอย่างยิ่งไทยพีบีเอสในฐานะสื่อสาธารณะที่ให้ความสำคัญกับเหตุการณ์นี้อย่างต่อเนื่องและจริงจังนับแต่วันแรกของเหตุการณ์จนถึงวันที่นักฟุตบอลตัวจิ๋วทั้งหลายรอดพ้นจากอันตรายและกลับไปใช้ชีวิตปกติ

สิ่งหนึ่งที่เราได้เรียนรู้จากเหตุการณ์นี้ก็คือ ในยุคดิจิทัลนี้สังคมมีความคาดหวังต่อสื่อกระแสหลักมากกว่าเรื่องความเร็วและความหือหาว ไม่มีใครปฏิเสธว่าสื่อกระแสหลักไม่ได้เป็นผู้นำในเรื่องความเร็วในการรายงานเหตุการณ์อีกแล้ว บทบาทที่ดูโซเซียลมีเดียแย่งไปอย่างที่ไม่มีทางเอาคืนได้อีกแล้ว

ยิ่งในสถานการณ์ที่เป็นวิกฤตและบีบคั้นอย่างภารกิจที่ถ้ำหลวง สังคมมีความคาดหวังต่อสื่อกระแสหลักมากกว่าในสถานการณ์ปกติ นอกจากการรับรู้ว่าจะเกิดอะไร สังคมต้องการข้อมูลที่เชื่อถือได้ และคำอธิบายที่ทำให้เข้าใจต่อทุกความเคลื่อนไหว และโดยเฉพาะในวิกฤตครั้งนี้ที่มีชีวิตของเด็กๆ และโค้ชถึง 13 คนเป็นเดิมพัน การรายงานข่าวที่ประคับคองความรู้สึกและให้ความหวังดูเหมือนเป็นสิ่งที่คนในสังคมอาจต้องการมากที่สุด

สื่อไทยโดยทั่วไปอาจเคยชินกับการรายงานข่าวแบบแข่งขันเพื่อให้ได้ภาพและข่าวได้เร็วที่สุด พร้อมกับการสร้างความตื่นเต้นเร้าใจให้มากที่สุด จนหลายครั้งก้าวข้ามเส้นของความพอดีและเข้าข่ายละเมิดจริยธรรมและสิทธิส่วนตัวของคนที่ถูกเป็นข่าวด้วยซ้ำ จนทำให้สื่อตกเป็นเป้าของการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมาก จนนำมาซึ่งวิกฤตศรัทธาต่อสื่อ

แต่ในการรายงานเหตุการณ์ถ้ำหลวงครั้งนี้ ดูเหมือนสื่อไทย โดยเฉพาะสถานีโทรทัศน์ จะมีความระมัดระวังมากขึ้น ถึงแม้สถานการณ์จะเต็มไปด้วยการแข่งขัน แต่ส่วนใหญ่ก็พยายามหลีกเลี่ยงความหือหาวและไม่นำเสนอภาพหรือข้อมูลที่สร้างความตื่นตระหนก สาเหตุอาจเป็นเพราะสื่อส่วนใหญ่ตระหนักถึงความอ่อนไหวของสถานการณ์ที่มีชีวิตเด็กๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง และเสียงเตือนจากเจ้าหน้าที่และบุคคลที่เกี่ยวข้องที่ไม่ต้องการเห็นสื่อแข่งขันกันจนล้มผลกระทบต่อความรู้สึกของญาติพี่น้องของเด็กๆ และคนในสังคม

การที่ไทยพีบีเอสชูธงนำในการรายงานเหตุการณ์นี้ตั้งแต่เริ่มต้นด้วยการอิงกับแนวปฏิบัติทางจริยธรรมของสื่อสาธารณะอย่างเคร่งครัดอาจมีส่วนในการทำให้สื่อทั่วไปตระหนักถึงความจำเป็นในการทำหน้าที่อย่างระมัดระวังเพราะการเปรียบเทียบได้เกิดขึ้น

ตลอดเวลาเกือบสามสัปดาห์ประเทศไทยได้กลายเป็นจุดสนใจของคนทั่วโลก นักข่าวและช่างภาพหลายร้อยคนจากทุกมุมโลกมารวมตัวกันอยู่ที่นั่นและรายงานข่าวกลับไปแบบแทบจะนาทีต่อนาที มีความเห็นที่หลากหลายเมื่อการทำหน้าที่ของสื่อไทยและต่างประเทศถูกเปรียบเทียบ ซึ่งในความเป็นจริงต่างก็มีจุดแข็งและจุดอ่อนของตัวเอง แต่การเปรียบเทียบและความเห็นที่ตามมาน่าจะเป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับสื่อไทยในการเรียนรู้จากเพื่อนสื่อต่างชาติในการรายงานข่าวในสถานการณ์ที่แหลมคมเช่นนี้ โดยเฉพาะในด้านการเล่าเรื่องและรูปแบบการนำเสนอ

ปฏิบัติการฉ้อโกงเป็นเหตุการณ์ใหญ่ที่โซเชียลมีเดียได้เข้ามามีบทบาทมากที่สุด มันเป็นการส่งสัญญาณเตือนอีกครั้งว่าบทบาทของสื่อกระแสหลักไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์หรือโทรทัศน์กำลังถูกท้าทายอย่างที่เป็นอย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อน เมื่อเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ทำให้ทุกคนมีสิทธิเป็นผู้รายงานข่าวได้ คนในสังคมก็ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาสื่อกระแสหลักเหมือนที่ผ่านมามากต่อไป

โซเชียลมีเดียไม่ใช่เพียงแต่ให้ข้อมูลหรือรายงานเหตุการณ์ได้รวดเร็วและหลากหลายกว่าสื่อกระแสหลักในหลายช่วงจังหวะเท่านั้น แต่ยังช่วยทำหน้าที่ตรวจสอบการทำหน้าที่ของสื่อกระแสหลักด้วยซ้ำ เมื่อสถานีโทรทัศน์บางช่องเริ่มล้ำเส้นในการทำหน้าที่เสียงเตือน ในโลกโซเชียลมีเดียก็ดังกระหึ่มทันที และคำขอโทษก็ตามมาในเวลาอีกไม่นาน ซึ่งหมายความว่าสิ่งที่สื่อกระแสหลักกลัวทุกวันนี้ไม่ใช่รัฐบาลหรือผู้มีอำนาจ แต่เป็นชาวบ้านที่มีโซเชียลมีเดียเป็นเครื่องมือในการส่งเสียงตรวจสอบ

ถึงแม้ปรากฏการณ์หมูป่าได้ผ่านไปแล้ว แต่บทเรียนจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นยังคงมีความหมายต่อคนในสังคมไทย โดยเฉพาะคนทำสื่อ และจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องถอดบทเรียนจากสิ่งที่ถือได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ระดับโลก

เราต้องขอบคุณบรรดานักฟุตบอลตัวน้อยๆ ที่เราไม่เคยรู้จักมาก่อนเหล่านี้ที่ทำให้คนไทยและผู้คนทั่วโลกได้ค้นพบอะไรหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความมีจิตสาธารณะ ความเอื้ออาทร และความห่วงใยที่ข้ามพรมแดนและเอาชนะอุปสรรคทุกอย่างได้

เทพชัย หย่อง
ประธานสมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

ไปด้วยกัน!

หมูป่า อคาเดมี่ แม่สาย

01

หนึ่งเดียว

การหลอมรวมทีมทำงานทุกฝ่ายเข้าด้วยกัน (One Team)
เริ่มตั้งแต่การใช้ทรัพยากรร่วมกันในทุกหน่วยงาน
ไปจนถึงการทำงานแบบไร้รอยต่อ (Seamless)
และการตั้งเป้าหมายเดียวกันว่าเราจะทำข่าวนี้อันไปจนสุดแค่ไหน
ด้วยวิธีการอย่างไร (One Goal)

One Team/Seamless/One Goal

การรายงานข่าวปฏิบัติการถ้ำหลวง 13 ชีวิตต้องรอด

จากข่าวเด็กและโค้ช 13 คน ของทีมฟุตบอลหมูป่าอะคาเดมีแม่สาย ติดถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอนที่จังหวัดเชียงราย ซึ่งในครั้งแรกถูกจัดให้มีสถานะเป็นแค่ “ข่าวภูมิภาค” หากสถานการณ์ที่ผู้คนทั่วทั้งประเทศให้ความสนใจ จนมียอด ผู้ชมติดตามผ่าน Facebook Live อย่างสูงก็ถูกยกระดับให้กลายเป็นข่าวระดับประเทศ จนนำไปสู่ข่าวระดับโลก ที่กลายเป็นการระดมความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้องในเรื่องการดำน้ำ และการช่วยชีวิตภายในถ้ำ มีนักข่าวจากทั่วทุกมุมโลก หลังไหลมารวมตัวกันเพื่อจะช่วยปฏิบัติการภารกิจถ้ำหลวงให้สำเร็จ โดยมีเป้าหมายร่วมกันคือ **“13 ชีวิตต้องรอด”**

ช่วงเวลา 18 วัน ตั้งแต่วันที่ 23 มิถุนายน ถึง 10 กรกฎาคม 2561 นับจากวันเกิดเหตุจนถึงวันที่เด็กออกจากถ้ำ คือช่วงเวลาที่คุณทั้งประเทศ และคนที่เกาะติดสถานการณ์เหล่านี้ ต่างเต็มไปด้วยภาพความทรงจำที่มีหลากหลายความคิด ความรู้สึก แสซแท็ก ข้อความว่า **“# คนแปลกหน้าที่ยากเจอ”** คือคำที่ถูกแชร์ไปมากที่สุดในโลกโซเชียล หรือแม้แต่คำให้สัมภาษณ์ของคุณจอห์น ไวลเลนเรน นักดำน้ำในถ้ำชาวอังกฤษคนแรก ที่พบเด็กๆ 13 หมูป่า เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2561 ที่บอกว่า

“ผมดำน้ำด้วยความหลงใหล และสงสัยมาตลอดว่า ทั้งหมดนี้ทำไปเพื่ออะไร จนกระทั่งสองอาทิตย์ที่ผ่านมา คือคำตอบของทุกอย่างที่ผมทำมาทั้งชีวิต”

ภาพเหล่านี้ช่วยสะท้อนให้เห็นว่า มนุษย์มีความรู้สึกในการรักมนุษย์ด้วยกัน และถือเป็นวิกฤตที่ดีที่สุดในที่นี้ ทำให้คนทั้งโลกหันกลับมามองคุณค่าของมนุษย์ด้วยกัน

“เรื่องนี้เป็นประเด็นอุบัติเหตุของกลุ่มคนที่จะว่า เล็กก็เล็ก จะว่าใหญ่ก็ใหญ่ เพราะเป็นสิบชีวิต แต่มันจะผ่านมาจนเป็นความสุขไม่ได้เลย ถ้ามันไม่ได้ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในสังคม แล้วก็ได้รู้พรหมแดนไปจนถึงอีกหลายๆ ประเทศ หากจะเล่าบทเรียนจากภารกิจที่ถ้ำหลวง อาจจะเล่าในลักษณะที่เป็นชุดแบบแผนความคิดให้กับคนไทยในอนาคต คือที่ผ่าน มา เวลาสื่อจะแข่งกันเล่าเรื่องอะไรกันสักเรื่องหนึ่ง มันมักจะนำมาซึ่งความแตกแยกทางความคิด แต่ถ้ำหลวง

มันมีกระบวนการพิเศษ ที่ทำให้ข้อมูลมันเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และสุดท้ายปลายทาง มันก็จบ Happy ending เหมือนกัน แต่มันเกิดบทเรียนมากมายหลากหลาย คือมันทำให้เจ้าหน้าที่ สื่อมวลชน ผู้ใช้สื่อออนไลน์ ได้เรียนรู้ไปพร้อมกัน” (พรวดี ลาพนาดี ผู้ประกาศข่าว ไทยพีบีเอส)

“มันไม่ใช่แค่เรื่องของ Big Case เหตุการณ์ในประเทศไทยหรือทั่วโลก แต่มันได้อะไรหลายๆ อย่างที่น่าจะเป็นบทเรียนให้กับการทำงานในองค์กร” (กนกพร ประสิทธิ์ผล ผู้อำนวยการสำนักสื่อใหม่ ไทยพีบีเอส)

นี่คือตัวอย่างเสียงสะท้อนของทีมงานไทยพีบีเอส ที่ตอบคำถามในวงถกอบรมเรียนการทำข่าว 13 ชีวิตติดถ้ำ ว่า หากอยากจะทำเรื่องการทำข่าวนี้นี้ให้กับคนภายในองค์กร และคนภายนอกองค์กร อยากเล่าอะไรบ้าง และยังมีอีกหลายคำตอบของคนไทยพีบีเอสที่น่าสนใจจากคำถามเดียวกัน ไม่ว่าจะจะเป็นกระบวนการทำงาน อยากให้ทำงานแบบไร้รอยต่อ (seamless) แบบนี้ต่อไป การทำงานเป็นทีม สำหรับการมีผู้นำแบบภาคสนาม การหลอมรวม ความช่วยเหลือ ปรับทุกอย่าง เพื่อทุกคน One Team ปัญหาการทำงานที่เกิดขึ้น True Story เรื่องจริงที่ไม่มีใครรู้ ทำไม่ร้องไห้ออกหน้าจอลเวลา ที่พบหมูป่า สภาพการทำงาน ท่วมเหตุทุกรายงานข่าว ถูกกดดันจากเจ้าหน้าที่ ก็คือบทบาทของเรา ความสามัคคีและความเสียสละในการทำงาน การไม่แบ่งชนชั้น การเกาะติดเหตุการณ์นี้ต่อ อยากคุยกับกองบรรณาธิการชวนประเมินผล การดูแลหมูป่าและความเปลี่ยนแปลงของถ้ำหลวง หลังจากผ่านไปครึ่งปี

นี่ไม่ใช่ครั้งแรกในการทำข่าวเหตุการณ์วิกฤตของไทยพีบีเอส แต่ทุกครั้งที่การทำข่าวลักษณะนี้ สิ่งที่ฉายแววโดดเด่นที่สุดของคนทำงานสื่อสาธารณะ คือ การหลอมรวมทีมงานทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน (One Team) เริ่มตั้งแต่การใช้ทรัพยากรร่วมกันในทุกหน่วยงาน ไปจนถึงการทำงานแบบไร้รอยต่อ (Seamless) และการตั้งเป้าหมายเดียวกันว่าเราจะทำข่าวนี้นี้ไปจนถึงจุดไหน ด้วยวิธีการอย่างไร (One Goal)

One Team

วันที่ 23 มิถุนายน 2561 วันแรกเมื่อเหตุการณ์ในพื้นที่เกิดขึ้น ศูนย์ข่าวภาคเหนือ ไทยพีบีเอส เข้าพื้นที่เพื่อเตรียมรายงานข่าว วันที่สองไทยพีบีเอสใช้กลยุทธ์ Online First โดยศูนย์สื่อใหม่มีการทำ Facebook Live เกาะติดสถานการณ์ สำนักข่าวยุทธศาสตร์ติดตามความเคลื่อนไหว และเห็นว่ามียอดผู้ชมทางออนไลน์พุ่งสูงขึ้นถึง 20,000 จึงรีบแจ้งผู้บริหารว่าข่าวนี้น่าจะเป็นข่าวใหญ่ พร้อมกับมีการปรับรายการสดที่ออกอากาศทุกวัน ให้นำเสนอข้อมูลประกอบเกี่ยวกับข่าวนี้นี้ในรูปแบบรายการสารประโยชน์ เพื่อสร้างความเข้าใจให้ผู้ชมรับรู้เพิ่มเติม และเข้าใจบริบทรอบด้านได้มากขึ้น ในขณะที่สำนักข่าวเริ่มขยับนำทีมสำนักข่าวจากกรุงเทพฯ ลงไปเสริมกำลังกับทีมศูนย์ข่าวภาคเหนือ มีบรรณาธิการลงไปคุมทีมนักข่าว เพื่อวางแผนการรายงานข่าว ทีมสำนักเครือข่ายสื่อสาธารณะประสานเครือข่าย นักวิชาการ เพื่อทำงานประสานข้อมูล และความช่วยเหลืออื่นๆ ซึ่งทีมงานเรียกกันเองว่า ทีมหลังถ้ำ สำนักโทรทัศน์นำรถถ่ายทอดเดินทางไปเชียงราย เพื่อเชื่อมสัญญาณถ่ายทอดมาออกอากาศสด ทีมงานที่อยู่ในส่วนของสำนักงานได้ให้การสนับสนุนในเรื่องสวัสดิการ การเบิกจ่ายงบประมาณได้รวดเร็ว คล่องตัว จนทีมงานใช้คำว่า “ปรับทุกอย่าง เพื่อทุกคน One Team” ทั้งหมดนี้ เพื่อให้ภารกิจเกาะติดการรายงานข่าวนี้ออกมาสู่สายตาสาธารณะให้ดี และรอบด้านที่สุดในแบบฉบับการรายงานข่าวของสื่อสาธารณะ

คุณพิภพ พานิชภัคดี รองผู้อำนวยการ ส.ส.ท. ด้านเนื้อหาสื่อสาธารณะ
ฉายภาพการทำงานร่วมกันให้เห็นว่า

“สิ่งที่เห็นเป็นรูปธรรมมาก คือ เราทำงานร่วมกันในลักษณะ *cross function* ตอนแรกเรารายงานโดยใช้แค่ระบบ 4 G จากศูนย์ข่าวภาคเหนือ
ออกมา แต่เมื่อมันถูกพัฒนาให้เป็นทีมใหญ่ขึ้น สำนักโทรทัศน์ก็เข้ามาจับ
ทันที เขาบอกว่า รออยู่ว่าจะให้ไปเมื่อไร เขาพร้อมตลอด ในวันต่อมา
รถถ่ายทอด *DSNG* ก็ออกเดินทางไปถึงจังหวัดเชียงราย”

Seamless

เราพบ 3 ลักษณะสำคัญในการทำงานแบบไร้รอยต่อของไทยทีบีเอส
ภายใต้การรายงานสถานการณ์ครั้งนี้ นั่นคือ

.....1. กระชับ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน.....

ทั้งผู้บริหารและทีมงานที่เกี่ยวข้องต่างสะท้อนเป็นเสียงเดียวกันว่า
จุดแข็งในการทำงานครั้งนี้คือ การทำงานโดยที่ไม่ยึดลำดับชั้นบังคับบัญชา
ระเบียบปฏิบัติบางอย่างที่เคยแข็งตัว ก็สามารถปรับให้ยืดหยุ่น แต่ไม่ผิดระเบียบ
เพื่อให้การทำงานภายใต้วิกฤตนี้สะดวก คล่องตัว และตอบโจทย์การทำงาน

ตัวอย่างที่ผู้บริหาร คุณอนุพงษ์ ไชยฤทธิ์ รองผู้อำนวยการ ส.ส.ท.ด้านปฏิบัติการ
เล่าออกมา คือ

“ปกติเราจะมีเรื่องของลำดับชั้นการบังคับบัญชา แต่ในสถานการณ์แบบนี้
เราทำงานโดยไม่ยึดลำดับชั้นบังคับบัญชา ผมเป็นรองผู้อำนวยการ ที่ดูแลด้าน
ปฏิบัติการ ไม่ได้ดูแลสำนักข่าว แต่ในเสาร์อาทิตย์นั้น คุณพิภพ ซึ่งดูแลสำนักข่าว
ได้ลงไปในพื้นที่ ผมกับผู้อำนวยการก็เข้ามาดูแลที่สำนักข่าวในช่วงนั้น และหลาย
เรื่องเราก็ไม่ติดขั้นตอนระบบการทำงานแบบปกติ เช่น ปกติสำนักข่าวจะเป็นผู้รับ
ผิดชอบตัววิ่งหน้าจอ แต่ในช่วงเวลานั้นสำนักข่าวจะยุ่งกับการบริหารวิดีโอ ภาพ
ข่าวต่างๆ ที่ต้องนำมารายงาน ผมก็ให้ทางศูนย์สื่อใหม่เข้ามาช่วยดำเนินการตัววิ่ง
หน้าจอแทน เราก็สลายลำดับชั้นการบังคับบัญชา โดยดูตัวงานเป็นหลัก

“อีกตัวอย่างคือ โพรดิเวเซอร์สำนักข่าว ที่ดูแลข่าวนี้ ได้ลงไปสำรวจพื้นที่
และตัดสินใจเข้าพื้นที่หน้าบ้านชาวบ้านหลังหนึ่งที่อยู่ใกล้ทางเข้าอุทยาน
เพื่อจะเอารถมาจอด และเป็นจุดถ่ายทอด ซึ่งจุดนั้นเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่ดีที่สุด

ของการรายงานข่าว เนื่องจากทำให้เห็นภาพเหตุการณ์ได้ชัด หลังจากนั้นก็มา
ขออนุมัติต่อไป ปกติการตัดสินใจลักษณะนี้ไม่ได้อยู่ในอำนาจของเขา แต่ภายใต้
ข่าววิกฤต เขาอยู่หน้างาน จะเห็นพื้นที่ได้ดีที่สุดกว่าผู้มีอำนาจอนุมัติ เขาตัดสินใจ
ใจเลือกทำในสิ่งที่คิดว่าดีที่สุดในการกิจครั้งนี้ นั่นคือการทำงานที่เอาตัวงานเป็น
ตัวตั้ง และมันทำให้ผลงานของเราออกมาได้ดี”

**** 2.ตอบสนองความต้องการของผู้ชมตลอดเวลา.....

ไทยพีบีเอสตัดสินใจยกผังรายการปกติให้มารายงานข่าวเกาะติดทีมหมูป่า
ในแบบที่เรียกกันว่า “เล่นไม่เลิก เล่นไม่หยุด เล่นตลอด” เมื่อสถานการณ์นี้ล่วง
เข้ามาวันที่หก และทีมงานค้นหาเด็กยังไม่พบทั้ง 13 คน เราใช้ทุกช่วงข่าวและ
รายการสดในการทำเนื้อหาเรื่องหมูป่าอะคาเดมีอย่างรอบด้าน เหตุผลสำคัญ
คือ เพราะสังคมอยากเห็น สังคมเฝ้าติดตามข่าวนี้ และมีความรู้สึกเสมือน
เป็นญาติของเด็กๆ กำลังเฝ้ารอลูกหลานกลับบ้าน อีกเหตุผลที่สำคัญที่สุดคือ
ไทยพีบีเอสมีหน้าที่ต้องบริการสาธารณะ การรายงานข่าวของไทยพีบีเอสได้
รับคำชมจากผู้ชมว่า นำเสนอข่าวได้เชื่อถือ ไม่รายงานแบบมีอารมณ์ และมี
จริยธรรมในการนำเสนอ ซึ่งเป็นหลักการของการทำงานแบบสื่อสาธารณะ
ที่เรายึดถือมาตลอด

การรายงานข่าวแบบ Data Journalism, Investigative Journalism
ไปสู่ Solution Journalism

เมื่อยกผังรายการปกติ นั้นหมายถึงการนำเสนอเนื้อหาต้องทำให้น่าสนใจใน
ช่วงเวลาที่ต้องถ่ายทอดยาวๆ และสถานการณ์ในพื้นที่ไม่มีเหตุการณ์อะไรที่คืบ
หน้าไปกว่าที่เคยได้รายงานมาแล้ว ไทยพีบีเอสแบ่งการรายงานสถานการณ์ออก
เป็น 3 ช่วง ช่วงแรก ใช้ชื่อว่า 13 ชีวิตติดถ้ำ รายงานสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ช่วง
ที่สอง 13 ชีวิตต้องรอด นำเสนอข้อมูลเชิงวิเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การช่วยเหลือ
ช่วงที่สาม 13 ชีวิตปลอดภัย การรายงานภาพเหตุการณ์หลังจากพบ 13 คน
โดยการรายงานข่าวครั้งนี้นำเสนอแบบบูรณาการสื่อทั้งทางหน้าจอและทาง
ออนไลน์ตลอด 18 วัน

คุณก่อเขต จันทเลิศลักษณ์ ผู้อำนวยการ สำนักข่าว และทีมงานนักข่าวร่วม
กันเล่าว่า ทีมงานวางแผนการจัดการเนื้อหาข่าวที่จะนำเสนอโดยใช้วิธีคิด และ
กรอบการดำเนินงาน 3 วง คือ

วงที่หนึ่ง การรายงานข่าวในลักษณะ Data Journalism คือการหาข้อมูลรอบด้าน ข้อมูลเชิงบริบท แวดล้อม เช่น การหาชุดข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างทางกายภาพภายในถ้ำ ข้อมูลแนวทางการช่วยเหลือ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องทางไหลของน้ำ การเจาะโพรง เพื่อเราจะได้นำเสนอมากกว่าเหตุการณ์ที่ปรากฏแค่หน้าถ้ำ

วงที่สอง การรายงานข่าวในลักษณะ Investigative Journalism เจาะลึกทุกมุมมอง ส่งทีมข่าวเดินสำรวจทุกจุดที่มีการวางแผนแนวทางการช่วยเหลือ เกาะติดทุกภารกิจ พอเราเห็นว่ากลุ่มไหน ใครต้องปฏิบัติการกิจอะไรบ้าง เราก็จะเห็นแหล่งข่าว บางวันอาจไม่ได้เข้าสืบหน้าอะไร แต่เราต้องเฝ้าสังเกตทุกวัน ในบางครั้งไม่ได้ทำเฉพาะการรายงานข่าว แต่ลงไปเป็นส่วนหนึ่งของทีมงานปฏิบัติการช่วยเหลือของทางราชการด้วย เช่น ทั้งช่างภาพ และนักข่าวต่างเข้าไปช่วยแบกท่อ ซึ่งหนักไม่รู้กี่กิโล ยาวเป็น 100 เมตร ลงจากเขา ในตอนนั้นพวกเราไม่ได้คิดแค่ว่าจะมาทำข่าว แต่ส่วนหนึ่งเราคิดว่า ณ เวลา และสถานการณ์เช่นนั้น เรามาช่วยเหลือให้เต็มที่ๆ ต้องรอดด้วย

วงที่สาม การรายงานข่าวในลักษณะ Solution Journalism เป็นการทำข่าวเพื่อจะหาทางแก้ปัญหาให้ได้ในที่สุด กรณีข่าวหมูป่าอะคาเดมี โจทย์ของเราคือ 13 ชีวิตต้องรอดและปลอดภัย เราจึงไม่ใช่แค่การยื่นถือกล้องแล้วรายงานสถานการณ์แค่นั้น เราไม่ได้มองแค่ให้มีผู้ชมติดตามข่าวอย่างเดียว แต่เราต้องการมีส่วนในการสังเคราะห์ข้อมูล ความรู้เข้าสู่วงการงาน เพราะตอนนั้นมีหลายทฤษฎีในการจะช่วยเหลือเด็ก และไทยพีบีเอสรู้จักแหล่งข่าวเยอะ เราจึงต้องการใช้ข้อมูลจากทุกแหล่งเพื่อนำไปสู่การช่วยวางแผนแนวทางแก้ไขปัญหา

เมื่อมีนโยบายจากผู้บริหารว่า ขอให้ทุกช่องทางสื่อของไทยพีบีเอสนำเสนอข่าวเรื่องหมูป่าเป็นหลัก ความท้าทายที่ตามมาคือ จะทำเนื้อหาอย่างไรไม่ให้น่าเบื่อ และได้มีรูปแบบการนำเสนอแค่การรายงานสถานการณ์กับการสัมภาษณ์ รวมทั้งการจัดการทีมงานข่าว ไม่ให้อยู่ในลักษณะ “ทำงานหนัก” มากเกินไป

สำนักข่าวยุติการเข้ามาช่วยผลิตรายการที่ยังคงเอาเนื้อหาของหมูป่าเป็นพระเอก แต่นำมาเล่าในมุมมองของการป้องกันเมื่อเด็กเที่ยวถ้าต้องเตรียมตัวอย่างไรบ้างในรายการเด็ก การแนะนำอาหารเหนือของทางอำเภอแม่สาย การเล่าเรื่องวิถีชีวิตของเด็กแม่สายกับการอยู่กับธรรมชาติ การนั่งสมาธิในถ้ำ รวมทั้งการผลิต filler เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการทำข่าวหมูป่าในลักษณะมีวิไลวิดีโอมากขึ้นแต่ละช่วงก่อนการรายงานข่าว และมีการเชื่อมโยงแพลตฟอร์มทางสื่อใหม่ นำข้อความของทวีตเตอร์มาอยู่บนหน้าจอ นำเนื้อหาของสื่อใหม่บางอย่างมาเล่าทางหน้าจอ เพื่อให้เกิดเนื้อหาที่หลากหลายทั้งในหน้าจอและสื่อออนไลน์ และไทยพีบีเอสยังเปิดตัว Thai PBS World การนำเสนอข่าวปฏิบัติการถ้ำหลวงในภาคภาษาอังกฤษทั้งทางช่องทางออนไลน์และทางหน้าจอไปพร้อมกัน

One Goal

เป้าหมายสำคัญของสถานการณ์ครั้งนี้คือ ต้องทำอะไรให้นำเนื้อหาข่าวนี้ออกสู่สายตาประชาชนตลอดเวลา และ 13 ชีวิตต้องรอด

มีคำพูดในหมู่ทีมงานด้วยกันว่า **“เราต้องออกจากถ้ำก่อน”** นั้นหมายถึงการเปลี่ยนวิธีทำงานแบบปกติ ที่ต่างคนรับผิดชอบเฉพาะหน้างานตัวเอง หันกลับมาทำงานแบบแบ่งปันข้อมูล แลกข่าว ทำงานเชื่อมประสานกันในทุกจุด และเตรียมข้อมูลรองรับทุกสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้น

คุณพิภพ เล่าให้ฟังถึงการมีเป้าหมายเดียวกันของทีมงานว่า

“ในตอนนั้น คนทั้งโลกที่ติดตามข่าวอยากให้เด็กรอด แต่จากข้อมูลที่เราติดตามมา บอกไม่ได้แล้วว่าเด็กจะรอด สำหรับเราในฐานะสื่อมวลชน เราต้องคิดแล้วว่า จะทำอย่างไรถ้ามี Breaking News ว่าเด็กตายหมดแล้ว เราจะต้องทำอะไรไม่ให้คนดูช็อก หรือโลกหมดความหวัง ทางเราต้องคิดวางแผนและเตรียมการเผื่อไว้อย่างมาก เพื่อรองรับทุกสถานการณ์ เราเตรียมไว้แม้กระทั่งบทสวด แต่เนื่องจากผลไม่ได้ออกมาลบ จึงทำให้เราสบายใจ แต่ในช่วงเวลานั้น เราเห็นความทุ่มเทของทีมงาน แม้กระทั่งตอนที่มิชชาว่าพบเด็ก นักข่าวเรารายงานไป ก็ร้องไห้แบบตื่นตัน มันคือการลุ้นและคอยเอาใจช่วยไปด้วยกัน”

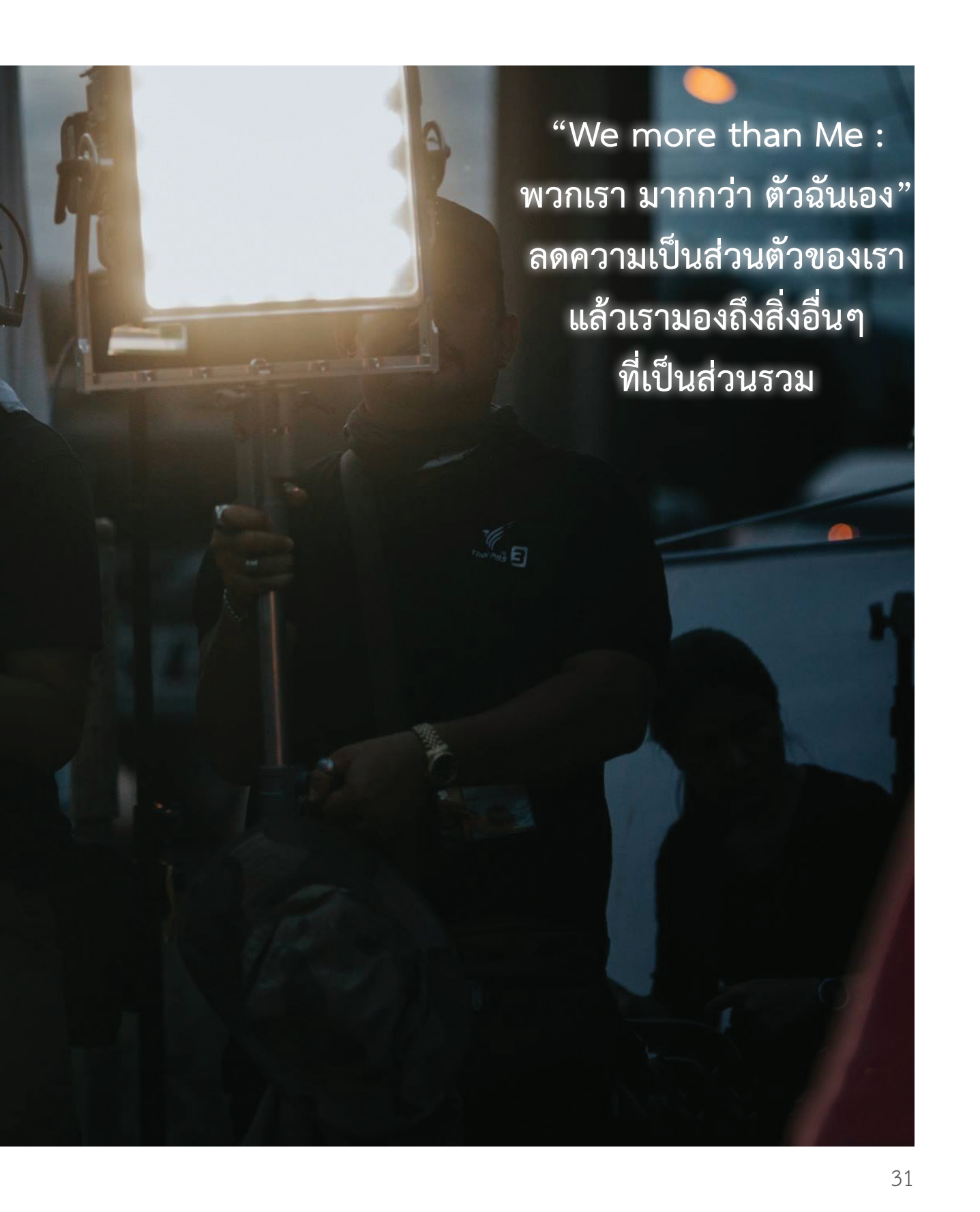
“วันที่นำเด็กและโค้ชออกมาจากถ้ำ ต้องบอกว่าวันนั้นเรา Full Team มากๆ เห็นแผนของการรับภาพแต่ละจุด ซึ่งคนนอกไม่รู้ว่าจะทำไม่กล้องของไทยพีบีเอสได้ภาพใกล้เคียง ต้องขอชมโปรดิวเซอร์ภาคสนาม ที่มีความเก๋เกม ไปขอเช่าพื้นที่หน้าบ้านของคนในพื้นที่ และเราเป็นเจ้าของที่ได้จุดนี้ ซึ่งเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่ใกล้ปากถ้ำมาก ทำให้เราได้ภาพทั้งหมดภาพที่เราได้เลยเป็นภาพ exclusive มากๆ”

ในภาพเดียวกันนี้ คุณอนุพงษ์เล่าเพิ่มเติมว่า

“เป็นการทำงานประสานกันด้วยดีตั้งแต่สนามจนถึงสตูดิโอ ทั้งการลำดับภาพ การเล่าเรื่อง และนักข่าวทำงานด้วยความสุข ความทุ่มเท แต่ไม่เห็นความเหน็ดเหนื่อยอยู่ในนั้น เราเห็นแต่ความมุ่งมั่นในตัวตน และอีกความสำเร็จที่ต้องพูดคือ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของทีมงาน ความทุ่มเท เขามีการประชุมกันทุกวัน หลังเสร็จงานมีการทำ After Action Review –AAR เพื่อวางแผนกันต่อไป มีการปรับบทเรียนการทำงานกันทุกวัน ทุกคนมีการนำเสนอข้อมูลว่าเห็นอะไรเพิ่มเติม มีอะไรที่คิดว่าน่าจะเป็นประโยชน์ในการรายงานข่าว จะรีบแชร์กันออกมา เรามีทีมงานดี มี sense ของการทำข่าวสูงมาก รู้ว่าจะใช้เนื้อหาอะไร ไปเชื่อมโยงทำอะไรได้ต่อ ผมรู้สึกประทับใจมาก”

ในความรู้สึกของทีมงาน พวกเขาสรุปถึงคุณค่าของการทำงานข่าวหมู่ป่าด้วยประโยคสั้นๆ ในตอนท้าย เมื่อสถานการณ์นี้คลี่คลายลงได้ด้วยดี และ 13 ชีวิตปลอดภัยตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ว่า

A man in a dark polo shirt with a logo on the chest is holding a large, rectangular light panel on a stand. The scene is dimly lit, with the light from the panel illuminating the man's face and the surrounding area. The background is dark, with some blurred lights visible.

“We more than Me :
พวกเรา มากกว่า ตัวฉันเอง”
ลดความเป็นส่วนตัวของเรา
แล้วเรามองถึงสิ่งอื่นๆ
ที่เป็นส่วนรวม

02

หนึ่งเป้าหมาย

เรื่องเล่าจากประสบการณ์การทำงานของทีมข่าว
ทีมออนไลน์ ทีมรายการ ทีมเครือข่าย ทีมกราฟิก และทีมโทรทัศน์
ที่มีส่วนในการร่วมปฏิบัติการกิจเกาะติดปฏิบัติการช่วยเหลือ 13 ชีวิต
ติดถ้ำหลวง ภารกิจที่แตกต่างกันเพื่อเป้าหมายเดียวกัน คือ
“อยากให้ทั้ง 13 คนปลอดภัย”

ภารกิจตามหา
คนหาย13คน

@ถ้าหลวงขุนหน้าทางนอน

เรื่องเล่า : วนอุทยานถ้ำหลวง - ขุนน้ำนางนอน

1. ความหวังที่ทุกคนเฝ้ารอคอย

“เมื่อสักครู่นักประดาน้ำผ่านเข้าไปที่หาดพัทยาได้ ปรากฏว่า หาดพัทยาโดนน้ำท่วมเกือบหมด ต้องสำรวจลึกเข้าไปอีก 300-400 เมตร ไปเนินที่สูงอีกจุดหนึ่ง.....แต่เราบ่น้องทั้ง 13 คน ปลอดภัย”

เสียงจาก นายณรงค์ศักดิ์ โอสถธนากร ผู้ว่าราชการจังหวัด เชียงราย ในฐานะผู้บัญชาการเหตุการณ์ภัยพิบัติ กล่าวย้า ซัดๆ อีกครั้ง “ทั้ง 13 คน ปลอดภัย แต่ภารกิจ ยืนยัน ว่า ยังไม่สิ้นสุด”

สิ้นเสียง แถลงรายงานความคืบหน้า จากนายณรงค์ศักดิ์ โอสถธนากร ผู้บัญชาการเหตุการณ์ภัยพิบัติวนอุทยานแห่งชาติถ้ำหลวงขุนน้ำนางนอน

.....เสียงโห่ร้องดีใจ ที่เสมือนถูกเก็บกักเอาไว้มานาน ถูกตะโกนออกมาพร้อมกัน พร้อมๆ กับท่าทางความดีใจ บ้างชูมือ เหมือนได้ปลดปล่อยความรู้สึกออกมาอย่างเต็มที่ บางคนหลังน้ำตาปลดปล่อยความดีใจออกมาให้เห็น ท่ามกลาง ผู้เฝ้ารอการแถลงข่าวในคืนนั้น

แน่นอนว่า... นี่คือ เสียงที่ทุกคนรอคอยเฝ้าฟัง และเป็น วันที่ล่วงเลยเข้าวันที่ 10 จากความพยายามกู้ภัย ช่วยชีวิต เยาวชนสมาชิกทีมฟุตบอล หมูป่าอะคาเดมี ทั้ง 13 คน ซึ่ง หายไปตั้งแต่ในช่วงบ่ายของวันที่ 23 มิถุนายน 2561

ผมเองก็เช่นกัน แม้ในช่วงที่ ผู้ว่าราชการจังหวัด เชียงราย แถลงความคืบหน้าในคืนนั้น ผมไม่ได้อยู่บริเวณ หน้าถ้ำหลวง แต่ก็ใจจดใจจ่อกับการติดตามรายงานสดของ สื่อต่างๆ และจากรายงานของผู้สื่อข่าวไทยพีบีเอส ซึ่งเฝ้า สังเกตการณ์อย่างต่อเนื่องที่หน้าถ้ำหลวง แม้อยากจะไป อยู่ร่วมในบรรยากาศการแถลงว่า บ่น้องๆ สมาชิกหมูป่า อะคาเดมี ทั้ง 13 คน ได้ยินได้ฟังเสียงสดๆ ไปพร้อมๆ กับ ซึมซับบรรยากาศ ของการแสดงความรักใจร่วมกับคนอื่นๆ อีกนับร้อย นับพันคนในเวลานั้น

แต่ผมไม่ได้มีโอกาสในช่วงเวลานั้น เพราะว่าในช่วงคำประมาณ ก่อน 3 ทุ่ม หรือเสร็จสิ้น ภารกิจของทุกๆ วัน ทีมผู้สื่อข่าว ทีมช่างภาพ ผู้ช่วยช่างภาพ โปรดิวเซอร์ภาคสนาม รวมทั้งทีมงานฝ่ายต่างๆ ที่ได้รับมอบหมายหน้าที่ให้ไปร่วมทำงาน รายงานข่าวและผลิตนำเสนอข่าวของไทยพีบีเอส ที่บริเวณวนอุทยานถ้ำหลวง จังหวัดเชียงราย จะต้องกลับเข้ามาประชุมที่ห้องประชุมของที่พัก เพื่อสรุปผลการทำงานของแต่ละวัน และร่วมกันวางแผนการทำงาน รวมทั้งกำหนดประเด็นข่าว และแบ่งหน้าที่ในวันรุ่งขึ้น

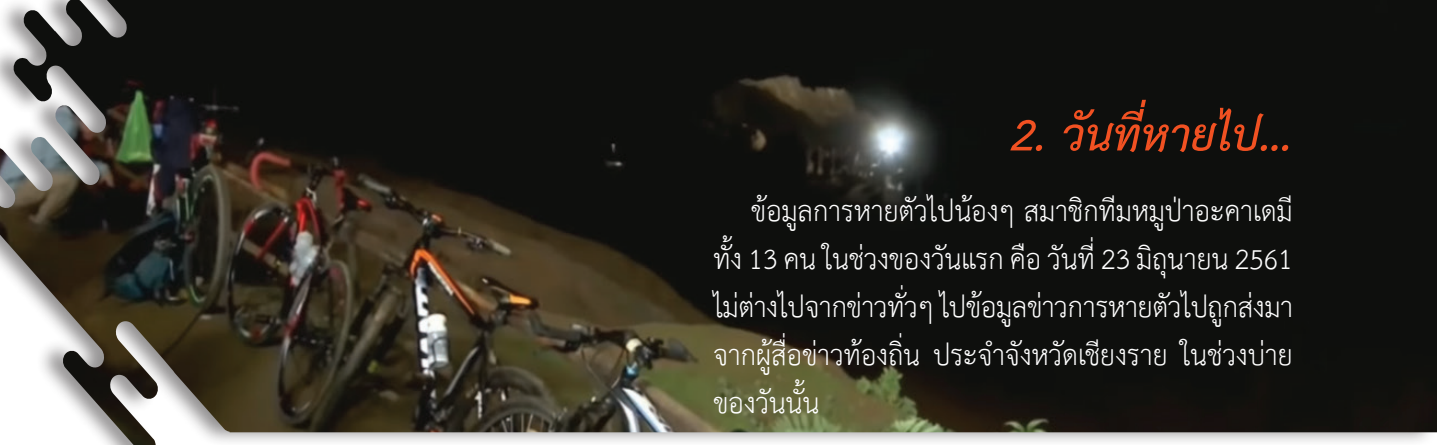
แต่ในวันนั้น แม้จะเริ่มประชุมไปได้ไม่นาน แหล่งข่าวทำหน้าที่การกู้ภัยช่วยเหลือสมาชิกหมู่ป่าอะคาเดมี่ ก็ทยอยส่งข้อมูลอย่างไม่เป็นทางการว่าพบสมาชิกหมู่ป่าอะคาเดมี่ภายในถ้ำหลวง ทั้ง 13 คน และทุกๆ คนปลอดภัยทำให้บรรยากาศของการประชุมนอกสถานที่ ในห้องประชุมของโรงแรมที่พักเวลานั้น จึงเป็นการเช็คความถูกต้องจากข้อมูลของแหล่งข่าวเสียมากกว่าการคุยแผนการทำงานในวันรุ่งขึ้น และความชัดเจนเริ่มมากขึ้น เมื่อนายณรงค์ศักดิ์ โอสถธนากร ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย ในฐานะผู้บัญชาการเหตุการณ์ภัยพิบัติ แถลงความคืบหน้าสด พบทั้ง 13 คน ผ่านสื่อ

ทำให้วงประชุมพูดคุยในคืนนั้น ต้องยุติกันทันทีในแบบที่ไม่มีใครต้องเอ่ยปากว่าเราควรจะยุติการพูดคุยเพื่อติดตามข้อมูลข่าวการพบเยาวชน ทั้ง 13 คน แต่วงประชุมพูดคุย เพื่อวางแผนการทำงานยุติทันที แต่ละคนวิ่งออกจากห้องประชุมของโรงแรมที่พักแบบไม่ได้นัดหมายกัน เพื่อไปขึ้นรถยนต์ เกือบทุกทีมงานมุ่งหน้าไปยังที่หน้าถ้ำหลวงเพื่อรายงานสดสถานการณ์ กระจายกันหาข้อมูล แบ่งงานกันสัมภาษณ์บุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งญาติ เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง และประชาชนที่บริเวณหน้าถ้ำหลวง เพื่อให้คนเหล่านั้น ได้แสดงความรู้สึก ปลื้มปิติดีใจ ถึงความสำเร็จ และประเด็นข่าวความเห็นที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน ความยากลำบาก ปัญหาและอุปสรรคนานัปการของเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆ

สมกับเป็นช่วงเวลาการรอคอยที่คุ้มค่า เวลาเกือบ 2 สัปดาห์ ที่ทุกคนรอคอยอย่างมีความหวัง หรือ บางครั้งบางคนอาจจะเคยเปรยว่า “แม้ความหวังในช่วง 10 วันที่ผ่านมา จะเหลือเพียงน้อยนิด จากความยากลำบากในการทำงาน และสภาพสถานที่ แต่เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายยังคงรักษาความหวังที่มีอยู่ ให้ได้ตั้งอาสาทำงานต่อไป เพื่อให้พบน้องๆ สมาชิกทีมหมู่ป่าอะคาเดมี่ทั้ง 13 คน

เมื่อสถานการณ์ความดีใจผ่อนคลายลง ในคืนนั้น สิ่งที่ยากไปกว่าการพบ ทั้ง 13 คน คือ คำถามที่ยังก้องอยู่ในความคิดของหลายๆ คน คือ จะนำออกมาได้อย่างไร

2. วันที่หายไป...

ข้อมูลการหายตัวไปน้องๆ สมาชิกทีมหมูป่าอะคาเดมี ทั้ง 13 คน ในช่วงของวันแรก คือ วันที่ 23 มิถุนายน 2561 ไม่ต่างไปจากข่าวทั่วๆ ไป ข้อมูลข่าวการหายตัวไปถูกส่งมาจากผู้สื่อข่าวท้องถิ่น ประจำจังหวัดเชียงราย ในช่วงบ่ายของวันนั้น

ช่วงแรกข่าวนี้ อาจไม่ได้เป็นข่าวใหญ่ เมื่อเทียบกับข่าวสารความเคลื่อนไหวต่างๆ แต่สำหรับคนทำงานข่าว แม้ไม่ได้เป็นข่าวใหญ่ หรือ เหตุการณ์สำคัญ แต่ทีมผู้สื่อข่าวก็จำเป็นต้องติดตามเป็นระยะ เพื่อตรวจสอบพัฒนาการของเหตุการณ์ การหายตัวไปของคนกลุ่มหนึ่งในถ้ำว่าจะถูกพบตัวได้เร็ว และปลอดภัยหรือไม่

จนกระทั่งเหตุการณ์ผ่านไป 1 คืน รุ่งเช้า ของวันที่ 24 มิถุนายน 2561 ผู้สื่อข่าวท้องถิ่นประจำจังหวัดเชียงราย ส่งข้อมูลความคืบหน้าของเหตุการณ์หายตัวไป และการค้นหาที่ยังมีอย่างต่อเนื่อง ข้อมูลความคืบหน้าของข่าวสารถูกส่งกลับมาอีกครั้งเพื่อให้ทันช่วงเวลาการออกอากาศข่าว แต่ข้อมูลความคืบหน้าของข่าวไม่มีความเปลี่ยนแปลงมากนัก การค้นหายังคงดำเนินการต่อไป โดยเจ้าหน้าที่กู้ภัย เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ และเจ้าหน้าที่ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานในท้องถิ่น และพื้นที่ใกล้เคียง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ซึ่งเยาวชนทั้ง 13 คนยังไม่ถูกพบตัว

แม้ในพัฒนาการของข่าวสาร อาจดูไม่มีความเปลี่ยนแปลงไปจากช่วงแรกมากนัก แต่สำหรับคนทำข่าวนี้อาจเป็นสัญญาณที่ไม่ดี เพราะเยาวชนทั้งหมด 13 คน หายไปภายในถ้ำเป็นเวลาเกือบ 24 ชั่วโมง เมื่อได้ข้อมูลเบื้องต้นแบบนี้ ... ผมตัดสินใจโทรศัพท์ไปตรวจสอบข้อเท็จจริงจากศูนย์ข่าวภูมิภาคเชียงใหม่เพื่อดูว่าข้อมูลเบื้องต้นเป็นอย่างไร และทีมข่าวภาคเหนือประเมินสถานการณ์ข่าวนี้อย่างไร คำตอบที่ได้รับจากทีมข่าวที่เข้าเวรประจำศูนย์ข่าว

ในวันอาทิตย์ที่ 24 มิถุนายนวันนั้น บอกว่ายังไม่มีความคืบหน้า ยังไม่มีเบาะแสการพบเยาวชนทั้งหมดที่หายไป และขณะนี้ผู้สื่อข่าวประจำท้องถิ่นกำลังติดตามสถานการณ์การค้นหาต่อเนื่องในช่วงต้นชั่วโมง

แน่นอน ‘ผมตัดสินใจในใจว่า’ เป็นเรื่องผิดปกตอย่างมากแล้ว จึงมอบหมายผู้สื่อข่าวที่เข้าเวรรับตามทีมข่าวพร้อมด้วยอุปกรณ์การรายงานสด (4G) เดินทางด่วนไปอำเภอแม่สาย เชียงรายทันที ในวันนั้น และพร้อมยกระดับข่าวให้มีรายงานสด ติดตามการค้นหา ในช่วงต้นชั่วโมงข่าวภาคหลักๆ ทันทีที่ทีมข่าวรายงานสด พร้อมกับรายงานข่าวความคืบหน้า

ในช่วงบ่ายๆ ของวันอาทิตย์หลังจากทีมข่าวรายงานสด จากศูนย์ข่าวภาคเหนือ ใช้เวลาประมาณ 4 ชั่วโมงเดินทางถึง วนอุทยานถ้ำหลวง ขุนน้ำนางนอน จุดเกิดเหตุที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ทีมข่าวก็พร้อมทำข่าว และติดตามสถานการณ์ความคืบหน้า การค้นหา การทำงานของเจ้าหน้าที่ รวมทั้งการรอยของญาติ ผู้สูญหายทันทีในช่วงบ่ายและค่ำวันนั้น เพื่อรายงานสด ประเด็นข่าวนี้นี้

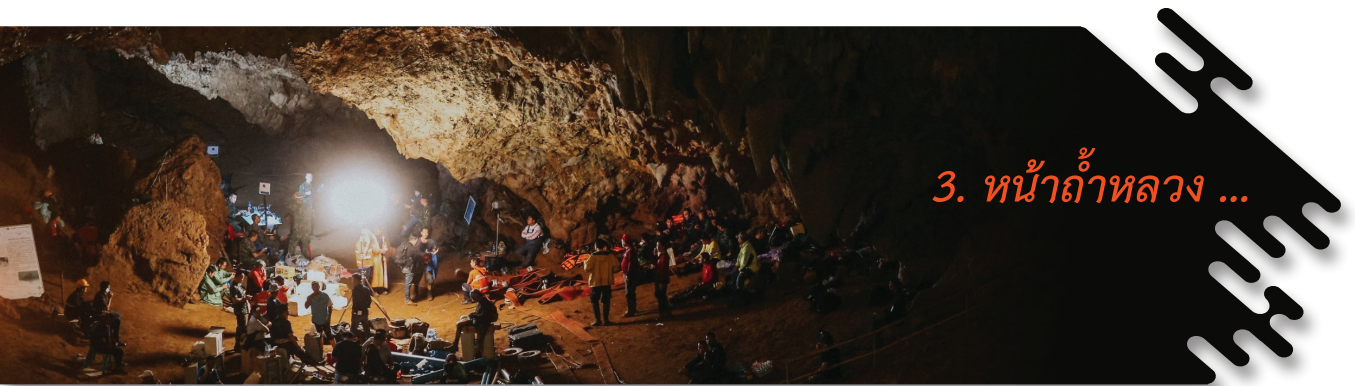
สิ่งแรก ที่ผมกำชับให้ทีมผู้สื่อข่าว ไปชุดแรก ต้องทำงานคือการค้นหาข้อมูลเบื้องต้นในทุกประเด็นเท่าที่ทำได้ก่อน เช่น เหตุการณ์เกิดขึ้นได้อย่างไร ... มีที่มาที่ไปอย่างไร ใครเข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้บ้าง และที่สำคัญเมื่อมีเหตุการณ์ในลักษณะที่ต้องเกี่ยวข้องกับสถานที่ ผู้สื่อข่าวต้องหา

ข้อมูลด้านภูมิศาสตร์ของสถานที่เกิดเหตุ จุดเกิดเหตุว่าเป็นอย่างไร จุดเกิดเหตุ อยู่ตรงจุดไหน มีแผนที่เกิดเหตุหรือไม่ อย่างไรและเตรียมข้อมูลด้านภูมิศาสตร์เพื่อรายงานบอกคนดู ให้ทราบข้อมูลเหล่านี้ด้วย

ข้อมูลด้านภูมิศาสตร์ของสถานที่เกิดเหตุ ถือว่า เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญ มากๆครับ เพราะจะทำให้ทีมข่าวรู้จักพื้นที่การทำงานได้ดี รู้จักสถานที่การทำงาน ข้อมูลเบื้องต้น และที่สำคัญ เพื่อนำกลับมาใช้ในการวางแผนการทำงานวันต่อไปได้..

ในช่วงแรกของการไปรายงานข่าวของทีมข่าว พบอุปสรรคสำคัญคือ การใช้สัญญาณอินเทอร์เน็ต เพื่อส่งข่าวส่งข้อมูล และรายงานสด นอกจากนั้น สัญญาณอินเทอร์เน็ตซึ่งมีส่วนสำคัญมากในปัจจุบันนี้ต่อการรายงานข่าว ก็ใช้งานไม่ได้ส่วนหนึ่งเพื่อสงวนไว้ให้เป็นช่องทางการติดต่อสื่อสารของเจ้าหน้าที่กู้ภัยในการค้นหา ทำให้ทีมข่าวจะถูกกำชับให้ใช้ความระมัดระวังในจุดที่ต้องใช้สัญญาณอินเทอร์เน็ตเพื่อรายงานข่าว หรือ ส่งข้อมูลต่อให้ห่างจากจุดทำงานของเจ้าหน้าที่ และบริเวณด้านหน้าถ้ำหลวง ข้อปฏิบัตินี้ ไม่เฉพาะการรายงานผ่านระบบส่งสัญญาณภาพข่าวอินเทอร์เน็ตที่เรียกว่า 4G เท่านั้น แต่ยังหมายความรวมถึงการใช้สัญญาณโทรศัพท์มือถือ เพื่อรายงานสด..เหตุการณ์ผ่านระบบ facebook live ด้วย ที่ผู้สื่อข่าวต้องระมัดระวัง และอยู่ห่างจากจุดการทำงาน บริเวณด้านหน้าถ้ำหลวง จุดเกิดเหตุ และที่สำคัญการรายงานข่าว หรือ การทำงานของผู้สื่อข่าวต้องไม่ไปกีดขวางการทำงานเจ้าหน้าที่ ดูความเหมาะสมของการสัมภาษณ์ หรือ การหาข้อมูลด้วย นี่เป็นสิ่งสำคัญมากต่อการรายงานข่าวในช่วงภาวะวิกฤต

ทำให้จุดรายงานข่าวของทีมผู้สื่อข่าว จึงต้องเดินออกห่างจากจุดด้านหน้าถ้ำหลวง ระยะทางเกือบ 1 กิโลเมตร และเป็นการทำงานแบบนี้อย่างต่อเนื่องในช่วงค้นหา 2-3 วันแรกของการทำงาน จนกระทั่งย่างเข้าสู่วันที่ 27 มิถุนายน 2561

3. หน้าถ้ำหลวง ...

สิ่งที่ต้องย้ำเตือนไว้เสมอ เมื่อต้องทำหน้าที่ เป็นบรรณาธิการข่าว หรือ ต้องทำหน้าที่เพื่อดูแลสั่งงาน หรือมอบหมาย ให้ทีมงานปฏิบัติหน้าที่ ผมมีความเชื่อว่า การทำหน้าที่บรรณาธิการ ต้องรู้จักสถานที่เกิดเหตุ ต้องมองเห็นภาพของการทำงาน และต้องศึกษาหรือมีข้อมูลที่ตีเพียงพอสำหรับการวางแผนการทำงาน

ผมตัดสินใจเดินทางไปสถานที่เกิดเหตุ ในวันพุธ ที่ 27 มิถุนายน 2561 และเดินทางถึงอำเภอแม่สาย เชียงราย ในช่วงค่ำๆ ของวันนั้น ... หลังจากเดินทางถึงอำเภอแม่สาย ผมและทีมงานตัดสินใจไปดูสถานที่เกิดเหตุก่อนเพื่อประเมินสถานการณ์คร่าวๆ พร้อมๆ กับนัดทีมงาน ผู้สื่อข่าว ทีมช่างภาพ ผู้ช่วยช่างภาพ และทีมสนับสนุนอื่นๆ ประชุมเพื่อประเมินสถานการณ์ร่วมกัน พร้อมทั้งวางแผนในวันต่อไปพร้อมๆ กับหาข้อมูลจากแหล่งข่าวการกู้ภัยในช่วงเวลานั้น

ข้อสรุปของแผนการทำงาน ถูกวางไว้หลายแบบครับ .. ทั้ง ในแบบที่ พบเยาวชนทั้ง 13 คน และในแบบ ที่สถานการณ์เลวร้ายที่สุด ด้วยเพื่อให้รู้ว่าแต่ละทีมงานต้องทำอะไร รายงานข่าวอย่างไร และมีประเด็นไหนที่ต้อง ระมัดระวัง นอกจากนี้แผนงานในแต่ละวัน ก็จะถูกแบ่งหน้าที่ไปตามความเหมาะสมกับบุคลิกลักษณะและลักษณะ ความถนัดของผู้สื่อข่าวแต่ละคน อีกทั้งยังต้องครอบคลุม ทั้งประเด็นเนื้อหาและสถานที่การทำข่าวด้วย เช่น

- การรายงานข่าวที่เป็นทางการจากการให้ข้อมูลของผู้ว่าราชการจังหวัด
- ทีมการรายงานข่าว การค้นหาทั้งด้านหลังถ้ำหลวง ในจุดที่มีเจ้าหน้าที่ค้นหาบนที่สูง
- ทีมข่าวที่ต้องตามดูภารกิจของเจ้าหน้าที่กู้ภัย
- ทีมข่าวที่ต้องดูระบบการระบายน้ำออกจากถ้ำหลวง
- ทีมข่าวติดตามการทำงานของทีมกู้ภัยชาวต่างชาติ และผู้สื่อข่าวต่างชาติ
- ทีมข่าวที่ดูประเด็นผลกระทบจากการระบายน้ำต่อชุมชน และพื้นที่เกษตรกรรมรอบๆ ถ้ำหลวง
- ทีมข่าวติดตามประเด็นเชิงวัฒนธรรมและความเชื่อท้องถิ่น
- ทีมข่าวติดตามการทำงานของจิตอาสา และการรับบริจาค
- ฯลฯ

ประเด็นสำคัญของการวางแผนการทำงานแต่ละวัน จะถูกกำหนดขึ้นจากแหล่งที่มาของข้อมูล ในทุกๆด้าน ทั้งจากความเคลื่อนไหวของแหล่งข่าว ประเด็นข่าวจากจุดต่างๆ ในแต่ละวัน และฐานข้อมูลจากการศึกษา ซึ่งใช้งานวิจัย การสำรวจจนอุทยานถ้ำหลวง ขุนน้ำนางนอนเมื่อปี 2538 จากทีมวิจัยของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และงานสำรวจของ มาร์ติน เอลลิส เป็นฐานข้อมูลสำคัญทั้งเพื่อ เป็นข้อมูลการรายงานข่าว และเป็นแนวทางการกำหนดการทำงานของ ทีมผู้สื่อข่าว

เรื่องเล่าโดย คณิศ บุญยพานิช
ผู้มีส่วนร่วมในการเกะติดภารกิจการช่วยเหลือ 13 ชีวิตติดถ้ำ
ในฐานะบรรณาธิการข่าวคนหนึ่ง...

24 hour The Reporter Stories

24 ชั่วโมงทำงาน-บันทึกเรื่องเล่าคนข่าวภาคสนาม

ภารกิจติดตามภารกิจค้นหาและช่วยเหลือ 13 ชีวิตทีมฟุตบอลหมูป่าอะคาเดมีแม่สายของไทยพีบีเอส ถูกดำเนินการอย่างมีขั้นตอน และสอดคล้องกับพัฒนาการของเหตุการณ์จากสถานการณ์ระดับพื้นที่ของจังหวัด เชียงรายสู่กระแสความสนใจของทั่วโลก

ไทยพีบีเอสมีการยกระดับการทำงาน จากการรายงานความคืบหน้าของสถานการณ์ เป็นการจัดผังรายการเฉพาะกิจ เพื่อเกาะติดภารกิจ และนำเสนอประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ พื้นที่ แนวทางปฏิบัติการช่วยเหลือ รวมถึงการสร้างขวัญกำลังใจและการบรรเทาความเครียดจากการติดตามข่าวสารในช่วงดังกล่าว โดยใช้ชื่อรายการพิเศษว่า “13 ชีวิตติดถ้ำ” “13 ชีวิตต้องรอด” “13 ชีวิตปลอดภัย” และ “ต้อนรับกลับบ้าน” ตามลำดับ

สำนักข่าว ถือเป็นหัวเรือใหญ่ในช่วงเวลานั้น ที่ขับเคลื่อนการนำเสนอและเกาะติดเหตุการณ์นี้อย่างต่อเนื่อง กำลังคนจำนวนไม่น้อยจากทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคถูกส่งไปเกาะติดเหตุการณ์ในพื้นที่ภาคสนามโดยรอบบริเวณ ถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน ที่เป็นพื้นที่ปฏิบัติการ พวกเขาถูกมอบหมายให้ลงพื้นที่เพื่อค้นหาข้อมูล ติดตามภารกิจและนำเสนอข่าวสารเรื่องนี้สับเปลี่ยนหมุนเวียนกันไป หรือบางคนก็ต้องประจำการอยู่ในพื้นที่ตลอดระยะเวลาการค้นหาทั้ง 18 วัน เหตุการณ์ครั้งนี้ถือเป็นอีกหนึ่งบทพิสูจน์การทำงานของคนข่าวไทยพีบีเอสที่ไม่ว่าจะเป็นบรรณาธิการ ผู้สื่อข่าว ภาคสนาม ผู้ประกาศข่าว ช่างภาพข่าว และทีมสนับสนุนส่วนต่างๆ

แผนงานของบรรณาธิการ (บก.) จะสำเร็จไม่ได้ถ้าขาดกำลังสำคัญอย่าง ผู้สื่อข่าวภาคสนาม เป็นหนึ่งกลุ่มคนสำคัญที่ทำให้หน้าที่ค้นหา และสื่อสารข้อมูลของเหตุการณ์นี้ประสบความสำเร็จเรื่องเล่าจากการทำงาน ในพื้นที่ที่เรียกว่าแทบจะไม่รู้จักมาก่อน ความกดดันทางด้านเวลาที่เร่งด่วน ข้อจำกัดด้านข้อมูลความคืบหน้าของเหตุการณ์ และภารกิจที่จะต้องนำเสนอเนื้อหาให้สอดคล้องตามกลยุทธ์การปรับผังเฉพาะกิจและขยายเวลาการออกอากาศ จึงเป็นเรื่องราวที่น่าสนใจและก่อให้เกิดบทเรียนสำหรับการทำงานในอนาคตได้เป็นอย่างดี

24 ชั่วโมงในการทำงาน กับความกดดัน ความท้าทาย และความหวัง ทำให้พวกเขาเหล่านี้มีเรื่องเล่า ได้บทเรียน และความทรงจำที่ยังประทับใจมากมาย...

...บันทึกเรื่องเล่าคนข่าวภาคสนาม...

เรื่องเล่าจาก...พิเชษฐ์ ตัณติโรจนกุล

“กรณีถ้าหลวง ถือเป็นกรณีแรกที่โหดที่สุด ทำทายนี่สุด และสนุกที่สุด”

พิเชษฐ์ ตัณติโรจนกุล ผู้สื่อข่าว กลุ่มข่าวสืบสวนสอบสวนและบริหารศูนย์ข่าวภูมิภาค (ภาคเหนือ) พร้อมด้วยทีมงาน คือหน่วยปฏิบัติการชุดแรกของไทยพีบีเอสที่ได้รับมอบหมายให้เข้าติดตามสถานการณ์ในพื้นที่

เมื่อรู้ว่าต้องไปทำข่าว...

วันนั้นเป็นวันอาทิตย์ มีทีมเข้าเวรแค่ 2 ทีม วันนั้นผม พี่ช่างภาพ และผู้สนับสนุน ถูกส่งไปเป็นชุดแรก ยอมรับว่าไม่ได้เตรียมอะไรเลย ไม่มีชุดเปลี่ยน ไม่มีเสื้อกันฝน ไม่มีร่ม สิ่งเดียวที่ทำได้ตลอดเส้นทาง คือการเช็คและเตรียมข้อมูล ความคืบหน้า และคิดเพียงอย่างเดียวว่า น่องๆ ทุกคนปลอดภัย เจ้าหน้าที่กำลังหาวิธีช่วย น้ำในถ้ำที่สูงกำลังจะลดลง และคงไม่มีอุปสรรคใดเพิ่มอีก ไม่น่ว่าทีมไปถึง อาจจะได้รับฟังข่าวดี แต่มันกลับไม่ใช่เลย

การเป็นชุดแรก และน้องใหม่ นอกจากน้ำท่วม ไม่เคยผ่านสถานการณ์หนักๆ แบบนี้มาก่อน เมื่อเจอกับสถานการณ์ที่ไม่สามารถคาดเดาอะไรได้ เป็นงานที่หนักมาก เพราะต้องประเมินทุกอย่าง ทั้งเวลาทำข่าว ส่งข่าว รายงานข่าว บนข้อจำกัดของสัญญาณโทรศัพท์ ถูกกันไม่ให้เข้าพื้นที่ไปยังหน้าถ้ำ รวมไปถึงการประเมินสถานการณ์เพื่อประสานขอทีมข่าวสนับสนุน หลังทราบว่าการช่วยเหลือ ไม่ได้ง่ายเหมือนที่คิดไว้ ยังคงพบอุปสรรคต่างๆ เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ไม่มีใครทราบชะตากรรมของทั้ง 13 คน ที่ติดในถ้ำ ไม่มีใครรู้ หรือมีข้อมูลของถ้ำหลวงแห่งนี้อย่างถ่องแท้

เมื่อเจ้าหน้าที่กู้ภัยและนักดำน้ำ ไม่สามารถเข้าไปสำรวจและค้นหาได้ เพราะน้ำยังคงสูง ไม่มีที่ที่ว่าจะลด ชุ่นและเย็น การประสานงานขอความช่วยเหลือจากหน่วยซีล เป็นความหวังของเจ้าหน้าที่ทุกฝ่าย รวมถึงบรรดาผู้ปกครอง ที่มาปักหลักรอฟังข่าวตั้งแต่เมื่อวานเย็น

ภาพที่ยังคงจดจำไม่ลืม คือบรรยากาศ คำคืนของวันนี้ (คืนที่ 2 วันที่ 24 มิถุนายน 2561) ทุกคนไม่มีใครรู้ชะตากรรมของทั้ง 13 คน เลย มีเพียงหลักฐานคือรถจักรยาน ข้าวของ และรอยเท้า ที่หน้าถ้ำ ซึ่งเป็นเครื่องยืนยันว่า ทั้ง 13 คน พวกเขายังไม่ออกมา ครอบครัวยังมาปักหลัก เริ่มวิตกกังวลเพิ่มขึ้น ทั้งจากที่ร่างทรงทำนายทายทักว่าบางคนเจ็บป่วย บางคนกำลังจะแย่ หลายคนร้องไห้ หลายคนนั่งสวดมนต์ภาวนา หลายคนต้องนั่งกอดเข้ารอฟังข่าว บางคนโทษตัวเองตีตัวเอง ที่เมื่อวานนี้ปล่อยให้ไปซ้อมฟุตบอล ทั้งที่บ้านเตรียมงานและเค้กวันเกิดไว้รอ ท่ามกลางฝนที่ตกมาเป็นระยะ และรอให้ชุดซีล ที่ว่ากันว่า ดีที่สุด เก่งที่สุด และแข็งแกร่งที่สุด มาช่วยในการกิจ อย่างมีความหวัง ภาพวันนั้น ผมยังจำได้ดี

สำหรับอุปสรรคในการทำงานครั้งนี้ คงมีเพียงการให้ข้อมูลกับทางส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เนื่องจากข้อมูลมีอยู่จำกัด เมื่อเทียบกับความถี่ความต้องการข้อมูล ส่วนที่เหลือ ผมมองว่าเป็นการฝึกปฏิบัติการทำข่าวที่ไม่มีอะไรตายตัว ยึดหยุ่นได้ตามหน้างาน การประชุมและกระจายงาน และประเด็นที่จะเล่น ทำให้รู้ว่าขอบเขตงานอะไรแค่ไหน ที่เราต้องดู และรับผิดชอบ ไม่นึก ไม่จับฉ่าย เพื่อให้ทันข่าว และทราบสถานการณ์ ช่วงเวลาการสลับเวรกันเข้าที่พัก แม้ช่วงเวลาจะสั้นเพียง 3-5 ชั่วโมงต่อวัน ผมเลือกวิธีเปิดทีวีฟังตลอดเวลา และเช็คไลน์กลุ่มข่าวที่ตั้งขึ้นเฉพาะ เท่าที่จะบอได้ เพื่อให้พอถึงเวลาไปทำงานจะมีข้อมูลอัปเดตและทราบว่าจะเกิดอะไรขึ้น ขณะทำงานซึ่งได้รับให้ดูแลในช่วงค่ำถึงเช้า ก็พบปัญหาเพียงว่า ไม่มีคนให้ข้อมูล หรืออัปเดตเหตุการณ์ได้ ข่าวจะเสนอได้เพียงว่าเจ้าหน้าที่ทำอะไรบ้าง ชุดไหนออกมา และเข้าไปตอนกี่โมง ภาพรวมมันทำให้ได้พิสูจน์ว่าเราทำได้ แม้จะถึงเวลาพัก ก็สามารถอยู่ต่อได้ ทุ่มเหอย่างสุดความสามารถ

เรื่องเล่าที่คนยังไม่รู้...

ก็น่าจะเป็นในช่วงเวลาที่หลายคนได้พัก ได้นอน ได้ติดตามข่าว แต่ในสนามข่าวที่ถ้ำหลวง ทำให้ได้เห็นว่ามีคนอีกจำนวนมาก ที่พวกเขาไม่ได้หยุดหรือพักเลย ทั้งเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ที่ต้องมาติดตามและเตรียมข้อมูลให้นาย วัชรียงาน กับผู้บังคับบัญชา รวมถึงแกลงข่าวกับสื่อมวลชน อาสาสมัคร ที่มาจัดเตรียมสิ่งของเพื่อแจก คนเก็บขยะที่ต้องลุยฝนลุยโคลน ขนถุงขยะขึ้นรถจนถึงตัวเบื่อน และเจ้าหน้าที่ ที่ดูแล ชาร์ตไฟหลอดไปจำนวนกว่า 1 พันดวง หมุนเวรเข้าไปสลับเปลี่ยนภายในถ้ำ

เรื่องเล่าจาก...ภัทรพร ตี๋นงาม ผู้สื่อข่าวกลุ่มสถานการณ์

“สำหรับการทำข่าวภัยพิบัตินั้น นักข่าวต้องระวังไม่ให้ตนตกเป็นผู้ประสบภัยเสียเอง”

ภัทรพร ตี๋นงาม ผู้สื่อข่าวกลุ่มสถานการณ์ มีประสบการณ์ทำข่าวเหตุการณ์ฉุกเฉิน และหรือภัยพิบัติ เป็นต้นว่า เหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมืองหลายครั้ง เหตุการณ์วิกฤตน้ำท่วมใหญ่หลายครั้ง แต่ยังไม่เคยไม่มีประสบการณ์ทำข่าวเหตุการณ์ฉุกเฉินแบบกรณีถ้ำหลวงหรือใกล้เคียง

“วันแรกที่เกิดเหตุ ไม่คิดว่าจะกลายเป็นเรื่องใหญ่ เนื่องจากผู้ติดถ้ำล้วนเป็นคนในท้องถิ่น แต่เมื่อเหตุการณ์ล่วงเลยวันที่สองเข้าสู่วันที่สามพร้อมกับน้ำในถ้ำยิ่งเพิ่มระดับสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ก็ภาวนาขออย่าให้เกิดเรื่องเศร้าขึ้นเลย”

เมื่อรู้ว่าต้องไปทำข่าว...

ช่วงสัปดาห์แรกดิฉันมีภารกิจทำข่าวอื่นที่กำหนดไว้ล่วงหน้าทั้งจังหวัดพิจิตรและจังหวัดพิษณุโลก ในระหว่างนั้นได้ติดตามสถานการณ์อย่างเกาะติดทั้งจากสื่อมวลชนทั่วไป จากสื่อสังคมออนไลน์ จากเพื่อนนักข่าวที่ลงพื้นที่ก่อนและจากแหล่งข่าวอื่นๆ ที่เข้าไปปฏิบัติภารกิจค้นหารวมทั้งแหล่งข่าวจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จนเสร็จภารกิจวันที่ 30 มิถุนายน 2561 ซึ่งเป็นวันที่ 8 ของเหตุการณ์ ก็ได้รับคำสั่งจากออฟฟิศให้มุ่งสู่ถ้ำหลวงโดยด่วน เพราะสถานการณ์ยิ่งเพิ่มระดับวิกฤต

ความรู้สึกแรกที่ได้รับคำสั่งคือความเหนื่อยล้าสะสมตลอดสัปดาห์ที่ผ่านมาหายเป็นปลิดทิ้งมีความคิดคึกเข้ามาแทน จากนั้นก็เร่งรีบทบทวนปะติดปะต่อเรียบเรียงข้อมูลเหตุการณ์ตามที่เกาะติดมาตลอด และกำหนดแผนการคร่าวๆ ของตัวเองในการเกาะติดทำข่าวเหตุการณ์นี้

พร้อมกันนั้นก็เตรียมพร้อมเพื่อลุยโคลนบุกป่าฝ่าฝนปิ่นเขามุดถ้ำ จึงได้แวะซื้อรองเท้าบูท เสื้อกันฝน ไฟฉาย สำหรับเครื่องมือสื่อสารนั้นได้เตรียมพร้อมตลอดเวลาอยู่แล้วแต่เพื่อเผื่อกันเหนียวจึงซื้อพาวเวอร์แบงก์เพิ่มอีกตัว

ภารกิจที่ได้รับมอบหมาย...

ภารกิจที่ได้รับมอบหมายตอนนั้น คือเกาะติดปฏิบัติการค้นหาผู้ติดถ้ำ เพื่อรายงานสดทุกชั่วโมงหรือเมื่อมีสถานการณ์คืบหน้าระหว่างชั่วโมง

เมื่อไปถึงพื้นที่ อย่างแรกที่ทำคือการตระเวนสำรวจลักษณะกายภาพของพื้นที่ และสภาพการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ ตลอดจนสภาพชุมชนและสภาพแวดล้อมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

อุปสรรคใหญ่ที่สุดในการทำข่าวครั้งนี้คือ ด้วยสาเหตุหลายประการทำให้นักข่าวตกอยู่ในสภาพเสมือนส่วนเกินของปฏิบัติการค้นหาช่วยเหลือผู้ติดถ้ำ และถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นอุปสรรคของปฏิบัติการค้นหาช่วยเหลือผู้ติดถ้ำ

ประสบการณ์สำคัญที่สุดในการทำข่าวครั้งนี้คือ การทำงานในบรรยากาศที่เสมือนเป็นส่วนเกินของการปฏิบัติการค้นหาช่วยเหลือผู้ติดถ้ำ และเป็นการทำงานท่ามกลางการจับจ้องตรวจสอบอย่างเคร่งครัดจากสังคม

สำหรับการลงพื้นที่ที่ไม่คุ้นเคย นับเป็นเรื่องปกติของนักข่าวภาคสนาม ที่ต้องเผชิญกับพื้นที่ บุคคล กลุ่มคน ที่ไม่เคยพบ การเตรียมความพร้อมด้านความปลอดภัยในเบื้องต้นคือการทำกรบ้านเกี่ยวกับสภาพพื้นที่ สภาพเหตุการณ์ สภาพบุคคลให้ชัดเจนที่สุดเท่าที่จะทำได้ และต้องยึดหลักความเสี่ยงเป็นศูนย์กลางอย่างเคร่งครัด สำหรับการทำข่าวภัยพิบัตินั้น นักข่าวต้องระวังไม่ให้ตนตกเป็นผู้ประสพภัยเสียเอง

สถานการณ์ที่ต้องการนำเสนอข่าวตลอด 24 ชั่วโมง ย่อมแปลว่าเป็นสถานการณ์สำคัญมากจำเป็นต้องเกาะติดแทบกระพริบตาไม่ได้โดยปกติ นักข่าวแบ่งเวรพักกันอยู่แล้ว แต่ในทางปฏิบัติมักมีเรื่องยึดเอื้อจนไม่อาจพักได้ตามกำหนด และยิ่งกว่านั้นด้วยสัญชาตญาณคนทำข่าวแม้เป็นเวลาต้องพักและแม้เหนื่อยล้าเพียงใดก็แทบหลับไม่ลง ดังนั้นนอกจากต้องเกาะติดสถานการณ์แทบกระพริบตาไม่ได้ จำเป็นอย่างยิ่งต้องใส่ใจสุขภาพอย่างเคร่งครัด อย่าลืมนับประทานอาหาร อย่าลืมนั่งน้ำ อย่าลืมน้ำ เข้าห้องน้ำ พยายามพักใจนอนให้หลับเมื่อเป็นเวลาพัก ที่สำคัญอย่าลืมน้ำ ว่า เรายังหายใจอยู่ ต้องหายใจให้ลึกเต็มปอดตลอดเวลา

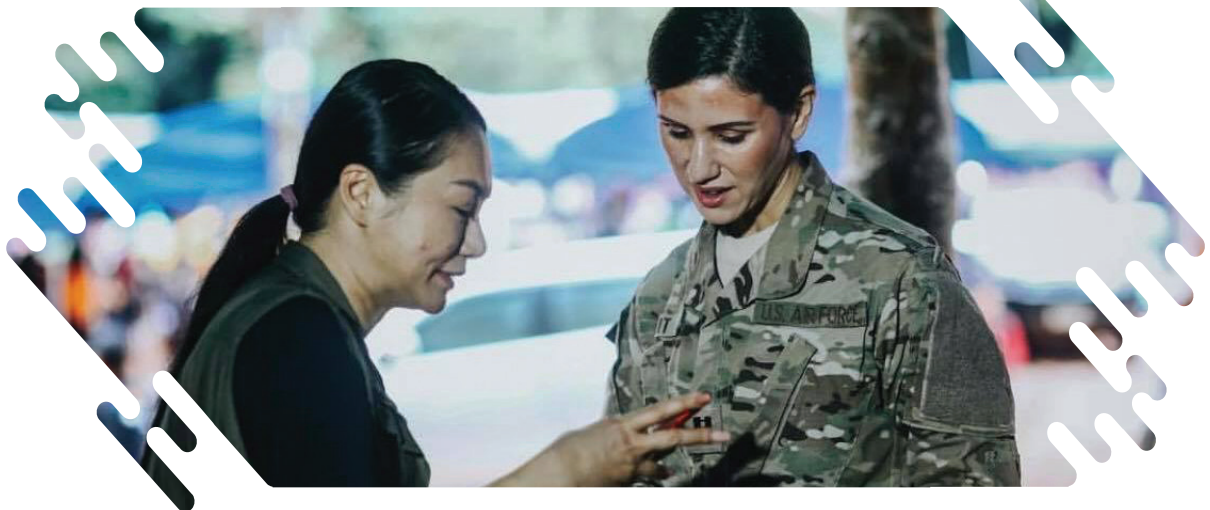

เรื่องเล่าที่คนยังไม่รู้...

“จริงๆ มีประเด็นน่าสนใจอีกหลายเรื่องที่เคยแพร่ต่อสาธารณะค่อนข้างน้อย เป็นต้นว่า เกี่ยวกับบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในปฏิบัติการค้นหาช่วยเหลือผู้ติดถ้ำ เช่น “พีเพอร์-พีเกียรติ” ที่เข้าถ้ำไปตามหาผู้ติดถ้ำในวันแรกหรือสองพี่น้อง “พีร์กซ์-พีเบ้ม” ซึ่งร่วมทีม “มิสเตอร์เวิร์น” มุดถ้ำไปค้นหาตั้งแต่วันแรกๆ และเป็นผู้นำทางหน่วยซีลและทุกหน่วยมุดถ้ำ จนปฏิบัติการครั้งนี้สำเร็จ “น้องตัน” นักเรียนชั้น ม.5 จาก อ.ขุนตาล ซึ่งไกลจากถ้ำหลวง เกือบ

200 กิโลเมตร อาสามาบุกป่าป่าน้ำมุดโพรงทางลัดเข้าไปช่วยคนติดถ้ำ “น้องเจมส์-ฉ้าย-หลง” และผองเพื่อน นักเรียนชั้นประถมและมัธยมต้น จากโรงเรียนเศรษฐรังษวิทยา อ.แม่สาย ที่อาสาเป็นคู่อ้อมให้นักดำน้ำจากต่างประเทศ เพื่อทดสอบอุปกรณ์และค้นหาวิธีการที่เป็นไปได้ในการช่วยเหลือผู้ติดถ้ำเหล่านี้ เป็นต้น”

เรื่องเล่าจาก...สุภาพร เอ็ลเดรจ

สุภาพร เอ็ลเดรจ ผู้สื่อข่าวและผู้ประกาศข่าวต่างประเทศ ได้รับมอบหมายให้ติดตามภารกิจทีมกู้ภัยต่างชาติที่มาช่วยปฏิบัติการกิจและสื่อมวลชนต่างชาติที่มาเกาะติดสถานการณ์การช่วยชีวิตทีมฟุตบอลหมูป่าอะคาเดมี

เมื่อรู้ว่าต้องไปทำข่าว...

ก่อนจะเดินทางไปรายงานข่าวภารกิจกู้ภัยถ้ำหลวง ขุนน้ำนางนอน จ.เชียงราย เคยมีโอกาสไปลงพื้นที่รายงานข่าวภัยพิบัติมาแล้วหลายประเทศ ไม่ว่าจะเป็นน้ำท่วมเมียนมา แผ่นดินไหวเนปาล ไฟป่าและภูเขาไฟปะทุอินโดนีเซีย ซึ่งล้วนแต่เป็นสถานการณ์ฉุกเฉินที่ทีมข่าวต้องรีบเดินทางไปยังพื้นที่เกิดเหตุให้เร็วที่สุด ก่อนจะได้ไปร่วมทีมเกาะติดสถานการณ์ถ้ำหลวงก็ติดตามข่าวอยู่ตลอดเวลา เพราะเอาใจช่วยให้น้องๆ ทั้ง 13 คนปลอดภัยเหมือนกับคนไทยและทั่วโลก

ภารกิจที่ได้รับมอบหมาย...

เมื่อได้รับมอบหมายจากกองบรรณาธิการให้ไปลงพื้นที่ติดตามทีมกู้ภัยและสื่อมวลชนต่างชาติที่เริ่มทยอยเดินทางมาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในฐานะเพื่อนมนุษย์คนหนึ่งก็รู้สึกดีใจที่จะได้ไปร่วมลุ้นและให้กำลังใจในการช่วยเหลือทั้ง 13 คนอย่างใกล้ชิด และในฐานะนักข่าวภาคสนาม เราก็ตีใจที่จะได้ร่วมรายงานสถานการณ์ใหญ่ที่คนทั่วโลกให้ความสนใจ

มีเวลาเตรียมตัวก่อนเดินทางไม่ถึง 12 ชั่วโมง พอรับโทรศัพท์จากหัวหน้างานก็รีบจัดการเรื่องตัวเครื่องบินจัดกระเป๋าเดินทาง และติดต่อกับทีมที่ไปรายงานอยู่ที่จ.เชียงราย อยู่ก่อนแล้ว เพื่อขอคำแนะนำในการเตรียมตัวทางนั้นก็แนะนำมาให้เตรียมรองเท้าบูทยาวถึงเข่าเพราะหน้างานและมาก

ตอนนั้นเรายังนึกไม่ออกว่าเป็นยังไง แต่ก็ไปหาซื้อบูทแถวตลาดใน อ.แม่สายตามคำแนะนำ แล้วพอไปถึงศูนย์บัญชาการหน้าถ้ำหลวงเราก็พบว่า ฝนที่ตกติดต่อกันทำให้พื้นดินกลายเป็นโคลนเหลวและหนา ทำให้เดินได้ยากลำบากมาก ตอนนั้นรู้สึกดีใจที่ไม่ดี และเชื่อคำแนะนำของเพื่อนนักข่าว ขนาดใส่บูททั้งวันแต่ทุกเย็นที่ถอดรองเท้าออกก็พบว่าเท้าของเราเปียกชื้นแม้จะไม่มีน้ำเข้าก็ตาม ดีที่ตามเต็นท์พยาบาลเขาแจกยากันโรคน้ำกัดเท้าและแป้งสำหรับโรยในบูทให้

วันแรกก็ไปถึงก็รีบสำรวจหาเต็นท์ที่พักของเจ้าหน้าที่ต่างชาติทันที และติดต่อขอสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลในการทำงานมากที่สุด เพราะเราเข้าใจว่าสถานีของเรามีรายการพิเศษตลอดทั้งวัน ดังนั้นเราต้องรายงานข่าวกลับไปให้ได้บ่อยและให้มีความคืบหน้าตลอดเวลา

อุปสรรคที่พบคือแหล่งข่าวไม่ยอมให้สัมภาษณ์ อย่างเช่น ตอนที่นักดำถ้ำชาวอังกฤษ 2 คน ซึ่งพบทีมหมูป่าเป็นกลุ่มแรกเพิ่งดำน้ำสำรวจถ้ำเสร็จ เราก็รีบเดินตามเพื่อขอสัมภาษณ์ แต่ถูกปฏิเสธ ไม่ใช่แต่กับเราเท่านั้น แต่กับสื่อทุกสำนักด้วยไม่ว่าจะเป็นสื่อใหญ่ระดับโลกก็ตาม ซึ่งตรงนั้นเราก็เคารพในสิทธิ์ของเขา และเข้าใจว่าคงอยากตั้งใจปฏิบัติภารกิจมากกว่าให้สัมภาษณ์สื่อ

นอกจากนี้ตัวแทนจากประเทศต่างๆ ก็ไม่ค่อยอยากให้สัมภาษณ์เท่าไร เพราะอยากให้สื่อสัมภาษณ์จากผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงรายในขณะนั้นมากกว่า แต่ก็ยังมีบางทีมให้สัมภาษณ์ได้บ้าง เช่น ทีม USPACOM หรือกองกำลังสหรัฐอเมริกาพื้นแปซิฟิก-อินโด หรือทีมกู้ภัยจีน การจะสัมภาษณ์สื่อต่างชาติก็ต้องรอจังหวะและโอกาสมิฉะนั้นก็ต้องเร่งทำงานแข่งกับเวลาเช่นเดียวกับเรา แต่ส่วนใหญ่ก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

อุปสรรคอื่นๆ ก็คงจะเป็นสภาพอากาศที่มีฝนตกทุกวัน และพื้นที่เป็นโคลนหนา ทำให้เดินยาก แต่ในช่วงหลังๆ ก็

มีเจ้าหน้าที่นำหินมาเทที่พื้นเพื่อให้เดินได้ง่ายขึ้น

การจัดระเบียบสื่อ กันให้สื่อออกนอกพื้นที่เพื่อความสะดวกในการลำเลียงผู้สูญหายก็ทำให้เราต้องเดินเท้าระหว่างรถโอบีกับศูนย์บัญชาการไกลกว่าเดิม แต่บางครั้งก็ได้รับความช่วยเหลือจากจิตอาสาที่มาซึ่งรถจักรยานยนต์รับส่งทำให้ย่นระยะเวลาเดินทางได้

สิ่งที่น่าประทับใจในการทำงานก็คือได้เห็นความสามัคคีของทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นทีมกู้ภัยของไทย ทีมสนับสนุนต่างชาติ และอาสาสมัครทุกท่าน ที่มาร่วมแรงร่วมใจกันจนเกิดเป็นภาพที่สวยงาม สร้างความประทับใจและประหลาดใจแก่สื่อมวลชนต่างชาติที่มาเกาะติดสถานการณ์ หลายคนบอกกับเราว่า ไม่เคยไปรายงานข่าวที่ไหนแล้วมีทั้งเต็นท์พยาบาล เต็นท์อาหาร และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มากมายขนาดนี้

นอกจากนี้ เราารู้สึกว่าได้อยู่ร่วมในเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่สำคัญของโลก ที่เต็มไปด้วยนักข่าวจากสำนักข่าวทั่วโลกมารายงานเหตุการณ์ ไม่ว่าจะมองไปทางไหนก็เห็นแต่พลังและความกระตือรือร้นในการทำงาน

2-3 วันก่อนจะพบว่าทุกคนรอดชีวิต มีข่าวสื่อออกมาทุกวัน ข่าวแต่ละกระแสก็แตกต่างกันไป บางข่าวก็ทำให้เรารู้สึกปวดใจและขอให้ไม่เป็นความจริง เรียกว่าช่วงนั้นทำงานด้วยภาวะอารมณ์ที่บีบคั้นหัวใจที่สุด ทั้งสับสนกับกระแสข่าวสื่อ ทั้งเหนื่อยกับการรอคอยและอยากรับฟังข่าวดี แต่เราก็สามารถคัดกรองและรายงานข้อเท็จจริงออกมาได้ด้วยความร่วมมือจากทุกๆ ฝ่าย โดยเฉพาะกองบรรณาธิการที่ยกทีมไปให้คำปรึกษาและช่วยเหลือในพื้นที่

วินาทีที่จิตใจที่สุด ก็คงจะคืนวันที่ผู้ว่าฯ จ. เชียงราย (ในขณะนั้น) แถลงว่าพบทีมหมูป่าแล้วและทุกคนปลอดภัย ตอนนั้นทีมข่าวกำลังประชุมกันอยู่ในโรงแรมที่พัก ปกติเราจะขอขึ้นห้องไปอาบน้ำเปลี่ยนเสื้อผ้าก่อนมาเข้าร่วม

ประชุม แต่วันนั้นเรามีความรู้สึกว่าอยากใส่ชุดเตรียมพร้อม แม้แต่อุปกรณ์ทำงานก็ไม่เอาขึ้นไปเก็บบนห้อง

ขณะที่กำลังประชุมวางแผนงานกัน เราก็เปิด FB Live ของจังหวัดเชียงรายเพื่อฟังแถลงการณ์จากผู้ว่าฯ ไปด้วย พอได้ยินข่าวดี ทีมข่าวก็เฮกันลั่นห้อง จำได้ว่าเราเองกรี๊ดออกมาสุดเสียงด้วยความดีใจ จากนั้นก็คว้ากระเป๋าและรีบโทรตามทีมงานให้ไปที่ถ้าหลวงเพื่อสมทบกับทีมที่สแตนด์บายอยู่ที่นั่นให้เร็วที่สุด

บรรยากาศหน้าถ้าหลวงคืนนั้นเหมือนมีงานเฉลิมฉลองอะไรสักอย่าง มองไปทางไหนก็เต็มไปด้วยรอยยิ้มและเสียงหัวเราะ อารมณ์ในใจตอนนั้นมันโล่งอก ดีใจ หายอึดอัดเป็นปลิดทิ้ง พอไปสัมภาษณ์ตามเต็นท์เจ้าหน้าที่ต่างชาติ ก็เห็นอาการเดียวกัน พวกเขาเต็มใจให้สัมภาษณ์พร้อมใบหน้าเปื้อนรอยยิ้ม

พอมองรอบๆ พื้นที่กองบัญชาการ ก็มีนักข่าวยึดพื้นที่เต็มไปหมด ทุกคนต่างก็รีบรายงานข่าวดี มีสื่อต่างชาติที่เจอคนที่ถ้าหลวงโทรมาถามหลายคนว่าข่าวนี้จริงไหม เราก็รีบบอกว่ารีบๆ มาที่ถ้าหลวงนะ นี่เป็นเรื่องจริง เรียกว่าเป็นช่วงเวลาพิเศษจริงๆ สำหรับนักข่าวภาคสนามอย่างเรา และเราเชื่อว่าคนทั่วโลกก็คงรู้สึกไม่ต่างกัน

แม้จะมีข่าวดีแต่เรายังคงต้องลุ้นกันต่อว่าจะพาน้องๆ ทั้ง 13 คนออกมาจากถ้าหลวงได้อย่างไร ช่วงนี้ทุกฝ่ายก็ต้องปฏิบัติภารกิจกันต่อไป จนกระทั่งคืนวันที่นำสมาชิกทีมหมูป่าคนสุดท้ายออกมาได้สำเร็จ เราได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการรายงานข่าวนี้ และในวันรุ่งขึ้นก็ยังติดตามสัมภาษณ์ทีมกู้ภัยต่างชาติถึงการทำภารกิจที่เสร็จสิ้นสมบูรณ์

รู้สึกภูมิใจและดีใจที่ครั้งหนึ่งเคยได้เป็นส่วนหนึ่งในการรายงานข่าวที่คนทั่วโลกสนใจติดตาม และดีใจที่สุดท้ายแล้วข่าวที่เราได้รายงาน “เป็นข่าวดี”

โกวิทย์ บุญธรรม อีกหนึ่งผู้สื่อข่าว กลุ่มข่าวสืบสวนสอบสวนและบริหารศูนย์ข่าวภูมิภาค (ภาคเหนือ) ที่ได้รับมอบหมายให้ไปปฏิบัติหน้าที่ในครั้งนี้

เมื่อรู้ว่าต้องไปทำข่าว...

ในช่วงที่ผมกำลังเดินทางกลับจากท่องเที่ยวช่วงลาพักร้อน ได้มีเสียงโทรศัพท์จาก บรรณาธิการข่าว (บก.) ที่กรุงเทพฯ โทรมาถามว่าอยู่ที่ไหน?... ผมตอบไปว่า ยังอยู่ที่รอยต่อระหว่างระยองกับจันทบุรีกำลังเดินทางกลับเชียงใหม่ถึงในวันพรุ่งนี้...นี่เป็นครั้งแรกที่ผมได้รับรู้สึกกระวนกระวายใจของ บก.ข่าวสืบสวนสอบสวนและศูนย์ข่าวภูมิภาค ที่พูดคุยและต้องเร่งส่งทีมข่าวพื้นที่ เพราะวันนั้นเป็นวันหยุดนักขัตฤกษ์ที่ส่งไปไม่เพียงพอ มีนักข่าวเข้าเพียงทีมเดียว ต้องเสริมทีมข่าวด่วน เพราะเด็กที่ติดถ้ำ 13 คน ยังไม่พบและยังไม่ทราบชะตาชีวิต นี่จึงเป็นเรื่องที่ใหญ่มาก... ที่สำนักข่าวไทยพีบีเอสให้ความสำคัญว่าต้องเร่งเสนอข่าว ระดมความช่วยเหลือติดตามภารกิจในพื้นที่

ช่วงนั้นผมพยายามตีตัวจาก กทม. ไปเชียงราย แต่ทำไม่ได้เพราะตัวเครื่องบินเต็ม...เมื่อผมต้องเดินทางกลับถึงเชียงใหม่ ผมพร้อมทีมงานเดินทางไปถ้ำหลวงฯ ทันที และไปถึงช่วยปั๊วะๆ

“ภาพแรกที่ผมเห็น ทางเข้าถ้ำหลวง เกือบทุกคนเดินเท้า มีรถเข้า-ออกพื้นที่ตลอดเวลา...และผมไปถึงสิ่งแรกต้องรีบรายงานข่าวทางออนไลน์ แต่พบปัญหาใหญ่ที่สุด คือสัญญาณอินเทอร์เน็ตแทบจะใช้งานไม่ได้ การทำงานพื้นที่จึงลำบากมากขึ้น”

เมื่ออุปสรรคการทำข่ามีปัญหา และภายนอกพื้นที่มีกระแสข่าวลือเริ่มมากขึ้น การทำงานก็ต้องปรับการทำข่า” คือต้องรีบถ่ายภาพ รายงานพื้นที่บันทึก และรีบนำการ์ดวิ่งออกมาระยะทางกว่า 800 เมตร เพื่อนำภาพมาออกอากาศ หรือภาษาข่าเรียกว่า “สดลอก” เหมือนที่รายงานสดในพื้นที่จริง และช่วงนั้นสถานการณ์ข่า บก.ในห้องส่งคือ ต้องการข่าออกอากาศเกือบทุกต้นชั่วโมง เพื่อให้คนรู้สถานการณ์พื้นที่เพื่อลดกระแสข่าวลือ ดังนั้นการทำงานช่วงนั้น จึงต้องแข่งขันกับเวลา และวิ่งแข่งกับผีเท้าของทีมงานเพื่อส่งภาพให้ทันออกอากาศ

บรรยากาศที่หน้าถ้ำหลวง พื้นที่เปียกแฉะ มีฝนตก ตลอดเวลา พื้นที่ถ้ำหลวง ไม่กว้างมากนัก แม้จะกันผู้ไม่เกี่ยวข้องห้ามเข้าพื้นที่ เพราะเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน และที่นี้ไม่ใช่ที่น้ำอยู่มากนัก ฝนทั้งตก ยุ้ง พื้นที่ชื้นแฉะ...จากคนแล้วคนเล่าที่เดินเข้า ออก ตลอดเวลา หน้าถ้ำหลวงจึงเริ่มเป็น “ทุ่งโคลน”...อุปสรรคหนึ่งการทำงานกู้ภัย และการรายงานข่าที่ต้องเปียกฝนอยู่ตลอดเวลา นี้คืออุปสรรคสำคัญ อีกอย่างนักข่าวและทีม การดูแลตัวเองและทีมงาน จึงสำคัญเพื่อจะรายงานข่าในพื้นที่ การทำงานที่เกาะติดนานๆ สภาพอากาศพื้นที่การรายงานข่าจึงต้องห้ามเปียก ฝนนาน และทำเท็งพักเล็กๆ ด้วยเสื้อกันฝนเพื่อเกาะติดสถานการณ์พื้นที่ทุกๆ ชั่วโมง...

ภารกิจที่ได้รับมอบหมาย...

ภารกิจส่วนใหญ่ ผมอยู่บริเวณปากถ้ำใกล้กับศูนย์อำนวยความสะดวก ทีมข่าไทยพีบีเอสมีประมาณ 7-8 ทีม และบก.ภาคสนาม 3 คน เรามีการตั้งทีม บก.ขึ้นในภารกิจ นี้จึงเป็นภารกิจที่สำนักข่าให้ความสำคัญ เพื่อวางประเด็นข่าในแต่ละจุด และทิศทางข่าในแต่ละวัน... ต้องยอมรับว่าประเด็นข่า ยิ่งหลายวัน การรายงานสถานการณ์อย่างเดียวไม่ได้ คนดูคาดหวังก็มีมากขึ้นเช่นกันที่อยากเห็นความคืบหน้าการช่วยเหลือ ทีมข่าจึงต้องวางแผนกระจายไปแต่ละจุดในพื้นที่ การวางคนแต่ละจุด หน้าที่ถูกมอบหมายของนักข่าจึงแตกต่างกัน เช่น งานของผมให้ดูเรื่องการจัดการน้ำปากถ้ำ และพื้นที่รอบนอกในช่วงแรก ผลกระทบจากการระบายน้ำ เพราะมีข่านาได้รับผลกระทบจากการสูบน้ำด้วย มีพื้นที่เสียหายเกือบ 1,000 ไร่ และภารกิจช่วยเหลือหมู่บ้านนอกจากเร่งระบายน้ำจากถ้ำ

“สิ่งที่ตั้งตงามนอกจากการระดมช่วยเหลือทุกสาขาอาชีพหน้าถ้ำ ผมยังเห็นหัวใจของข่านาที่เสียสละพื้นที่นาข่าให้ถูกน้ำท่วมเพื่อช่วยเหลือทีมหมูป่า”

ชาวบ้านทุกคนที่ถูกน้ำท่วมบอกเป็นเสียงเดียวกันว่า หากเป็นลูกหรือญาติพวกเขาคงกระวนกระวายใจเหมือนพ่อแม่ และครอบครัวทีมหมูป่า นาปลูกก็ครั้งก็ได้ แต่ชีวิตคนทั้ง 13 คน สร้างใหม่ไม่ได้ การที่นาถูกน้ำท่วมจึงไม่ใช่เรื่องสำคัญที่สุดตอนนี้ สิ่งสำคัญคือต้องเร่งค้นหาและพาหมูป่าออกมาให้ได้...

การทำงานยิ่งหลายวัน ยิ่งเป็นอันตรายกับทั้ง 13 คน อุปสรรคทั้งฝนที่ตกมาตลอด การทำงานที่ยากในภารกิจการค้น...แต่ด้วยความช่วยเหลือทุกภาคส่วน ก็ได้รับข่าวดีว่าเจอ ทั้ง 13 คนแล้ว....คืนนั้นเราทราบข่าวว่าพบหมูป่า ระหว่างที่ทีมข่าวกำลังประชุมวางแผนข่าวในช่วงดึก

“ทุกคนโผเข้ากอดกัน...หลายคนร้องไห้ ทุกคนโห่ร้องดีใจ กลางดึก ท่ามกลางบรรยากาศที่เงียบสงบในโรงแรม แล้วทุกคนก็รีบเข้าพื้นที่ทันที”

ความซุกลมุนในพื้นที่สื่อทั่วโลก..ฉายสปอตไลท์มาที่ถ้ำหลวง เพื่อรายงานข่าวบรรยากาศตอนนั้นมันดีมาก คืนนั้นทุกคนรายงานข่าวมีแต่รอยยิ้ม...ผมได้รายงานข่าวทีมสูบน้ำ ทีมลาดสายไฟฟ้า โทรศัพท์ ทุกคนยังทำงานต่อไป แต่เมื่อพูดคุยกับทุกคน พูดเป็นเสียงเดียวกันว่า “มีความสุข ที่รู้ว่าทั้ง 13 คนปลอดภัย” ทำให้หลายคนทำงานหนักช่วยภารกิจค้นหาหลายวันหายเหนื่อยเป็นปลิดทิ้ง ภารกิจต่อไปคือภารกิจการกู้ภัย..นำทั้ง 13 คนออกมา...

ภารกิจการกู้ภัยนำ 13 คนออกมาไม่ง่าย ต้องระดมถังอากาศ และลำเลียงถังเข้าไปภายในถ้ำ การลำเลียงถังต้องแข่งกับเวลา และช่วงเช้าผมก็ได้ฟังแถลงข่าวการสูญเสีย “จ่าแซม” บรรยากาศแถลงข่าวจาก ผบ.ซีล ทำให้วันนั้นในพื้นที่มันเงียบ วังเวง เหมือนเวลามันหยุดนิ่งไปเฉยๆ...เพราะนี่คือการสูญเสียครั้งแรกของภารกิจนี้ แต่การสูญเสียจ่าแซมภารกิจยังต้องดำเนินต่อเพราะยังมี 13 ชีวิต และทหารที่อยู่ภายในถ้ำภารกิจที่ต้องรอดปลอดภัย หลังจ่าแซมเสียชีวิตภารกิจของผมคือตามส่งร่างจ่าแซมที่สนามบิน

“เชื้อไหม ในเมืองเชียงราย และสนามบินไม่มีท่าที่ว่ามันจะตก มีแตกออก แต่หลังพิธีเกียรติยศ เครื่องบินใบพัดกำลังหมุน ฝนได้ตกลงมาหลังพิธีเสร็จเครื่องกำลังบินเฉพาะพื้นที่นั้น”

การเสียชีวิตของจ่าแซม และฝนเริ่มตกหนักอีกครั้งที่ถ้ำหลวง อากาศถ้ำล่งต่ำลงการช่วยเหลือจึงต้องแข่งกับเวลาและต้องตัดสินใจอย่างเร่งด่วน เสียงจากศูนย์อำนวยการบอกว่าให้ผู้ไม่เกี่ยวข้องออกจากพื้นที่ในช่วงเช้า เพราะต้องเคลียร์พื้นที่อำนวยความสะดวกเจ้าหน้าที่ สื่อทุกสื่อต้องออกจากหน้าถ้ำหลวง นี่จึงเป็นสัญญาณว่าจะนำเด็กออกมา!

เสียงประกาศ ของเจ้าหน้าที่ดังตลอดเวลา ทีม บก.ตกลงให้ผมอยู่โอบี หน้าถ้ำหลวงตรงไร่สับปะรด นี่จึงเป็นภารกิจสำคัญสำหรับผม เพราะผมจะเป็นจุดแรกที่เห็นหากมีรถพยาบาลเคลื่อนออกจากพื้นที่ถ้ำหลวง จุดนี้เรามีช่างภาพทีมข่าว และช่างภาพสำนักโทรทัศน์ เรามีกล้องทุกชนิดที่ใช้ถ่ายทอดสดรายการโทรทัศน์ เรามีกล้อง และช่างภาพมากกว่า 4 จุด ดังนั้นภาพที่ปรากฏของไทยพีบีเอสจึงมีครบทุกมุมคมชัดกว่าทุกสื่อเพราะมีช่องเดียวที่มีทีมโอบีใกล้ปากถ้ำมากที่สุด ดังนั้นทุกความเคลื่อนไหวไทยพีบีเอสจึงเห็นเป็นสื่อแรก...

“จริงๆ แล้วกล้องไทยพีบีเอสเป็นกล้องใหญ่ สามารถซูมได้เห็นตัวเด็กในรถพยาบาล แต่เราไม่ทำ เพราะขัดจรรยาบรรณ”

นี่คือคำพูดของพี่แวน และทีมงานสำนักโทรทัศน์ เช่นเดียวกับผม และทีมข่าว ที่ได้ยินเสียงวิทยุสื่อสารของเจ้าหน้าที่ และเสียงประชาสัมพันธ์ภายในถ้ำเพราะผมอยู่ห่างเพียง 800 เมตรจากถ้ำว่าจะนำเด็กออกมา แต่เราไม่สามารถยืนยันได้ สิ่งเหล่านี้จึงไม่ถูกนำออกอากาศ เช่นเดียวกับตลอดทำข่าวที่ถ้ำหลวงเพราะข้อมูลเหล่านี้ยังไม่ใช่ข้อมูลที่ยืนยันจากแหล่งข่าว

...ข่าวไทยพีบีเอสรายงานจากถ้ำหลวงจึงเป็นข่าวที่ถูกนำเสนออย่างที่คุณท่านได้รับชมหน้าจอทั้ง 18 วันการเกาะติด หากจะพูดถึงความประทับใจถึงการทำข่าวหมู่ป่า

เรื่องเล่าที่คนยังไม่รู้...

ผมประทับใจมากที่สุด กลับเป็นภาพคนเล็กๆ ที่มีอาชีพขายกล้วยเดี่ยว นำรถสามล้อพ่วงมาแจกกล้วยเดี่ยว แต่ชื่นเนินไม่ได้ มีทหาร อาสาสมัครช่วยกันขึ้น

“ภาพเข็นรถกล้วยเดี่ยวสะท้อนถึงความช่วยเหลือคนทุกอาชีพที่ตัวเองถนัด และภาพนี้ถูกส่งต่อกันบนโลกออนไลน์จำนวนมาก สะท้อนถึงความเอื้ออารีของคนที่มีต่อกันในภารกิจกู้ภัยที่ยากที่สุดครั้งหนึ่งของโลก”

นอกจากนี้ผมเห็นอาสาสมัครที่มากที่สุดครั้งหนึ่งจากคนทั้งโลกที่มาช่วยเหลือ ผมจึงไม่อยากจะเห็นภารกิจกู้ภัยช่วยทีมหมู่ป่าเป็นเพียงปรากฏการณ์ครั้งสำคัญของโลกในการระดมอาสาสมัครทั่วโลก ..อยากให้คนไทย และคนทั้งโลกได้เรียนรู้ภารกิจนี้ ซึ่งปัจจุบันยังมีหลักฐานเชิงประจักษ์ในถ้ำหลวง ถ้ำพระ ขุนน้ำนางนอน และบนภูเขาน่าจะเป็นแหล่งเรียนรู้การกู้ภัยควบคู่กับการท่องเที่ยวที่น่าจะเป็นความท้าทายการจัดการพื้นที่ต่อไปเพราะถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน วันนี้เป็นที่รู้จักของคนทั้งโลกแล้ว

เรื่องเล่าจาก...เบญจพจน์ ทิพย์กมลแสง

เบญจพจน์ ทิพย์กมลแสง ผู้สื่อข่าวโต๊ะข่าวอาชญากรรมซึ่งเป็นผู้สื่อข่าวส่วนกลางอีกหนึ่งคนที่ได้รับมอบหมายให้ไปปฏิบัติภารกิจครั้งนี้ด้วย

ผมเคยทำข่าวเกี่ยวกับภัยพิบัติ ที่สร้างประสบการณ์ในการทำงานข่าวของผมเป็นอย่างมาก นั่นก็คือ เหตุแผ่นดินไหวที่ประเทศเนปาล ในขณะนั้นผมได้เป็นทีมที่ไปเปลี่ยนทีมงานที่เดินทางไปทำข่าวก่อนหน้านี้มาแล้ว ต้องบอกก่อนเลยว่า นี่เป็นการเดินทางไปทำข่าวต่างประเทศครั้งแรกของผม และเป็นเหตุการณ์ระดับโลกที่ได้รับความสนใจ เพราะความเสียหายถือว่ารุนแรงมาก เกือบจะทั่วทั้งประเทศได้รับความเสียหาย และประเทศนี้การบริหารจัดการอาชญากรรมยังไม่ทั่วถึง อีกทั้งสภาพภูมิประเทศเป็นเทือกเขาสูง ประชากรที่อยู่ห่างไกลก็ไม่ได้ได้รับความช่วยเหลือเท่าที่ควร

สำหรับเหตุการณ์ที่ถ้ำหลวงฯ ในช่วงแรกที่ผมได้ยินข่าวนี้นั้น ตอนแรกคิดว่าคงเป็นเรื่องธรรมดา เด็กเดินเข้าไปเที่ยวก็ต้องเดินออกมาได้ ไม่น่าจะมีประเด็นใหญ่โตอะไร แต่พอเวลาผ่านไปเรื่อยๆ เด็กๆ ยังออกมาไม่ได้ น้ำก็ท่วมถ้าสูงขึ้น ฝนก็ยังตกในพื้นที่ เครื่องมือต่างๆ ก็เอาเข้าไปทำงานในพื้นที่ไม่ได้ เรื่องนี้ก็เริ่มใหญ่ขึ้น จากเดิมที่เป็นแค่ข่าวภูมิภาค เริ่มมาเป็นข่าวหลักในกรุงเทพฯ และสุดท้ายก็เป็นข่าวอันดับหนึ่งของโลกเลยทีเดียว

ภารกิจที่ได้รับมอบหมาย...

ครั้งแรกที่ได้รับมอบหมายงานนี้ ตอนแรกจินตนาการสภาพพื้นที่เกิดเหตุยังไม่ออก ก็พยายามดูข่าวที่ได้ออกอากาศไปแล้ว หรืออ่านความคืบหน้าเท่าที่มีอยู่ และงานนี้สร้างความท้าทายในการทำงานเป็นอย่างมาก เพราะมันถือเป็นเรื่องแปลกใหม่ที่ไม่เคยเจอมาก่อน แน่แน่นอนว่า การทำข่าวในแต่ละวันมักจะเจอสิ่งแปลกใหม่ หรือเรื่องใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา แต่ในครั้งนี้นั้นมันแปลกจริงๆ ในหัวตอนนั้นพยายามคิด ดีไซน์วิธีการนำเสนออยู่ตลอดเวลาว่าจะทำยังไงดีให้น่าสนใจ เพราะแน่นอนว่าในพื้นที่เป็นป่า สัญญาณโทรศัพท์ก็ไม่มี ค่อยจะมี เจ้าหน้าที่ที่ต้องปิดกั้นพื้นที่แน่นอน และเมื่อลงพื้นที่ไปถึงก็เป็นไปตามที่คิดไว้ แต่เราก็ต้องแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าอยู่ตลอดเวลา

การเตรียมตัวลงพื้นที่ทำข่าวนั้นในช่วงนั้น เมื่อรู้ข้อมูลเบื้องต้นของสภาพพื้นที่แล้ว ผมก็ได้เตรียมเสื้อแขนยาวที่ใส่เดินป่า ที่สามารถกันหนาว กันน้ำได้ และก็รองเท้าเดินป่า ที่เคยซื้อมาไว้นานแล้ว ได้นำออกมาใช้ในงานนี้เสียที แต่สุดท้ายแล้ว รองเท้าที่ว่าแน่แค่ไหน ก็แพ้รองเท้าบูทที่ใส่ลุยโคลน ที่ถือว่ามีประสิทธิภาพดีเยี่ยม เพราะโคลนที่นี่ เยอะมาก

ส่วนเรื่องข้อมูลต่างๆ ยอมรับว่าไปหาเอาดาบหน้า เพราะตั้งแต่เกิดมาผมก็เพิ่งรู้จักชื่อ “ถ้าหลวงขุนน้ำนางนอน” แม้ว่าจะเคยไปทำข่าวเกี่ยวกับสถานการณ์ยาเสพติดที่ อ.แม่สาย มาแล้วหลายครั้ง ก็ไม่เคยได้ยินเขาพูดกัน แต่ที่ซบรณผ่านเทือกเขาเทือกนี้ แต่ก็ไม่รู้จักมาก่อน แต่คราวนี้รู้จักมากขึ้น และทั่วโลกก็รู้แล้วว่า ถ้าหลวงฯ อยู่ที่ไหน

บริเวณที่ผมอยู่ประจำการคือที่หน้าถ้าหลวงฯ เรื่องความปลอดภัย ไม่น่าเป็นห่วง เพราะว่าเจ้าหน้าที่อยู่จำนวนมากไม่มีอันตรายอะไรที่เกิดขึ้น แต่สิ่งที่ต้องปรับตัวเลยก็คือการที่จะต้องอยู่กับสภาพพื้นที่ และสภาพธรรมชาติที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน ทั้งฝนตก แดดออก เดินลุยโคลน นั่งแชโคลนอยู่ทั้งวัน ในช่วงแรกๆ ที่สื่อมวลชนเข้ามาในพื้นที่จุดที่ทำงาน หรือรายงานข่าว ยังไม่สะดวกเท่าในช่วงท้ายๆ ที่มีการปรับปรุง จัดระบบพื้นที่ ช่วงแรกๆ มีเก้าอี้ไม้ก็ตัวต้องผลัดกันนั่งเหมือนเก้าอี้ดนตรี หรือนั่งตามโซตหิน หรือยืนพิงกับกำแพงของอาคารที่ทำการวนอุทยานฯ เพราะพื้นนั่งไม่ได้เลย เปียกและโคลนเต็มพื้นที่ทั้งหมด

จนเริ่มมีการปรับปรุงพื้นที่ นำหินคลุกมาทำให้เดินได้ง่ายขึ้น แต่สุดท้ายโคลนก็กลับมาเหมือนเดิมเพราะฝนตกชะล้างโคลนลงมาจากเขาอยู่เรื่อยๆ ที่ทำงานของสื่อมวลชนถูกจัดสรรให้มาอยู่บริเวณสนามด้านหน้า

วนอุทยานฯ ที่ตอนแรกผมเข้ามาที่นี้ยังเห็นเป็นสนามหญ้าที่เขียวขจีอยู่ แต่สุดท้ายก็ต้องปรับพื้นที่ไปตามการทำงานห้องทำงานที่ดีที่สุดของสื่อมวลชนในตอนนั้น ก็คือมีเต็นท์กันแดดกันฝน แต่ก็ต้องใส่รองเท้าบูทหนังแชโคลนอยู่ทั้งวัน แต่ก็ถือว่ายังสบายกว่าเจ้าหน้าที่ที่ต้องเข้าไปทำงานอยู่ภายในถ้ำ และบนเขาเป็นอย่างมาก

ในช่วงแรกการรายงานข่าวของสถานีไทยพีบีเอส ก็เป็นข่าวความคืบหน้าตามช่วงข่าวทั่วไป แต่เมื่อสถานการณ์เริ่มซับซ้อน และข่าวตึงเครียดมากขึ้น มีการระดมหน่วยซีลเข้าไปในพื้นที่ก็ทำให้ข่าวนี้เริ่มเป็นข่าวหลักของแต่ละช่วงข่าว และช่วงของวันนั้นๆ จึงต้องส่งทีมข่าวจากส่วนกลาง

ขึ้นไปช่วยเหลือกับศูนย์เหนือพื้นที่ ช่วงนั้นไทยพีบีเอส เริ่มจัดรายการสดผ่านช่องทางออนไลน์ เฟซบุ๊กไลฟ์อยู่ตลอดเวลา นอกเหนือจากรายงานข่าวในโทรทัศน์ และก็ได้รับการติดตามชมจากผู้ชมจำนวนมาก

จนเข้ามาถึงช่วงที่ผู้บริหารของไทยพีบีเอสตัดสินใจ “ล้มผังรายการ” เพื่อนำเสนอความเคลื่อนไหวการช่วยเหลือสมาชิกทีมหมูป่าอะคาเดมี ทั้งโทรทัศน์ และเฟซบุ๊กไลฟ์ ไทยพีบีเอส ถูกจับตามองในการรายงานสถานการณ์นี้เป็นอย่างมาก สิ่งที่ทำหายทุกคนที่ร่วมกันทำงานนี้ ผมคิดว่าได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายจริงๆ ตั้งแต่คนที่ลงไปทำงานในพื้นที่ทุกคน พนักงานในสถานีที่ก่อนหน้านี้อยู่ในสตูดิโอ ก็ย้ายจุดจัดรายการมาที่ห้องสำนักข่าว เจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิคในสตูดิโอ ฝ่ายกราฟิก และบรรณาธิการทุกโต๊ะ ก็จะรวบรวมความเคลื่อนไหวของบุคคลที่เกี่ยวข้องโต้ะตัวเองมารายงานในการจัดรายการนี้ตลอด ถือว่าเป็นความร่วมมือของทุกฝ่ายจริงๆ

สิ่งที่ผู้สื่อข่าวในพื้นที่ต้องทำมากขึ้นก็คือการหาประเด็นมานำเสนอให้กับทางสถานีที่จัดรายการสดอยู่ตลอด จุดที่ผมรับผิดชอบอยู่ก็คือบริเวณหน้าถ้ำหลวงฯ จุดนี้จะมีความเคลื่อนไหวของเจ้าหน้าที่อยู่ตลอดเวลา ทั้งการแถลงข่าวประจำวัน รวมทั้งจิตอาสาต่างๆ จุดนี้จึงถูกจัดให้รายงานสดบ่อยที่สุด เรียกได้ว่าในช่วงแรกๆ ผมถูกให้เข้ารายงานสดเกือบทุกชั่วโมง

การค้นหาประเด็นข่าวในแต่ละช่วงก็จะมีสถานการณ์อัปเดตรายงานเข้าไปในสถานี แต่ในช่วงข่าวค่ำที่เป็นข่าวหลัก อีกช่วงที่ต้องรวบรวมความเคลื่อนไหวตลอดทั้งวันมาเสนอ และผมก็จะพยายามทำเป็นรายงานปิดท้ายในรายงานสดไปด้วย บางวันก็เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นรอบๆ พื้นที่ จิตอาสาที่เข้ามาทำงานในพื้นที่ ซึ่งความเคลื่อนไหวดูเหมือนว่าจะไม่มีอะไร แต่ก็จะมีอะไรให้เคลื่อนไหวอยู่ตลอดทั้งวัน เรียกได้ว่า ฝนตก แดดออก ก็รายงานในข่าวได้ เพราะแค่นี้ก็มีผลต่อสถานการณ์ความยากลำบากในการทำงานของเจ้าหน้าที่แล้ว

อุปสรรคในการทำงาน ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในช่วงแรกๆ ที่มีเหตุการณ์ เพราะสัญญาณโทรศัพท์มีน้อยมาก จะโทรคุยรายละเอียดงานกับทางสถานีต้องเดินออกมาจากปากถ้ำระยะทางประมาณ 300 เมตรอย่างต่ำ และบางช่วงถ้าคนใช้เยอะก็จะติดต่อได้ยากมาก แต่ในช่วงหลังๆ ทุกหน่วยงานก็นำสัญญาณโทรศัพท์ และอินเทอร์เน็ตเข้ามาในพื้นที่จนสามารถติดต่อประสานงานกันได้ดีมากขึ้น

เหตุการณ์นี้ผมถือว่าสร้างความท้าทายให้กับผู้สื่อข่าวที่ลงไปทำงานในพื้นที่กันทุกคน ไม่ใช่เฉพาะของสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอสของเรา แต่ว่าทุกสถานีต้องวางแผนการทำงานกันอย่างดี การทำงานเป็นทีม เพราะสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำอย่างไรถึงจะได้ข่าว ความรวดเร็วถูกต้อง หรือได้ประเด็นที่แตกต่างมานำเสนอ และที่สำคัญที่สุดงานนี้สร้างประสบการณ์ให้กับนักข่าวทุกคนทั้งคนเก่าคนใหม่ ประสบการณ์มาก หรือน้อย ผมเห็นได้ลงมาทำงานที่นี้กันอย่างต่อเนื่อง

อาหารที่หน้าถ้าหลวงฯ อร่อยมากครับ! ขออนุญาตเล่าเรื่องอาหารการกินสักหน่อย หลังจากที่พูดเรื่องงานมานานแล้ว ต้องบอกก่อนว่าชีวิตความเป็นอยู่ของคนๆ ที่เข้าไปทำงานที่ถ้าหลวงฯ ทั้งเจ้าหน้าที่และผู้สื่อข่าว ตอนแรกๆ ที่พวกเราเข้าไปทำงานก็คิดว่าบ้างแล้วว่าการกินอยู่ต้องยากลำบากแน่นอน ยิ่งรู้ว่าการเดินทางเข้าไปยากลำบาก ในวันแรกที่ทีมข่าวของผมเข้าไปในพื้นที่ ต้องบอกว่าในช่วงแรก กินอยู่อย่างเท่าที่มีจริงๆ นั่นก็คือข้าวเหนียว (แข็งๆ มวีากก) กับหมูทอดแห้งๆ ซึ่งอาหารเหล่านี้ก็มีคนมาบริจาคให้บ้าง และก็มีโรงครัวทำไว้ให้เจ้าหน้าที่บ้าง ซึ่งก็ได้รับกันแบ่งกันไป แต่ว่าพวกเรายังโชคดีที่ยังมีอาหารกินได้เยอะกว่า กลุ่มที่เดินทางขึ้นไปทำงานบนเขา เพราะบนนั้นมีจุดที่ต้องหาโพรงหรือทางออกอื่นๆ ที่พอจะสามารถช่วยเหลือทั้ง 13 คนได้

บ่อยๆ วันนั้นเริ่มมีคนเข้ามาช่วยในพื้นที่มากขึ้น ทีมข่าวเราเวลาออกอากาศต้องเดินออกมาส่งภาพ หรือรายงานสดที่บริเวณทางเข้าไปในวนอุทยานฯ เดินออกมาประมาณ 600 เมตร หรือที่เขาเรียกกันว่าจุดสามแยกทางเข้า นอกจากคนที่มาดูแลเหตุการณ์บ้าง และรถของเจ้าหน้าที่เริ่มเข้ามาในพื้นที่ ทำให้ต้องเริ่มมีการจัดระเบียบ จังหวะเดียวกันมีรถจักรยานยนต์พ่วงข้างที่ขายกล้วยเดี่ยวขับมาจอดในเต็นท์ที่พวกเราอยู่กับเจ้าหน้าที่ และที่สำคัญ พี่คนขายเขาบอกว่าอยากมาช่วยทุกคน ด้วยการมาทำกล้วยเดี่ยวให้กินฟรีทุกคน ซึ่งต่อมาพี่เขาก็เข้ามาทำกล้วยเดี่ยวให้กินทุกวัน ตั้งแต่ที่หน้าทางเข้าถ้า จนวันหลังๆ ได้ขึ้นไปด้านบนตรงจุดที่เจ้าหน้าที่จัดให้ออด ทุกคนจึงได้รับประทานกล้วยเดี่ยวร้อนๆ อร่อยๆ กันทุกวัน

ขณะที่ในวันต่อๆ มาก็กเริ่มมีอาหารเข้ามาในพื้นที่มากขึ้น โดยเฉพาะโรงครัวพระราชทาน ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10 ที่พระราชทานอาหารมาให้ทุกคนที่เข้ามาทำงานที่นี่ได้รับประทานทุกคน โดยเฉพาะการจัดทำอาหารจัดเลี้ยงผู้ปฏิบัติงานได้รับประทานตลอด 24 ชั่วโมง นอกจากนั้นยังเห็นได้ว่าจิตอาสา หรือคนไทยทุกคนที่เข้ามาในพื้นที่ที่ทำกับข้าวมาให้ทุกคนได้กิน ต่างมาด้วยความเต็มใจ นอกจากอาหารจากโรงครัวแล้ว ยังมีกลุ่มชาวบ้านที่ทำอาหารพื้นถิ่นที่ชาวบ้านมัดใส่ถุงมามอบให้กับเจ้าหน้าที่ด้วย และก็มาแจกให้กับคนที่หิวก็เดินมาหยิบได้เลย จนในช่วงวันท้ายๆ เรียกได้ว่าพวกเรากินอยู่กันอย่างดี (ในสถานการณ์เช่นนี้) แต่สภาพพื้นที่ก็ยังชุ่มฉ่ำไปด้วยโคลน และฝนที่ตกลงมาอยู่ในบางวัน

เรื่องเล่าข้างต้นนี้ เป็นเพียงส่วนหนึ่งของประสบการณ์ เป็นเพียงส่วนหนึ่งของทีมข่าวที่มีบทบาทในการรายงานข่าวและมีส่วนร่วมในการกิจครั้งนี้ ความรู้สึกของการทำงานตลอดช่วงเวลา 24 ชั่วโมง ความประทับใจ ประสบการณ์ และทุกปัญหาอุปสรรคที่ผ่านเข้ามา ล้วนเป็นบทเรียนที่สามารถนำไปใช้ในการทำงานครั้งต่อไปในอนาคต รวมถึงเป็นข้อคิดให้ผู้สื่อข่าวรุ่นใหม่ หรือผู้ที่สนใจงานด้านนี้ได้เป็นอย่างดี ทั้งเรื่องของการจัดการสถานการณ์ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ความพยายามและความทุ่มเทในการทำงาน ความปลอดภัยของนักข่าวหรือผู้สื่อข่าวภาคสนาม หลักจริยธรรมและจรรยาบรรณสื่อมวลชนที่ควรยึดมั่นยึดถือในการปฏิบัติงานทั้งในสถานการณ์ปกติและสถานการณ์ฉุกเฉินต่างๆ ในการทำงาน ความปลอดภัยของนักข่าวหรือผู้สื่อข่าวภาคสนาม หลักจริยธรรมและจรรยาบรรณสื่อมวลชนที่ควรยึดมั่นยึดถือในการปฏิบัติงานทั้งในสถานการณ์ปกติและสถานการณ์ฉุกเฉินต่างๆ

บันทึก ณ สนามบินแม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย

โดย เบญจพจน์ ทิพย์กมลแสง

..คิดอยู่นานว่าจะบันทึกเรื่องราวที่เกิดขึ้น ณ ถ้ำหลวงขุนน้ำนางนอนไว้ดีหรือไม่? เพราะมันเป็นความทรงจำที่ยากจะลบเลือน..หลายคนที่เข้มแข็ง กลับกลายเป็นคนเซนซิทีฟ กับหลายเรื่องราวที่เกิดขึ้นที่นี่.. อ้าวเริ่ม ตั้งแต่วันแรก..

..25 มิถุนายน 2561 07.41 น. วันที่ 1 ของการไปถึง วันที่ 3 ของการค้นหา..

..ขณะนั้นกำลังเข้าเวรตระเวนอาชญากรรมเช้าอยู่ พื่ออย บก.โต๊ะ ก็ถามว่า แสบ กับ โอ้ ใครสะดวกไป จ.เชียงราย บ้าง ทำข่าวเด็กติดถ้ำหลวงขุนน้ำนางนอน 13 คน ผ่านมาเกือบสองวันแล้ว ตอนนี้อย่างไรไม่เจอ

..ส่วนตัวในตอนนั้น รู้ข่าวเมื่อวานนี้แล้วว่า มีเหตุการณ์นี้เกิดขึ้น มันมีอะไรไม่รู้สะกิดตัวเองว่าให้ไปทำข่าวนี้ คงด้วยเป็นเรื่องราวที่แปลกใหม่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน “เด็กอะไร เข้าไปติดถ้ำ” มันจะติดง่ายขนาดนั้นเลยหรือ คำถามมากมายเกิดขึ้นกับเรา สุดท้ายก็ตัดสินใจไป บินด่วนตอนบ่ายทันที

..ตลอดทางก็คิดไปเรื่อยๆว่าจะทำงานชิ้นนี้อย่างไรดี แรกๆ ก็สับสนประมาทตัวเองไปว่า งานสบายๆ ไม่น่ายากหรอก อ.แม่สาย มาแล้ว 2-3 ครั้ง ตอนมาทำข่าวจับขบวนการค้ายาเสพติด รู้จักพื้นที่ก็พอประมาณ แต่ไม่เคยรู้จัก วนอุทยานถ้ำหลวง ขุนน้ำนางนอน จนเมื่อเปิดแผนที่กูเกิ้ลแมพดู ก็พบว่า อ้อ...มันอยู่ห่างจากที่เคยมาพักเดินทาง 10 นาทีถึง ครั้งที่แล้วๆ เคยมาก็มองแต่เขาลูกนี้ที่ใหญ่โต และมีฝนตกบนยอดเขาเกือบทุกวัน...ผ่านไปสำหรับ อาร์มภท

..เย็นวันที่ 25 มิถุนายน 2561 หลังลงจากเครื่องบิน ก็มุ่งหน้าไปที่โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ก่อน ตามการวางแผนงานของทีม บก. เพื่อไปดูบรรยากาศของโรงเรียน ครูประจำชั้น และเพื่อนๆ ของทั้ง 13 คน วันนี้ถือว่าเป็นวันแรกของการเรียนการสอนของโรงเรียน หลังจากเด็กและโค้ชทีมหมูป่าอะคาเดมี หายไปตั้งแต่เย็นวันเสาร์ที่ 23 มิถุนายน

..เมื่อไปถึงคือช่วงที่นักเรียนกำลังเลิกเรียนพอดี ทุกคนกำลังจะกลับบ้าน แต่มีกลุ่มหนึ่งที่ยังไม่กลับ คือ ครูประจำชั้นของนักเรียน และเพื่อนๆ อีกราวๆ 10 คน พวกเขา นั่งรออยู่ที่ห้องผู้อำนวยการ เราก้ได้เข้าไปสัมภาษณ์ ณ ตอนนั้น ทั้งครูและเพื่อนๆ ต่างก็เป็นห่วงทุกคนที่ติดอยู่ในถ้ำหลวง ไม่ต่างจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ที่ไปเฝ้ารออยู่หน้าถ้ำหลวงฯ แล้ว

..โรงเรียนนี้อยู่ไม่ห่างจากประเทศเมียนมา ที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองแม่สายมากนัก และถือว่าเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ที่สอนตั้งแต่ ม.1 ถึง ม.6 มีนักเรียนที่บ้านอยู่ที่ประเทศเพื่อนบ้านเราเข้ามาเรียนก็มี วันนั้นก็ได้รับความซาบซึ้งกับครูประจำชั้น และเพื่อนๆ ไปพอสมควร

..เย็นวันนั้นครู และเพื่อนๆ ต่างก็ร่วมกันสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ที่โรงเรียน ด้วยความหวังที่อยากให้ทุกคนปลอดภัย

..26 มิถุนายน 2561 04.00 น. วันที่ 2 ของการไปถึง วันที่ 4 ของการค้นหา..

..เข้ารุ่งขึ้น ก็ได้รับมอบหมายภารกิจให้เข้าไปในพื้นที่วนอุทยานถ้ำหลวงฯ ด้วยพื้นที่ที่มีมืดดื้อ และมีฝนตกหนัก กอปรกับความจัวเจียด แต่กะว่าจะหลบฝนระหว่างทางก็ไม่ทันหลบ เพราะถึงที่หมายแล้ว จึงทำให้มองไม่เห็นพื้นที่มากนัก

..เมื่อรถทีมข่าวเราเข้าไปจอดที่หน้าที่ทำการวนอุทยานถ้ำหลวงฯ สภาพที่เห็นคือพื้นดินเป็นหญ้า ฝนตกลงมาอย่างไม่ขาดสาย น้ำฝนค่อยๆ ไหลเป็นทางเล็กๆ รวมกันเป็นทางใหญ่ขึ้นเรื่อยๆ ร่องเท้าที่ผมเตรียมมา คือร่องเท้าเดินป่าโดยเฉพาะ หลังจากที่ตั้งชื่อมาไว้นานแล้ว สมัยจะไปเดินป่าแต่ไม่ได้ไป กะว่างานนี้แหละเต็มที่ ใช้คุ้ม สบายกว่าคนอื่นแน่นอน

..วันแรกที่มาที่วนอุทยานถ้ำหลวงฯ ผมได้มีโอกาสไปถึงบริเวณปากทางเข้าถ้ำ แต่ทางที่จะเดินเข้าไปค่อนข้างเลอะเทอะด้วยโคลนที่มาจากฝนตก แต่ที่ปากทางเข้าถ้ำ ยังเป็นพื้นที่แห้ง มองดูข้างนอก ก็พอจะรู้ว่าข้างในจะสวยแค่ไหน มีเจ้าหน้าที่เข้าๆ ออกๆ อยู่เรื่อยๆ แม้จะยังไม่มากนัก แต่ก็รู้ว่าพวกเขากำลังทำงานกันอยู่

..ในภาพข่าวที่เห็นจักรยาน 4 คัน และสัมภาระในกระเป่า พร้อมรองเท้าเตะฟุตบอล ตอนที่มายังวางอยู่ที่เดิม ขณะที่ย่ำๆ ก็ต่างพากันทำทุกวิถีทางไม่ว่าจะเป็นทางไสยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และความเชื่อของแต่ละบุคคล มีพิธีกรรมเกิดขึ้นอยู่ที่ปากทางเข้าถ้ำทุกๆ วัน

..การทำข่าวของเราในวันแรกๆ นั้น ปัญหาคือสัญญาณโทรศัพท์ที่ไม่ค่อยจะมี วิธีการแก้ไขจะต้องเดินเข้ามาทำเป็นคลิปเปิดหน้าสั้นๆ เล่าเหตุการณ์ตรงหน้า หรือถ่ายภาพแล้วนำไปหาสัญญาณข้างนอกที่ทำการวนอุทยานฯ ระยะทางประมาณ 700-800 เมตร และพวกเราก็เดินขึ้นลงอยู่แบบนี้ตลอดทั้งวัน หรือที่มีเหตุการณ์ที่จำเป็นต้องรายงานเข้าไปในสถานี ที่เริ่มตัดเข้าเป็นรายการพิเศษ ออกอากาศตลอดทั้งวันเกี่ยวกับการค้นหาทั้ง 13 คน

..สายๆ วันนั้น พล.อ.อนุพงษ์ เผ่าจินดา รมว.กระทรวงมหาดไทย ลงพื้นที่มาประชุมติดตามสถานการณ์ด่วน และสั่งการให้ทุกฝ่ายเร่งทำงาน ทั้งการสูบน้ำ ออกทางหน้าถ้ำ และการค้นหาเส้นทางน้ำไหลเข้าหน้าถ้ำ แต่อุปสรรคใหญ่ที่สุดในตอนนั้นคือฝนที่ตกลงมาอย่างหนัก และต่อเนื่อง น้ำก็เพิ่มสูงขึ้นตลอด ขณะที่การสูบน้ำก็ยังไม่เป็นผล เพราะยังไม่มีอุปกรณ์ และการเดินไฟฟ้าก็ยังไม่เต็มที่ ส่วนหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ ต้องจากน้ำเค็มมาดูดน้ำจืดในถ้ำ และก็ยังทำอะไรไม่ได้มากนัก ด้วยอุปสรรคที่ขวางหน้าอยู่เต็มไปหมด

..ขณะที่หน่วยงานต่างๆ เมื่อเริ่มทราบข่าวนี้ และมีอะไรที่พอช่วยในการทำงานได้ ก็เริ่มขนอุปกรณ์ที่ทันสมัยที่สุดของแต่ละหน่วยงานเข้ามา เพื่อหวังที่จะช่วย แต่แล้วอุปกรณ์บางอย่างก็ไม่สามารถเข้ามาใช้ในพื้นที่ได้ เพราะด้วยสภาพพื้นที่ คงจะมีแต่เครื่องสูบน้ำเท่านั้นที่เหมือนจะมีประโยชน์มากในตอนนั้น

..วันนั้นเป็นวันที่การทำงานหินพอสมควร เพราะต้องเดินขึ้นลงเขา มาส่งข่าว และฝนตก แต่ก็ผ่านมาได้ คืนนั้นเราจบภารกิจเวลาประมาณ 4 ทุ่มกว่า... ด้วยสภาพที่เปียกปอน และรองเท้าที่เลอะไปด้วยโคลน

..27 มิถุนายน 2561 10.00 น. วันที่ 3 ของการไปถึง วันที่ 5 ของการค้นหา..

..เช้าวันรุ่งขึ้น เราเข้าพื้นที่สายหน่อย เพราะมีการแบ่งหน้ารับหน้าที่เช้า และสายกัน สภาพพื้นที่วันนี้ยิ่งหนักกว่าเมื่อวาน โคลนที่พื้นเริ่มหนาขึ้นเรื่อยๆ จากที่ฝนตกหนักและผสมกับดินภูเขาที่ไหลลงมาตามสายน้ำ การเดินของหลายๆ คนเริ่มมีปัญหา แต่ก็เริ่มนำรองเท้าบูทมาแจก มีหลายคนที่สละรองเท้าของตัวเองที่เอามาจากกรุงเทพทิ้งไป เพราะมันยากต่อการทำงาน แต่ผมยังใส่รองเท้าเดินป่า แต่ก็เริ่มจะหนักๆ เวลาที่โคลนมาติดเต็มไปหมด

..วันนี้เริ่มมีการแถลงข่าวที่เริ่มจะเป็นทางการมากขึ้น จากนายณรงค์ศักดิ์ โอสถธนากร ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย ในขณะนั้น ผู้บัญชาการศูนย์อำนวยการร่วมค้นหาผู้สูญหายในวนอุทยานถ้ำหลวงขุนน้ำนางนอน การแถลงข่าวในแต่ละวันจะมีสองครั้ง ช่วงเช้าราวๆ 9-10 โมง และเย็นประมาณ 4-5 โมง แต่ช่วงนั้น เมื่อผู้ว่าฯ เดินไปทางไหนก็จะมีแต่คนรุมล้อม และถามความคืบหน้าอยู่เรื่อยๆ จนกลายเป็นพ่อบุ๋มเนื้อหอมไปทันที แล้วผู้ว่าฯ คนนี้ก็เป็นคนที่ไม่เข้าใจตอบคำถามสื่อฯ ถามอะไรตอบทีไร เป็นประเด็นทุกที ไม่เคยหนีสื่อ แต่อันไหนตอบไม่ได้ก็จะไม่ตอบ

..รถปั่นไฟ รถของเจ้าหน้าที่การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สายไฟ ท่อน้ำ เริ่มลงในพื้นที่ ขณะที่สื่อมวลชนถูกห้ามไม่ให้เข้าไปในบริเวณปากทางเข้าถ้ำ เพราะเจ้าหน้าที่ขอพื้นที่ทำงาน พวกเราก็ออกมาตามคำสั่งมาวนเวียนอยู่ แถวๆ ที่ทำการวนอุทยานฯ แต่ก็ยังมีประปรายที่ยังเข้าไปถ่ายแล้วโดนไล่ออกมาก็มี

..การติดต่อสื่อสารในวันนี้เริ่มจะดีขึ้นตามลำดับ รถดาวเทียมการสื่อสารของกระทรวงมหาดไทย รถขยายสัญญาณโทรศัพท์ และอินเทอร์เน็ต ของโทรศัพท์ทุกเครือข่ายลงพื้นที่มาให้บริการขยายสัญญาณ ทำให้การติดต่อสื่อสาร และการรายงานสดในพื้นที่เริ่มดีขึ้น เราได้ขึ้นมารายงานสดหน้าที่ทำการวนอุทยานฯ แต่บางครั้งสัญญาณยังไม่ดี ก็ต้องกลับไปจุดเริ่มต้นของเรา คือสามแยกทางเข้าวนอุทยานฯ แต่ก็นั่นแหละ สถานการณ์ในช่วงนั้น มีความเคลื่อนไหวเกือบทุกชั่วโมง สถานะก็ปรับผังรายการให้จัดรายการสดมากขึ้น และมีการลี้ภัยจัดรายการนี้ไปเลย

..ทำให้การรายงานสดเหตุการณ์ของผู้สื่อข่าวในพื้นที่ต้องมีอยู่ตลอดเวลา ผมเองได้รับคำสั่งจากกองบรรณาธิการให้รายงานทุกๆ ครึ่งชั่วโมง ตอนนั้นรู้สึกว่าจะเอาอะไรไปพูดวะ? แต่สุดท้ายก็ผ่านไปได้ เพราะมันมีอะไรให้พูดอยู่เรื่อยๆ แทบไม่ต้องทำสคริปต์ พูดไปตามที่เห็น ถือว่าการมาทำข่าวในครั้งนี้ เป็นประสบการณ์ให้พูดไปตามที่เห็นเป็นอย่างมาก

..การทำงานของเรในช่วงนี้ ก็จะส่งข่าวให้ต่อเนื่องไปจนถึง 3-4 ทุ่ม และทำรายงานส่งให้ข่าวตึก ช่วง 5 ทุ่ม ก็สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์กับผู้ประกาศ ถึงสถานการณ์ในรอบวัน ที่เกิดขึ้นมาโดยตลอด

..วันนี้เราได้ให้สื่อไทย เริ่มลงพื้นที่มาเยอะขึ้น ต่างชาติก็เริ่มมา อาจเป็นเพราะด้วยเรื่องราวของเหตุการณ์นี้ ทำให้ประชาชนสนใจ แม้เริ่มต้นจะเริ่มในวงแคบๆ แต่เป็นข่าวภูมิภาค แต่มันค่อยๆ ขยายตัวจนเป็นข่าวหลักในประเทศ จนสุดท้ายเป็นข่าวหลักของโลกติดต่อกันไปเลย

..28 มิถุนายน 2561 10.00 น. วันที่ 4 ของการไปถึง วันที่ 7 ของการค้นหา..

..ฝนตก เกือบทั้งวัน สายๆ แดดออก บ่ายๆ ตกอีกรอบ สภาพอากาศในช่วงนี้เป็นแบบนี้เกือบทุกวัน ยิ่งส่งผลให้การทำงานของเจ้าหน้าที่ เป็นไปด้วยความยากลำบากมากขึ้น เช่นเดียวกับการทำงานของผู้สื่อข่าว ที่ช่วงนี้ส่วนใหญ่จะเน้นยืนตามเต็นท์ และร่มไม้ที่จะพอมือให้หลบแดด หลบฝนบ้าง แต่เก้าอี้ ยังเป็นการเล่นเก้าอี้ดนตรี ผลัดกันนั่ง ผลัดกันยืนท่ามกลางโคลนที่เริ่มมีความหนาขึ้นทุกๆ วัน จนผมต้องเก็บรองเท้าเดินป่าไว้ที่ที่พัก แล้วต้องเดินด้วยรองเท้าบูทแล้ว

..ทิศทางของข่าวในวันนี้ ยังคงต้องติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด ด้วยการทำงานที่ยังมีอุปสรรค วันนี้มีรัฐมนตรีลงพื้นที่ถึง 2 คน ลงมาติดตามงาน คือ พลเอกอนุพงษ์ เผ่าจินดา และพลเอกสุรศักดิ์ กาญจนรัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพราะด้วยการสูบน้ำออกจากถ้ำอย่างเดียวยังไม่ได้ผล ต้องส่งเจ้าหน้าที่ขึ้นไปสำรวจทางน้ำไหลเข้าถ้ำ ด้านบนเขา และก็ไปเปียงทางน้ำไม่ให้ไหลลงถ้ำ ซึ่งการติดตามทำข่าวนี้อ คุณชาติชาย ฤงเงิน เป็นคนไปติดตามโดยตลอด และเป็นไปด้วยความยากลำบากไม่แพ้กัน

..ขณะที่การปรับพื้นที่โดยรอบที่ทำการวนอุทยานฯ ทั้งการเทหินคลุก ตั้งเต็นท์ และตรวจตราความเรียบร้อย ให้สื่อมวลชนลงทะเบียน แจกบัตรแขวนคอ และเริ่มจัดระเบียบสื่อมวลชนให้เป็นระเบียบมากขึ้น แต่พื้นที่โดยรอบก็ยังเต็มไปด้วยดินโคลน

..ขณะที่เช้าวรุ่งนี้ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี จะลงพื้นที่มาตรวจเยี่ยมการทำงานการช่วยเหลือของคณะทำงานทุกฝ่าย

..29 มิถุนายน 2561 08.00 น. วันที่ 5 ของการไปถึง วันที่ 7 ของการค้นหา..

..เช้าวรุ่งนี้สื่อทุกสำนักต้องเข้ามาในพื้นที่เร็วกว่าปกติ เพราะด้วยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เข้ามาตรวจเยี่ยมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ วันนั้นผมก็รับหน้าที่บรรยายการถ่ายทอดสดขณะที่พลเอกประยุทธ์ เข้ามาในพื้นที่ กับกล้องลิงก์ที่สามารถเคลื่อนที่ไปได้รอบทิศทาง เป็นอีกวันที่ได้ร่ายยาวอีกวัน และใกล้ชิดผู้นำระดับประเทศ

..เช้าวรุ่งนี้เริ่มอธิบายตั้งแต่พลเอกประยุทธ์ ลงจากรถแล้วขึ้นไปร่วมประชุมกับคณะทำงานภายในห้องประชุม ก่อนจะเดินลงมาด้านล่าง และเดินลงไปดูการทำงานที่ปากทางเข้าถ้ำหลวงฯ ที่เราอยู่ได้แค่ตรงบันได หลังจากนั้นก็ลงมาพูดคุยกับญาติในเต็นท์ที่จัดไว้ให้ พลเอกประยุทธ์ ก็พูดคุยกับญาติ และให้กำลังใจงานเกือบครึ่งชั่วโมง พร้อมบอกให้ทุกคนทำใจให้สบายเจ้าหน้าที่กำลังช่วยเหลือทุกคนอยู่ และฝึกให้กำหนดลมหายใจนั่งสมาธิ และวันนั้นพลเอกประยุทธ์ก็เรียกเสียงหัวเราะให้กับญาติได้บ้าง และมีเสียงปรบมือออกมาเป็นระยะ

..หลังจากพูดคุยกับญาติเสร็จแล้ว พลเอกประยุทธ์ ได้ออกมาดูการจัดพื้นที่ตั้งโรงครัวพระราชทาน และเจ้าหน้าที่จิตอาสาที่มาช่วยงานที่นี้ และที่ไม่พลาด พลเอกประยุทธ์ ก็ได้ขึ้นไปบนรถโรงครัวพระราชทาน ร่วมทอดไข่ดาว หมูยอ และก็ชิมตามสเต็ป มีน้ำมันกระเด็นเล็กน้อย เรียกเสียงหัวเราะไปได้อีกหน่อยกับลีลาการทำกับข้าว

..จากนั้นพลเอกประยุทธ์ ก็เดินมาจุดแอลกอฮอล์ ด้านหน้าที่ทำการรวนอุทยานถ้ำหลวงฯ พร้อมกับพูดถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้น บลา บลา บลา ... และก็บอกว่าเหตุการณ์ครั้งนี้จะต้องทำเป็นบทเรียน เพื่อให้ทุกหน่วยงานได้ศึกษาเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครั้งนี้ หากมีเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการกู้ภัยจะได้นำขั้นตอนการช่วยเหลือไปใช้ได้อย่างรวดเร็ว

..จบการแถลงข่าวไม่นาน พลเอกประยุทธ์ก็เดินขึ้นไปห้องประชุมด้านบนพร้อมกับคณะ แต่ยังไม่เดินทางกลับเวลานั้นใกล้เวลาเที่ยงพอดี อาหารก็พร้อม ผมไม่แน่ใจว่าด้านบนห้องประชุมมีการจัดอาหารไว้ต้อนรับพลเอกประยุทธ์หรือไม่ แต่ว่าวันนั้นท่านตัดสินใจเดินลงมาที่เต็นท์ญาติ และนั่งกินข้าวกล่องจากโรงครัวพระราชทานร่วมกับญาติ ซึ่งทุกคนก็นั่งเก้าอี้ในระดับเดียวกัน มือถือข้าวกล่องนั่งกินแบบสบายๆ สไตล์ประยุทธ์ ผู้ที่ร่วมวงก็มี นายณรงค์ศักดิ์ โอสถธนากร ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงรายในตอนนั้น พลเอกอนุพงษ์ เผ่าจินดา รมว.กระทรวงมหาดไทย และพลเอกสุรศักดิ์ กาญจนรัตน์ รมว.กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่วนผู้ติดตามนายก และรัฐมนตรีทั้งหลายก็พลอยต้องถือข้าวกล่องยืนกินอยู่นอกเต็นท์ไปตามๆ กัน

..ช่วงบ่ายวันนั้น หลังจากที่นายกรัฐมนตรีเดินทางกลับ สถานีไทยพีบีเอส ยังคงเดินทางจัดรายการพิเศษต่อเนื่องยาวไป ช่วง 1-2 วันนี้ คุณก้อเซต จันทเลิศลักษณ์ ผอ.สำนักข่าว ได้ลงพื้นที่มาดูแลการทำงานของทีมงานด้วย และได้ชวนคุณวรวิทย์ คุณโกวิท และผม มาร่วมจัดรายการเล่าถึงเหตุการณ์ในช่วง 4-5 วันของการทำงานที่ผ่านมาว่ามีเหตุการณ์ความคืบหน้าในด้านใดบ้าง โดยพวกเราที่ยืนสัมภาษณ์กันตรงปากทางเข้าถ้ำหลวงฯ ใกล้เคียงกับจุดที่ระบายน้ำออกมาจากถ้ำ แต่ละคนก็พูดถึงภารกิจของแต่ละคนไป บลา บลา บลา

..ระหว่างที่จัดรายการผ่านไปกว่าครึ่งชั่วโมง ก็เกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝันขึ้นมา อยู่ดีๆ ก็มีการเรียกรถพยาบาลออกมารับคนป่วย ที่กำลังปฏิบัติงานอยู่ในถ้ำ ทำให้พวกเราตกใจขึ้นมาเล็กน้อย ก่อนที่จะพยายามควบคุมสถานการณ์ แต่ก่อนเกิดเหตุนี้ พวกเราได้ยินเสียงตะโกนให้ตัดไฟๆ บนรถเครื่องปั่นไฟที่นำมาจอดอยู่ด้านหน้าทางเข้า เพื่อสนับสนุนการใช้ไฟของเครื่องสูบน้ำที่อยู่ในถ้ำ แต่จากนั้นหลายคนก็ได้ยินว่ามีคนถูกไฟดูด รวมทั้งเราด้วย ต่างคนจึงต่างรายงานกันไปว่ามีเหตุคนถูกไฟดูด แต่ยังไม่ทราบรายละเอียดว่ามีผู้บาดเจ็บจำนวนเท่าใด ก่อนที่เจ้าหน้าที่จะนำขึ้นรถพยาบาลออกไป

..หลังจากนั้นช่วงเย็น นายณรงค์ศักดิ์ ผู้บัญชาการเหตุการณ์ฯ ต้องออกมาแถลงว่าเหตุที่เกิดขึ้นเป็นเพียงเจ้าหน้าที่ของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) ที่เดินทางมาจาก จ.อุบลราชธานี ด้วยการเดินทางมาไกล และยังไม่ได้รับประทานอาหาร จึงหน้ามืดเป็นลมระหว่างที่ช่วยควบคุมเครื่องสูบน้ำ ไม่มีเหตุคนถูกไฟฟ้าดูดแต่อย่างใด

..ช่วงค่ำวันเดียวกันนี้ พระครูบาบุญชุ่ม ญาณสัณโรว์ พระเกจิอาจารย์ชื่อดังแห่งวัดพระธาตุดอนเรือง เมืองพง รัฐฉาน ประเทศเมียนมา ซึ่งเป็นพระที่มีผู้ให้ความเคารพนับถือ เดินทางมาที่ถ้ำหลวงขุนน้ำนางนอน เพื่อทำพิธีเรียกขวัญ และอธิษฐานให้เจ้าหน้าที่ค้นหาทั้ง 13 คน ที่ติดอยู่ในถ้ำ ก่อนอื่นยอมรับว่าไม่รู้จักพระรูปนี้มาก่อน แต่เมื่ออ่านประวัติของท่านแล้ว ก็ไม่แปลกใจเลยว่าทำไมถึงมีลูกศิษย์ และผู้ให้ความเคารพนับถือเป็นอย่างมาก ในวันนั้นทั้งสื่อมวลชน และผู้ที่ให้ความเคารพนับถือ ยังเฝ้ารอการทำพิธีอยู่ตลอด แม้ว่าฝนจะตกลงมาอยู่ตลอดเวลาก็ตาม แม้ว่าพิธีกรรมต่างๆ จากพระสงฆ์ หรือใครก็แล้วแต่ที่มีมาโดยตลอด จะไม่สามารถยืนยันทางวิทยาศาสตร์ได้ว่า เป็นส่วนทำให้การทำงานราบรื่นหรือไม่ แต่ที่สร้างกำลังใจให้กับคนที่ทำงานและญาติไม่น้อยเลยทีเดียว

..30 มิถุนายน 2561 09.00 น. วันที่ 6 ของการไปถึง วันที่ 8 ของการค้นหา..

..สิ้นเดือน เหมือนสิ้นใจ ประโยคนี้หลายคนคงเคยได้ยิน และใช้กันอยู่เป็นประจำ แต่ที่นี้ผู้ปกครองของทั้ง 13 คน ยังคงรอคอยกันอย่างมีความหวัง แม้ว่าวันนี้จะเข้าสู่วันที่ 8 ของการค้นหาแล้ว แต่เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายก็ยังไม่ย่อท้อต่อภาระงานกับธรรมชาติ โดยเฉพาะการระบายน้ำออกจากถ้ำ และการปรับเปลี่ยนเส้นทางน้ำบนภูเขา

..เช้าวันนี้ มีการซ้อมแผนการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยเสมือนจริง เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมพร้อมกับหน่วยปฐมพยาบาล และแพทย์ในโรงพยาบาลสนาม หากมีการนำพาทั้ง 13 คนออกมาได้ การซ้อมในครั้งนี้ ได้ใช้รถพยาบาล 13 คัน มารอจอดรับที่บริเวณปากทางเข้าถ้ำ ที่จะให้เจ้าหน้าที่ยกผู้ป่วยออกมาจากถ้ำด้วยเปล และนำมาขึ้นรถเข็นที่ท้ายรถตู้พยาบาล ก่อนที่รถจะขับไปส่งที่โรงพยาบาลสนามด้านบน และนำไปส่งที่ลานเฮลิคอปเตอร์ หรือส่งต่อด้วยรถพยาบาลไปที่โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ ที่ตั้งอยู่ในตัวเมือง

..การซ้อมในวันแรก เพื่อเก็บข้อมูลความผิดพลาด หรือจุดที่บกพร่องเพื่อนำไปปรับแก้ไข และเตรียมความพร้อม หากเกิดสถานการณ์จริง ซึ่งในวันแรก การเดินทางในจุดต่างๆ ยังเป็นไปด้วยความล่าช้ากว่ากำหนด และพื้นที่ที่จอดรถพยาบาลยังลาดชัน และลื่น ซึ่งการซักซ้อมเตรียมความพร้อมนี้ ถือว่าเป็นแผนของศูนย์อำนวยการร่วมฯ ที่เห็นถึงความสำคัญในการช่วยชีวิตเป็นอย่างมาก

..ช่วงบ่ายแก่ๆ พระครูบาบุญชุ่ม เดินทางมาที่ถ้ำหลวงฯ อีกครั้ง ซึ่งครั้งนี้ก็ได้รับความสนใจเช่นเคย และได้เข้าไปทำพิธีตามความเชื่ออีกครั้ง โดยมีทั้งลูกศิษย์ และญาติของทั้ง 13 คน เข้าไปร่วมทำพิธีที่บริเวณทางเข้าถ้ำหลวงฯ ด้วย

..ขณะที่ความคืบหน้าการทำงาน นายณรงค์ศักดิ์ ได้แถลงว่า วันนี้ระดับน้ำได้ลดลงเป็นที่น่าพอใจ ทำให้การทำงานของเจ้าหน้าที่เป็นไปด้วยความสะดวกมากขึ้น และเตรียมติดตั้งถังอากาศ ทุกๆ 25 เมตร ที่ผนังถ้ำ เพื่อให้หน่วยซีลใช้ในขณะที่ยังเข้าไปภายในถ้ำ เนื่องจากพื้นที่ภายในน้ำยังท่วมสูง และถังอากาศสามารถใช้ได้ประมาณ 200 เมตร ซึ่งพื้นที่เป้าหมายที่จะเข้าไปยังมีระยะทางอีกมาก และถังอากาศก็มีความจำเป็นต้องใช้ในการดำน้ำ

..บ่ายๆ วันนี้ โค้ช นพรัตน์ จันทะวงศ์ และสมาชิกทีมหมูป่าอะคาเดมีแม่สาย ในหลายรุ่นอายุกว่า 10 คน ก็ขึ้นมาให้กำลังใจการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และเฝ้ารอดูติดตามข่าวการทำงานของเจ้าหน้าที่ว่าจะเข้าไปช่วยเหลือเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ของพวกเขาไปถึงไหนแล้ว ผมเองได้มีโอกาสสัมภาษณ์สมาชิกเกือบทั้งทีม ถึงที่มาที่ไปของชื่อทีมนี้

..โค้ชนพ บอกว่า ชื่อทีมนี้ได้มาจากผู้สนับสนุนทีมที่ทำธุรกิจขายเนื้อหมูส่งออก จึงอยากใช้ชื่อทีมที่มีคำว่า “หมู” อยู่ในชื่อทีมด้วย แต่หากใช้คำว่าหมูอย่างเดียวก็จะดูแปลกๆ เมื่อเห็นสภาพพื้นที่ที่อยู่ และเห็นว่าคำว่า “หมูป่า” ฟังแล้วดูมีพลังจึงตัดสินใจใช้คำนี้เป็นชื่อทีม และก็มีเด็ก ๆ ที่สนใจในกีฬาฟุตบอลในอำเภอแม่สาย ค่อยๆ เข้ามาร่วมทีม จนแบ่งเป็นรุ่นอายุตั้งแต่ 10 ถึง 20 ปี และลงแข่งขันในเขตอำเภอ และจังหวัด จนคว้าแชมป์ได้หลายรายการ และก็ถือว่าเป็นอีกทีมที่มีชื่อเสียงในระดับหนึ่งของจังหวัดเลยก็ว่าได้

..ในขณะนั้นขวัญและกำลังใจของทีมยังอยู่ในระดับที่ดีมาก และยังเชื่อว่าทั้ง 13 คน จะปลอดภัย เพราะเชื่อว่าทุกคนรู้วิธีการเอาตัวรอด และมีความสามัคคีจากการเป็นทีมของการแข่งขันฟุตบอลร่วมกันมา

..ช่วงค่ำวันนี้ ยังมีการทำพิธีกรรมตามความเชื่ออีกครั้ง โดยครั้งนี้พระครูบาหนอเขียวแก้ว เมตตาธรรม จาก จ.นครราชสีมา มาทำพิธีพลีทาน โดยนำอาหารและผลไม้มาไหว้ทั้ง 8 ทิศ บริเวณที่โล่ง หน้าเต็นท์ผู้สื่อข่าว โดยท่านบอกว่า พิธีนี้จะช่วยเปิดฟ้าให้ฝนหยุดตก และอุทิศส่วนกุศลให้เจ้ากรรมนายเวร รวมทั้งปลดปล่อยดวงวิญญาณให้กับเจ้าที่เจ้าทาง ซึ่งพระรูปนี้บอกว่าเคยเข้าไปปฏิบัติธรรมที่ถ้ำหลวงขุนน้ำนางนอนมาแล้ว

..ขณะที่ทำพิธีนี้อยู่ ผมกำลังเข้าข่าวยางงานสดกลับมายังสถานี แต่มีพีบี กุลชา ช่อง TNN24 ได้ไปพูดคุยและสัมภาษณ์กับลูกศิษย์ของพระครูบาหนอเขียวแก้ว แต่ผมเองไม่ได้รู้มว่าได้สอบถามเรื่องอะไรกัน แต่มารู้ตอนหลังจากที่มีการสูญเสียของหน่วยซีลเกิดขึ้น ก็ถือว่าเป็นเรื่องยากที่จะเชื่อ และควรใช้วิจารณญาณในการรับฟัง แต่ผมไม่ขอเปิดเผยต่อสาธารณะแล้วกัน

..1 กรกฎาคม 2561 09.00 น. วันที่ 6 ของการไปถึง วันที่ 9 ของการค้นหา..

..การทำงานของทีมข่าวของพวกเราเหล่าไทยพีบีเอส เริ่มลงตัวมากขึ้นเพราะมีการแบ่งหน้างานกันชัดเจนในแต่ละจุด ทั้งพื้นที่สำรวจน้ำบนเขา การสูบน้ำ การถล่มข่าว และพื้นที่รอบนอก ในส่วนของทีมผม ได้รับหน้าที่บริเวณจุดถล่มข่าว ก็จะเป็นอีกจุดที่มีความเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา

..การจัดระเบียบสื่อมวลชนให้อยู่ในเขตพื้นที่บริเวณกลางที่ทำการวนอุทยานฯ แต่พื้นดินยังเป็นโคลนอยู่ แต่พวกเราก็มองมันเป็นเรื่องปกติที่จะต้องอยู่ด้วยกันไปเรื่อยๆ และถือว่าเป็นเสน่ห์ของห้องทำงานที่นี่ จนผมต้องทำเป็นรายงานเปิดหน้าอธิบายห้องทำงานของกลุ่มสื่อมวลชนที่มาทำงานอยู่ที่นี่

..และหลังจากที่เมื่อวานช่วงเย็น ได้รับแผนการทำงานในถ้ำหลวงฯ อย่างเป็นทางการที่เจ้าหน้าที่ได้แจกไว้ให้ สื่อมวลชนเข้าใจการทำงานตรงกันว่า ขณะนี้การทำงานของเจ้าหน้าที่ไปถึงจุดไหนแล้ว และอยู่ที่ตีตีผมก็มีโอเคดีขึ้นมาว่าจะทำยังไงให้คนดูเข้าใจตรงกันว่า ตอนนี้การทำงานของเจ้าหน้าที่ไปถึงจุดไหน จึงใช้แผนที่อธิบายในไอแพด โดยการลากเส้นสื่ออธิบายถึงการทำงานของเจ้าหน้าที่ หรือที่เรียกได้ว่า วาดกราฟิกแบบเท่าที่มิ

..การทำงานของเจ้าหน้าที่ยังคงเร่งดำเนินการกันต่อ โดยเฉพาะในถ้ำที่วันนี้เร่งติดตั้งถังอากาศจำนวนมาก เพราะต้องติดทุกๆ 25 เมตร จนต้องระดมถังอากาศจำนวนมาก ซึ่งก็มีผู้มาสนับสนุน และได้รับพระราชทานมาอีกจำนวนมาก สนับสนุนในการกิจนี้ ซึ่งช่วงเย็นวันนี้ก็มีถังอากาศทยอยมาส่งในพื้นที่จำนวนมาก

..ค่าๆ นายณรงค์ศักดิ์ เดินลงไปตรวจสอบหน้างานเพื่อสอบถามถึงความคืบหน้าการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และก็ให้สัมภาษณ์กับสื่อมวลชนว่า มีสัญญาณที่ดีขึ้นตามลำดับ การทำงาน การระบายน้ำของเจ้าหน้าที่ทำได้ดีขึ้นมาก

..2 กรกฎาคม 2561 09.00 น. วันที่ 7 ของการไปถึง วันที่ 10 ของการค้นหา..
..เป็นวันที่ทุกฝ่ายยินดีและปรีดา..

..เช้าวันนี้เป็นวันที่ทุกฝ่ายทำงานกันตามปกติ ทุกคนมีหน้าที่ของตัวเองชัดเจนมากขึ้นเรื่อยๆ หน้าที่ในถ้ำ บนเขา หรือแม้แต่ผู้สั่งการ ที่ดูเหมือนการทำงานเริ่มจะมีระบบมากขึ้นเรื่อยๆ มีการจัดแถวช่วงเช้าและเย็น โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย และหัวหน้าหน่วยงานที่รับผิดชอบในหน้างานของตัวเอง ซึ่งก็มีความคืบหน้าอยู่ทุกวัน

..วันนี้การทำงานของเจ้าหน้าที่พยายามที่จะเดินสายโทรศัพท์สื่อสารเข้าไปในพื้นที่ถ้ำ 3 และจะพยายามเข้าไปถึงเนินนมสาว เพื่อให้สื่อสารกับเจ้าหน้าที่ที่อยู่ด้านหน้าถ้ำ แต่การวางสายโทรศัพท์ก็ไม่ได้ง่ายอย่างที่คิด เจ้าหน้าที่พยายามที่จะติดตั้งถังอากาศก่อน เพราะว่าจำเป็นต้องใช้งาน ส่วนการทำงานอุดเส้นทางน้ำที่เข้าถ้ำ และการตรวจสอบโพรงทางเข้าถ้ำทางอื่นๆ ยังคงดำเนินการควบคู่ไปเช่นกัน การพร่องระดับน้ำด้านบนถือว่าทำได้ผลอย่างมาก แต่การตรวจสอบโพรงเข้าถ้ำ เป็นไปด้วยความยากลำบาก เพราะโพรงที่หาได้ลงไปได้ลึกที่สุดเพียง 400 เมตร และหากตัดสินใจเจาะโพรงลงไปก็ไม่สามารถยืนยันได้ว่าจะลงไปถึงด้านล่างได้หรือไม่

..ตลอดทั้งวันสัญญาณการทำงานของเจ้าหน้าที่ก็เป็นไปในทิศทางที่ดีเรื่อยๆ มีการลำเลียงถังอากาศเข้าไปในถ้ำอยู่ตลอดเวลา ส่วนเจ้าหน้าที่ที่สนับสนุนอัดอากาศลงไปในถ้ำก็ต้องทำงานตลอดเช่นกัน

..ผมได้ไปสอบถามกับเจ้าหน้าที่อาสาสมัครที่มาร่วมอัดอากาศลงถ้ำ เขาบอกว่าถังอากาศที่เราเห็นนี้ใช้อากาศที่มีอยู่ตามธรรมชาติอัดเข้าไป โดยต่อท่อดูดอากาศจากด้านบนลงไปในถ้ำ ใช้เวลาประมาณ 8 นาทีต่อถัง และวันหนึ่งต้องอัดอากาศประมาณ 300-400 ถัง เพื่อสนับสนุนการทำงานของหน่วยซีล และพวกเขาก็ยินดีมาช่วยกันอย่างเต็มที่

..การแถลงข่าวช่วงเย็นของผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย และคณะ ยังคงเป็นไปตามปกติ และบอกว่าขณะนี้ได้เตรียมทีมแพทย์ และหน่วยซีล รวมทั้งวางแผนการช่วยเหลือทั้ง 13 คนไว้พร้อมหมดแล้ว หากพบเจอก็จะดำเนินการตามแผนที่วางไว้ทันที ส่วนพลเรือเอกอากาศ อยู่คงแก้ว ผู้บัญชาการหน่วยสงครามพิเศษทางเรือ หรือ หน่วยซีล ที่เรารู้จักกัน ก็ยืนยันในภารกิจว่าหากยังไม่พบตัวทั้ง 13 คน และยังไม่ช่วยเหลือออกมาไม่ได้ จะยังไม่ยกเลิกภารกิจในครั้งนี้อย่างแน่นอน

..การเผ้ารอของสื่อมวลชนก็รอไม่ต่างจากญาติของทั้ง 13 คน ที่ต้องเผ้ารอการทำงาน และความคืบหน้าอยู่ด้านนอก จะรู้ความคืบหน้าก็ต่อเมื่อมีการแถลงข่าวเท่านั้น แม้ว่าข่าวลือจะแพร่สะพัดออกมาอยู่เรื่อยๆ ช่วงเย็นจนถึงค่ำของวันนี้ เมื่อใกล้ช่วงหมดเวลาข่าวของแต่ละสถานี ก็เริ่มถอนทีมกลับที่พักไปพักผ่อน เพื่อรอทำงานในวันถัดไปอีกครั้ง เช่นเดียวกับทีมของผมที่ออกจากพื้นที่เวลาประมาณ 21.30 น. ก่อนที่จะมีทีมน้องบอล จากศูนย์ข่าวภาคเหนือมาต่อเวรติดตามสถานการณ์ต่อ

..เมื่อกลับถึงที่พักที่อยู่ไม่ห่างจากวนอุทยานถ้ำหลวงฯ มากนัก เพียงแค่ถอดรองเท้าบูทเข้าไปในห้อง วางกระเป๋า เก็บภาพในฟุตเทจ เปิดโทรทัศน์ดูสถานการณ์ล่าสุด และข้อความในโทรศัพท์มือถือ เต็มขึ้นมาทั้งหมด มีภาพการยิ้มและโอบกอดระหว่าง ผู้ว่าฯ ณรงค์ศักดิ์ กับ ผบ.หน่วยซีล ที่หน้าถ้ำ ยิ่งแสดงให้เห็นความสำเร็จบางอย่างที่เกิดขึ้นที่นี่

..ไม่นานนักผู้ว่าฯ ณรงค์ศักดิ์ ก็แถลงข่าวถึงความสำเร็จในการค้นหาที่เกิดขึ้น คือทีมนักดำน้ำของประเทศอังกฤษ พบเจอทั้ง 13 คน ปลอดภัยทั้งหมดอยู่ที่เนินนมสาว ห่างจากโถงพิทยาศึกษา 400 เมตร ซึ่งหลังจากพบจุดที่ทั้ง 13 คนอยู่ ก็ได้ให้ทีมแพทย์ และซีล เข้าไปดูแลภายในนั้นทันที หนึ่งในนั้นก็คือ พันโทนายแพทย์ภาคย์ ที่ถือว่าเป็นหมอที่มีความรู้ความสามารถในหลายด้าน และได้ฉายาว่าหมอที่แข็งแกร่งในปลูทึ

..แน่นอนว่า หลังข่าวเผยแพร่ออกไป สื่อมวลชนทั้งไทยและต่างชาติ ที่ถอนทีมออกไปแล้วก็เข้ามาในพื้นที่ให้อีกครั้ง ตั้งแต่ช่วง 4 ทุ่มเป็นต้นไป เช่นเดียวกับทีมของผม ที่รีบใส่เสื้อผ้ากระโดดขึ้นรถกันทันที โดยที่ทุกคนพร้อมทำงานกันทุกคน ไม่มีเกียจจนว่าทำมาทั้งวันแล้ว เรียกได้ว่าทุกทีมข่าวของไทยพีบีเอส เข้ามาในพื้นที่อีกครั้ง รวมทั้งทีมพี่ๆ ฝ่ายผลิตทีมรถโอบี ก็กางงานที่หุบลงไปแล้วขึ้นมาใหม่ทันที

..วันนั้นผมเองก็ยอมรับว่าดีใจไม่ต่างกับทุกๆ คนที่เฝ้าติดตามข่าวการค้นหาโดยตลอด เหมือนว่าหายเหนื่อยไปเพราะหนึ่ง วันนั้นผมรายงานสดเข้าไปสถานี ถึงบรรยากาศที่ชื้นฉ่ำเป็นอย่างมาก ทุกหน่วยที่ทำงานในนั้นมีแต่เสียงเฮเกิดขึ้น ผมพาชมบรรยากาศตั้งแต่ทางเข้าถ้ำหลวงฯ ไปจนถึงที่พักของญาติที่อยู่ในที่ทำการวนอุทยานฯ เมื่อเห็นภาพตรงจุดนั้นก็แทบกลืนน้ำตาไว้ไม่อยู่ เพราะผู้ปกครองทุกคน ทั้งยิ้ม ทั้งร้องไห้ตามกันไป เหมือนความรู้สึกของพวกเขาสะท้อนออกมาจากกระจอกอย่างน่าอัศจรรย์ใจ รอบนี้ผมรายงานด้วยสัญญาณ 4 จี จนสัญญาณหลุดไป ก่อนที่อีกสักพักได้เข้ารายงานสดอีกรอบด้วยกล้องลิงค์ ของทีมรถโอบี

..ทีนี้การรายงานของผมได้พาดูบรรยากาศอีกครั้ง ที่ความดีใจของแต่ละคนไม่ต่างกับช่วงแรก รอยยิ้มยังเปื้อนอยู่บนใบหน้าที่เต็มไปด้วยความเหน็ดเหนื่อย จนผมได้เดินมาจนเจอรถของหน่วยซีล ที่กำลังผลิตเปลี่ยนกำลังออกมาจากพื้นที่ทุกคนยิ้ม และเปล่งเสียง Hooyah Hooyah Hooyah พร้อมกันทั้งรถ เป็นภาพประวัติศาสตร์ที่เจอในวันนี้เลยก็ว่าได้

..3 กรกฎาคม 2561 09.00 น. วันที่ 8 ของการไปถึง วันที่ 11 ของการค้นหา..

..บรรยากาศการทำงานของเจ้าหน้าที่วันนี้เริ่มผ่อนคลายลงมาบ้าง หลังจากที่ได้รับข่าวดีถึงการเจอทั้ง 13 คน ว่าอยู่ตรงจุดเนินนมสาว ที่ห่างจากจุดเป้าหมายคือพิทยาศึกษา 400 เมตร สังเกตได้จากสีหน้าอาการ และรอยยิ้มของทุกคนที่ผมเดินผ่าน รวมทั้งสื่อมวลชนที่ทำงานอยู่ที่นี้

..เช้าวันนี้ผู้ว่าณรงค์ศักดิ์ แถลงข่าวตามปกติด้วยสีหน้าที่ยิ้มแย้มเช่นกัน โดยบอกถึงแผนเตรียมหน้าทั้ง 13 ออกมาว่า ขณะนี้ได้เตรียมทีมแพทย์ และหน่วยซีลเข้าไปดูแลทั้ง 13 คนแล้ว และนำอาหารพิเศษที่เรียกว่า พาวเวอร์เจล น้ำดื่ม และของใช้จำเป็นเข้าไปให้ เช่นเดียวกับสายโทรศัพท์ที่เจ้าหน้าที่พยายามลากให้เข้าไปสื่อสารให้ได้ และก็ลากเข้าไปได้ถึงบริเวณที่เรียกว่าโถงสาม ซึ่งเป็นจุดที่หน่วยซีล ตั้งเป็นจุดบัญชาการอยู่

..ขณะที่บริเวณทางเข้าถ้ำหลวงฯ ก็เตรียมพื้นที่ด้วยการนำหินคลุกมาเททับโคลน ป้องกันการลื่นในช่วงที่เจ้าหน้าที่เข้าไปทำงานภายในถ้ำ และเตรียมพื้นที่ไว้ซ่อมแผนการเคลื่อนย้ายรอบที่สอง เพื่อประเมินสภาพพื้นที่และการเคลื่อนย้ายส่งผู้ประสบภัยที่กำลังเตรียมจะช่วยเหลือออกมา

..วันนี้ถือว่าเป็นอีกวันที่มีความเคลื่อนไหวที่หน้าถ้ำหลวงฯ อยู่เรื่อยๆ ผู้ว่าณรงค์ศักดิ์ ก็เดินเข้าออกไปตรวจสอบการทำงานภายในถ้ำอยู่เรื่อยๆ วันนี้ผมมีโอกาสเข้ารายงานสดกับกล้องลิงค์อีกครั้ง โดยที่ช่วงบ่ายผู้ว่าฯ ณรงค์ศักดิ์ ลงไปติดตามความคืบหน้า และขึ้นมาพบกับญาติที่เด่นท์ ซึ่งเราก็ได้เข้ารายงานสดพอดี และได้เดินตามสัมภาษณ์ถึงสถานการณ์ล่าสุด ออกอากาศสดๆ ไปเลย และถือว่าเป็นอีกวันที่ภูมิใจในการทำงานขึ้นนี้

..4 กรกฎาคม 2561 10.00 น. วันที่ 8 ของการไปถึง วันที่ 11 ของการค้นหา..

..เช้าวันนี้ เป็นอีกวันที่หลายคนเผ้ารอว่าทั้ง 13 คน จะได้พูดคุยกับผู้ปกครองที่รออยู่ด้านนอกหรือไม่ เพราะเจ้าหน้าที่พยายามที่จะนำสายโทรศัพท์เข้าไปให้ถึงจุดที่ทั้ง 13 คนอยู่ แต่ก็ยังไม่สามารถนำเข้าไปได้ เพราะด้วยอุปสรรคเรื่องน้ำที่ท่วมสูง และยังคงต้องทำงานอย่างอื่นไปด้วย เช่น การวางถังอากาศเพื่อเตรียมไว้ช่วยเหลือทั้ง 13 คน ออกมาจากถ้ำ ซึ่งก็ถือว่าเป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วง

..หลังจากเมื่อวานมีการปรับเปลี่ยพื้นที่ทางเข้าถ้ำหลวงแล้ว เช้าวันนี้เจ้าหน้าที่ทั้งหน่วยพยาบาล และทหาร ร่วมกันซักซ้อมแผนการเคลื่อนย้ายทั้ง 13 คน เป็นครั้งที่สอง โดยการซักซ้อมก็ไม่ต่างจากครั้งแรก ที่จะเคลื่อนย้ายออกมาจากด้านในถ้ำ แล้วมีรถพยาบาลมาจอดรอรับที่หน้าถ้ำ แต่ครั้งนี้ปรับเปลี่ยพื้นที่ให้ทำงานง่ายขึ้น

..การดูแลทั้ง 13 คน ขณะนี้ยังคงอยู่ในความดูแลของแพทย์แล้ว และเจ้าหน้าที่ได้ปรึกษากับนักโภชนาการระดับสากล ในการให้รับประทานอาหารในช่วงแรก หลังจากที่ไม่ได้รับประทานมาเป็นเวลากว่า 10 วัน ซึ่งอาหารในช่วงแรกก็จะเป็นพาวเวอร์เจล อาหารที่ย่อยง่าย เพื่อให้ร่างกายได้ปรับสภาพก่อน แต่สุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจของทั้ง 13 คน ขณะนี้ยังถือว่าแข็งแรงอยู่ และตอบโต้กับเจ้าหน้าที่ได้ดีตลอด

..แผนการนำทั้ง 13 คนออกมาจากถ้ำ เจ้าหน้าที่ยังคงเก็บไว้เป็นความลับ และบอกกับผู้สื่อข่าวว่ายังอยู่ระหว่างการประเมินสภาพร่างกายความพร้อมของทุกคน ยังไม่ยืนยันว่าจะนำออกมาจากทางไหน เพราะเจ้าหน้าที่ที่ค้นหาโพรงถ้ำด้านบนก็ยังเดินหน้าต่อ ส่วนการระบายน้ำ และเบี่ยงทางน้ำบนเขาก็กทำเช่นกัน แต่วิธีที่น่าจะมีความเป็นไปได้มากที่สุดคือการนำออกมาจากปากทางถ้ำ เพราะจนถึงขณะนี้ยังไม่เจอโพรงถ้ำที่จะสามารถเข้าไปด้านในได้

..หัวข้อของวันนี้ พระครูบาบุญชุ่ม เดินทางมาที่ปากทางเข้าถ้ำเพื่อทำพิธีร่วมกับผู้ปกครองอีกครั้ง โดยครั้งนี้ได้ให้ญาตินำผ้าไตรจีวรมาทำพิธีแผ่เมตตาเปิดทางถ้ำ ซึ่งก็เป็นความเชื่อของทุกคน และก็เป็นความหวัง กำลังใจ ให้กับทุกคนเช่นกัน

..ในพื้นที่นั้นเราจะเห็นการทำงานทั้งทางวิทยาศาสตร์ ไสยศาสตร์ และความเชื่อของแต่ละบุคคล อยู่ตลอด ซึ่งก็ไม่มีวิธีไหนที่ถูกหรือผิด แต่ผมกลับคิดว่าการทำในทุกๆ ด้าน มันยิ่งกลับส่งเสริมให้การทำงานของทุกๆ ที่ ทุกตำแหน่งมันสอดคล้องกันอย่างไม่น่าเชื่อ งานทางวิทยาศาสตร์ อาจไม่ได้ขับเคลื่อนเรื่องจิตใจของคนที่เราเจอ เช่นเดียวกับพิธีทางความเชื่อสร้างขวัญ กำลังใจให้กับคนที่เผ้ารอ ถึงแม้มันจะมองไม่เห็นความคืบหน้าเป็นรูปธรรมในงานทางวิทยาศาสตร์ก็ตาม

..5 กรกฎาคม 2561 10.00 น. วันที่ 9 ของการไปถึง วันที่ 12 ของการค้นหา..

..การทำงานของทุกคนในทุกหน้าที่บนถ้ำหลวงฯ ผมสังเกตดูแต่ละคนทำงานกันอย่างมีระบบมากขึ้นเรื่อยๆ นั่นก็เป็นเพราะแผนการบริหารจัดการของผู้บัญชาการศูนย์ หรือ ผู้ว่าฯ ณรงค์ศักดิ์นั่นเอง เราจะเห็นการจัดโซนอย่างเป็นหมวดหมู่ แต่การจัดระบบเปียบต่างๆ ผมคิดว่าสื่อมวลชนนี่แหละ จัดระเบียบได้ยากที่สุด และก็เป็นสิ่งที่ผู้บัญชาการศูนย์ฯ ต้องขอความร่วมมืออยู่เสมอ เพราะด้วยการช่วงชิงจังหวะการรายงาน หรือแม้จำนวนสื่อมวลชนที่มีจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ยิ่งพบว่าทั้ง 13 คน ปลอดภัยแล้ว สื่อจากต่างประเทศเข้ามาในพื้นที่อีกเท่าตัว เรียกได้ว่าจุดที่สื่ออยู่คลาคล่ำไปด้วยชาวต่างชาติที่เราได้เห็นการทำงานของพวกเขาไปด้วยว่าพวกเขาทำกันอย่างไร เพราะแต่ละช่องก็จะมีสไตล์ที่ต่างกันไป

..CNN สื่อยักษ์ใหญ่ระดับโลกก็มาตั้งโต๊ะอยู่ข้างๆ โต๊ะทำงานของผมที่นั่งรวมๆ กันหลายช่อง แต่เขาจะมีโต๊ะ แก้ว ภาคสนาม มีกล้องอุปกรณ์จำนวนมากกองไว้ เปรียบเสมือนมีอาชีพในการทำงานนอกสถานที่อย่างซ้ำซ้อน และยิ่งเห็นวิธีการทำงาน พิมพ์ข่าวส่งสถานี และเข้ารายงานสดอยู่เรื่อยๆ ตัดภาพมาที่โต๊ะสื่อของไทย เช่น โต๊ะของพวกผมเอง จะทำงานกันไป พร้อมกับขนม และอาหารอยู่เต็มโต๊ะ ฮ่าๆ แต่มันก็คงเป็นการทำงานที่แตกต่างอย่างเข้าใจ บ้านเขาอาจจะไม่ทานอาหารระหว่างทำงาน แต่พวกเราทำไปกินไป แต่ก็ไม่มีไรถูกผิด

..ว่ากันด้วยเรื่องอาหารไปแล้ว วันนี้สถานการณ์โดยรวมยังทรงๆ ทีมงานเกือบทุกทีมต่างเริ่มหาประเด็นที่แตกต่างจากความบันเทิงข่าวด้านการณที่เกิดขึ้น เช่นเดียวกันผมก็เลือกที่จะหาประเด็นเล็กๆ น้อยๆ ที่เกิดขึ้นในศูนย์แห่งนี้ จังหวะที่นั่งอยู่ที่โต๊ะก็ได้ยินเสียงประกาศจากเจ้าหน้าที่จิตอาสาว่า “ใครปวด ใครเมื่อยบ้างครับ จะมีพี่ๆ มือนวดไปให้บริการถึงโต๊ะ” ลึนเสียงประกาศ บรรดาช่างภาพ ผู้สื่อข่าว ต่างยกมือกันเต็ม ก็เลยมองไปที่เด็กรอพบๆ ก็มีอะไรแปลกๆ ขึ้นมาให้บริการที่นี้เยอะขึ้นเรื่อยๆ

..เริ่มจากพี่ๆ จิตอาสาหมอนวดแผนไทยให้บริการถึงตัว พี่ๆ น้ำๆ เหล่านี้มีศาสตร์วิชาความรู้ และก็เปิดร้านนวดแผนไทยอยู่ในแม่สายกันอยู่แล้ว แต่ด้วยการทำงานที่ล่วงเลยมากกว่า 10 วัน ความเหนื่อยล้า ปวดเมื่อยตามร่างกายของเจ้าหน้าที่ที่ทำงานอยู่ในศูนย์ฯ ก็ต้องมีตามกันมา พี่ศรี จิตอาสา ก็อาสามาบีบมานวดให้หลายๆ คน รวมถึงผมด้วย นานๆ จะนวดแบบนี้ก็รู้สึกผ่อนคลายอย่างมาก

..ใครจะคิดว่าเครื่องชงกาแฟสด จะถูกแบกขึ้นมาขงให้กินฟรีๆ บนถ้ำหลวงฯ แต่วันนี้มีแล้ว ด้วยน้ำใจของคุณปรีดี ตระกูลอัครธาตา ยกเครื่องชงกาแฟสดจาก อ.ฝาง จ.เชียงใหม่ มาขงให้ทุกคนกินฟรีเลยทีเดียว สั่งได้ทุกรสชาติ เหมือนกับที่ร้านเปิดขายเลย หลายคนถึงกับงงว่า น้ำใจคนไทยมันได้ถึงเพียงนี้เลยหรือ

..ครวัพระราชทาน วันนี้ก็มีเมนูอาหารที่สุุดพิเศษ แฮมเบอร์เกอร์หมูชีส รสชาติสไตล์อเมริกันแท้ๆ ฝีมือการปรุงจากคุณครูลักขณา ดิษยะศริน จากโรงเรียนอินเตอร์ยานสุขุมวิท พร้อมกับลูกมืออีก 2-3 คน ร่วมกันทำอาหารอินเตอร์ให้กับทหารที่ทำงานหนักได้รับประทานอาหารที่สุุดแสนพิเศษนี้ ขอบอกว่าอร่อยมากๆ ผมได้ลองชิมมา 1 ชิ้น

..หลายวันมานี้ การหาข่าวของสื่อมวลชนที่เป็นข้อมูลอย่างเป็นทางการค่อนข้างลำบากมากขึ้น ผู้ว่าฯณรงค์ศักดิ์ จะแถลงข่าวช่วงเช้ากับเย็นเท่านั้น แต่ในขณะที่ข่าวของแต่ละสถานีก็ต้องมีความคืบหน้าอยู่ตลอด รวมทั้งบางช่องก็จัดเป็นรายการพิเศษ เช่น ของไทยพีบีเอส ที่นักข่าวก็ต้องสนับสนุนข้อมูลไปในสถานีอยู่เรื่อยๆ ประเด็นต่างๆ ที่นอกเหนือจากการทำงานของเจ้าหน้าที่จึงงอกเงยขึ้นมาเรื่อยๆ ในแต่ละหน้างานของแต่ละคนรับผิดชอบ เช่นของผมนักก็จะหาประเด็นรอบๆ ศูนย์บัญชาการ ก็จะเป็นพวกเรื่องอาหารการกิน และชีวิตการทำงานของสื่อมวลชน ที่ห้องทำงานเต็มไปด้วยดินโคลน แต่ก็สามารถทำงานได้ตามปกติ

..6 กรกฎาคม 2561 10.00 น. วันที่ 10 ของการไปถึง วันที่ 13 ของการค้นหา..

..เป็นอีกวันที่ต้องบันทึกไว้ในประวัติศาสตร์ เพราะวันนี้ตั้งแต่เช้าที่ผมเดินเข้ามาภายในที่ทำการวนอุทยานฯ มีแต่คนถามถึงข่าวที่ไม่ค่อยดีนักตั้งแต่เมื่อคืนที่ผ่านมา ก็คือการเสียชีวิตของหน่วยซีล ที่เข้าไปปฏิบัติหน้าที่ภายในถ้ำหลวงฯ แม้ว่าเราจะได้ยิน หรือทราบข่าวจากเพื่อนสื่อมวลชน หรือเจ้าหน้าที่พูดกันก็ตาม แต่เราก็ยังไม่มีรายงานออกอากาศไป เพราะว่ายังไม่ได้รับการยืนยันจากผู้บัญชาการศูนย์ฯ

..แต่แล้วก็มีมาถึง วันนี้การแถลงข่าวของศูนย์ฯ เป็นนายภัสกร บุญญลักษณ์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย เป็นผู้แถลงพร้อมกับผู้รับผิดชอบหน้างานรวมทั้ง พล.ร.ต.อากาศกร อยู่คงแก้ว ผบ.หน่วยซีล ในฐานะผู้ควบคุมการปฏิบัติงาน ก็มาร่วมแถลงข่าวด้วย

..บรรยากาศวันนั้นดูเศร้าลงไปอย่างเห็นได้ชัด ทั้งเจ้าหน้าที่หน่วยซีลที่ทำงานภายในเต็นท์ของตัวเอง หรือบรรยากาศห้องฟ้า หรือรอบๆ ตัวมันช่างดูโศกเศร้าอย่างบอกไม่ถูก รองผู้ว่าฯ ก็ได้แถลงข่าวยืนยันเหตุการณ์เสียชีวิตของ จ.อ.สมาน กุนัน หน่วยซีล นอกราชการ ที่อาสาเข้าร่วมปฏิบัติการในครั้งนี้ ซึ่งเหตุการณ์นี้ทราบถึงพระเนตรพระกรรณของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดพิธีเคลื่อนศพ อย่างสมเกียรติจากโรงพยาบาลค่ายพญาเม็งราย ไปที่สนามบินนานาชาติแม่ฟ้าหลวง เพื่อส่งต่อไปยังสนามบินอู่ตะเภา และจัดพิธีพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ ก่อนเคลื่อนศพไปบำเพ็ญกุศลที่จังหวัดร้อยเอ็ดตามภูมิลำเนา

..พล.ร.ต.อากาศกร ผบ.หน่วยซีล ได้อธิบายถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เนื่องจากระหว่างนั้น จ.อ.สมาน หรือ จำแซม ได้เข้าไปร่วมภารกิจติดตั้งวางถังอากาศเพื่อให้นักดำน้ำเข้าไปช่วยเหลือทั้ง 13 คน ที่ขณะนี้ต้องติดตั้งถังอากาศไว้ทุก 25 เมตร เนื่องจากการเข้าไปในครั้งนี้อาจต้องใช้ถังอากาศจำนวนมาก ระหว่างนั้นประมาณตี 1 จำแซมและคู่บัดดี้ก็ได้อำนาจไปปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย แต่เหตุไม่คาดคิดก็เกิดขึ้น ขณะนั้นอากาศหมด และคู่บัดดี้พยายามนำจำแซมมาปฐมพยาบาลแต่ไม่สามารถช่วยเหลือได้ จึงต้องออกมาขอความช่วยเหลือจากศูนย์บัญชาการที่ไกล 3 แต่ก็ไม่สามารถช่วยชีวิตไว้ได้ จึงนำส่งโรงพยาบาล

..แม้ความยากลำบากของการทำงานของเจ้าหน้าที่ทุกหน่วย แต่ด้วย 13 ชีวิตที่กำลังรอความช่วยเหลืออยู่ ยิ่งเป็นเดิมพันขึ้นใหญ่ให้เจ้าหน้าที่เร่งทำงานแข่งกับเวลา ทั้งสภาพฝนฟ้าอากาศ และน้ำที่พร้อมจะไหลเข้ามาปิดถ้ำได้ทุกเมื่อ แม้ว่า การเสียชีวิตของจ่าแซม จะสร้างความเสียใจให้กับทุกคน แต่ผบ.หน่วยซีล บอกว่า ยังไงเราก็จะยังเดินหน้าค้นหาต่อ “ยังไม่เจอ ก็จะไม่เลิกภารกิจ” ตามคำเดิมที่เคยบอกไว้ และการทำงานของหน่วยซีล พร้อมที่จะเสี่ยงกับความสูญเสียอยู่แล้ว แต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นยอมรับว่าเสียใจ แต่ก็ไม่ทำให้พวกเราเสียกำลังใจในการทำงาน

..การทำงานในถ้ำก็สืบหน้าเรื่องการวางถังอากาศที่ยังคงเดินหน้าติดตั้งเพื่อสนับสนุนการทำงานของนักดำน้ำ แต่ด้านบนเขาก็มีหน่วยที่เข้าไปเปียงทางน้ำไม่ให้เข้ามาเติมในถ้ำหลงๆ ซึ่งการทำงานก็สามารถช่วยลดระดับน้ำในถ้ำได้เป็นอย่างดี แต่อีกวิธีที่เจ้าหน้าที่กำลังค้นหาคือโพรงถ้ำด้านบนเขา เพื่อใช้เป็นอีกช่องทางที่จะนำทั้ง 13 คน ออกมา แต่วิธีนี้เป็นวิธีที่ยากลำบากมาก และไม่รู้พิกัดที่ชัดเจนของถ้ำที่อยู่ แต่ก็มีทีมค้นหาจากรังนกจากเกาะลิบง จังหวัดตรัง มาช่วยค้นหาและโรยตัวลงไปภายในโพรงต่างๆ แม้ว่า จะหาเจอบางโพรง แต่ก็ลงไปได้ลึกสุดเพียง 400 เมตร วิธีนี้จึงยังถือว่ายากที่จะใช้เป็นหนทางช่วยเหลือ

..ขณะที่ช่วงเย็นวันนี้ พล.อ.อนุพงษ์ เผ่าจินดา รมว.กระทรวงมหาดไทย ร่วมมาประชุมติดตามสถานการณ์อีกครั้งที่ศูนย์บัญชาการฯ หลังเริ่มเกิดภาวะวิกฤตภายในถ้ำ เนื่องจากออกซิเจนเริ่มลดน้อยลง จากค่าปกติที่สามารถวัดออกซิเจนได้ 21 เปอร์เซ็นต์ แต่ในช่วงนี้เหลือเพียง 15 เปอร์เซ็นต์ ทำให้เจ้าหน้าที่ต้องเร่งปรับแผน และเร่งมือเข้าช่วยเหลือกันอย่างเต็มที่มากขึ้น โดยการแก้ปัญหาขณะนี้ได้นำท่ออากาศ และอัดอากาศเข้าไปภายในที่ทั้ง 13 คนพักอยู่เพื่อเพิ่มออกซิเจนให้มากขึ้น เพราะหากออกซิเจนเหลือต่ำกว่า 12 เปอร์เซ็นต์ จะทำให้เกิดอันตรายกับทุกคนได้

..7 กรกฎาคม 2561 10.00 น. วันที่ 11 ของการไปถึง วันที่ 14 ของการค้นหา..

..ยังไม่สิ้นความเศร้าโศกจากการสูญเสีย “จ่าแซม” แต่การทำงานของทุกคนยังต้องเดินหน้าต่ออย่างเต็มที่ เช้าวันนี้เป็นวันเสาร์ บรรยากาศของสื่อมวลชนก็จะเบาบางในช่วงเช้าหน่อย เพราะด้วยสถานีข่าวบางสถานีจะเข้ารายการข่าวเช่นเดียวกันกับสถานีของเรา แต่ก็ได้จัดรายการพิเศษเกาะติดสถานการณ์อยู่ตลอดเวลา

..ย้อนกลับไปเมื่อคืนที่ผ่านมา การเข้าร่วมประชุมของ พล.อ.อนุพงษ์ เผ่าจินดา ที่ใช้เวลากว่า 3 ชั่วโมง และมาแบบเร่งด่วน ยิ่งเป็นนัยยะสำคัญที่ทำให้สื่อมวลชนเฝ้าติดตามว่า แผนการนำพาทั้ง 13 คนออกมาจากถ้ำหลวงนั้นจะเริ่มต้นเมื่อใด เพราะดูเหมือนว่าในช่วงนี้เริ่มจะเป็นช่วงที่เหมาะสมที่สุด ทั้งด้วยระยะเวลา สภาพอากาศ และความพร้อมของเจ้าหน้าที่ที่สนับสนุนการทำงานอย่างเต็มที่ แต่กระนั้นปัญหาอุปสรรคใหญ่ก็ยังมีอยู่คือระดับน้ำที่สูงท่วมในหลายจุด และการเข้าออกภายในถ้ำใช้เวลานานกว่า 12 ชั่วโมง

..แม้จะทราบจุดของทั้ง 13 คนแล้วว่าอยู่ที่ไหน แต่การสื่อสารยังเป็นไปอย่างยากลำบาก ทางศูนย์ฯ จึงให้นักดำน้ำนำกระดาษเข้าไปให้ทั้ง 13 คนเขียนข้อความถึงผู้ปกครอง ขณะเดียวกันผู้ปกครองก็เขียนข้อความส่งเข้าไปให้ได้อ่านกัน ผมไม่แน่ใจว่าใครได้อ่านข้อความของทั้งสองฝ่ายแล้วรู้สึกอย่างไร แต่ส่วนตัวของผมเองยอมรับว่า น้ำตาตกเลยทีเดียว

เดียว แม้จะเป็นข้อความที่สั้นๆ ไม่ได้สวยหรู แต่ด้วยการเขียนด้วยลายมือ เหมือนกับการใช้ใจเขียนข้อความลงไป ไม่
ต้องได้อินเสียงกันก็ได้ แค่ลายมือที่สื่อสารกันออกมาก็ทำให้ทราบถึงความในใจของทั้งสองที่มีให้กันและกัน

..หลังข่าวการค้นพบทั้ง 13 คนว่าอาการปลอดภัย รวมทั้งจุดที่อยู่นั้นหน่วยซีลได้เข้าไปดูแลแล้ว คราวนี้สื่อมวลชน
ทั้งไทย และต่างชาติ ต่างพากันยกทัพกันเข้ามาทำข่าวในพื้นที่ที่อีกเกือบเท่าตัว โดยเฉพาะสื่อต่างชาติที่เรียกได้ว่ามาเกือบ
ทั่วโลก จนที่นั่นที่อยู่ของทีมข่าวเริ่มคับแคบลงไปอย่างถนัดตา

..ก่อนหน้านี้นักข่าวที่ประชาสัมพันธ์จังหวัดเชียงราย ได้ให้สื่อมวลชนที่เข้ามาในพื้นที่ทำบัตรประจำตัวสื่อ และเมื่อ
จำนวนของสื่อมวลชนเริ่มเยอะขึ้น ทำให้การจัดการในพื้นที่ต้องเริ่มเข้มงวดขึ้น วันนี้ตำรวจต้องเดินตรวจบัตรสื่อมวลชน
หากใครไม่มีบัตรต้องไปลงทะเบียน และก็จะเริ่มไม่ให้เข้าพื้นที่หากไม่มีบัตรประจำตัวที่ได้ทำเอาไว้ ซึ่งในวันนี้มีสื่อมวลชน
เข้ามาทำข่าวในพื้นที่แล้วมากกว่า 1,000 คน และยังมีสื่อที่อยู่รอบๆ นอกที่ไม่ได้ลงทะเบียนอีกจำนวนมาก ฉะนั้นการ
รายงานข่าวค้นหาทีมหมูป่าอะคาเดมี ถือว่าสร้างประวัติศาสตร์ของสื่อมวลชนที่เข้ามาติดตามข่าวได้เลยทีเดียว

..การให้ความช่วยเหลือทั้งหน่วยงานของไทยและต่างชาติ ก็ยังเข้ามาอย่างล้นหลาม นักวิชาการ นักคิด และเกือบ
ทุกคน ได้เสนอแนวทางในการช่วยเหลืออย่างมากมาย อีกหนึ่งสิ่งที่ถูกพูดถึงไม่น้อยว่าจะสามารถนำขวดที่กลายเป็น
อุโมงค์ นำเข้าไปในภายในถ้ำเพื่อให้ทั้ง 13 คน ลอดผ่านช่วงที่มีน้ำท่วมออกมาโดยไม่ต้องดำน้ำ หรือที่เรียกกันสั้นๆ ว่า
“อุโมงค์น้ำ”

..การเสนอยูโมงค์น้ำเข้ามาช่วยเหลือ รัฐบาลได้มอบหมายให้ นายวีระศักดิ์ โควสุรัตน์ รมว.กระทรวงการท่องเที่ยว
และกีฬา เป็นผู้รับผิดชอบนำมาตรวจสอบให้รอบด้านว่าจะสามารถนำเข้าไปใช้ในพื้นที่ได้หรือไม่ ซึ่งท้ายที่สุดแล้วอุโมงค์
น้ำนี้ก็ไม่ได้นำมาใช้ได้ มีเพียงแต่การทดลองภายนอก เนื่องด้วยสภาพพื้นที่ไม่เหมาะสมกับการนำมาใช้ แต่อยากจะบอก
ว่า อุปกรณ์หลายอย่างที่เราไม่เคยได้เห็น หรือไม่เคยได้ยินชื่อมาก่อนของแต่ละหน่วยงาน ถูกนำมานำมาใช้ หรือนำมา
ทดลองเพื่อช่วยเหลือทั้ง 13 คน จนพูดได้เลยว่า “มีแบบนี้ด้วยหรือเนี่ย!”

••8 กรกฎาคม 2561 10.00 น. วันที่ 12 ของการไปถึง วันที่ 15 ของการค้นหา••

..“ถึงเวลาย้ายถิ่น” ประมาณ 6 โมงเช้าของวันนี้ สื่อมวลชนและผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องถูกให้ออกจากพื้นที่วนอุทยาน
ถ้ำหลวงฯ ทั้งหมด ให้เหลือเพียงเจ้าหน้าที่ที่ทำงานเท่านั้น และผู้กำกับการ สภ.แม่สาย ได้ประกาศผ่านเครื่องขยาย
เสียง ให้สื่อมวลชนทั้งหมดเก็บของลงจากเต็นท์ และให้ลงไปรวมตัวที่ อบต.โป่งผา ที่อยู่ด้านล่างของวนอุทยานฯ
ริมถ.พหลโยธิน โดยใช้อำนาจการบริหารตาม พ.ร.บ.ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ที่ไม่ให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องอยู่ในพื้นที่
ประกาศเป็นภัยพิบัติ และยังไม่ทราบรายละเอียดมากนักว่าเหตุใดถึงต้องให้คนที่ไม่เกี่ยวข้องลงมาทั้งหมด แต่ก็ไม่เกิน
ที่จะคาดเดาว่าเป็นเพราะเตรียมเคลื่อนย้ายทั้ง 13 คน ออกมาจากถ้ำแน่ๆ

..ในช่วงบรรยากาศการเคลื่อนย้ายกองทัพสื่อมวลชน ผมไม่ได้อยู่ตรงนั้น เนื่องจากผมต้องเข้ามารับหน้าที่ช่วงสายๆ จะมีทีวีช ที่อยู่ที่ติดต่อกันเข้าไปในที่เกิดเหตุ ซึ่งในช่วงนั้นสื่อมวลชนไทยก็ยังพอเข้าใจกับสถานการณ์ได้ แต่สื่อมวลชนต่างชาติ ยังงงๆ กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ว่าเหตุใดจึงต้องให้ออกจากพื้นที่ ทั้งที่ดันดันมาจากเกือบทั่วโลก แต่ไม่ได้ภาพในขณะที่ยช่วยเหลือทั้ง 13 คน ออกมาจากถ้ำได้ ซึ่งภายหลังพวกเขาก็ค่อยๆ ทราบถึงสถานการณ์ ที่ความจำกัดของพื้นที่ และการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่ไม่สะดวกมากนักกับจำนวนคนที่ไม่เกี่ยวข้อง อีกทั้งเรื่องสิทธิของเด็กและผู้ป่วยต่าง ๆ นานาที่เกิดขึ้นที่นี่ พวกเราทั้งหมดจึงย้ายรากฐานที่ทำงานใหม่มาอยู่ที่ ออบต.โป่งผา สำหรับทีมหน้าถ้ำ แต่ในจุดอื่นก็เริ่มมีการกระจายออกจากพื้นที่ไปบ้าง ทั้งโรงพยาบาล และลานจอดเฮลิคอปเตอร์

..“ที่ทำงานใหม่ ไฉไลกว่าเดิม” จากเดิมที่เฉอะแฉะด้วยดินโคลน เราก็มาอยู่บนพื้นซีเมนต์ แต่ก็ยังไม่จบกับปัญหาฝนตกที่มีมาอยู่เรื่อยๆ แต่ก็มีเดือนที่ที่ฟ้าให้อยู่ มีแค่บางครั้งที่ฝนตกลงมาตามรอยเดือนที่น้ำก็จะหยุดไหลลงมาตามความรุนแรงของฝน แต่ก็ถือว่าเป็นปัญหาเล็กน้อยเท่านั้น

..ที่นี่จะแทบไม่เห็นความเคลื่อนไหวการทำงานของเจ้าหน้าที่เลย มีแต่จุดรับบริจาคสิ่งของ และโรงครัว ส่วนความคืบหน้าการทำงานจะมีการแถลงของผู้ว่า ณรงค์ศักดิ์ วันละ 2 เวลา ประมาณ 10 โมงเช้า และช่วงเสร็จภารกิจ ในวันนี้นักผู้ว่า ณรงค์ศักดิ์ก็มาตามสัญญา ที่จะมาแถลงความคืบหน้าการทำงานของเจ้าหน้าที่ และยืนยันว่าวันนี้แหละ เหมาะสมแล้วที่จะเริ่มปฏิบัติการช่วยเหลือทีมหมูป่าอะเคเดมี

..วันแรกผู้ว่า ณรงค์ศักดิ์ ยืนยันว่าวันนี้ได้ส่งทีมแพทย์ นักดำน้ำระดับโลก 13 คน และหน่วยซีลไทย 5 คน เข้าไปปฏิบัติการช่วยเหลือทั้งหมดออกมาจากถ้ำ เหตุผลที่ต้องเลือกปฏิบัติการในช่วงนี้ เนื่องจากการประเมินของทุกฝ่ายแล้ว เห็นว่า ระดับน้ำภายในถ้ำ สภาพอากาศ และการวางถังอากาศที่สนับสนุนภารกิจของนักดำน้ำก็เตรียมไว้พร้อมทั้งหมดแล้ว ส่วนวิธีการนำออกมา หรือคนไหนจะได้ออกมาก่อน และออกมาก็คนยังไม่ขอเปิดเผยรายละเอียด

..ซึ่งการนำทั้ง 13 คน ออกมาได้ใช้แผนตามที่ได้ซักซ้อมเอาไว้ก่อนหน้านี้แล้ว และได้เตรียมรถพยาบาล รวมทั้งเฮลิคอปเตอร์ในการเคลื่อนย้ายไปที่โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ นอกจากนั้นยังได้พูดคุยกับญาติของทั้ง 13 คน ถึงแผนปฏิบัติการทั้งหมดแล้ว ส่วนสภาพร่างกายของทั้ง 13 คน มีความพร้อมและรับทราบภารกิจของผู้เชี่ยวชาญที่เข้าไปช่วยเหลือทั้งหมดแล้ว ซึ่งปฏิบัติการช่วยเหลือ การเข้าและออกถ้ำต้องใช้เวลาประมาณ 11-12 ชั่วโมง และจะมีความคืบหน้าช่วงบ่าย

..ในเวลานั้น สื่อทุกสำนักก็เฝ้ารอภารกิจ และตั้งจุดถ่ายทอดสดเท่าที่จะสามารถทำได้ จุดหลักๆ ที่จะไปตั้งจุดรายงานก็คือ จุดแถลงข่าว ที่ออบต.โป่งผา จุดปากทางเข้าถ้ำหลวงฯ ที่ไม่กีดขวางการจราจร หรือในไร่สับปะรดที่ทีมถ่ายทอดสดของไทยพีบีเอส ก็อยู่ที่นั่นด้วย อีกจุดคือลานจอดเฮลิคอปเตอร์ที่มี 2 จุด จุดแรกคือสนามฟุตบอลวัดบางจ้อ และทางขึ้นดอยผาหิม ที่เจ้าหน้าที่ก็พยายามขอความร่วมมือให้สื่อมวลชนถ่ายได้ แต่ต้องอยู่ห่างจากจุดที่ทำงานอย่างน้อย 200 เมตร และอีกจุดคือ จุดจอดเฮลิคอปเตอร์ที่สนามบินเชียงรายเก่า หรือสนามบิน 416 และอีกจุดก็คือ ทางเข้าโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์

..วันนั้นในช่วงบ่ายทุกช่องรายงานสดเกาะติดสถานการณ์กันอย่างเต็มที่ ตั้งแต่รถพยาบาลออกมาจากถ้ำ ขึ้นเฮลิคอปเตอร์ จนไปถึงโรงพยาบาล และถือว่าเป็นวันที่ทุกคนเฝ้ารอคอยการช่วยเหลือ ที่เป็นการรวมใจกันทำงานของทุกฝ่ายอย่างแท้จริง จนสามารถช่วยเหลือออกมาได้อย่างปลอดภัย

..ในช่วงประมาณ 16.30 น. ทีมประชาสัมพันธ์ได้ส่งเอกสารข่าวให้กับสื่อมวลชน เพื่อรายงานความคืบหน้าของการทำงาน โดยจนถึงเวลานี้เจ้าหน้าที่ยังคงทำงานกันอยู่ ซึ่งยังไม่สามารถกำหนดเวลาที่แน่ชัดว่าจะสามารถนำออกมาได้กี่คน เพราะสภาพการทำงานภายในถ้ำยังเป็นไปด้วยความยากลำบาก

..ในช่วงค่ำใกล้ๆ 3 ทุ่ม ผู้ว่าฯ ณรงค์ศักดิ์ ก็ลงมาจากที่ศูนย์ปฏิบัติการฯ เพื่อมารายงานความคืบหน้าให้สื่อมวลชนทราบ หลังจากเสร็จสิ้นภารกิจในวันแรก ซึ่งวันนี้สามารถช่วยเหลือออกมาได้ 4 คน ทั้งหมดสุขภาพร่างกายแข็งแรง และได้ส่งต่อให้โรงพยาบาลเชียงราย รักษาอาการและตรวจเช็คร่างกายทั้งหมดแล้ว โดยคนแรกสามารถนำออกมาได้เวลา 17.40 น. หลังจากนั้นอีก 10-20 นาทีต่อมาก็มีการช่วยเหลือออกมาอย่างต่อเนื่อง

..วันนี้จะช่วยเหลือออกมาแค่ 4 คนก่อน เนื่องจากต้องวางถังอากาศ และเตรียมอุปกรณ์ช่วยเหลือทั้งหมดก่อน และหากเตรียมการเสร็จแล้วก็พร้อมที่จะปฏิบัติภารกิจต่อทันที ซึ่งหลังจากเสร็จภารกิจการช่วยเหลือแล้ว ผู้ว่าฯ ณรงค์ศักดิ์ ก็เรียกที่คุยที่ร่วมปฏิบัติงานมาสอบสวน

..ทั้งผู้ว่าฯ ณรงค์ศักดิ์ และพล.ต.ต.ชูรัตน์ ปานเหง้า รองผบช.ภ.5 ต่างขอบคุณสื่อมวลชนที่ยอมให้ความร่วมมืออย่างดีในการช่วยเหลือทีมหมูป่า ทำให้การขนส่งจากรถพยาบาลไปถึงเฮลิคอปเตอร์ใช้เวลาเพียง 2 นาที ส่วนคนที่เหลือหากเตรียมอุปกรณ์เสร็จ หน่วยซีลก็จะเข้าไปปฏิบัติภารกิจทันที แต่ขณะนี้อยู่ในความดูแลของแพทย์แล้ว

..เริ่มหายเหนื่อยไปได้หนึ่งเปราะ สำหรับภารกิจการช่วยเหลือสมาชิกทีมหมูป่าอะคาเดมี แม้ว่าจะช่วยออกมาได้แค่ 4 คนก่อน แต่ก็ถือว่าเป็นนิมิตหมายที่ดี ที่ในวันรุ่งขึ้นจะได้ปฏิบัติการต่อ แม้ว่าผู้ว่าฯ ณรงค์ศักดิ์ จะยังไม่ยืนยันว่าวันพรุ่งนี้จะสามารถดำเนินการได้หรือไม่ หรือได้มากน้อยแค่ไหน เพราะต้องขึ้นอยู่กับสถานการณ์ และสภาพอากาศอย่างแท้จริง แต่เจ้าหน้าที่ก็ได้วางถังอากาศและปรับแผนการทำงานไว้เรียบร้อยแล้ว จบภารกิจในวันนี้ Hooyha..

••9 กรกฎาคม 2561 10.00 น. วันที่ 13 ของการไปถึง วันที่ 16 ของการค้นหา••

..รุ่งเช้าของอีกวันที่เต็มไปด้วยความสดชื่นในหัวใจ ที่หลายคนต่างรอดเฝ้ามองภารกิจของเจ้าหน้าที่ว่าจะสามารถช่วยเหลืออีก 9 คนที่เหลืออยู่ในถ้ำหลวงฯ ได้หรือไม่ เช้าวันนี้เป็นวันที่ 2 ของการช่วยเหลือ หลังจากช่วยเหลือออกมาได้แล้ว 4 คน และส่งตัวไปรักษาที่โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์แล้ว

..แผนปฏิบัติการในวันนี้ ผู้ว่าฯ ณรงค์ศักดิ์ ได้มาแถลงความคืบหน้าในการทำงานของเจ้าหน้าที่ในวันนี้ โดยเริ่มเข้าปฏิบัติการไปแล้วเมื่อเวลา 11 นาฬิกา แต่จะสามารถนำออกมาได้กี่คน ยังคงต้องรอการทำงานของเจ้าหน้าที่ก่อน ซึ่งแผนปฏิบัติการเตรียมความพร้อมต่างๆ เจ้าหน้าที่ได้ซักซ้อมไว้ทั้งหมดแล้ว และเมื่อวานก็มีประสบการณ์เคลื่อนย้ายมาแล้ว 1 วัน

..แต่เมื่อวานที่มีการปฏิบัติกรวันแรก เจ้าหน้าที่ยังพบปัญหาการทำงานของสื่อมวลชน โดยเฉพาะในระหว่างการเดินทางเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัยออกมาจากถ้ำ มีอากาศยานไร้คนขับ หรือ โดรน ของสื่อมวลชนที่มาบินรบกวนการทำงานของเจ้าหน้าที่ และยังมีการดักฟังสัญญาณเสียงวิทยุสื่อสารของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน รวมทั้งนำไปเผยแพร่ออกอากาศ ทำให้เจ้าหน้าที่ต้องออกมาเตือนและดำเนินคดีกับผู้ที่กระทำความผิดดังกล่าว

..ส่วนสมาชิกทีมหมูป่า 4 คนที่ช่วยเหลือออกมาได้แล้วก็อยู่ในความดูแลของแพทย์ แต่ยังไม่อนุญาตให้ผู้ปกครองเข้าเยี่ยมได้ รวมทั้งยังไม่เปิดเผยว่า การช่วยเหลือออกมา 4 คนนี้เป็นใครบ้าง เพื่อป้องกันเรื่องของสภาพจิตใจของผู้ปกครองที่เฝ้ารอการช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่อยู่ แต่ทุกคนที่ออกมาอาการปลอดภัย รู้สึกดี ยังได้บอกกับทีมแพทย์ว่า “อยากรับประทานผักกระเพรา” แต่ก็ยังไม่อนุญาตให้รับประทานได้ ต้องทานอาหารอ่อนหรืออาหารที่แพทย์จัดไว้ให้ก่อน เพื่อปรับสภาพร่างกาย หลังจากที่ไม่มีใครได้รับประทานอาหารมานาน

..แผนการปฏิบัติกรวันนี้ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้เข้ามาตรวจเยี่ยมการทำงานของเจ้าหน้าที่ชุดช่วยเหลือเป็นครั้งที่สอง หลังจากที่ก่อนหน้านี้เคยมาดูการทำงานของเจ้าหน้าที่มาแล้วครั้งหนึ่ง ในขณะที่กำลังค้นหาทั้ง 13 คนอยู่ ขณะนั้นเพจไทยคู่ฟ้าก็ได้ถ่ายทอดสดผ่านเพจเฟซบุ๊ก ในขณะที่นายกรัฐมนตรีได้มาเยี่ยมการทำงานที่บริเวณหน้าถ้ำหลวงฯ ถือว่าในช่วงนั้นเราได้เห็นภาพของหน้าถ้ำหลวงฯ เป็นครั้งแรกหลังจากที่ถูกให้ลงมาอยู่ที่ อบต.โป่งผา แม้ว่าจะเป็นภาพสั้นๆ แต่ก็เห็นสภาพที่แตกต่างไปจากเดิม ทั้งจำนวนคนที่ลดลงไปมากทำให้เจ้าหน้าที่ทำงานได้ง่ายขึ้น อีกทั้งมีการกันพื้นที่ที่ทำงานอย่างชัดเจน และไม่อนุญาตไม่ให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าไปในพื้นที่

..หลังจากนั้น ผู้ว่าฯ ณรงค์ศักดิ์ลงมาแถลงข่าวผลการปฏิบัติงานในช่วงค่ำๆ หลังจากนายกรัฐมนตรีมาตรวจเยี่ยมการปฏิบัติงาน ซึ่งผลการปฏิบัติงานตลอด 2 วัน ที่ผ่านมา ทำให้เจ้าหน้าที่ได้ประเมินการทำงานมาโดยตลอด วันแรกส่งทีมเข้าไปปฏิบัติงานเวลา 10.18 น. เสร็จภารกิจ 21.30 น. ส่วนวันนี้เข้าปฏิบัติงาน 11.00 น. เสร็จภารกิจ 20.00 น. ซึ่งวันที่สองใช้เวลา 9 ชั่วโมง โดยเวลาน้อยลงเนื่องจากได้มีการนำจุดบัพพร้อมมาชี้แจงร่วมกันเพื่อนำมาปรับแผนการทำงาน

..สำหรับนักดำน้ำในวันนี้ใช้ทั้งหมด 18 คน จากทั้งไทยและต่างชาติ และหลังจากภารกิจช่วยเหลือมาได้อีก 4 คนในวันนี้แล้ว ก็กำลังเตรียมความพร้อมช่วยเหลือสมาชิกทีมหมูป่าอะคาเดมี ที่ยังเหลืออยู่อีก 5 คน โดยการเตรียมความพร้อมก็ต้องเตรียมถังอากาศ และปรับเชือกที่ใช้อยู่ในถ้ำทั้งหมด ซึ่งการเตรียมความพร้อมแต่ละครั้งก็ไม่ต่ำกว่าครั้งละ 20 ชั่วโมง

..ผู้ว่าฯ ณรงค์ศักดิ์ ยังบอกว่านายกรัฐมนตรีได้ให้ทุกหน่วยเตรียมถอดบทเรียนการทำงานที่ถ้ำหลวงฯ นี้ทั้งหมด เพื่อประโยชน์ต่อการกู้ภัยในอนาคต รวมทั้งให้กำลังใจกับหน่วยที่ปฏิบัติงานทั้งหมดทั้งกลุ่มที่ทำงานภายในถ้ำ และด้านบนถ้ำที่ขึ้นไปเปียงเบนทางน้ำไหลเข้าถ้ำ

..การแถลงข่าวในช่วงนี้ ผู้ว่าฯ ณรงค์ศักดิ์ จะเน้นแถลงผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ทำอยู่ในวันนี้ๆ และมักจะยังไม่ตอบคำถามของสื่อมวลชน ซึ่งจำนวนคนที่เหลืออยู่ในถ้ำอีก 5 คน ผู้ว่าฯ ณรงค์ศักดิ์ ก็ยังไม่ยืนยันด้วยว่าจะช่วยเหลือในวันรุ่งขึ้นพร้อมกันเลยหรือไม่ เพราะต้องขึ้นอยู่กับสภาพอากาศและปัจจัยหลายอย่าง นั่นก็เป็นเพราะผู้ว่าฯ

ณรงค์ศักดิ์ จะยังไม่พูดถึงเรื่องที่ยังไม่ได้ทำ เพราะหากพูดไปแล้วทำไม่ได้จะทำให้กดดันการทำงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

..ผู้ว่าฯ ณรงค์ศักดิ์ ยังได้ทั้งทำถึงสุขภาพของทั้ง 8 คนที่ช่วยเหลือออกมา สุขภาพร่างกายแข็งแรงดี เช่นเดียวกับที่เหลืออีก 5 คนที่ยังรอความช่วยเหลืออยู่ ส่วนผิดกระเพราะที่มีเด็กชุดแรกออกมาแล้วอยากรับประกัน ขณะนี้ก็ยังไม่ได้กิน เพราะแพทย์ให้รับประกันแต่ใจไปก่อน

..10 กรกฎาคม 2561 10.00 น. วันที่ 14 ของการไปถึง วันที่ 17 ของการค้นหา..

..วันที่ 3 ของการช่วยเหลือทีมหมูป่าอะคาเดมี ยังไม่มีใครรู้ว่าวันนี้จะปิดจ๊อบในการช่วยเหลืออีก 5 คน ออกมาได้ทั้งหมดหรือไม่ แต่หลังจากที่ผู้ว่าฯ ณรงค์ศักดิ์ มาแถลงข่าวประจำวัน ก็บอกว่าหากวันนี้สถานการณ์ทั้งระดับน้ำ และความพร้อมทั้งหมดสามารถนำทั้ง 5 คนออกมาได้ก็จะช่วยออกมาให้ได้ทั้งหมด แต่นอกจากทั้ง 5 คน ที่ต้องช่วยเหลือออกมาก่อนแล้ว ยังมีหน่วยซีลอีก 4 คน ที่เข้าไปเฝ้าดูแลทั้ง 13 คน ก่อนหน้านี้ ก็ต้องดำน้ำออกมาด้วย รวมทั้งหมดที่จะต้องออกมาจากถ้ำหลวงฯ ในวันนี้คือ 9 คน

..วันนี้มีทีมแพทย์สาธารณสุขจังหวัดเชียงราย มารายงานสุขภาพอาการของทั้ง 8 คน ที่ได้เข้าไปรักษาที่โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์แล้ว โดยทั้งหมดอาการปลอดภัย รู้สึกตัวดี พูดชื่อของตัวเองได้ มีเด็ก 2 คน ปอดบวมเล็กน้อยอยู่ระหว่างการให้ยารักษาตามอาการที่ตรวจพบ

..ขณะนี้ได้เจาะเลือดของทุกคนส่งตรวจที่ห้องปฏิบัติการ คาดว่าจะทราบผลอีกประมาณ 24-48 ชั่วโมง และเตรียมให้ผู้ปกครองเยี่ยมผ่านห้องกระจกไต่ก่อน เพราะยังคงต้องพักรักษาตัวอยู่ในห้องปลอดเชื้อก่อน และหากผลตรวจร่างกายเบื้องต้นออกมา ก็จะทำให้ผู้ปกครองเข้าเยี่ยมอย่างใกล้ชิดได้ รวมทั้งต้องเฝ้าระวังโรคอีกประมาณ 7 วัน ถึงจะอนุญาตให้กลับไปรักษาตัวที่บ้านได้

..หลังจากแถลงข่าวช่วงเช้า ทีมข่าวของทุกสำนักเฝ้าติดตามภารกิจของเจ้าหน้าที่อย่างใจจดใจจ่อว่าเมื่อไรจะมีสัญญาณของรถพยาบาล หรือเสียงเฮลิคอปเตอร์ขึ้นทะยานบนฟ้า จนในระยะเวลาประมาณ 15 นาฬิกา ก็เริ่มมีความเคลื่อนไหวของการช่วยเหลือออกมาคนแรกของวันนี้ และก็มีทยอยออกมาอยู่เรื่อยๆ จนครบทุกคน

..เหตุการณ์ในวันนี้จุดพีคอยู่ที่บริเวณหน้าโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ ที่เริ่มมีความเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ทั้งคนที่มาคอยติดตามการทำงานของเจ้าหน้าที่ และสื่อมวลชนที่เฝ้าติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด จนสมาชิกทีมหมูป่าอะคาเดมี ออกมาจากถ้ำหลวงฯ และเข้ามาที่โรงพยาบาลครบทุกคน ที่บริเวณนั้นก็เริ่มมีเสียงปรบมือดีใจกับความสำเร็จในการช่วยเหลือทั้ง 13 คนออกมาจากถ้ำหลวงได้สำเร็จ แม้ว่าในช่วงแรกแทบไม่มีความหวังเลยว่าจะสามารถช่วยทั้งหมดออกมาได้

..ช่วงประมาณ 3 ทุ่ม ที่อบต.โป่งผา ที่ตั้งเป็นศูนย์แกลงข้าว กลับมาคึกคักอีกครั้ง เมื่อผู้ว่าฯ ณรงค์ศักดิ์ เตรียมแกลงข้าวถึงภารกิจทั้งหมดที่ได้ร่วมกันทำงานตลอด 17 วันที่ผ่านมา การแกลงข้าวในวันนี้ไม่ยืดเยื้อมากนัก เพราะผู้ว่าฯ ณรงค์ศักดิ์ บอกเพียงสั้นๆ ว่า เราได้ทำภารกิจสำเร็จแล้ว ในการช่วยเหลือทั้ง 13 คน ออกมา และหน่วยซีลที่เข้าไปดูแลน้องๆ ก็ออกมาได้อย่างปลอดภัยทั้งหมด ทุกคนดีใจกับการประสบความสำเร็จในครั้งนี้ และในวันรุ่งขึ้นช่วงเย็นๆ จะแกลงข้าวของทุกหน่วยงานที่ได้ร่วมปฏิบัติภารกิจในครั้งนี้ และจะตอบคำถามสื่อมวลชนอย่างละเอียด

..จบการแกลงข้าว ภาพแห่งความประทับใจที่ อบต.โป่งผา ก็จะเป็นสื่อมวลชนจำนวนมากหลายร้อยชีวิต ต่างเข้ามาร่วมถ่ายภาพเป็นที่ระลึกกับผู้ว่าฯ ณรงค์ศักดิ์ และทีมงานที่ได้ร่วมปฏิบัติงาน หน้าโต๊ะแกลงข้าวบริเวณนั้นเลย ทุกช่องที่กำลังรายงานสดอยู่ก็ให้เห็นภาพดังกล่าวนั้นไปพร้อมๆ กันเลยทีเดียว

..คำถามมากมายที่ยังไม่ได้รับคำตอบจากผู้ปฏิบัติงาน ผู้ว่าฯ ณรงค์ศักดิ์ก็ยังคงบอกว่า จะให้คำตอบพร้อมกันในวันพรุ่งนี้เลยก็แล้วจบภารกิจในการค้นหาและช่วยเหลือทีมหมูป่าอะคาเดมี ที่ถือว่าเป็นอีกหนึ่งปฏิบัติการบิบบัใจคนทั่วโลกว่าจะสามารถช่วยเหลือทั้งหมดได้หรือไม่ เพราะทั้งอุปสรรคต่างๆ มากมาย แต่ปฏิบัติการในครั้งนี้ถือได้ว่า “มนุษย์กำลังเอาชนะธรรมชาติ” ได้

..11 กรกฎาคม 2561 10.00 น. วันที่ 15 ของการไปถึง วันที่แกลงปิดศูนย์อำนวยการร่วม..

..มีแต่คนยิ้มไปทั่วทั้งอบต.โป่งผา ทั้งแม่ครัว เจ้าหน้าที่ที่ทำงานอยู่ในพื้นที่ หรือแม้แต่กลุ่มสื่อมวลชนที่ร่วมทำข่าวอยู่ที่นี่ วันนี้ช่วงเช้าๆ บรรยากาศก็จะคนน้อยสักหน่อย เพราะเมื่อคืนที่ผ่านมา ภารกิจเสร็จสิ้นในการช่วยเหลือ หลายคนก็ไปฉลองกัน หรือพักผ่อนเตรียมรอรอการแกลงข้าวใหญ่ของศูนย์ในเย็นวันนี้

..ช่วงเช้าทีมข่าวของเรา ก็ยังคงติดตามสถานการณ์อยู่ในพื้นที่ในหลายๆ จุด ผมเองรับผิดชอบอยู่ที่ อบต.โป่งผา แม้ว่าวันนี้ช่วงเช้าและเกือบทั้งวันยังไม่มีการแกลงข้าวของผู้ว่าฯ ณรงค์ศักดิ์ เพราะจะแกลงรอบเย็นทีเดียว แต่ก็ต้องหาความคืบหน้าในการรายงานสดบรรยากาศเข้าไปในสถานี ก็คงไม่พ้นบรรยากาศรอบๆ อบต. ที่ยังคงเป็นที่ทำอาหารส่งให้กับเจ้าหน้าที่ที่ทำงานอยู่ภายในวนอุทยานถ้ำหลวงฯ ที่วันนี้ก็จะเป็นการเก็บงานที่พอจะเก็บได้ และบางส่วนที่มาจากต่างจังหวัดก็เริ่มที่จะถอนกำลังออกจากพื้นที่

..ช่วงสายๆ เจ้าหน้าที่ที่เตรียมสถานที่แกลงข้าวที่อยู่บนห้องประชุมชั้น 2 ของ อบต.โป่งผา ซึ่งวันนี้จะเป็นการแกลงข้าวของผู้ที่เกี่ยวข้องในการทำงานทั้งหมด และแกลงในรายการเดินหน้าประเทศไทย ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ในช่วงเวลา 18 น. โดยช่อง 11 จะเป็นแม่ข่ายในการถ่ายทอดสดประมาณ 45 นาที แต่สื่อหลายๆ ช่องก็ได้ตั้งกล้องของตัวเองถ่ายทอดสดเอาไว้ด้วย และก็ถ่ายทอดสดยาวไปเลย

.. “ณรงค์ศักดิ์ โอสถธนากร” บอกว่า ภารกิจครั้งนี้จะสำเร็จลุล่วงไม่ได้ หากไม่ได้พระบารมีของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทานสิ่งของที่เป็นต้องใช้ในการภารกิจครั้งนี้มาให้ผู้ปฏิบัติ รวมทั้งมีความสามัคคีของคนทั้งในและต่างประเทศ เหตุการณ์ในครั้งนี้ถือว่าเกินคำว่า “กู้ชีพ-กู้ภัย” ไม่ว่าจะเป็นชาติไหน ความร่วมมือในครั้งนี้มีทั้งเทคโนโลยี ความรู้ อุปกรณ์ต่างๆ มาร่วมปฏิบัติงาน แม้ว่าการค้นหา กู้ภัย จะเรียบร้อยไปแล้ว แต่หลังจากนี้จะต้องมีการฟื้นฟูพื้นที่ที่จะต้องทำต่อไป และบางครั้งการทำงานที่เกิดขึ้นต้องขอภัยสื่อมวลชนที่จำเป็นต้องควบคุมพื้นที่ในการปฏิบัติงาน และได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

..หลังจากช่วยเหลือทีมหมูป่าออกมาได้ หลายคนอาจจะมองว่าเด็กเหล่านี้อาจเป็น “ผู้ร้าย” หรือ “ฮีโร่” แต่เราไม่ได้มองแบบนั้น เรายังมองว่าเด็กเหล่านี้เป็น “เด็กน้อย” ที่ก็ปฏิบัติตัวไปตามวิสัยของเด็ก แต่หลังจากนี้เมื่อเขาโตขึ้นก็จะรู้ว่ามึหลายคนเฝ้ามองเขาอยู่ และเชื่อว่า จะเติบโตเป็นพลเมืองที่ดี เป็นที่รู้จักของสังคม และก็จะตอบแทนสังคมตามที่สังคมได้เคยช่วยเหลือเขาไว้

..ทีมค้าน้ำทั้งไทยและต่างประเทศที่เข้ามาร่วมปฏิบัติภารกิจในครั้งนี้จะถูกรวบรวมรายชื่อเอาไว้ทั้งหมด เพื่อไว้เป็นผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้าน และจะเก็บไว้เป็นบทเรียนรวมทั้งเชิญมาร่วมปฏิบัติงานหากมีเหตุการณ์เกิดขึ้นอีกในอนาคต ส่วนวนอุทยานถ้ำหลวงขุนน้ำนางนอน ก็เตรียมเปิดเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ ที่จะเป็นพิพิธภัณฑ์แบบมีชีวิต ที่จะนำอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับทุกๆ คนที่จะเข้ามาเยี่ยมชมในอนาคต และก็จะเปิดโอกาสให้นักดำน้ำจากหลายที่เข้ามาศึกษาการดำน้ำในถ้ำ

..ผู้ว่าฯ ณรงค์ศักดิ์ ยังบอกว่าวีรบุรุษตัวจริงของเหตุการณ์ในครั้งนี้คือ จ.อ.สมาน กุนัน หรือ จ่าแซม ที่เข้ามาร่วมปฏิบัติภารกิจจนเสียชีวิตระหว่างลำเลียงถังอากาศเข้าไปภายในถ้ำหลวงฯ

..พล.ร.ต.อากาศ อยู่คงแก้ว ผู้บัญชาการหน่วยสงครามพิเศษทางเรือ” เล่าถึงในช่วงตั้งแต่ที่ได้เข้ามาร่วมปฏิบัติการ โดยย้ำว่า “กองทัพเรือจะไม่ทิ้งประชาชน” และเมื่อได้รับแจ้งภารกิจว่าจะต้องมาที่จังหวัดเชียงราย ก็ส่งหน่วยซีลเข้ามาในพื้นที่ทันที โดยเครื่องบินลำเลียงของกองทัพเรือที่สกัดหีบออกจากพื้นที่ประมาณเที่ยงคืนของวันที่ 24 มิถุนายน 2561 และมาถึงที่เชียงรายประมาณตี 2 จากนั้นเวลาประมาณตี 4 ก็เข้าไปปฏิบัติการค้นหาในถ้ำหลวงฯ ทันที

..การทำงานในช่วงแรก ไม่สามารถเข้าไปภายในได้มากนัก ต้องค่อยๆ ดำน้ำเข้าไปและผ่านช่องแคบต่างๆ ภายในถ้ำ และเมื่อเข้าไปถึงจุดที่เรียกว่าสามแยก ก็พบเจอร่องเท้าของเด็กๆ ที่ถอดทิ้งไว้แต่ก็ไม่เจอตัวผู้ที่สูญหาย สภาพภายในถ้ำมืดมาก ทศนวิสัยในการมองทั้งในน้ำ และบนพื้นที่แห้งน้อยมาก หน่วยซีลที่เข้าไปต้องถอยออกมาเพื่อเตรียมอุปกรณ์เข้าไปปฏิบัติงานใหม่ ในขณะที่ช่วงนั้นฝนก็ตกหนักอยู่ตลอดเวลา

..ในช่วงแรก ผบ.หน่วยซีล ส่งทีมงานมาก่อนและก็ได้ตามมาร่วมปฏิบัติงานในภายหลัง เนื่องจากดูจากการรายงานของผู้ใต้บังคับบัญชามาแล้วเห็นว่าไม่ใช่เรื่องง่ายในการปฏิบัติงาน และก็ได้นำชุดปฏิบัติการเข้ามาร่วมผลัดเปลี่ยนกำลัง ชุดที่ 2 ชุดที่ 3 และก็มีมาเรื่อยๆ พร้อมยอมรับว่าในขณะนั้นความหวังของผู้ปฏิบัติงานเริ่มน้อยลง รวมทั้งเด็กที่ติดค้างอยู่ในถ้ำเข้าสู่วันที่ 7-8 แล้ว จะมีสภาพเป็นอย่างไร

..นอกจากหน่วยซีลจะเข้าไปค้นหาภายในถ้ำแล้ว ก็ยังมีหน่วยสนับสนุนในการสูบน้ำออกจากหน้าถ้ำ แต่ก็ช่วยลดระดับน้ำไปได้เพียง 2-3 ซม. แต่บางช่วงน้ำก็เพิ่มขึ้นมาสลบกันอยู่ตลอดเวลา จนเราสามารถเข้าไปอยู่ที่โถง 3 และใช้บริเวณนี้เป็นศูนย์บัญชาการย่อยๆ ของหน่วยซีล

..การวางแผนช่วยเหลือของหลายๆ ฝ่ายก็เห็นว่าต้องนำถังอากาศเข้าไปติดตั้งภายในถ้ำที่เป็นเส้นทางเข้าไปช่วยเหลือ เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถสลบถังอากาศใช้ได้ ซึ่งหน่วยซีลก็ได้สนับสนุนภารกิจนี้ในการติดตั้งถังอากาศ ควบคุมการช่วยเหลือค้นหาไปด้วย จนในที่สุดก็สามารถช่วยเหลือทั้ง 13 คน ออกมาได้อย่างปลอดภัย ด้วยความร่วมมือของทุกฝ่าย

..สำหรับการนำทั้ง 13 คน ออกมาจากถ้ำ จากเงินนมสาว ก็ได้ให้ทุกคนใส่หน้ากาก Full face mask และเสื้อ Wetsuit และบางช่วงที่ต้องดำน้ำก็ใช้ถังอากาศของนักดำน้ำต่อสายอากาศเข้าไปที่หน้ากาก และใช้นักดำน้ำ 2 คน ประกอบออกมาจากถ้ำ เพื่อไม่ให้ตื่นตระหนก และเมื่อมาถึงโถง 3 ต้องใช้แรงพอสมควร เพราะต้องมีการชักรอก และค่อยๆ เคลื่อนออกมาจนถึงปากถ้ำ แต่ระยะทางที่มีพื้นที่จะวัดอุณหภูมิร่างกายตลอดเวลา บางคนมีสติบางคนก็นอนหลับ และการนำออกมาในครั้งนี้ เรียกได้ว่า “นอนลอยหายใจออกมา” ได้เลย เพราะทุกคนปฏิบัติภารกิจครั้งนี้เหมือน “ไขในหิน” และไม่ต้องให้เดินหรือว่ายน้ำเลย

.. “นพ.ไชยเวช ธนไพศาล ผอ.รพ.เชียงใหม่ประชานุเคราะห์” ผู้รับผิดชอบดูแลรักษาทั้ง 13 คน บอกว่า ทางโรงพยาบาลรับมาดูแลทั้งหมด 17 คน ชุดแรกมาที่โรงพยาบาล 4 คน ชุดสอง 4 คน และชุดที่สาม 9 คน แบ่งเป็น ทีมหมูป่า 5 คน และ หน่วยซีล 4 คน ซึ่งทั้งหมดอาการปลอดภัย และจะต้องอยู่ในโรงพยาบาลประมาณ 7-10 วัน จากนั้นจะพิจารณาอนุญาตให้กลับบ้านไปพักฟื้น 30 วัน และขณะนี้ก็อนุญาตให้ผู้ปกครองเข้าไปเยี่ยมผ่านห้องกระจกแล้ว และก็มีกรไต่ตอบกัน

..ในวันนั้น ผอ.รพ.เชียงใหม่ฯ ได้นำคลิปลิ่ววิดีโอที่แสนประทับใจมาเผยแพร่ต่อสื่อมวลชน นั่นคือภาพระหว่างที่ผู้ปกครองเข้าเยี่ยมอาการของทั้ง 13 คน ที่ทุกคนนั้นรู้สึกตัว และยิ้มหัวเราะ ไต่ตอบกับผู้ปกครองได้ รวมทั้งหน่วยซีล และหมอภาคย์ ที่อยู่ในห้องข้างๆ กัน แต่หน่วยซีล ด้วยความที่ร่างกายแข็งแรงก็เดินไปมากันเต็มห้องไปหมด ภาพเหล่านี้ก็สามารถเรียกน้ำตาให้คนที่พบเห็นได้ไม่น้อยเลยทีเดียว

.....

ห้องข่าวไทยพีบีเอส (Thai PBS War Room)

ภารกิจการทำงานของทีมข่าวส่วนกลางประจำสถานี

แม้ว่าการทำงานและภารกิจส่วนใหญ่ของไทยพีบีเอสในช่วงเวลานั้น จะเป็นภาระใหญ่หรือหน้าที่หลักของผู้สื่อข่าวภาคสนามและทีมข่าวที่ลงพื้นที่ หากแต่ผู้ที่รับหน้าที่ในการสื่อสารและขับเคลื่อนรายการและช่วงข่าวต่างๆ ของสถานี ก็ยังคงเป็นผู้ประกาศข่าว ผู้ดำเนินรายการ และทีมงานส่วนกลางที่ต่างก็ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ของตนเองในช่วงเวลาดังกล่าวไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน

ภาพการทำงานร่วมกัน การประสานงานและความร่วมมือต่างๆ ของทั้งผู้ประกาศข่าว บรรณาธิการ โปรดิวเซอร์ และทีมสนับสนุนงานข่าว งานรายการต่างๆ ที่อยู่ประจำการ ณ สถานีในช่วงเวลานั้น จึงเป็นอีกหนึ่งภาพความทรงจำสำคัญ ที่บันทึกเรื่องราวและความทุ่มเทในการทำงาน ในฐานะสื่อมวลชน ไปพร้อมกับความตั้งใจที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการค้นหาทั้ง 13 คน เพื่อให้พวกเขาได้กลับบ้าน และอ้อมกอดของครอบครัวอย่างปลอดภัย

เรื่องราวต่อไปนี้ เป็นคำบอกเล่าประสบการณ์และความประทับใจจากการทำงานของผู้ประกาศข่าว ผู้ซึ่งทำหน้าที่ในการสื่อสารประเด็นต่างๆ ผู้เป็นส่วนหนึ่งของทีมงานที่ร่วมภารกิจติดตามการค้นหาและช่วยเหลือ 13 ชีวิตทีมหมูป่า ในช่วงเวลานั้น

ล้อมวงข่าว...เล่าเรื่องหมูป่า

จุดประเด็นเริ่มต้นที่รายการข่าวช่วงเช้าอย่าง “รายการล้อมวงข่าว” รายการข่าวออนไลน์ มีรูปแบบการนำเสนอที่ดูสบาย เข้าใจง่าย และใกล้ชิดผู้ชม โดยผู้ดำเนินรายการหลัก 4 คน ที่เคยมีประสบการณ์ในการทำงานข่าวช่วงวิกฤตมาแล้วทั้งสิ้น ได้แก่ ธันชนนท์ งามเหลือ (เดี่ยว) วันวิสา ทินวัตร (วัน) วีริศ หุ่นเจริญ (ต๋อง) และ วิภาพร วัฒนวิทย์ (พักแพง) และเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างสำนักข่าวและสำนักสื่อใหม่ ในการถ่ายทอดรายการออกทางเฟซบุ๊กไลฟ์ (Facebook live) ไทยพีบีเอส

จุดเริ่มต้นและบรรยากาศการจัดรายการช่วง นั้นเป็นอย่างไร?

ธันชนนธ์ : ช่วงก่อนหน้าที่ทางสถานีจะมีการล้มฝั่งและจัดรายการพิเศษ เราเลือกประเด็นตามหาทีมฟุตบอลหมูป่าอะคาเดมีที่หายตัวไปในถ้ำหลวงขุนน้ำนางนอนทั้ง 13 คน และข่าวอื่น รวมประมาณ 14-15 ข่าว ไปออกในรายการล้อมวงข่าว ซึ่งเป็นรายการข่าวทางออนไลน์ โดยมีรูปแบบการนำเสนอข่าวแบบเป็นกันเอง ใช้ภาษาไม่ซับซ้อนหรือเป็นทางการมากนัก ใช้ความสามารถการรายงานข่าวของนักจัดรายการ โดยไม่แสดงความเห็น นอกจากเติมข้อมูล สาระ ความรู้ให้กับคนดูในทุกแง่มุม

“ในวันนั้น ผมได้เห็นปรากฏการณ์ ระหว่างที่ผมพร้อมกับ น้องวัน พี่ตอง และน้องพิงแก๊ง นั่งจัดรายการล้อมวงข่าว ซึ่งเป็นรายการข่าวที่ออกอากาศผ่านช่องทางออนไลน์ ซึ่งเราคุยกันในวันนั้น 13 ชีวิตทีมหมูป่าติดถ้ำหลวงเพียงเรื่องเดียว แต่ยอดคนดูเยอะมาก เราจึงตัดสินใจคุยเรื่องนี้เรื่องเดียวจนจบรายการ ตอนนั้นพวกเราคิดเพียงว่าเราอยากช่วยเด็กๆ เราอยากสื่อสารไปถึงคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้นำเทคโนโลยี ความรู้ ความสามารถทุกอย่างที่ในโลกนี้มี นำมาช่วยตามหาน้องๆ ออกมาจากถ้ำโดยเร็วที่สุด”

วันวิสา : “เหตุใดจึงยังไม่พบทั้ง 13 คน” น่าจะเป็นคำถามของผู้ชมหลายๆ คนที่ตั้งขึ้นและหันมาติดตามข่าวสารเรื่องนี้ในช่วงนั้น แม้ว่าทั้ง 13 คนจะหายตัวไปตั้งแต่วันเสาร์ที่ 23 มิถุนายน 2561 แต่ความสนใจของผู้ชมก็ไม่ได้เกิดขึ้นมากนักในช่วงวันเสาร์และอาทิตย์ จนมาถึงวันจันทร์คนเริ่มติดตามและสนใจเรื่องนี้มากขึ้น และเมื่อรายการทอล์กโชว์ประเด็นนี้ขึ้นมาเสนอในช่วงเช้าของวันจันทร์ จึงมีคนติดตามในเฟซบุ๊กไลฟ์เป็นจำนวนมาก ข้อมูลจำนวนมากหลังไหลเข้ามาในรายการ จนทำให้ผู้ดำเนินรายการทั้ง 4 คนนำเสนอประเด็นนี้เกินกรอบเวลาที่กำหนดไว้ แต่ปริมาณและกราฟของผู้ชมรายการในช่วงนั้นไม่ได้ลดลง นั่นหมายความว่าข่าวยังสามารถดำเนินไปได้ เมื่อพิจารณาทั้งข้อมูลที่มี และคนที่รับชม รายการในวันนั้นจึงตัดสินใจนำเสนอประเด็นเพียงประเด็นเดียวจนจบรายการ และด้วยความบังเอิญที่มีคนดูขานนี้เยอะในวันนั้นประกอบกับการประเมินสถานการณ์ของกองบรรณาธิการ จึงมีการตัดสินใจที่จะทำรายการออนไลน์ขึ้นมา เพื่อออกอากาศคู่ขนานกับช่องทางปกติ ซึ่งต้องชื่นชมการตัดสินใจของกองบรรณาธิการที่เลือกตัดสินใจทำ Platform คู่ขนานกันขึ้นมา ซึ่งเราก็ไม่ได้เห็นบ่อยในสถานการณ์ตอนนั้น และอีกอย่างช่องอื่นก็ยังไม่ได้ทำ เราจึงกลายเป็นทางเลือกแรกของคนดูไปในทันที

รูปแบบรายการที่จัดช่วงนั้น มีความเหมือน หรือความต่างจากรายการล้อมวงข่าว หรือข่าวหลักอย่างไรบ้าง?

อินชนน: การจัดรายการพิเศษช่วงนั้น นำรูปแบบการจัดรายการล้อมวงข่าว มาใช้ในรายการพิเศษ คือ เน้นการพูดคุย สบายๆ เป็นกันเอง และหาทุกแง่มุมมาเติมเต็ม ในระหว่างจัดรายการ โดยใช้ผู้ดำเนินรายการ 4-5 คน เหตุผลที่ต้องใช้ผู้ดำเนินรายการหลายคน เพราะรายการมีความยาวต่อเนื่อง หากจะใช้ผู้ดำเนินรายการ 2-3 คน แล้วต้องพูดกันทั้งวัน เกรงว่าเสียงจะไม่ไหว อีกทั้งต้องพึ่งความรู้ความสามารถเฉพาะตัวของแต่ละคน มาช่วยเสริมให้เนื้อหาแน่นขึ้น เนื่องจากผู้ดำเนินรายการแต่ละคน ก็เคยมีประสบการณ์และผ่านการเป็นนักข่าวภาคสนามมาแล้วทั้งนั้น

“รูปแบบรายการเช่นนี้เป็นความตั้งใจของทีมงาน ที่อยากจะให้บรรยากาศหน้าจอลูกดูเป็นกันเอง ไม่อยากให้รายการออกมาในรูปแบบเป็นทางการ ให้นึกถึงความรู้สึกเหมือนตอนจัดรายการล้อมวงข่าวไทยพีบีเอส ซึ่งความตั้งใจนี้ก็ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารสำนักข่าวด้วย จึงยึดหลักนำเสนอในรูปแบบเป็นกันเอง ทั้งเครื่องแต่งกายและการนำเสนอผ่านหน้าจอ ไม่เป็นทางการ แต่เน้นเนื้อหาสาระความรู้ที่นำมาย่อยให้คนดูเข้าใจง่าย ๆ ดังนั้นคุณผู้ชม จึงได้เห็นบรรยากาศ นักจัดรายการ ลูกนั่งเป็นธรรมชาติ ทีมงานเดินส่งข้อมูล เดินเข้าออกได้อย่างง่ายดาย และรวดเร็วและรูปแบบการนำเสนอไม่ตายตัว สังเกตคนดูเป็นหลัก พูดคุยกับคนดูเรื่อยๆ เมื่อไหร่เกิดข้อท้วงติงจากคุณผู้ชมจะรีบเคลียร์ข้อมูลโดยเร็ว เพื่อสร้างการเปิดใจ ไวใจ เชื่อใจ ข้อมูลข่าวสารจากไทยพีบีเอส และให้คุณผู้ชม มีส่วนร่วมกับรายการ สามารถเสนอแนวคิด หรือแนะนำผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปสู่การช่วยเหลือทั้ง 13 คน ให้ออกมาจากถ้ำอย่างปลอดภัย”

วันวิสา: รูปแบบที่เราใช้กันตอนออกอากาศตอนนั้น ที่เดียวบอกว่าอันนี้น่าจะนำมาเป็นโมเดลสำหรับการทำผังรายการในสถานการณ์ที่ไม่ปกติของสถานีได้ ก็เพราะเราใช้รูปแบบของล้อมวงเป็น style การเล่าข่าวแบบสบายๆ จะไม่ใช่รูปแบบการดำเนินรายการที่เราเห็นกันตามหน้าจอตามปกติ ที่ว่าเราจะอ่านตามข่าว มีทั้งการอ่านตามบทที่เขียนมาและการขยายความนิดหน่อยเพื่อให้เห็นความชัดเจนของเนื้อหาที่ต้องการจะสื่อสาร แต่สิ่งสำคัญในการทำรายการรูปแบบนี้คือผู้ดำเนินรายการที่นั่งอยู่ตอนนั้นต้องเตรียมข้อมูลมาให้ได้มากที่สุด เพราะจะต้องนั่งจัดรายการต่อเนื่องกัน 3-6 ชั่วโมง ซึ่งหากข้อมูลไม่เพียงพอเราก็ต้องอาศัยการนั่งอยู่ตรงนั้นแล้วทำกันตรงนั้นเลย แบบไม่ยึดติดกับแบบฟอร์ม หมายความว่ากล้องจะจับเราอยู่หรือไม่ก็ไม่ต้องห่วงเรื่องความสวยงามของชุดหรือลุคที่ใส่ เราหาข้อมูลผ่าน Ipad ผ่านมือถือกันตรงนั้น แต่ถึงแม้ว่าจะเป็นรายการแบบสบายๆ แต่ผู้ประกาศข่าวและผู้ดำเนินรายการทุกคนจะรู้ตัวกันอยู่เสมอว่า การเล่าข่าวของเราต้องไม่มีการใส่ความคิดเห็นส่วนตัวลงไปในช่วง

อีกส่วนหนึ่งที่แตกต่างไปจากสถานการณ์อื่นที่เราเคยทำในการออกอากาศ คือ ในสถานการณ์วิกฤตหรือภัยพิบัติฉุกเฉินต่างๆ ก่อนหน้านี้อาจจะมีบางข้อมูลที่เราส่งไปให้คนดูแล้วเป็นข้อมูลที่ย่อยยาก เข้าถึงยากหรือวิเคราะห์เชิงลึก แต่ครั้งนั้นมันไม่ใช่มันเป็นสิ่งที่ทุกคนสนใจแล้วก็เข้าถึงง่าย ต่อให้คุณจะวิเคราะห์แผนผังถ้าที่ดูแบบละเอียดเชิงลึกยังก็ก็ตาม แต่คนดูก็เข้าใจง่าย ยกตัวอย่างเรื่องกรฟีกถ้า คือ จำได้ว่าตอนนั้นนั่งอยู่ในรายการแล้วรายการเริ่มออนไลน์ไปแล้ว นาทีนั้นเราไม่ได้ยึดติดกับแบบฟอร์มการนำเสนอที่จะต้องมีการกราฟิกหรือหวามันอาจเป็นการวาดภาพอธิบายเส้นทางของถ้ำ ว่าเข้าถ้ำไปตรงนี้ ถ้าเดินไปตรงนี้จะแยกออกเป็นซ้ายขวา บางครั้งอาจไม่ต้องยึดติดกับแบบฟอร์มเหล่านี้มาก แต่ถามว่าต้องทำกราฟิกแผนที่ถ้ำหรือไม่ ก็ยังคงต้องทำ เพื่อนำเสนออีก

ครั้งให้ผู้ชมเข้าใจมากยิ่งขึ้น แต่ ณ ตอนที่เรากำลังออนไลน์ อยู่ตรงนั้น เราก็ต้องยึดการให้ข้อมูลตรงนั้นเป็นหลัก หรือ อย่างเช่นที่เดี่ยวพูดเรื่องการใช้ลูกบอลส่งนกหวีดลอยน้ำ เข้าไปข้างใน ซึ่งในระหว่างที่ที่เดี่ยวพูดอยู่ ทีมเราก็จะ ค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง แล้วก็สามารถโชว์เข้าไปในรายการ ผ่านอุปกรณ์ของเราได้เลยทั้ง I pad และมีถือ แต่ถ้าเป็น ในระบบออกอากาศปกติ เราต้องส่งรูปนี้หรือคลิปนี้เข้า ระบบ แล้วโปรดิวเซอร์ต้องดึงขึ้นมาออนแอร์อีกที”

วิริศ: “ความแตกต่างของรูปแบบรายการออนไลน์ แบบนี้ กับรายการที่ถ่ายในสตูดิโอ มันต่างกันตรงที่คำว่า “Request” เราสามารถ Request สิ่งที่เราต้องการ ได้ง่ายกว่า เราสามารถบอกหรืออ่านได้เลยว่า ให้ทีมงาน ช่วยขึ้นภาพนั้น ช่วยขึ้น Link นี้ หรือให้ถ่ายข้อมูลจาก I pad ได้เลย ซึ่งหน้าจอหลักทำไม่ได้ การทำให้คนดู เข้าใจง่าย ดูเดี่ยวนั้น รู้เดี่ยวนั้นเลย มันก็เป็นเสน่ห์อย่าง หนึ่งเหมือนกัน”

จุดเด่นของการทำงานแบบทีม ในครั้งนี้คืออะไร?

อันชนนท: การทำงานในเรื่องของการเชื่อมต่อข้อมูล ระหว่างคนในห้องข่าวกับผู้สื่อข่าวภาคสนาม ในวันแรกๆ อาจจะมีปัญหาทางด้านเทคนิค นิดๆหน่อยๆ ซึ่งเป็นเรื่อง ธรรมดา อีกอย่างห้องข่าวที่เราใช้เป็นทีจัดรายการพิเศษ นั้น เครื่องมืออาจจะไม่พร้อมเหมือนกับในสตูดิโอ แต่ก็ ทำให้มีความเป็นธรรมชาติในการจัดรายการ

บรรยากาศการทำงานในช่วงนั้น แม้จะมีความวุ่นวาย และต้องตั้งสติในการทำงานเป็นอย่างมาก แต่ก็ไม่ได้ ทำให้งานนั้นยากเกินกว่าจะทำได้ “เพราะว่าทุกชีวิตใน ไทยพีบีเอส ทุกหน้าที่ล้วนมีใจเป็นหนึ่งเดียว คือ ต้องพา ทีมหมูป่ากลับบ้าน”

ภาพที่ปรากฏตอนนั้น คือ ความร่วมมือร่วมใจจาก ทุกคน สำนักข่าวทุ่มสรรพกำลังไปในพื้นที่เต็มรูปแบบ ไม่ใช่แค่การส่งนักข่าวลงไปทำข่าวอย่างเดียว แต่มีการส่ง บรรณาธิการลงไปทำงานด้วย เหมือนเป็นการไปตั้งกอง บรรณาธิการย่อยอยู่ในพื้นที่ เพื่อวางแผนและส่งข้อมูล กลับมายังส่วนกลางเพื่อนำเสนอหรือสื่อสารในช่วงเวลา ต่างๆ มีการช่วยเหลือกันอย่างเต็มที่ ใครช่วยอะไรได้ก็ ช่วย มีความเป็นหนึ่งเดียวของทีม ไม่แยกงาน ไม่แบ่งฝ่าย แบ่งหน้าที่ ทุกคนเขื่อมร้อยเป็นหนึ่งเดียวกันอย่างแท้จริง ซึ่งในช่วงเวลาการทำงานปกติอาจมีการแบ่งงานที่ชัดเจน จากกันมากกว่านี้ แต่ในช่วงเวลานั้นทุกหัวใจพร้อมที่จะ ทำงานด้วยเป้าหมายเดียวกันคือพาทีมหมูป่ากลับบ้าน ทุกคนพร้อมที่จะไม่ยึดติดกับตำแหน่งหน้าที่ นักข่าวต้อง สามารถรองข่าวได้ ในบางขณะนักข่าวก็ต้องทำหน้าที่ เป็นบรรณาธิการหรือโปรดิวเซอร์เช่นกัน

วิริศและวันวิสา: “จุดที่เด่นมากๆ เลย คือตอนวันแรกๆ ทุกคนช่วยกันหาข้อมูล ที่ตู้ย (นพดล ศรีหะทัย) พี่ต้อม (เจิดชาย มากบำรุง) พี่เซต (ก่อเขต จันทรเลิศลักษณ์) เป็นคนเดินเอา โปยข้อมูลมาให้ด้วยตัวเอง แล้วก็พี่จี (จิรชาดา เอี่ยมรัศมี) พี่ผึ้ง (ผິงนภา คล่องพญาบาล) ซึ่งพอเขาจัดรายการบนหน้าจอหลักเสร็จแล้ว ก็จะมาลงมาเป็น ทีม back up ข้อมูลให้ กับเรา”

อันชนนท: “ในระหว่างจัดรายการ ผมพยายามมองที่ๆ ผู้บริหาร ทั้ง อาจารย์ปยุตต์ ผู้อำนวยการไทยพีบีเอส พี่ก่อเขต ผู้อำนวยการสำนักข่าว พี่ต้อม และพี่ตู้ย ผู้บริหารสำนักข่าว รวมทั้งคนอื่นๆ ที่ประจำการอยู่ในช่วงเวลานั้น มันทำให้เรามีพลัง อุ่นใจ ว่าแม่ทัพของไทยพีบีเอส มาคอยกำกับ ดูแล และก็มีพี่ๆ ผู้บริหารที่คอยเดินส่งข้อมูลให้กับพวกเราจนถึงมือด้วยตัวเอง เพราะหลายตาช่วยกันตรวจสอบ การนำเสนอจึงมีประสิทธิภาพและเป็นที่ประจักษ์ต่อสายตาคน ทั่วโลก”

รายการนี้ เป็นรายการที่มีความต่อเนื่อง แต่พวกเรา ก็พยายามใช้ทุกวินาที ให้คุ้มค่าที่สุด ทำทุกอย่างตามความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ที่ได้รับการบ่มเพาะจาก สำนักข่าวอย่างเต็มที่ เต็มกำลัง เพื่อพาน้องๆ ทีมหมู่ป่า กลับบ้าน

การขอความร่วมมือจากคุณผู้ชม ให้ช่วยกันส่งต่อ รายการออนไลน์ เป็นอีกสิ่งหนึ่ง ที่ทำให้เห็นว่ามีผู้คนให้ ความสนใจเป็นอย่างมาก มีทั้งข้อเสนอแนะและติชมมา อย่างต่อเนื่อง และไทยพีบีเอสก็พยายามปรับปรุงเนื้อหา เทคนิคการรายงาน และแก้ไขข้อผิดพลาดต่างๆ ทุกๆ วัน และที่สำคัญมันทำให้เราใกล้ชิดกับผู้ชมมากขึ้น เช่น ในรายการกำลังพูดถึงปัญหาว่าถ้านักดำน้ำเข้าไปในถ้ำแล้ว พอเจออุณหภูมิต่ำ จะทำอย่างไรดี เมื่อนำเสนอ ปัญหานี้ออกไป ผู้ชมจะเข้ามาร่วมแนะนำและเสนอความคิด เห็น “ว่ามันมีรูปแบบนี้ที่ช่วยแก้ปัญหานี้ได้ เป็นลุงสี่เงิน ลุงแบบนี้มันใช้ทำอะไร” จังหวะนั้นทีมงานก็ค้นหาภาพลุง ที่ผู้ชมแนะนำมา แล้วก็เอาภาพลุงดังกล่าวขึ้นมาเสนอ ททันที เหมือนผู้ชมได้มีส่วนร่วมในรายการวันนั้นไปด้วย

นอกจากนี้ ถึงแม้ว่ารายการจะมุ่งเน้นรูปแบบการนำ เสนอเพื่อให้เกิดความเป็นกันเอง และบรรยากาศที่สบายๆ แต่นั่นก็ไม่ได้ทำให้ความสำคัญในเรื่องความถูกต้องของ

ข้อมูลและหลักจริยธรรมที่ยึดถือลดน้อยลงไป เพราะจาก บทสัมภาษณ์ผู้ดำเนินรายการดังกล่าว สะท้อนในแง่มุม เดียวกันว่า ข้อมูลที่นำมาเสนอจะต้องมีความถูกต้อง เป็น ข้อเท็จจริง มีแหล่งที่มาอ้างอิงข้อมูลที่ชัดเจน อาทิ ข้อมูล ความคืบหน้าจากเพจ Thai Navy seal และบางข้อมูล จำเป็นต้องรอการยืนยันที่แน่ชัดจากผู้สื่อข่าวในพื้นที่ของ ทางสถานีเท่านั้น ยกตัวอย่างเช่น กรณีที่หลายสื่อเผยแพร่ ภาพของทีมหมู่ป่าฯ ที่ถ่ายในถ้ำ จนประชาชนบางส่วนคิดว่าเจอทั้ง 13 คนแล้ว ซึ่งภายหลังก็มีการยืนยันว่าเป็นภาพ เก่า แต่ในช่วงนั้นประชาชนบางส่วนก็มีการเข้ามาแสดง ความคิดเห็นว่าทำไมไทยพีบีเอส ถึงยังไม่นำเสนอหรือ รายงานความคืบหน้าในเรื่องดังกล่าวนี้ ซึ่งนั่นก็เป็นอีกหนึ่ง บททดสอบความอดทนอดกลั้นที่จะไม่นำเสนอข้อมูลที่ ยัง ไม่ได้รับการยืนยันที่แน่นอนในเชิงประจักษ์ และนอกจาก นี้ภายหลังจบรายการ กองบรรณาธิการข่าว หรือผู้อำนวยการ สำนักข่าว ก็จะมีการพูดคุยกับทีมงานและผู้ดำเนิน รายการโดยตลอด ในเรื่องของการสื่อสาร การใช้คำต่างๆ และการรายงานข้อมูลต่างๆ เพื่อไม่ให้ขัดต่อหลักจรรยา บรรณของสถานี ถือเป็นการถ่ายทอดประสบการณ์จาก ผู้รู้ และการให้ความสำคัญต่อการกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด ของทีมบริหารงานด้านข่าวของสถานี

อินชนนท์: “เพราะเราตั้งใจไว้ตั้งแต่วันแรกที่น่าเสนอข่าว นื่องๆ ทีมหมูป่าติดถ้ำแล้วว่ เราจะพานื่องๆ ทุกคนกลับบ้านอย่างปลอดภัย ด้วยวิธีการสื่อสารตามหลักจรรยาบรรณของสื่อสาธารณะ และสุดท้ายทุกคนก็กลับมาสู่อ้อมกอดของพ่อและแม่ได้อย่างปลอดภัย”

วันวิสา: “เพราะทุกคนมีเป้าหมายเดียวกัน คือ อยากจะให้เจอ และการนำเสนอของเราตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนมีความหวังว่าจะเจอ อันนั้นน่าจะเป็นสิ่งที่เรียกว่า Positive Thinking ที่ทำให้คนเลือกดูช่องเราในช่วงเวลานั้น”

วิริศ: “และที่สำคัญการทำงานในช่วงเวลานั้น ทั้งความทุ่มเทของทีมงาน บรรยากาศต่างๆ ภาพความเสียสละของคนอื่นๆ มันทำให้เรายังมีแรงฮึกเหิมในการทำงานไปด้วย นอกจากนี้ในมุมมองของผม มองว่าจุดแข็งของเราคือ เรายืดหยุ่นมาก และพร้อมที่จะล้มฝั่ง ซึ่งช่องอื่นยังทำไม่ได้ เพราะเขามีโฆษณาแต่เราไม่มี ซึ่งทำให้เรามีช่วงวิกฤตเราก็ได้เปรียบ ส่วนในเรื่องของออนไลน์เราก็เป็นผู้นำระดับประเทศเลยก็ว่าได้ อย่างการใช้เฟซบุ๊กไลฟ์เพราะจริงๆ เราเป็นเจ้าแรกในประเทศที่ใช้ ผมว่าอันนี้คือจุดแข็ง”

จับตาสถานการณ์ – จับความเคลื่อนไหวข้อมูล

...ยากที่สุดคือเรื่องข้อมูล...

จิราชดา เอี่ยมรัศมี หัวหน้าผู้ประกาศข่าวไทยพีบีเอส และ ผึ้งนภา คล่องพยาบาล ผู้ประกาศข่าวอาวุโส สองผู้ประกาศข่าวมากฝีมือ ที่ผ่านประสบการณ์การรายงานข่าวในช่วงวิกฤตมาหลายครั้ง เช่นวิกฤตอุทกภัยใหญ่ พ.ศ. 2554 วิกฤตทางการเมือง พ.ศ. 2557 เป็นต้น เรียกว่าการทำงานในช่วงเวลานั้น ไม่ใช่เรื่องใหม่และไม่ใช่ว่าเรื่องที่เกิดขึ้นความสามารถของทั้งคู่ โดยปกติทั้งคู่จะรับผิดชอบรายการ “จับตาสถานการณ์” ในช่วงนั้น ซึ่งจากการที่มีการปรับผังรายการเฉพาะกิจทั้งคู่รับหน้าที่ในการรายงานความคืบหน้าภารกิจค้นหาและช่วยเหลือทีมฟุตบอลหมูป่าอะคาเดมีในช่วงเวลาเดียวกัน

ภาพรวมของการทำงานช่วงนั้นเป็นอย่างไร?

จิราชดา: ตอนนั้นช่วงเวลาที่รับผิดชอบหลักจะอยู่ที่ 10.00 - 13.00 น โดยประมาณ บรรยายภาคการทำงาน ช่วงนั้นค่อนข้างวุ่นวาย อาจจะเนื่องมาจากเนื้อหาข่าวหรือข้อมูลรายละเอียดอัปเดตจากพื้นที่ค่อนข้างน้อย แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าไม่มีเลย “มี แต่มีค่อนข้างน้อย” ส่วนใหญ่จึงต้องใช้วิธีการหาข้อมูลในลักษณะ “เคียงข่าว” หมายถึงการค้นหาข้อมูลคว่าพื้นที่รอบๆ มีอะไรบ้าง เรื่องจิตอาสาบ้าง ที่นั่นบ้าง ที่โน่นบ้างสลับกันไป เพราะเนื่องจากในพื้นที่เกิดเหตุไม่มีใครรู้สถานการณ์ภายในถ้าเลย ยกเว้นแต่ว่าเป็นข้อมูลที่ผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการค้นหาผู้สูญหายในถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน จะแถลงออกมา วันละ 2 รอบ เราจำเป็นต้องตามสถานการณ์ค่อนข้างเยอะว่าอะไรเกิดขึ้นบ้าง ส่วนใหญ่ก็จะเป็นไล่ดูตามไทม์ไลน์ (timeline) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นของวันก่อนหน้าว่าอะไรเกิดขึ้นบ้าง และเกิดขึ้น ณ ช่วงเวลาใด

ผึ้งนภา: ย้อนไปในช่วงแรกๆ ของเหตุการณ์ ที่ยังไม่ได้มีการกำหนดเรื่องของการแถลงข่าวประจำวันโดยศูนย์อำนวยการค้นหาผู้สูญหายในถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน ช่วงนั้นการทำงานของเราจะใช้การรายงานความคืบหน้าอัปเดตสถานการณ์กับผู้สื่อข่าวในพื้นที่ มีการดูข้อมูลใน news center ดูข้อมูลที่สื่ออื่นนำเสนอ ดูทางโซเชียลมีเดียอย่างทวีตเตอร์ประกอบกันไป โจทย์สำคัญอย่างหนึ่งคือ “จังหวะเวลาช่วง 10 โมง มันควรจะต้องมีข้อมูลใหม่มานำเสนอ” เพราะฉะนั้นเราก็ต้องพยายามอัปเดตข้อมูลอย่าง

ต่อเนื่อง ช่วงแรกก่อนการประกาศจำกัดพื้นที่สื่อมวลชน ผู้สื่อข่าวสามารถเข้าไปหน้าถ้ำได้ เราจึงยังได้เห็นความเคลื่อนไหวต่างๆ อยู่บ้าง มีแง่มุมที่ให้เรานำเสนอได้เยอะ นอกจากความช่วยเหลือที่เกิดขึ้น แต่มันมายากช่วงหลังจากที่มีการกำหนดว่าจะต้องมีการแถลงข่าวช่วงเช้าหนึ่งรอบ ช่วงเย็นหนึ่งรอบ ซึ่งแรกๆ ก็เป็นเช่นนั้น แต่พอช่วงหลังๆ ก็เหลือแค่ช่วงเย็นรอบเดียว ประกอบกับการจำกัดพื้นที่สื่อมวลชน ที่ให้ย้ายสื่อมาอยู่ตรงบริเวณองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ช่วงนั้นจึงเป็นเรื่องยากที่เราจะไปหาข่าว เพราะบางครั้งผู้สื่อข่าวเองก็บอกว่า “พี่มันไม่มีอะไรเลย”

การกำหนดพื้นที่การทำงาน การจัดระเบียบต่างๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ช่วยอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เป็นอย่างดี แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นความยากของเราในการเข้าถึงข้อมูลซึ่งจะต้องเป็นข้อเท็จจริง (fact) และต้องเห็นในเชิงประจักษ์ด้วย นอกจากนี้

การที่ผู้ชมติดตามความคืบหน้าของเรื่องนี้ตลอด ภารกิจที่ถ้าหลงจึงกลายเป็นเหมือนรายการ reality ที่ผู้ชมอยากติดตามชีวิต ความเคลื่อนไหว และการช่วยเหลือที่ดำเนินการทั้งหมดที่เกิดขึ้น

วิธีการที่เลือกใช้ในตอนนั้น คือ 1) ข้อมูลจากผู้สื่อข่าวของทางสถานี และ 2) ข้อมูลจากสื่อทางเลือกอื่น อย่างเช่น เพลงจังหวัดเชียงราย ประชาสัมพันธ์เชียงราย ซึ่งผู้สื่อข่าวค่อนข้างที่จะรายงานแบบสด หรือ live เราก็ฟังเขาแล้วมาใส่เนื้อหาประกอบสร้างเป็นข่าวที่มิมองของเราด้วยส่วนหนึ่ง หรือบางทีก็ต้องดูของต่างประเทศควบคู่ไปด้วย ว่ามีมุมมองอะไรที่ของคนไทยไม่ได้นำเสนอหรือไม่ ถ้าเจอมุมที่น่าสนใจก็สามารถหยิบยกนำมารายงานเพิ่มเติมได้ แต่ต้องให้เครดิต (credit) ด้วยว่าเป็นข้อมูลมาจากสำนักข่าวใด

นอกจากความยากในการหาข้อมูลแล้วยังมีความยากอะไรอีกบ้างที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล?

จิรัชดา: ข่าวช่วงนั้นค่อนข้างมีความต่อเนื่อง เหมือนเป็นรายการ reality อย่างที่บอกข้างต้น เพราะฉะนั้นเราต้องตามทุกวัน ต้องตามดูข้อมูลจากช่องอื่นด้วย เพราะก็ต้องยอมรับว่าช่องอื่นอาจมีการนำเสนอข้อมูลที่แตกต่างไปจากเรา การทำแผนผังบางทีก็ต่างจากเรา ซึ่งก็ต้องศึกษาให้เข้าใจกระจ่างด้วยว่าตกลงข้อมูลเป็นอย่างไร ใช่ว่าที่เรานำเสนอมาก่อนหน้านี้หรือไม่ ตรงนี้ก็เป็นความยากเช่น

กัน หากมีข้อมูลที่เปลี่ยนแปลงเราก็อาจต้องมีการอัปเดต แต่ถ้าเปลี่ยนไม่ทันก็ต้องยึดของเราเป็นหลักไว้ก่อน แล้วค่อยเทียบว่าอะไรใกล้เคียงข้อเท็จจริงที่สุด ยกตัวอย่างเช่น ข้อมูลเรื่องโง่ภายในถ้ำ ซึ่งมีหลายโง่มาก เน้นนมสาวอยู่ตรงไหน หาดพิทยาอยู่ตรงไหน ถ้าทรายทองตั้งอยู่ตรงไหน เป็นต้น บางครั้งผู้สื่อข่าวรายงานไว้ว่าอย่างไร ข้อมูลพรั้งนี้จะเปลี่ยนหรือไม่ แล้วข้อเท็จจริงจากการแถลงเป็นอย่างไร เราต้องดูเทียบกัน “เพราะข้อมูลเปลี่ยนแปลงได้ทุกวัน”

เรื่องของข้อมูลตอนนั้นสำคัญมาก ถ้ามันไม่ชัดเจนต้องเช็คกันอยู่ตลอดเวลา และสิ่งที่ช่องเราทำตอนนั้น ซึ่งก็เป็นสิ่งที่ช่องอื่นทำด้วยเช่นกัน คือการมีแผนผัง ทำให้รู้ว่าจุดนี้จุดไปถึงไหนแล้ว ไปถึงโพรงไหนแล้ว การเบี่ยงทางน้ำทำตรงไหน ผังไหนเป็นถ้ำทรายทอง ลำธารฝั่งตะวันออก ฝั่งตะวันตกคือตรงไหน เพราะทำให้อธิบายข้อมูลต่างๆ ได้ง่ายขึ้นและเห็นภาพมากขึ้น

หน้าที่ของเราตอนนั้นก็ต้องอัปเดตข้อมูลอยู่ตลอดเวลา ไม่ใช่แค่ข้อมูลของเรา แต่ต้องอัปเดตจากหลายแหล่งมาประมวล ให้เข้าใจให้มันถูกต้องตรงกัน เพื่อให้สามารถสื่อสารให้คนฟังเข้าใจได้ด้วย บางครั้งการเปลี่ยนแปลงหรือการรายงานข้อมูลซ้ำก็อาจไม่ใช่เรื่องผิดพลาด เพราะตอนนั้นคนดูที่ติดตามเรื่องนี้ก็ต้องการข้อมูลที่ถูกต้อง ยกตัวอย่างเช่น ตอนที่เริ่มมีการช่วยเหลือและนำทีมหมูป่าออกมาจากถ้ำ มันก็จะมีข้อถกเถียงกันว่า ตกลงแล้ววันนี้ออกมาได้กี่คน ยืนยันแล้วกี่คน บางช่องก็บอกว่ามาถึงโง่นั้นโง่นี้ คนที่ 4 คนที่ 5 ออกมาแล้ว ในขณะที่เราเพิ่ง

ยืนยันว่ามีแค่ 2 คนอยู่เลย บางทีคนดูก็ feedback เข้ามาว่าเรารายงานช้า แต่จริงๆ เราก็จะรายงานข้อมูลที่เรายืนยันได้ดีที่สุด ณ จุดนั้น ก็คือ เพจ Thai Navy Seal ซึ่งคนของเขาไปช่วยออกมา นอกจากผู้สื่อข่าวหลักที่เรายึดแล้ว เราก็มีเพจ Thai Navy Seal เราตามนั้นเลย เพราะอย่างน้อยเราอ้างอิงได้ชัดเจนว่ามาจากเพจ Thai Navy Seal ซึ่งระบุว่าออกมากี่คนแล้ว แล้วตอนนี้ยังเหลืออีกกี่คน เพราะบางทีในพื้นที่ บางช่องจะอาศัยการฟังจากเครื่องมือสื่อสาร หรือวอร์ ของเจ้าหน้าที่ในจุดนั้น ซึ่งก็ไม่ได้อ้างอิงชัดเจนว่าเป็นข้อมูลจากใคร เราต้อง save และทำหน้าที่อย่างถูกต้อง เราจะไม่รายงานในสิ่งที่ไม่ได้มีการยืนยันข้อมูล เพราะ source ที่เชื่อถือได้มากที่สุดตอนนั้นคือ Thai Navy Seal เพราะเขาอยู่ในพื้นที่ และเรารู้แล้วว่า ตัวตนเขาคืออยู่ในพื้นที่ อยู่ในจุดนั้นจริงๆ

ฝั่งภา: โดยสรุปก็คือ ข้อมูลสำคัญที่สุด ข้อเท็จจริงหรือ fact สำคัญมาก เพราะฉะนั้นในฐานะที่เราทำงานเป็นสื่อ เราต้องพยายามหาแหล่งอ้างอิงที่น่าเชื่อถือได้มากที่สุดให้กับผู้ชมผู้ฟัง การพูดคุยๆ เพื่อให้คนมาติดตามเรานั้นทำไม่ได้ トラมาได้ หรือการสัมภาษณ์อะไรที่มันกระทบกระเทือนจิตใจก็ทำไม่ได้เช่นกัน เราได้ทำเพียงการค้นหาและนำเสนอสิ่งที่เป็นข้อเท็จจริงของเรื่องราว นอกจากข้อมูลแล้วเราก็ต้องให้ความสำคัญกับคนอื่นๆ ให้ความสำคัญกับคนที่ช่วยเหลือด้วย ไม่ใช่โฟกัสเพียงแค่จุดใดจุดเดียว เพราะเรื่องนี้ถือว่าเป็นเรื่องใหญ่ของประเทศ เพราะฉะนั้นเราก็ต้องให้ความสำคัญกับทุกระบบ คนช่วยเหลือสำคัญมาก เราก็ต้องให้ความสำคัญกับคนเหล่านี้ด้วย

ข่าวช่วงค่ำกับมิติการสื่อสารสร้างความเข้าใจ

...ชุดข้อมูล แบบจำลอง และการสื่อสารบูรณาการร่วมกัน...

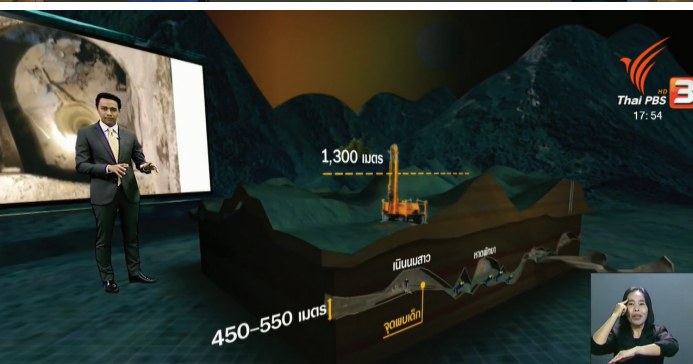
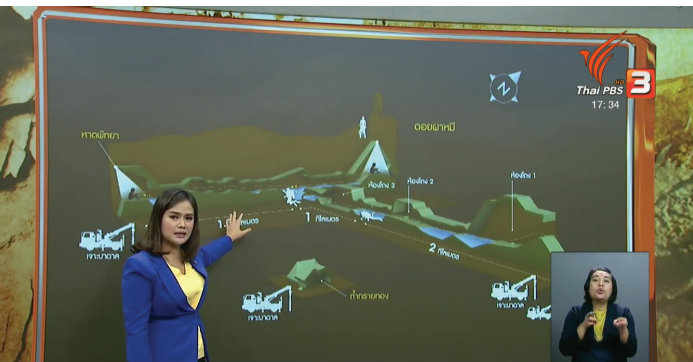
โดยปกติช่วงค่ำของไทยพีบีเอสในชื่อรายการ “ข่าวคำมิตีใหม่” ซึ่งถือว่าเป็นช่วงเวลาสำคัญ หรือ “Prime Time” เนื้อหาข่าวในช่วงเวลานี้จะมีความเข้มข้นและลงรายละเอียดการวิเคราะห์เจาะลึกมากกว่าข่าวช่วงอื่นๆ โดยมี วรวิทย์ ฉิมมณี (จ๊อด) และ พรวดี ลาทนาดี (หญิง) เป็นผู้ประกาศประจำช่วงดังกล่าว ซึ่งแน่นอนว่าความรับผิดชอบรวมมาจนถึงรายการเฉพาะกิจที่ติดตามการค้นหาและช่วยเหลือทีมฟุตบอลหมูป่าอะคาเดมีครั้งนี้ด้วย

บรรยากาศการทำงานช่วงนั้นเป็นอย่างไร?

พรวดี: “ข่าวนี้น่าจะเริ่มตั้งแต่ช่วงเย็นของวันเสาร์ ซึ่งพู่อยู่ใน group line ของทีมกู้ภัยที่เขามีกการส่งข่าวว่ามีเด็กติดถ้ำ ที่แรกไม่ได้ประเมินว่าจะเป็นเรื่องยาก เพราะข้อมูลที่ไม่ได้เยอะมาก แต่ในข้อความในไลน์ก็ขึ้นตลอดในช่วงวันหยุด ซึ่งตอนนั้นก็ยังไม่ตามอะไรต่อ แต่พัฒนาการของข่าวที่เกิดขึ้นในช่วงวันอาทิตย์ ทำให้เราเริ่มมองเห็นปัญหา และข่าวเริ่มมีความจริงจังมากขึ้น ดังนั้นในวันจันทร์ที่ประชุมข่าวจึงได้หยิบยกประเด็นนี้มาพูดคุย เสนอว่าจะต้องจัดทีมข่าวลงพื้นที่เพื่อไปติดตามข้อมูลจากสถานที่จริง”

เมื่อเริ่มเห็นแล้วว่าจากข่าวดังกล่าว กลายเป็นข่าวการช่วยชีวิตเด็กกลุ่มใหญ่ แม้จะยังไม่ใช่ข่าวถ้ำหลวงแบบที่เรารู้จักกันแบบในตอนนี้ เราจึงตัดสินใจที่จะให้ความสำคัญกับข่าวนี้น่ามากขึ้น และเห็นว่าควรทำ content ในอีกรูปแบบหนึ่งที่ไม่ใช่แค่การรายงานสถานการณ์หรือ current ที่กระจายมุมมองของข่าวในหลากหลายแง่มุมแล้ว แต่ต้องกลายเป็นวาระพิเศษประจำวันที่จะต่อเนื่องมากขึ้นเรื่อยๆ เพราะวาระเมื่อเราเริ่มคุยกับคนในพื้นที่มากขึ้น เขามีคำถามแรกเลยคือ “ทำไมมันเอาออกมาไม่ได้สักที” และเริ่มมีเรื่องน้ำเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกลายเป็นอุปสรรคในการค้นหาและช่วยเหลือในช่วงเวลาต่อมา คำถามที่ว่า ถ้ำหลวงคืออะไร นำมาสู่การค้นคว้าหาข้อมูลที่มากขึ้นและพยายามที่จะออกแบบ design รูปแบบการเล่าเรื่องให้มีความละเอียดมากขึ้น ให้เห็นภาพมากขึ้น เมื่อเรารู้แล้วว่าถ้ำหลวงเป็นองค์ความรู้ใหม่สำหรับทุกคน เราก็มา design กันว่าควรจะเป็นกราฟิกจำลองความเป็นถ้ำหลวงขึ้นมา

แม้จะขึ้นชื่อว่างานกราฟิก แต่เนื้อหาที่จะนำมาก่อสร้างเป็นภาพกราฟิกขึ้นมา ก็ต้องมาจากเจ้าของประเด็นก่อน ทั้งเนื้อหาและแนวคิดที่อยากจะนำเสนอออกไป ซึ่งทั้งเจ้าของประเด็นและกราฟิกจะต้องพูดคุยกันและอธิบายกันให้เข้าใจในรูปแบบและจุดมุ่งหมายในการนำเสนอปัญหาอย่างหนึ่งที่เจอคือ กราฟิกซ้ำ ซึ่งมาจากขีดจำกัดในเรื่องของอุปกรณ์ ที่ทำให้การสร้างสรรคงานอะไรสักอย่างใช้เวลานาน และไม่สามารถตอบโจทย์งานข่าวที่มีความเร่งรีบได้อย่างสมบูรณ์ เช่น ถ้าเราต้องการกราฟิก 18.00 น.

และถ้าเป็นงานละเอียดมากๆ จะต้องส่งงานให้ทางฝ่ายกราฟิกตั้งแต่ช่วงเช้า หรืออย่างกรณี motion animation ที่จำลองการลำเลียงผู้ประสบเหตุออกจากถ้ำ ขึ้นนี้ก็มีการออกแบบองค์ประกอบไว้ล่วงหน้า ผ่านการหาข้อมูลและพูดคุยกับผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งก็เตรียมไว้หลายๆ แบบเพื่อให้ใกล้เคียงกับเหตุการณ์จริงที่อาจเกิดขึ้นมากที่สุด”

วราวิทย์: เราจะรู้ดีที่สุกว่าถ้ำมันเป็นอย่างไง ก็ไปอธิบายต่อให้เจ้าหน้าที่กราฟิก โดยใช้วิธีการวาดเขียนขึ้นพื้นฐานลากเส้นเป็นตัวอย่างให้กับเจ้าหน้าที่กราฟิกดู เขาก็เอาไปประยุกต์กับหน้างานตรงนี้ เช่นว่าใช้ google earth เพื่อให้เห็นว่าถ้ำอยู่ตรงนี้ ทางเข้าอยู่ตรงนี้แล้วก็เทียบกับแผนที่ที่มันขีดเส้นเฉยๆ เป็นสองมิติ ทีมกราฟิกจะทำยังไงให้อาภาพสองมิติเข้าไปใส่ในภาพสามมิติเพื่อให้มันเห็นเส้นทางได้จริงๆ อันนี้ก็ปรับแก้กราฟิกกันทุกวัน เพราะทุกวันอาจจะจะมีข้อมูลใหม่ ตอนนี้น้ำอยู่โง่งนี้ ตอนนี้อยู่เต็มท่วมหมดแล้วเอาเครื่องสูบน้ำไปประจำการตรงไหน ทีมค้นหาอยู่ตรงไหนบ้าง จุดที่ได้กคาคว่าอยู่ ตอนแรกเราอาจจะคุ้นกับคำว่าพิทยาพิช พอสักพักก็มีข้อมูลใหม่ที่เลยขึ้นมาอีก เราก็ต้องมานั่งกำหนดจุดไว้ตรงนี้ จะมีข้อมูลเดิมเข้ามาทุกวันก็ทำงานกับกราฟิกแบบใกล้ชิดทุกวันเพราะเราต้องสรุปข้อมูล อย่างที่บอกว่าใครทำอะไรในรอบวัน เราก็ต้องนำมารวบรวมในกราฟิก เรียกว่าเป็นการทำงานกราฟิกแบบใกล้ชิดมากเลย

บรรยากาศในการทำงานช่วงนั้น เป็นการทำงานที่ไม่มีวันหยุด ทำงานตลอด 7 วัน และเราต้องตื่นตัวตลอดเวลา ถ้าได้ดูหน้าจอของไทยพีบีเอสก็จะจำได้ว่า เป็นช่วงเวลาที่การทำงานที่ยาวนานมาก การนั่งรายการสดประมาณ 7 ชั่วโมงติดกัน ตั้งแต่บ่ายลากกันไปจนถึงเที่ยงคืน ถ้ามีสถานการณ์หรือความคืบหน้าอะไรที่ต้องเข้าด่วน ก็ต้องเข้าสดและต่อเนืองยาวไปจนหมดสถานการณ์ของวันนั้น ซึ่งช่วงนั้นชีวิตก็จะเป็นเช่นนี้ในทุกๆ วัน

นอกจากนี้ก็ได้มีโอกาสลงไปในพื้นที่ ตอนที่ไปอยู่หน้าพื้นที่ที่ด้านหน้าถ้ำหลวง เพราะตอนนั้นคิดว่าเราจะอยู่แค่วันสตูดิโอไม่ได้แล้ว อย่างน้อยๆ การที่ลงไป เราก็ดูรู้สถานการณ์จริง และพอเรากลับมาอยู่ในสตูดิโอ เราจะได้มีข้อมูลและเข้าใจความรู้สึกของคนในพื้นที่มากกว่า และจำได้ว่าบรรยากาศเป็นไปอย่างหดหู่เหมือนกัน คือเหมือน

กับเราอยู่หน้าถ้ำ แล้วเราก็โดนยิงก๊าด โดนตัวอะไรต่อๆ กัน ก็ลำบากฝนตกเฉอะแฉะไปหมด ขนาดเราอยู่แค่หน้าถ้ำยังลำบากขนาดนี้ ก็ทำให้นึกถึงภาพว่าเด็กกับโค้ชที่อยู่ข้างในทั้ง 13 คน ว่าจะอยู่กันยังไง ไม่มีอะไรกิน มองไม่เห็นอะไรเลย ส่วนพื้นที่ถ้ำก่อนที่จะมีใครหลายๆ คนเข้าไปให้ความช่วยเหลือ ค่อนข้างทรมานดารมาก ช่วงแรกสัญญาณโทรศัพท์ก็ไม่ค่อยจะมี แต่ในความมืดมิดนั้นก็ยังมีสัมผัสได้ถึงความหวังที่มีตลอดเหมือนกัน จากสิ่งที่ได้ฟังผู้ว่าฯ แกลงจากภาพได้เห็นคนมาปอบใจให้กำลังใจกัน จำได้ว่าคุยกับคนขายกล้วยเดี่ยวที่เป็นรถเข็นที่เข็นขึ้นมาถึงหน้าถ้ำ การเข็นขึ้นมาทีลำบากแล้ว แต่เขามาแจกกล้วยเดี่ยวฟรีด้านหน้าถ้ำ ซึ่งไม่มีใครออกทุนให้ เป็นการมาของเขาเอง มาด้วยใจของเขา เป็นพ่อค้าแม่ค้าตัวเล็กๆ ทุนที่ใช้ในแต่ละวันก็เป็นทุนตัวเอง ผมว่าอันนี้ก็เป็นความประทับใจที่เกิดขึ้น

พอกลับมาอยู่ที่หน้าสตูดิโอ สิ่งที่ต้องต่อสู้อีกอย่างหนึ่งก็คือ ข่าวลวง ข่าวเท็จทั้งหลาย เพราะฉะนั้นเราต้องเช็คกับคนในพื้นที่ ทั้งกับแหล่งข่าว ทั้งนักข่าวของเรา จนกว่าจะแน่ใจว่าเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเราจึงจะรายงานออกไป ช่วงที่เข้ารายการสด ขนาดเข้ารายการสดก็ต้องเปิดออนไลน์ดูไปด้วยว่าความคืบหน้าไปถึงไหน ไม่ใช่เข้ารายการสดแล้วก็พูดเอง ดังนั้นอีกสิ่งที่จะต้องมีการแยกโสตประสาทออกให้ได้ ตอนที่ไม่ได้นั่งจัดรายการสดก็ต้องนั่งทำงาน สืบหาข้อมูล จำได้ว่าตอนนั้นจำแม่นเลยว่าโถงหนึ่ง โถงสอง โถงสาม อยู่ตรงไหนเลี้ยวซ้ายไปทางไหน พูดจนเหมือนกับว่าเคยเข้าไปในถ้ำมาแล้ว แต่จริงๆ แล้วมันเกิดจากการฟังจากผู้เชี่ยวชาญ จากคนที่เคยเข้าไปแล้ว เกิดจากการฟังข้อมูลของนักข่าวในพื้นที่ก็ทำให้เราปะติดปะต่อสถานการณ์ในถ้ำได้ว่า เกิดอะไรขึ้น เด็กๆ น่าจะอยู่จุดไหน เกิดความเสียหายอะไรบ้าง ต้องดำน้ำ จากตรงไหนไปตรงไหนก็จะอยู่กับการทำข้อมูลแบบนี้ก่อนที่จะนำเสนอให้มันชัดเจนที่สุด

พรวิ: โดยปกติแล้วในวันหนึ่งๆ เราก็ต้องดูข่าวตั้งแต่เราตื่น ดูทั้งทีวี หนังสือพิมพ์ โน้ต แล้วเราก็มารประชุมข่าวเพื่อดูประเด็นที่น่าสนใจในวันนั้น หรือมีประเด็นอะไรที่อยากทำเพิ่มเติม เราก็จะกำหนดออกมาเป็นหัวข้อข่าว และนำไปสู่การทำเนื้อหาต่อไป

อย่างตอนที่ทำเรื่องถ้ำหลวงก็เป็นแบบนี้ แต่จะยุ่งมากขึ้นไปอีก กลายเป็นว่าต้อง **function** ตัวเองตลอดเวลา เช่น พี่จะทำเรื่องน้ำ พี่ก็ต้องรู้แล้วว่าสิ่งที่เป็นพัฒนาการของเรื่องนี้คืออะไร ความสนุกของงานอยู่ที่ว่าพี่ได้ข้อมูลใหม่ทุกวัน แล้วพี่ก็พยายามทำให้คนดูเห็นว่า น้ำมันมีความสำคัญยังไง ก็เริ่มเล่ามาตั้งแต่การแยกน้ำ ออกเป็นน้ำที่อยู่ด้านบน น้ำตรงกลางในถ้ำ น้ำใต้ดิน ต้องจัดการ

อย่างไร และเหตุใดน้ำจึงยังไม่ลดเสียที พี่ต้องคุยกับแหล่งข่าวทุกวัน แลกเปลี่ยนข้อมูลกันทุกวัน แล้วพี่ต้องเอาข้อมูลที่ได้กลับเข้ามาคุยกับกองบรรณาธิการ เพื่อต่อยอดและวางแผนกับทีม เพราะว่ามี content แต่พี่ไม่มีภาพ ไม่มีเสียงคน ก็ต้องขอความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องพื้นที่อยู่หน้างานให้ช่วยดำเนินการให้

ในส่วนของการวางแผนงานภาพรวมก็จะมีผู้ใหญ่ที่เข้ามาช่วยดูแล เพื่อให้เนื้องานไปด้วยกันได้ไม่แตกไปคนละทิศคนละทาง เพราะถ้าเรื่องราวแตกไปคนละทิศคนละทาง ตั้งแต่เราวาง run down ในห้องประชุมคนดูก็จะไม่เข้าใจว่าวันนั้นเขาทำอะไร ดูทำไม แต่สุดท้ายทั้งหมดนี้ การทำงานอันนี้ทำให้เรารู้ว่า จริงๆ แล้วเรื่อง 1 เรื่องมันก็ไม่ได้ถูกเล่าในลักษณะที่ว่าแตกประเด็นไปเลย เพียงแต่ว่าทุกประเด็นที่เรารู้เราจะต้องทำยังไง เพื่อให้มันกลายเป็น 1 เรื่องที่ดูแล้วเข้าใจได้ง่ายมากขึ้น เช่น ทำไมต้องมีทีมหนึ่งไปไรต์ตัวตรงปล่องทางด้านผาหมี แล้วทำไมอีกทีมหนึ่งจะต้องไปเดินอยู่ตรงฝั่งผาหมี ทั้งที่คนเชื่อว่าเด็กๆ อยู่ที่หาดพัทยา ทั้งหมดนี้มันคือเรื่องเดียวกัน มันคือคน 13 คนที่ติดอยู่ในถ้ำหลวง แล้วก็มีน้ำอยู่ตรงกลาง เพียงแต่ว่าทุกคนเข้าไปในทางปกติไม่ได้ สิ่งที่ค้นหาคือแล้วจะไปทางไหนได้อีก นี่คือการเล่าเรื่องใน 1 ประเด็น เล่าได้หลายเรื่องในประเด็นเดียวกัน ต้องยอมรับว่าต้องทำการบ้านหนัก และต้องใช้วิธีการปะติดปะต่อข้อมูลที่ค่อนข้างยากมากกว่าเรื่องอื่นๆ ที่เคยทำมา เพราะว่ามีข่าวลวง มันมีความไวของข้อมูลที่สื่ออื่นผลิตขึ้นมา แล้วข้อมูลที่เราได้มันไม่ตรงกับใครเลย มันเป็นแหล่งข่าวที่บังเอิญได้ แล้วบังเอิญว่าเขาไปอยู่ที่นั่นจริงๆ มีทั้งเรื่องที่ได้พูดได้ พูดไม่ได้ จึงต้องมีการระดมความคิด brainstorm กันในกองบรรณาธิการ ว่าความถูกต้องของข้อมูลเป็นอย่างไร และจะนำเสนอออกมาอย่างไร

การประสานงานและการสื่อสารข้อมูล ในช่วงนั้นเป็นอย่างไร?

พรวดี: การทำงานของพี่กับจ๊อด ก็คล้ายๆ กัน แต่จะแบ่ง section กันชัดเจน แล้วเราก็จะมาแลกเปลี่ยนข้อมูล และทำความเข้าใจเรื่องของคนอื่นเช่นกัน เช่น ถ้าพี่ทำเรื่องน้ำ จ๊อดก็จะมาทำความเข้าใจเรื่องน้ำกับพี่ เพราะว่าเวลาจัดรายการคู่กันจะได้คุยกันรู้เรื่อง หรือถ้าจ๊อดเตรียมเรื่องอะไรไว้ พี่ก็ต้องทำความเข้าใจเรื่องนั้นด้วย และการทำรายการพิเศษกับคู่ที่เคยอ่านข่าวร่วมกันมาก่อนอยู่แล้ว มันมีข้อดีตรงที่ “ความรู้ใจ” เราจะรู้จังหวะขึ้นลงซึ่งกันและกัน ถ้าพูดแบบนี้จะสื่ออะไร แต่ว่าเบื้องหลังเราทำงานร่วมกันมา เราแชร์ข้อมูลกัน ช่วงนั้นเราทำงานร่วมกันมากขึ้นกว่าเดิม เราใช้สื่อทุกอย่างที่เรามีเพื่อจะกลับบ้านไปแล้วเรายังรู้ว่าพรุ่งนี้เราควรจะทำอะไร

วราวิทย์: ในแต่ละวันเรามีการประชุมกันหนัก เครียด เครียดมาก เพราะมันมีประเด็นแวดล้อมเยอะไม่ใช่แค่ค้นหาเด็ก แต่มีข้อมูลด้านวิทยาศาสตร์อื่นๆ เช่น สภาพทางกายภาพ สภาพอากาศ การสำรวจจุดต่างๆ เป็นต้น เพราะว่าเวลาคนดูข่าวเขาจะยังไม่เข้าใจว่า ต้องสำรวจทำไม และสำรวจตรงไหน เราจึงมีหน้าที่เอาภาพที่เกิดขึ้นเหล่านั้นมาปะติดปะต่อว่าวันนี้มีอะไรเกิดขึ้นบ้าง แล้วก็เอาแผนที่ของถ้ำมาเปิดให้ดูให้รู้ว่าใครอยู่ในตำแหน่งไหน แต่กว่าที่จะออกมาเพื่อคัดมาได้ ก็ต้องอาศัยการพูดคุย การฟังคนในพื้นที่ การคุยกับแหล่งข่าว บางประโยคที่แค่นั่นๆ 30 วิหรือ 1 นาที แต่มันเกิดจากการหาข้อมูลที่แน่ใจที่สุดว่าถูกต้อง และใช้เทคโนโลยีทุกอย่างที่มันจะมีได้ เพื่อมาประยุกต์กับหน้างานก็จะนำไปสู่การนำเสนอในช่วงข่าวค่ำ รวมถึงการวางประเด็นด้วยว่าวันนี้เรามีทีมรายงานสด เรามีประเด็นไหนที่ยังขาดตกบกพร่องไป สื่อต่างประเทศมองยังไง ปฏิกริยาจากผู้นำรัฐบาลมองยังไง ต้องพยายามจะให้มันมีครบองค์ประกอบ คนเล็กคนน้อย

ที่พยายามจะช่วยกันมีใครบ้าง ก็นำเสนอแบบมีความหวังจะเป็นโจทย์ที่เราตั้งเอาไว้ทุกวันจะทำยังไงให้ดูแล้วมันไม่หดหู่นะ และเราเชื่อว่าทุกคนก็ยังมีความกังวลว่าจะเจอไหม ต่อมาก็คือเจอแล้วจะมีชีวิตรอดไหมก็ยังไม่ทราบ แต่ตราบดีที่ยังไม่หมดความหวัง เราก็ออกก็พยายามให้มีความหวังอยู่ตลอดเวลา

พรวดี: การประสานงานกับทีมในพื้นที่ เริ่มแรกก็มีทีมข่าว 1-2 ทีมที่อยู่หน้างาน แต่ตอนหลังก็มีพีพีเจ (คณิต บุญยพานิช) พี่แวว (ฉัตรยา แว่ววิรุศุต) ลงไปด้วยไปทำเหมือนศูนย์บัญชาการเล็กๆ ที่นั่น ก็จะมีทีมข่าวไปอยู่ที่นั่น มีช่างภาพอย่างพี่อู๊ด (ภาณุมาศ เจนกิจพัฒนา) ซึ่งเขาทุ่มเทกับงานมาก mood and tone การทำงานหน้างานคือราบรื่นมากๆ ส่วนเราประจำการอยู่ข้างในเวลารายการจะได้ข้อมูลอะไรมันก็ง่ายมากขึ้น เพราะหน้างานเขาจัดสรรได้ทั้งประเด็นได้ทั้งภาพได้ทั้งเรื่องราว เราก็สามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีได้ง่าย

การสื่อสารในส่วนอื่นๆ ก็เป็นได้ด้วยดี พี่จิด (ดำรงเกตุ ฤทธิเรืองเดช) ผู้จัดการช่างภาพฝ่ายผลิต ก็มาคุมงานในสตูดิโอเอง ซึ่งไม่ใช่แค่การคุมช่างภาพฝ่ายผลิตที่อยู่ในสตูดิโอ แต่เป็นการคุมช่างภาพฝ่ายผลิตที่จับภาพอยู่หน้างานข้างนอก แล้วก็สามารถบอกคิวให้ผู้ประกาศฟังได้ว่าตรงนี้กล้องใคร ตรงนี้คืออะไร ซึ่งทำให้สามารถบรรยายภาพสดได้เลย เราได้ทีมงานที่เป็นผู้อาวุโสมาช่วย ทำให้เนื้องานมัน flow ได้มากขึ้น ส่วนช่างนอกพี่ที่ใช้ไลน์ พี่อู๋ กูรูปไลน์เดียวกับพวกหมูป่า เราก็ใช้ไลน์สื่อสารกัน ว่าอะไรยังไง ใครอยู่ตรงไหน คือเราก็อใช้เทคโนโลยีพวกนี้เข้ามาลดรอยต่อที่เราจะต้องโทรหากัน แล้วโทรไม่ได้เพราะเราอยู่ในสตูดิโอ ซึ่งมันเป็นวิธีการสื่อสารทำให้เราสามารถหยิบข้อมูลมาใช้ได้เลย ไม่ต้องกรองอีก เพราะบรรณาธิการในพื้นที่สามารถที่จะกรองข้อมูลที่เราได้ จึงไม่มีอะไรมากกับการสื่อสาร แต่ว่าในความยากของหน้างาน การจำกัด

คน สถานที่ที่ถื่น คือคนข้างในต้องเข้าใจว่าการ move หรือให้คนในพื้นที่ไปตรงไหนมันไม่คล่องตัวเหมือนอยู่ในสถานี

รวาวิทย์: เรื่องการทำงานเป็นทีมข่าว พี่คิดว่า ไม่มีใครเป็นผู้เชี่ยวชาญ ไม่มีใครรู้เรื่องราวมาก่อน เชื่อว่าร้อยทั้งร้อยไม่มีใครรู้จักถ้าหลง ถ้าไม่ใช่คนเขียนรายหรือคนแม่สาย เพราะฉะนั้นทุกคนเริ่มต้นที่ศูนย์เท่ากันหมด ทั้งความรู้ด้านธรณีวิทยา ความรู้เรื่องสภาพอากาศทุกคนก็เหมือนจะเริ่มเท่ากันหมด มันไม่มีคำจำกัดความเลยว่าชาวนี่จะอยู่ภายใต้การดูแลของโต๊ะข่าวไหน เหมือนสลายทุกกรอบความคิดของทุกๆ คน เราก็ต้องทำงานกันเป็นทีมได้ เข้าใจว่าบุคลากรของไทยพีบีเอส เป็นหลักร้อยที่อยู่ด้านหน้า ไม่ว่าจะเขียนรายงานสด ทีมข่าวอีก 6-7 ทีม ทีมบรรณาธิการ ทีมข่าวที่สลับกันไป หมุนเวียนกันไป มี ผอ.วิลาสิณี พิพิธกุล (ผอ.ไทยพีบีเอส) มีพีเชต (ก่อเขต จันทระเลิศลักษณ์) สลับกันไป ลงไปให้กำลังใจ แล้วพอมันเห็นที่เราตอบสนองความต้องการของคนดูได้ สามารถยืดเวลาได้ เราก็คิดว่าชาวอื่นถ้าเราสามารถให้น้ำหนักกับมันได้แบบนี้ มันก็น่าจะเป็นโมเดลได้ว่า ถ้าวันหนึ่งมีคนเรียกร้องความน่าเชื่อถือความถูกต้องของข้อมูล คนก็จะนึกถึงเรา มันก็น่าจะทำให้เป็นจุดแข็งของเราในทุกๆ ข่าวได้ ไม่ต้องคิดถึงไทยพีบีเอสตลอด 24 ชั่วโมง แค่คิดถึงในเวลาที่เขาต้องการข้อมูลที่มีมันถูกต้องและรวดเร็วด้วย ให้ทุกอย่างมันสมดุลกันได้ก็เชื่อว่าไทยพีบีเอสจะติดอยู่ในใจเขาได้

ความประทับใจที่เกิดขึ้นจากการทำงาน ในครั้งนี้?

รวาวิทย์: วันนั้นเสียน้ำตานิดหน่อย เพราะเหมือนว่าเราทำข่าวนี้ทุกวัน พูดถึงทีมและคำที่เราพูดกันว่าใครก็ไม่รู้ที่เป็นคนแปลกหน้าที่เราไม่รู้จักเขาเลยแล้วทำไมเราอยากเจอเขา มันเกิดจากการที่เราทำข่าวทุกวัน พูดถึงเขาทุกวัน จัดรายการ 6-7 ชั่วโมงต่อวัน จนวินาทีที่รู้ว่าเจอ จำได้ว่าจริงๆ เปลี่ยนชุดออกมาแล้วเพราะว่าหมดภารกิจของวัน

นั้นแล้ว และมีการรายงานด่วนเข้ามาว่า ผู้ว่าฯ ยอมรับว่าเจอแล้ว เราก็ง่วงเข้าห้องเปลี่ยนชุด โดยที่ยังไม่ได้คุยกับใครเลยนะว่าจะมีรายการพิเศษหรือไม่ จังหวะนั้นคิดอะไรไม่ออกก็ใส่เสื้อเจ็ดและสวมสูทแบบไม่ได้สวมเน็คไท ปกติแล้วจัดรายการจะใส่เน็คไทตลอด แต่วันนั้นคือรีบมาก ก็ใส่เสื้อเจ็ดตัวเดียวแล้วก็ใส่สูทและวิ่งเข้าไปในห้องเลย ที่เหลือโปรดิวเซอร์ก็จัดการ เรากียังไม่รู้ว่าจะทำอะไร เราแค่ประโยคเดียวจากผู้ว่าฯ ยืนยันว่า พบสัญญาณการรอดชีวิตจาก 13 คนแล้ว ยังไม่รู้เลยว่าจะมีภาพอะไรให้เราหรือไม่ ก็คือวินาทีแรกที่รายงานสดตัดเข้ามาจากที่ถ้าหลงแล้วก็ยืนยันว่าเจอแล้ว พอเราต้องบรรยาย ภาพที่ผู้ว่าฯ แฉลงเรื่องนี้ เราก้พูดกับคุณผู้ชมว่าเสียน้ำตากัน

หรือไม่ครับ ตอนนั้นมันเสียงลั่น มันก็เหมือนกับคลายล็อกทุกอย่างที่ทำกันมาเกือบสองสัปดาห์ 10 กว่าวัน มันเป็นความรู้สึกที่ออกมาเอง โดยที่แบบเราก็ไม่รู้เหมือนกันว่าทำไมต้องไปผูกพันอะไรกับคนแปลกหน้าคือมันถึงขั้นแบบไปนอนฝัน ข่าว 10 วัน ไม่มีข่าวอื่นมาเลย แทบจะไม่ได้ให้ความสำคัญกับข่าวอื่นเลย มันก็เลยเหมือนซึมเข้าไปอยู่ในความรู้สึกตลอดเวลาเลย

พรวดี: ชอบลักษณะความทุ่มเทของช่วงของหมูป่า มันเป็นการสลายกำแพงอะไรหลายๆ อย่างไป แล้วก็มันทำให้เกิดความพยายามในการทำงาน มันไม่ใช่แค่คนดูหรอกที่ใจอยู่กับ 13 ชีวิตนั้น เราก็อยู่เหมือนกัน เราก้พยายามจะทำทุกอย่างเหมือนกันเพื่อทางออกสำหรับ 13 ชีวิตในนั้น เราไม่ได้ทำเพื่อแข่งกับช่องไหนเลย แต่เราแค่อยาก

จะทำให้คนดูเข้าใจ ทำให้เจ้าหน้าที่ที่มีข้อมูลเพิ่มมากขึ้น แล้วก็อยากจะทำให้ตัวเองรู้ว่าเจ้าหน้าที่กำลังทำอะไรอยู่ แล้วทุกคนก็พยายามจะทำแบบนั้น นี่คือสิ่งที่ที่ประทับใจ ก็คือวัฒนธรรมการทำงานของคนในองค์กรมันเปลี่ยน ทุกคนมีเรื่องหมาป่าเป็นตัวตั้ง ทำให้ตัวเองเข้ามาหาหมาป่า ที่ชอบอย่างหนึ่งว่าเรามีอยู่วันหนึ่งที่เลือกประเด็นที่เบาๆ เพราะว่าคนดูเครียด ก็เลยขออน้องไอ้ (เบญจพจน์ ทิพย์กมลแสง) ว่า พี่อยากได้ประเด็นเรื่องอาหาร เรื่องอะไรที่ไม่ควรจะอยู่บนนั้น แต่อยู่บนนั้นได้ เตาเสเต็ก อาหารฮาลาล กาแฟสด พอโอไปทำที่เห็นจากกราฟที่คนดูแบบเรื่อยๆ แล้ว มันคือน้ำใจคนไทยนอกเหนือจากสถานการณ์แล้ว เรายังทำให้คนดูรู้สึกแบบดี รู้สึก feel good รู้สึกได้อะไรจากเรื่องนี้มากกว่าเรื่องของปฏิบัติการกู้ภัย พี่ก็มีความรู้สึกว่ามันเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่เราารู้สึกว่าเราสำเร็จ

นอกจากนี้องค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากถ้าหลวงมีมากมาย เรายังก็เกิดองค์ความรู้ในเหตุการณ์แบบนี้เหมือนกันว่า ถ้ามีเหตุการณ์ในลักษณะนี้ต่อไปในอนาคต เราต้องรู้ว่าเราต้องทำการบ้านยังงัยกับพื้นที่ที่ไม่มีองค์ความรู้มาก่อน การตั้งธงในการทำงานควรเป็นอย่างไร มันก็ปรับเปลี่ยนทัศนคติในการทำงานของเราเหมือนกัน มันมีความท้าทายของการทำงานปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ มันเป็นแง่มุมที่เชื่อว่าสื่อไม่เคยเจอ แทบไม่มีองค์ความรู้อะไรมาก่อนเลย เราจะพูดอะไรสักอย่างหนึ่งเรายังตระหนักว่าจะผิดหรือจะถูก ต้องพูดอย่างไร เพื่อให้ข้อมูลนี้มันสื่อสารออกไปได้ มันเป็นเรื่ององค์ความรู้ที่แบบบรมครูมากสำหรับการทำงานข่าวอีกชิ้นหนึ่ง มีความยากในยากในยาก จริงๆ

ห้องข่าวยามดึก

ข่าวภาคดึก ช่วงข่าวภาคสุดท้ายของสถานี ที่จะทำการรายงานความคืบหน้าข่าวสารต่างๆ ที่เกิดขึ้นในรอบวัน ในช่วงการติดตามภารกิจค้นหาทีมฟุตบอลหมาป่าอะคาเดมี เพราะด้วยเวลาของผังรายการเฉพาะกิจที่ถูกทอดยาวกันระยะเวลาตลอดทั้งวันไปแล้ว การรายงานสถานการณ์ต่างๆ เกิดขึ้นไปแล้ว ในหลายช่วงรอบวัน และความคืบหน้าของข้อมูลที่ไม่ได้คืบหน้าอย่างรวดเร็วเท่าใดนัก จึงเป็นความท้าทายไม่น้อยของผู้ดำเนินรายการในช่วงนี้ อย่าง จตุรงค์ แสงโชติกุล (ดี) ที่บอกเล่าการทำงานและความรู้สึกจากเหตุการณ์ในครั้งนี้ว่า...

ช่วงวันแรกๆ ที่มีรายงานข่าวว่าเด็กหายไป ในถ้ำ ยังเข้าใจว่าเด็กเป็นคนในพื้นที่และเคยเข้าไปในถ้ำหลวงมาก่อน รออีกไม่นานก็จะออกมาได้เอง

แต่เมื่อเวลาผ่านไปยังไม่ออกมาไม่ได้ ข้อมูลต่างๆ

เริ่มหลังไหลเข้ามาโดยเฉพาะอันตรายในถ้ำ ทั้งหลงทาง ความมืด ฝนตกน้ำท่วม ขาดแคลนอาหารน้ำดื่ม โดยเฉพาะเมื่อการช่วยเหลือของทีมกู้ภัยระดับพื้นที่ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จ นั่นส่งสัญญาณว่าไม่ใช่ปัญหาเล็กๆ แล้ว

การยุติการออกอากาศรายการปกติของสถานีเกิดขึ้นไม่บ่อยนัก นั่นสะท้อนว่าเป็นประเด็นที่มีความสำคัญและท้าทายสื่อสารสาธารณะที่จะรายงานข่าวท่ามกลางกระแสข่าวปลอม ข้อมูลปลอม ข้อมูลที่อ้างว่าเป็นวงใน รวมถึงข้อมูลที่เป็นความเชื่อส่วนบุคคล ที่พร้อมจะหักล้างหลักการทางวิทยาศาสตร์

การจัดรายการช่วงดึก ส่วนใหญ่จะเป็นการรวบรวมเหตุการณ์สำคัญ ในวันนั้นๆ เช่นการสูบน้ำ ได้ผลมากน้อยแค่ไหน ลดระดับได้เท่าไร มีฝนตกเพิ่มหรือไม่ สภาพอากาศตลอดทั้งวันเป็นอย่างไร การสำรวจโพรงถ้ำไปที่จุดใด ตั้งสมมติฐานไว้อย่างไรจึงเลือกสำรวจบริเวณนั้น หรือหากพบจะมีโอกาสเข้าถึงเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างไร แผนของวันนี้บรรลุเป้าหมายแค่ไหนและแผนของวันพรุ่งนี้คืออะไร แต่ละวันจะมีประเด็นเสริมเพิ่มเติม ทั้งเรื่องสุขภาพกาย สุขภาพจิตของทั้งผู้ประสบภัย ครอบครัวคนทำงาน สื่อมวลชน รวมถึงคนที่ติดตามข่าวสาร ก็จะได้รวบรวมหรือสัมภาษณ์ในแง่มุมเหล่านี้ด้วย

ไทยพีบีเอสยังพยายามตั้งประเด็นเพื่อนำเสนอทางบวก ส่งกำลังใจ ร่วมแสวงหาคำตอบที่เป็นวิทยาศาสตร์เพื่อให้ความรู้และลดความสับสนในสังคม ท่ามกลางกระแสข่าวปลอมที่ทำงานอย่างเข้มข้นในช่วงเวลานั้น

สิ่งที่ท้าทายและยากมาก คือ สื่อมวลชนถูกกล่าวหาเป็นผู้ร้าย หรือมีความพยายามทำให้เป็นผู้ร้ายของเหตุการณ์นี้ ทั้งการกล่าวหาว่าไปขัดขวางปฏิบัติการกู้ภัย ลักลอบฝ่าฝืนข้อห้ามต่างๆ หรือไปสัมภาษณ์ในประเด็นหรือคำถามที่ไม่เหมาะสม ทำให้การตั้งคำถาม การเลือกประเด็นนำเสนอ การเลือกใช้คำในข่าว ทุกอย่างต้องระวัง สิ่งที่น่าเป็นข้อได้เปรียบของไทยพีบีเอส คือ มีวิธีการเขียน

ข่าวตามหลักการสื่อสารสาธารณะ ซึ่งกำหนดข้อปฏิบัติที่เข้มงวดในการใช้ภาษาหรือการเคารพสิทธิ์ หากยึดถือเป็นหลักปฏิบัติในการทำงาน ก็จะลดปัญหานี้ไปได้

อีกสิ่งที่ยากทำในการรายงานข่าวนี้ คือพิสูจน์ข้อเท็จจริง อยากรู้ให้ผู้ที่ติดตามข่าวสาร ที่อาจไปได้ข้อมูลข่าวปลอม ที่ถูกส่งต่อกันมาโดยไม่ตรวจสอบ ได้มีโอกาสรับทราบข้อเท็จจริงผ่านการนำเสนอของไทยพีบีเอส

นอกจากการค้นหาข้อมูลเองแล้ว ไทยพีบีเอสมีโอกาสส่งทีมข่าวภาคสนามไปในพื้นที่ เป็นทีมที่ได้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารอย่างใกล้ชิดที่สุด ก็ได้ฝากทีมข่าวภาคสนาม ตรวจสอบข้อมูลข่าวต่างๆ ที่ส่งต่อในโลกออนไลน์ เพื่อยืนยันข้อเท็จจริง

ทีมงานในสถานีพยายามสื่อสารกับทีมภาคสนาม สิ่งที่เป็นข้อมูลเฉพาะหน้า เป็นหน้าที่ของทีมภาคสนามที่จะรายงาน ขณะที่การวิเคราะห์ หาข้อมูลเสริม รวมถึงสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในประเด็นหรือแง่มุมต่างๆ ทีมในสถานีเป็นผู้รับผิดชอบ

ภารกิจกู้ภัยถ้ำหลวงครั้งนี้ ทำให้ประเทศไทยได้รวบรวมองค์ความรู้ดีๆ มากมาย จากหลายๆด้าน หลายๆ ความเชี่ยวชาญ หากสามารถนำมาต่อยอดก็น่าจะเกิดประโยชน์อย่างมาก...

Thai PBS World กั๊ววาระเฉพะากิจ 13 ชีวิตติดถ้ำ

บทสัมภาษณ์ ดร.มณีนิตา โกมลวาทิน

เมื่อภารกิจการค้นหาและช่วยเหลือทีมฟุตบอลหมูป่าอะคาเดมี ได้รับความสนใจและอยู่ในกระแสการติดตามของ ผู้คนทั่วโลก สื่อต่างประเทศหลายสื่อมีการนำเสนอประเด็นนี้อย่างกว้างขวาง ทั้ง NHK, ABC เป็นต้น ไทยพีบีเอสจึง เพิ่มช่องทางในการนำเสนอเรื่องราวนี้ให้กว้างขึ้นผ่านรายการข่าวภาคภาษาอังกฤษอย่าง “Thai PBS World”

ทำความรู้จัก “Thai PBS World”

...ก่อนอื่นต้องบอกก่อนว่า Thai PBS World ไม่ได้ตั้งขึ้นมาเพื่อทำข่าวภัยพิบัติเพียงอย่างเดียวจริงๆ แล้วรายการมี กำหนดเตรียมที่จะออกอากาศอย่างเป็นทางการในช่วงเดือนกันยายนปีนี้ แต่ว่าช่วงที่มีการติดตามปฏิบัติการช่วยเหลือ 13 ชีวิตทีมฟุตบอลเยาวชนหมูป่าอะคาเดมี พร้อมโค้ชผู้ฝึกสอนติดถ้ำ ที่ถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน จังหวัดเชียงราย เป็นช่วง เวลาที่ทางทีมงานกำลังเตรียมงานเพื่อรอออกอากาศตามกำหนด ซึ่งฝ่ายบริหารก็ได้มอบหมายให้ทีม Thai PBS World มีส่วนร่วมในการนำเสนอเนื้อหาปฏิบัติการดังกล่าวด้วย เพราะเป็นข่าวที่ทั่วโลกกำลังให้ความสนใจ และอยากที่จะเป็น อีกหนึ่งทางเลือกในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารดังกล่าว ก็เลยได้มีการประชุมกันว่าอยากจะให้ทำข่าวภาคภาษาอังกฤษ ซึ่งช่วงนั้นไทยพีบีเอสก็นำเสนอทั้งทางหน้าจอหลักบนโทรทัศน์ และออกอากาศบนเฟซบุ๊กไลฟ์ (facebook live) ทาง ทีมงานจึงเลือกที่จะทำ Thai PBS world เฉพาะกิจเพื่อติดตามความคืบหน้าปฏิบัติการค้นหาและช่วยเหลือ 13 ชีวิต ทีมหมูป่าอะคาเดมี โดยออกอากาศทางเฟซบุ๊กไลฟ์ ประมาณ 6 โมงถึง 1 ทุ่ม ซึ่งเราออกอากาศอยู่ประมาณไม่ถึง 2 สัปดาห์ด้วยซ้ำ แต่มันก็เป็นช่วงเวลาที่ยึดเป็นความพยายามที่จะนำเสนอเรื่องราวนี้เป็นภาษาอังกฤษเพื่อให้เกิดการ รับรู้และเข้าใจต่อเหตุการณ์ในวงกว้าง

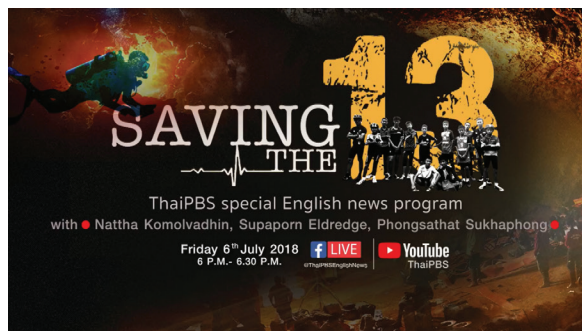
Thai PBS World ในภาพกว้าง คือ มีเป้าหมายเพื่อต้องการที่จะให้คนในระดับสากลเข้าใจความเป็นไทยผ่านมุมมองสื่อสารณะแบบไทยพีบีเอส โดยการรายงานข่าวสารความเคลื่อนไหวต่างๆ เป็นภาษาอังกฤษ เพื่อที่จะสร้างความเข้าใจในเรื่องของการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมให้ต่างประเทศเข้าใจมากยิ่งขึ้น ตามแนวคิด (concept) “Bring Thailand to the world” ก็คือการนำประเทศไทยสู่โลก และนำโลกสู่ประเทศไทย โดยกลุ่มเป้าหมายหลักคือคนไทยที่อยากจะเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และคนต่างประเทศที่อยากจะเรียนรู้ประเทศไทยผ่านมุมมองของชาว ซึ่ง Thai PBS world จะนำเสนอประเด็นต่างๆ ที่ครอบคลุมในทุกเรื่องเกี่ยวกับประเทศไทย และถือเป็นการนำเสนอทางเลือกให้กับประชาชนเพิ่มขึ้น เพราะก่อนหน้านี้ถ้าคุณอยากอ่าน/ชมข่าวภาษาอังกฤษ คนส่วนใหญ่ก็จะนึกถึง Bangkok post, The nation หรือข่าวสดออนไลน์ ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบของตัวหนังสือ (text) แต่ในส่วนของ Thai PBS World เรานำเสนอในรูปแบบของรายการ การอธิบายเนื้อหา ควบคู่กับการนำเสนอคลิปหรือวิดีโอต่างๆ ผ่านทางเฟซบุ๊กไลฟ์

“Thai PBS World”

กับวาระเฉพาะกิจ 13 ชีวิตติดถ้ำ

ช่วงแรกก็ไม่ได้คิดว่าเรื่องนี้จะกลายเป็นประเด็นสำคัญระดับโลกขนาดนี้ และคิดว่าไม่น่าจะใช้เวลานานในการค้นหา แต่ปรากฏว่ามันก็เริ่มเป็นประเด็นที่ใหญ่ขึ้นเรื่อยๆ หลังจากที่ผู้เชี่ยวชาญการสำรวจถ้ำสัญชาติอังกฤษ คุณเวิร์นอันสเวิร์ธ (Vern Unsworth) มาที่ถ้ำหลวงแล้วก็รู้ว่าทำงานกันแค่นั้นไม่พอแน่นอน และเป็นจุดเริ่มต้นที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ไปถึงนักดำน้ำชาวอังกฤษที่มา 3-4 คนในช่วงแรก ก็เริ่มมองเห็นว่าเรื่องดังกล่าวจะไม่หยุดอยู่แค่นี้แน่ๆ และประกอบกับสื่อมวลชนต่างชาติที่

ทยอยเข้ามามากขึ้นเรื่อยๆ จนมาถึงช่วงก่อนที่จะเจอน้องๆ หรือคลิปแรกที่บอกว่า “how many of you?” โดยนักดำน้ำชาวอังกฤษที่ไปเจอช่วงนั้น รวมถึงก่อนหน้านี้ สื่อต่างชาติก็มีการนำเสนอข่าวดังกล่าวเป็นข่าวต้นชั่วโมง (breaking news) ของสำนักข่าวทั่วโลกเกือบทุกสำนัก ไม่ว่าจะเป็น CNN, BBC, ABC หรือประเทศอื่นๆ ทั้งๆ ที่ช่วงนั้นก็ยังมีเรื่องของฟุตบอลโลก (world cup 2018) และข่าวใหญ่อย่างอื่นในระดับโลก แต่กลายเป็นว่าเรื่องนี้ถูกขยายผลโดยสื่อมวลชนระดับโลกที่มากขึ้นทุกสำนัก มันก็เป็นสัญญาณที่ทำให้เห็นแล้วว่าคนทั่วโลกให้ความสำคัญให้คุณค่ากับการปฏิบัติภารกิจถ้ำหลวงเป็นอย่างมาก เรามองเห็นภาพการทำงานแบบองค์รวมทั้งสื่อไทย สื่อต่างประเทศ โซเชียลมีเดีย คนไทยที่เข้ามาติดตามสถานการณ์ ภาครัฐ จิตอาสา และทุกคนที่เข้ามามีส่วนร่วมที่ทำให้เรื่องนี้เป็นที่รับรู้และเป็นที่สนใจในระดับโลก

ในส่วนการทำงานของ Thai PBS world ในช่วงนั้นก็ต้องใช้วิธีการวางแผนกันวันต่อวันจริงๆ แล้ว Thai PBS World เข้ามาเริ่มงานหลังจากที่มีคลิปเจอน้องๆ เผยแพร่ออกมาแล้ว และสิ่งที่ชัดเจนแล้วว่าโจทย์มันยากกว่าการค้นหาจุดที่เด็กๆ ติดอยู่ คือ จะนำเด็กและโค้ชทั้ง 13 ชีวิตออกมาจากถ้ำได้อย่างไร ก็เลยเป็นที่มาว่า Thai PBS world ต้องอธิบาย ต้องขยายความตรงนี้ด้วย เราวางแผนและคุยกันวันต่อวันว่าวันนี้จะทำอะไร เพราะเรามีเวลาน้อย เราไม่เหมือนชาวไทยที่มีเวลาเกาะติดสถานการณ์ และรายงานความคืบหน้ากันมาทั้งวัน เพราะในช่วงนั้น

เราจะมีเวลาประมาณ 60 – 90 นาที ในการออกอากาศ เพราะฉะนั้นเราก็ต้องคุยกันว่าวันนี้เราจะเริ่มต้นด้วยข่าวอะไร เช่น เราต้องเริ่มอธิบายก่อนว่า 13 คนนี้เป็นใคร อยู่ที่ไหน สมาชิกทีมหมูป่าอะคาเดมีเป็นใคร อย่างไร ก็ค่อยๆ புพื้นข้อเท็จจริง เพื่อให้คนต่างประเทศได้เข้าใจเนื้อหาข่าวนี้อย่างครบรอบด้าน เพราะถ้าเป็นคนไทยก็คงรู้หมดแล้ว แต่คนต่างประเทศที่เพิ่งจะเริ่มเข้ามาดูหรือติดตามเรื่องนี้ก็คงต้องการคำอธิบาย เรามีการคุยสัมภาษณ์กับแหล่งข่าวที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ด้วย เพื่อเพิ่มความชัดเจนในทางข้อมูล เช่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬา คุณวีระศักดิ์ โควสุรัตน์ ก็สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์คุณดอน ปรมัตวินัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ คุณโหน่ง วีระชวล รองโฆษกสำนักนายก ก็ค่อยๆ ใส่ประเด็นเข้าไปทุกวัน

อะไรเป็นความยากในการทำงานช่วงนั้น

งานของ Thai PBS World ในช่วงนั้นก็เหมือนเป็นการทำงานต่อยอดจากห้องข่าวภาษาไทย เพราะฉะนั้นเรื่องวัตถุดิบ ด้านเนื้อหาและข้อมูลประกอบต่างๆ ก็จะไม่มีปัญหา ทีมข่าวเราก็อยู่ในพื้นที่อยู่แล้ว อาทิเช่น คุณสุภาพร เอลเดร็จ ซึ่งเป็นผู้สื่อข่าวประจำในพื้นที่อยู่แล้ว เราก็ขอให้ทำรายงานหรือขอสัมภาษณ์นักข่าวที่ไปทำข่าวที่นั่น เพื่อนำมาลงใน Thai PBS World ได้ ในแง่นั้นก็ถือว่ามีความง่ายอยู่ในตัว เพราะมีวัตถุดิบอยู่แล้ว เราก็แค่ไปเลือกว่าจะเอาตรงไหน จะให้ความสำคัญหรือเน้น (highlight) ตรงไหนจากข่าวภาษาไทยและก็เอามาแปลเป็นอังกฤษเพื่อนำเสนอ ความจริงตอนจะเริ่มทำ Thai PBS World ในช่วงนั้นก็ใช้เวลาเตรียมตัวไม่นาน เหมือนกับที่คุณกัณวินัน แล้วให้เริ่มพรั่งนี้เลย เราก็ต้องระดมกำลังกันอย่างด่วน ซึ่งทีมที่มาช่วยหลักก็คือทีมที่ทำรายการที่นี้ไทยพีบีเอส ซึ่งก็จะเป็นคนกลุ่มเดิมซึ่งต้องมีรายการหลักอยู่แล้ว แต่ก็แก้ปัญหากันไปได้ เพราะเราก็ดึงทีมต่างประเทศมาช่วยกัน

และตอนนั้น 80% ของงานในกองบรรณาธิการคือเรื่องหมูป่า เพราะฉะนั้นเรื่องเนื้อหาหมันก็อยู่ตรงนั้นอยู่แล้ว จะหยิบจับอะไรก็ง่าย

แต่ความยากก็อาจจะมียู่ตรงเรื่องการทำการกราฟิก และการอธิบายอย่างไรเพื่อให้คนเข้าใจ แต่ช่วงนั้นก็ต้องยอมรับว่ามันจะมีเนื้อหาหรือข้อมูลที่เป็นภาษาอังกฤษค่อนข้างเยอะ ซึ่งเราสามารถก็นำมาย่อสำหรับการนำเสนอได้ อีกความยากหนึ่งอาจจะอยู่ที่ว่าจะหาแหล่งข่าวเรื่องนี้ที่พูดภาษาอังกฤษ เพื่อมาเข้าสายมาอธิบายในแต่ละวัน เพราะแหล่งข่าวไทยที่พูดภาษาอังกฤษได้ โดยเฉพาะในเรื่องนี้ ก็อาจจะมีทางเลือกอยู่อย่างจำกัด แต่ว่าจริงๆ เราก็สามารถแก้ปัญหาได้ นอกจากนี้ความยากอีกอย่างอาจจะอยู่ที่ว่าทีมงานก็ใหม่ ในแง่ของทีมงานสนับสนุน (back up) และก็ยังไม่ค่อยแน่ใจว่าจะเดินหน้าหรือลำดับรายการอย่างไร โดยสรุปคือ จริงๆ ก็เป็นความพยายามในการต่อยอด แล้วก็ไม่ได้ยากมาก เพราะว่าบุคลากรที่มีอยู่ก็สามารถสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษได้อยู่แล้ว ก็ค่อนข้างเหมือนกับทำงานในการให้บริการประชาชนเพิ่มขึ้นมาอีกช่องทางสำหรับไทยพีบีเอส แล้วก็มันเป็นแง่ดีของ Thai PBS World ที่ยังไม่ถึงกำหนดออกอากาศจริง ก็ได้ทำในลักษณะเฉพาะกิจนี้ไปก่อน

“วัตถุดิบมันมีอยู่แล้ว อยู่ที่ว่าจะเลือกมาใช้ยังไง ให้มันรอบด้าน และอยู่ภายในระยะเวลาที่จำกัด”

เรื่องที่คุณไม่รู้เกี่ยวกับ “Thai PBS World”

ก็น่าจะเป็นเรื่องที่คุณไม่รู้ที่เราออกอากาศเป็นภาษาอังกฤษ เพราะตอนช่วงที่ออกอากาศ Thai PBS World ซึ่งก็เป็นช่วงแรกๆ คนก็ยังไม่รู้จึกว่าเราออกอากาศเป็นภาษาอังกฤษ พอคนไม่รู้ก็จะมีคำถามว่าทำไมเราไม่แปลเป็นภาษาไทย ทำไมปล่อยภาษาอังกฤษยาว อันนี้ก็คือเพราะคนยังไม่รู้ว่า “Thai PBS World” เป็นอีก 1 การบริการของไทยพีบีเอสที่เป็นภาษาอังกฤษ พอเข้ามาดูเฟซบุ๊กไลฟ์ก็จะมีคนถามว่าทำไมเรานำเสนอภาษาอังกฤษทั้งหมดไม่มีภาษาไทยเลย จริงๆ ทีมแอดมินก็พยายามเข้าไปตอบ ซึ่งอาจเป็นเรื่องการรับรู้ของคนไทยพีบีเอสต้องส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงประชาชน แต่ก็เห็นได้ชัดว่าช่วงนั้นคนดูเยอะนะ ถึงแม้ว่ามันจะเป็นภาษาอังกฤษแต่คนก็เข้ามาดูเยอะ ซึ่งบางคนอาจจะเข้าใจผิดคิดว่ามันเป็นภาษาไทย มีคนดูที่มาจากพื้นที่ต่างๆ เช่น แอฟริกา เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงโอกาสสำหรับไทยพีบีเอสที่จะนำเสนอข่าวภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะช่วงเวลาในประเทศไทยมีประเด็นที่น่าสนใจและติดตาม คนก็อยากดูอยากได้คำอธิบายภาษาอังกฤษ ซึ่งมันก็มีศักยภาพที่จะเติบโตในอนาคตได้

มุมมองต่อภาพรวมของข่าวไทยพีบีเอส

“อันดับหนึ่งเลยน่าจะมาจากคุณภาพของการนำเสนอของไทยพีบีเอสก่อนเป็นอันดับแรกจริงๆ ก็ไม่ใช่เรื่องแปลกสำหรับไทยพีบีเอส เพราะว่าเรื่องที่จะไม่เข้าข่าว ไม่ดราม่าข่าว ไม่ขยายข่าวในแบบหือหวามันเป็นแนวทางการนำเสนอของไทยพีบีเอสมาโดยตลอดอยู่แล้ว เพียงแต่ว่าปกติคนไม่ค่อยดูข่าว หรือคนอาจจะคิดว่ามันไม่หือหวา มันไม่สนุก แต่ว่าในช่วงเวลาที่ทุกคนต้องการข้อมูลข่าวสารที่มันแม่นยำ ชัดเจน อธิบายเรื่องอย่างตรงไปตรงมา ในเรื่องที่มีมันเป็นเทคนิค และในเรื่องอธิบายเรื่องยากๆ ให้เข้าใจง่ายขึ้น พอมาดูไทยพีบีเอสแล้ว

จะรู้เรื่อง อันนี้คิดว่าเป็นโอกาสดีๆ ของไทยพีบีเอส อย่างแฮชแท็ก (hashtag) ของเราก็ดูอันดับ แล้วคนก็ไปคุยต่อกันในโซเชียลมีเดียว่าถ้าอยากดูอะไรก็รู้เรื่อง อยากดูแล้วเข้าใจง่ายก็ต้องดูไทยพีบีเอสในช่วงเวลานั้น ซึ่งโดยส่วนตัวก็มองว่ามันเป็นกำลังใจสำหรับคนทำข่าวที่ยึดมั่นในแนวทางนี้มาโดยตลอด ซึ่งเราเองก็ยินดี ถึงแม้ว่าที่ผ่านมาคนจะมองว่าไทยพีบีเอสน่าเบื่อ ไม่หือหวา ทำอะไรแบบเรียบๆ เกินไป แต่เมื่อมีวิกฤตในลักษณะนี้มันก็เป็นคำตอบให้กับสังคมไทยได้ว่า เวลาที่คุณไม่รู้จะหาคำอธิบายในสิ่งที่คุณอยากรู้ได้จากที่ไหนที่มันชัดเจนและไม่มีอคติ ไม่ลำเอียง ก็มาดูที่ไทยพีบีเอสถือว่าเป็นช่วงเวลาที่ดีที่คนเข้าใจคุณค่าความเป็นสื่อสาธารณะแบบไทยพีบีเอสที่ทีมงานทุกคนพยายามสร้างด้วยกันมาตลอด เป็นผลงานของทั้งสถานีที่ไม่ใช่ของคนใดคนหนึ่ง

แต่ว่าโจทย์ต่อไปที่อยากคือ เราจะเลี้ยงความรู้สึกแบบนี้ หรือทำให้สังคมเข้าใจคุณภาพแบบนี้เป็นสิ่งที่เป็นในสังคมไทยต่อไปเรื่อยๆ ได้อย่างไร คิดว่าอันนี้คือสิ่งสำคัญซึ่งมันก็เห็นได้ชัดเจนนะเมื่อเหตุการณ์ถ้ำหลวงและปฏิบัติการเสริมสัน คนดูก็หายไปเลยเช่นกัน ส่วนหนึ่งก็อาจจะเป็นคนเพราะติดตามเรื่องนี้กันมาก่อนข้างยาวนานเกือบเดือน หรือ 3 สัปดาห์เต็มๆ แล้วไม่ได้ดูข่าวเรื่องอื่นๆ พอจบแล้วคนก็รู้สึกว่าจะลดความรู้สึกร่วมมันก็หายไป ดูได้จากความนิยมหรือเรตติ้ง (rating) ที่ตกลงอย่างรวดเร็ว แต่ว่าเรตติ้งอาจจะไม่ใช่คำตอบของไทยพีบีเอสแน่นอนว่ามีคนดูเราก็ดูใจ แต่สิ่งที่ไทยพีบีเอสต้องยินดีและมั่นคงในจุดยืนคือนำเสนอข่าวที่มีคุณภาพ มีเนื้อหาสาระและรอบด้าน เพราะว่าในวันที่เขาไม่รู้จะไปพึ่งใคร ไทยพีบีเอสก็ต้องอยู่ตรงนี้ เพื่อที่จะเป็นที่พึ่งให้กับประชาชนได้ ทั้งข่าวภาษาไทย ข่าวภาษาอังกฤษ วันธรรมดาคนอาจจะมองไม่เห็นเรา เราท้อ เราอะไรก็ตาม แต่เราก็หยุดทำงานแบบนี้ไม่ได้ เราก็ต้องพยายามทำให้คนเห็นว่า เมื่อถึงเวลาที่คนต้องการ ก็มีเราอยู่ตรงนี้ แต่อีกทางหนึ่งก็เป็นหน้าที่ของเราที่ต้องสื่อสารเชิงรุกให้มากขึ้น ไม่ใช่รอวิกฤตอย่างเดียว

เพราะจะสังเกตว่าทุกครั้งที่มีการวิฤต ไทยพีบีเอสก็จะอยู่ในหัวใจของประชาชน แต่มันจะอยู่แค่ช่วงเวลานั้น ช่วงเวลาน้ำท่วมใหญ่ ปี พ.ศ. 2554 แผ่นดินไหวที่จังหวัดเชียงราย ปี พ.ศ. 2555 แผ่นดินไหวที่ประเทศเนปาล พ.ศ. 2558 หรือในช่วงพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพในหลวงรัชกาลที่ 9 ในปี พ.ศ. 2560 คนก็บอกว่าเราทำได้ดีเยอะ แต่พอหมดวิฤตทำไมคนไม่ดูเรา อันนี้ก็คงจะต้องเป็นคำถามที่ต้องถามคนทั้งองค์กรร่วมกันว่า “ทำไมเรายังถึงมีคนดูให้อยู่กับเราตลอดปีไม่ได้” ที่บอกว่า เรตติ้งอาจจะไม่ใช่คำตอบ ก็เพราะว่าบทบาทของไทยพีบีเอสต้องไม่ไปตามเกมของตลาด ไม่ไปตามเกมของสื่อ หรือกฎกติกาแบบช่องอื่นที่เขาพุ่งเป้าไปที่เรื่องของเรตติ้ง เรื่องผู้สนับสนุน (sponsors) เป็นจริงนำ เพราะว่าเหตุผลของการเกิดขึ้นของไทยพีบีเอสไม่ใช่เพื่อเรตติ้ง ไม่ใช่เพื่อเม็ดเงินโฆษณา เพราะฉะนั้นถ้าเราไปอยู่ในเกมเดียวกับช่องอื่น หรือพยายามเล่นเกมเดียวกับช่องอื่น เราก็จะหลงทิศทางและจับทิศทางตัวเองไม่ได้ จับจุดเด่นจับดีเอ็นเอของตัวเองไม่ได้ ซึ่งอันนี้ถือว่าอันตราย ซึ่งก็ต้องถอยกลับมาดูว่าไทยพีบีเอสจะทำให้ประชาชนรู้สึกที่เราเป็นสื่อสาธารณะที่คนต้องการจริงๆ คืออะไร เราก็ต้องยืนหยัดอยู่ให้ได้ เรตติ้งไม่ดีก็ยอมรับว่าไม่ดี แต่ต้องบอกคนให้ได้ว่าคุณค่าของเราคืออะไร ซึ่งไม่ใช่เรื่องของตัวเลข ในช่วงติดตามปฏิบัติการช่วยเหลือทีมหมูป่า เรตติ้งมันขึ้น คนทำงานดีใจหมด แต่ก็ต้องยอมรับว่าทุกช่องเรตติ้งมันขึ้นเหมือนกัน ไม่ใช่ขึ้นเฉพาะเราช่องเดียว แอชแท็กเราอาจจะโดดเด่น คนพูดถึงเยอะ มันเป็นเรื่องที่เราเก็บไว้เป็นความภูมิใจได้ แต่จะอย่างไรให้คนรักเราและผูกพันกับเราจริงๆ ซึ่งเอาเข้าจริงๆคนที่ดูเราส่วนใหญ่ไม่ใช่คนส่วนใหญ่ของประเทศ เราก็ต้องยอมรับ แต่จะอย่างไรให้คนที่ดู ซึ่งไม่ใช่คนส่วนใหญ่ของประเทศนี้ยังรักและเห็นคุณค่าของเราตลอดไป มันก็คือเรื่องของคุณภาพนั่นเอง”

แม้ว่าภารกิจในครั้งนี้จะมีสำนักข่าวผู้เป็นหัวเรือใหญ่ในการทำงานดังที่กล่าวมาแล้วในบทก่อนหน้า แต่ภารกิจที่ยิ่งใหญ่นี้คงไม่สามารถสำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์โดยปราศจากการสนับสนุนจากกลุ่มคนที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ทั้งเรื่องการค้ากับ ถ่ายภาพ เชื่อมโยงสัญญาณต่างๆ และเป็นผู้กุมขุมทรัพย์อุปกรณ์แห่งการถ่ายทอดและบันทึกเทปอย่างสำนักโทรทัศน์และวิทยุ

แม้ว่าหน้าที่ของคนกลุ่มนี้จะเป็นการทำงานตามภารกิจหรือหมายงานที่ได้รับจัดสรรมาแล้ว แต่ความสำคัญก็หาได้ลดน้อยกว่าส่วนงานอื่นๆ และยังเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยเติมเต็มการทำงานของสำนักข่าวในช่วงเวลานั้นให้สมบูรณ์มากขึ้น

หมายงานในระบบการจัดการงานสำนักโทรทัศน์ TSM (Television Management System) ลงวันที่ 27 มิถุนายน 2561 เป็นจุดเริ่มต้นที่บ่งบอกว่าพวกเขาต้องลงพื้นที่จังหวัดเชียงรายเพื่อปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนงานถ่ายทอดสดและบันทึกเทปภารกิจค้นหา 13 ชีวิตติดถ้ำหลวง ในครั้งนี้ด้วย

ลักษณะงานที่ต้องไปสนับสนุนในครั้งนี้คือ เพื่อการรายงานข่าว (สด) ในพื้นที่ ทันทีที่สำนักโทรทัศน์และวิทยุทราบหมายงาน ก็ได้มีการจัดสรรทีมงานและกำลังคนลงพื้นที่ตามภารกิจงานที่ได้รับมาอย่างครบถ้วน ซึ่งประกอบไปด้วยช่างภาพจำนวน 3 คน เจ้าหน้าที่แสงจำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่เสียง จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่เชื่อมโยงสัญญาณ จำนวน 2 คน เจ้าหน้าที่งานถ่ายทอดนอกสถานที่ จำนวน 3 คน และผู้กำกับรายการ จำนวน 2 คน ซึ่งโดยปกติแล้วทีมงานส่วนนี้จะไม่มียุติเฉพาะสำหรับภารกิจแบบนี้ ดังนั้นเมื่อมีหมายงานเข้ามา ผู้จัดการแต่ละฝ่ายจะเป็นคนพิจารณาและจัดสรรบุคลากรลงไปปฏิบัติงานตามประเภทงานที่รับผิดชอบ และสอดคล้องตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายมา

กองกำลังสนับสนุนผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จ

เมื่อจัดสรรคนแล้ว อุปกรณ์และเครื่องมือในการถ่ายทอดก็เป็นส่วนสำคัญที่จะต้องจัดสรรให้เพียงพอและเหมาะสมกับลักษณะงานที่ได้รับมอบหมายมาเช่นกัน กล้องสำหรับการถ่ายทอดนอกสถานที่ (OB Camera) โดรน (Drone) อุปกรณ์งานแสงเสียง รถ DSNG (Digital Satellite News Gathering) สำหรับการถ่ายทอดนอกสถานที่ (Outside Broadcasting) รถดาวเทียม (Satellite Truck) รถบรรทุกเครื่องกำเนิดไฟฟ้า (Generator) หรือ รถปั่นไฟ คืออุปกรณ์ชุดแรกที่ถูกจัดสรรไว้สำหรับลงพื้นที่ปฏิบัติงานที่ถ้ำหลวง

1. รถ OB Van (Outside Broadcasting Van) คือรถที่บรรจุอุปกรณ์ที่สำคัญและจำเป็น ในการถ่ายทอดสด เช่น กล้องถ่ายภาพโทรทัศน์ เครื่องเล่นและบันทึกเทปโทรทัศน์ คอมพิวเตอร์กราฟิก (CG) อุปกรณ์ในการผลิตรายการต่างๆ มีขนาดใหญ่ เหมาะสำหรับงานถ่ายทอดสดใหญ่ๆ ที่ต้องใช้กล้องหลายๆ ตัว
2. รถดาวเทียม (Satellite Truck) คือ รถที่บรรทุกอุปกรณ์รับส่งสัญญาณดาวเทียมไปยังสถานที่ต่างๆ ที่ทำการถ่ายทอดสด เพื่อทำการเชื่อมโยงสัญญาณกับรถ OB และส่งสัญญาณนั้นกลับมายังสถานี เพื่อออกอากาศต่อไป
3. รถ DSNG (Digital Satellite News Gathering) คือรถที่บรรจุอุปกรณ์ที่สำคัญและจำเป็น ในการถ่ายทอดสด เช่นเดียวกับรถ OB แต่มีขนาดเล็กกว่า มีจำนวนกล้องน้อยกว่าและรถ DSNG นี้ยังสามารถส่งสัญญาณดาวเทียมกลับมายังสถานีเพื่อออกอากาศได้เลยโดยไม่ต้องอาศัยการเชื่อมโยงสัญญาณกับรถดาวเทียม เหมาะสำหรับงานขนาดเล็ก หรืองานที่มีสถานที่คับแคบที่ต้องอาศัยความคล่องตัวในการทำงาน

ที่มา http://hq.prd.go.th/engineer/ewt_news.php?nid=249&filename=index

โดรน (Drone) - อากาศยานไร้คนขับหรือยูเอวี (Unmanned Aerial Vehicle: UAV) เป็นอากาศยานที่ไม่มีนักบินประจำการอยู่บนเครื่อง เป็นอากาศยานที่ไร้คนขับหรือนักบินแต่สามารถควบคุมได้

อากาศยานไร้คนขับมีรูปร่าง ขนาด รูปแบบ และเอกลักษณ์ที่แตกต่างกันออกไป ตามหลักแล้วอากาศยานไร้คนขับ ก็คือ โดรน (Drone) นั่นเอง เป็นอากาศยานที่ควบคุมจากระยะไกล ใช้การควบคุมอัตโนมัติซึ่งมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ การควบคุมอัตโนมัติจากระยะไกล และการควบคุมแบบอัตโนมัติโดยใช้ระบบการบินด้วยตนเองซึ่งต้องอาศัยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่มีระบบที่ซับซ้อนแล้วมีการติดตั้งไว้ในอากาศยาน

อาจกล่าวได้ว่า อากาศยานไร้คนขับคือเครื่องบินที่สามารถบินได้ด้วยระบบอัตโนมัติ โดยไม่ต้องใช้นักบินประจำการอยู่บนอากาศยาน อาจมีการติดตั้งกล้องถ่ายภาพคุณภาพสูงทั้งกล้องถ่ายภาพในเวลากลางวัน (Electro Optical) และกล้องอินฟราเรด (Infrared Sensor) ที่สามารถบันทึกภาพระยะไกลได้ แล้วแพร่ภาพสัญญาณมายังจอภาพที่สถานีภาคพื้นดิน ในเวลาที่ใกล้เคียงความจริงมากที่สุด (Near Real Time: NRT) ทำให้ผู้บังคับบัญชาสามารถมองเห็นภาพสนามรบในเวลาใกล้เคียงความจริงมากที่สุด นอกจากนั้นอากาศยานไร้คนขับยังสามารถปฏิบัติการกิจด้านข่าวกรอง การเฝ้าตรวจ การค้นหาเป้าหมาย และการลาดตระเวนหรือที่เราเรียกว่า ISTAR (Intelligence, Surveillance, Target Acquisition, Reconnaissance) ได้ เป็นต้น

ที่มา สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ (องค์การมหาชน) กระทรวงกลาโหม http://www.dti.or.th/page_bx.php?cid=24&cno=4308

ทีมงานถ่ายทอดของสำนักโทรทัศน์พร้อมอุปกรณ์ทั้งหมดเดินทางถึงพื้นที่ในวันที่ 28 มิถุนายน 2561 และพบกับอุปสรรคของการทำงานในวันแรกคือ “รถมันเข้าไม่ได้” คือคำบอกเล่าของ ภูมิภัทร มากสวนปาน หรือที่รู้จักในนาม “น้ำหวัง” หัวหน้าผู้กำกับรายการ ซึ่งเป็นหนึ่งในทีมงานของสำนักโทรทัศน์ที่ได้รับมอบหมายให้ลงพื้นที่เพื่อปฏิบัติงานพื้นที่ถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน จ.เชียงราย ตั้งแต่ช่วงแรก

เพราะตลอดเส้นทางจากปากทางเข้าไปจนถึงบริเวณหน้าถ้ำคลาคล่าไปด้วยรถยนต์หลากหลายชนิด ทั้งรถสี่ล้อ มอเตอร์ไซด์ รถจักรยานยนต์ หรือรถอาสาต่างๆ จึงไม่แปลกที่รถถ่ายทอดของไทยพีบีเอสจะเข้าพื้นที่ไม่ได้ ในช่วงเวลานั้น แม้รถที่นำไปจะไม่ได้มีขนาดใหญ่มากก็ตาม ดังนั้นวันแรกจึงไม่สามารถเริ่มทำงานได้ ทีมงานจึงเลือกที่จะเดินสำรวจพื้นที่โดยรอบก่อนว่าจะไปอยู่ตรงไหนบ้าง เป็นการทำความรู้จักพื้นที่ ก่อนที่จะกลับไปพัก และนำรถเข้ามายังพื้นที่ตอนช่วงเที่ยงคืนของวันดังกล่าว เพราะเป็นช่วงเวลาที่รถระหว่างเส้นทางค่อนข้างโล่ง และเริ่มปฏิบัติงานในช่วงเช้าวันรุ่งขึ้นช่วงประมาณ 5.00 น. เป็นต้นมา

อุปสรรคที่ 2 เกิดขึ้นหลังจากที่ทีมงานเริ่มปฏิบัติการกิจ และจอดรถถ่ายทอดเหล่านั้นในพื้นที่ได้ประมาณ 1-2 วัน ศูนย์อำนวยการค้นหาผู้สูญหายในถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน มีประกาศจัดระเบียบสื่อและพื้นที่เส้นทางบริเวณนั้น โดยขอความร่วมมือให้รถสี่ล้อและรถของผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องออกนอกพื้นที่ แต่ก็ถือว่าไทยพีบีเอสยังโชคดีในช่วงแรกๆ ทีมงานที่ลงพื้นที่ได้ไปติดต่อกับพื้นที่บริเวณบ้านของชาวบ้านเอาไว้ ดังนั้นเราจึงย้ายรถไปจอดในบริเวณดังกล่าว ซึ่งนอกจากจะมีพื้นที่เพียงพอในการจอดแล้ว ท่าเลที่ตั้งดังกล่าวยังมีความพร้อมและเอื้ออำนวยต่อการทำงานของทีมงานค่อนข้างมาก สามารถขึ้นจวนดาวเทียมและเตรียมการติดตามภารกิจที่หน้าถ้ำจากรยะไกลได้เป็นอย่างดี

อุปกรณ์ชุดสุดท้ายที่ถูกจัดสรรตามคำขอของทีมงานในพื้นที่ให้ลงไปช่วยในการกิจครั้งนี้คือ รถ OB Wireless Camera Unit หรือเรียกสั้นๆ ว่า “รถลิงก์” ซึ่งเป็นรถที่นำลงไปช่วยในการถ่ายทอดโดยใช้สัญญาณ 4G เพราะช่วงนั้นไทยพีบีเอสมีการขยายเวลาการออกอากาศเพื่อติดตามภารกิจตลอดทั้งวัน และการส่งสัญญาณขึ้นดาวเทียมอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ จึงต้องใช้สัญญาณ 4G นี้ร่วมด้วย และที่สำคัญรถลิงก์ตัวนี้มีอุปกรณ์สำคัญที่มาพร้อม

ด้วย และช่วยให้การทำงานสะดวกมากยิ่งขึ้นคือ กล้อง wireless กล้องตัวนี้ไม่ต้องใช้สาย เพราะช่วงวันแรกๆ ที่ใช้เฉพาะรถ OB มันมีอุปสรรคเรื่องของสายเชื่อมต่อที่ต้องใช้สายยาวมาก และพอมีมาตรการเรื่องการจำกัดพื้นที่สื่อ การย้ายออกมา ส่งผลให้สายที่เชื่อมต่อเอาไว้ก็เข้าไปไม่ถึงข้างใน แต่พอได้รถลิงก์และ กล้อง wireless มาช่วยก็ทำให้การทำงานได้สะดวกมากยิ่งขึ้น

การทำงานในพื้นที่จะมีการพูดคุยและประชุมร่วมกันกับฝ่ายข่าวเพื่อสรุปว่าในแต่ละวันจะต้องทำอะไร มีคิวงานอย่างไร โดยงานส่วนใหญ่ของทีมนี้คือการสนับสนุนการถ่ายทอดสดหรือการรายงานสดในพื้นที่ หน้าที่ของทุกส่วนงานจึงต้องสัมพันธ์และเชื่อมร้อยกัน ไม่ว่าจะเป็นแสง เสียง และภาพ ซึ่งในส่วนของภาพส่วนใหญ่จะรับผิดชอบการหาภาพบรรยากาศโดยทั่วไปในพื้นที่ เพราะช่างภาพ OB จะไม่ได้ออกไปตระเวนหาข่าวด้วย จะประจำพื้นที่ที่กล้องตั้งอยู่ และหาภาพบรรยากาศต่างๆ ที่มีมุมสวยๆ แปลกๆ และน่าสนใจเพื่อใช้ภาพประกอบในการรายงาน เพราะในส่วนของงานข่าวจะมีช่างภาพข่าวที่ทำหน้าที่เก็บภาพข่าวลงพื้นที่ต่างๆ อยู่ด้วยแล้ว บางภาพก็เป็นทีผู้สื่อข่าวหามา แล้วก็ต้องมีการพูดคุยร่วมกันกับเจ้าหน้าที่ติดต่อของข่าวและผู้สื่อข่าวว่าจะใช้ภาพอะไรอย่างไรบ้าง แบบไหนเพื่อให้เนื้อหาและภาพมีความเกี่ยวเนื่องกัน

จากคำบอกเล่าของทีมงานที่ลงพื้นที่พบว่า นอกจากอุปสรรคเรื่องการจอดรถ ย้ายรถต่างๆ แล้วก็ดูจะไม่มีอุปสรรคที่ทำให้งานไม่ราบรื่นหรือเกิดปัญหา แต่อาจจะมีอุปสรรคบางอย่างที่ทำให้การทำงานล่าช้าไปบ้าง เช่น ระยะทางที่ไกล ฝนตกตลอดทั้งวัน หรือบางพื้นที่ห้ามเข้า เป็นต้น แต่นั่นไม่ได้เป็นอุปสรรคที่มีผลให้การทำงานของทีมงานชุดนี้หยุดชะงักลงได้ “บางพื้นที่เขาห้ามเข้า เราก็ปฏิบัติตาม หรือแม้ว่าฝนจะตกทั้งวัน แต่เรายังทำงานได้” นำหวงกล่าว “เพราะเป้าหมายเดียวของงานนี้คืออยากเจอเด็ก และอยากช่วยเด็กออกมาให้ได้”

สมชาย เสียงใส หรือ “พี่แว่น” ช่างภาพชำนาญการ เป็นอีกหนึ่งเสียงจากทีมผลิตของสำนักโทรทัศน์ที่ลงพื้นที่ติดตามภารกิจดังกล่าวตั้งแต่ช่วงแรก ซึ่งเคยมีประสบการณ์กับงานด้านภัยพิบัติอย่างเหตุการณ์สึนามิ และเหตุการณ์แผ่นดินไหวที่ประเทศเฮติมาแล้ว กล่าวว่า เหตุการณ์สึนามิกับแผ่นดินไหวที่ประเทศเฮติ มันแตกต่างกับเหตุการณ์ที่ถ้ำหลวง เพราะ 2 ครั้งที่ผ่านมาเป็นการกู้ภัยทางธรรมชาติ แต่ครั้งนี้มันเป็นการกู้ภัยชีวิต เรามองเห็น spirit ของคนที่ช่วยและกำลังจากรอบข้าง อย่างเช่นตอนที่ไปทำงานเราจอดรถไว้ตรงไร่สับปะรดซึ่งเป็นทางที่จะเข้าไปปากถ้ำ เวลาที่มีคนขนข้าวหรือรถทหารผ่านมา เขาจะคอยถามตลอดว่า “กินข้าวหรือยัง” แล้วก็แบ่งข้าวปลาอาหารที่ขนมาเอาไว้ให้เราด้วย

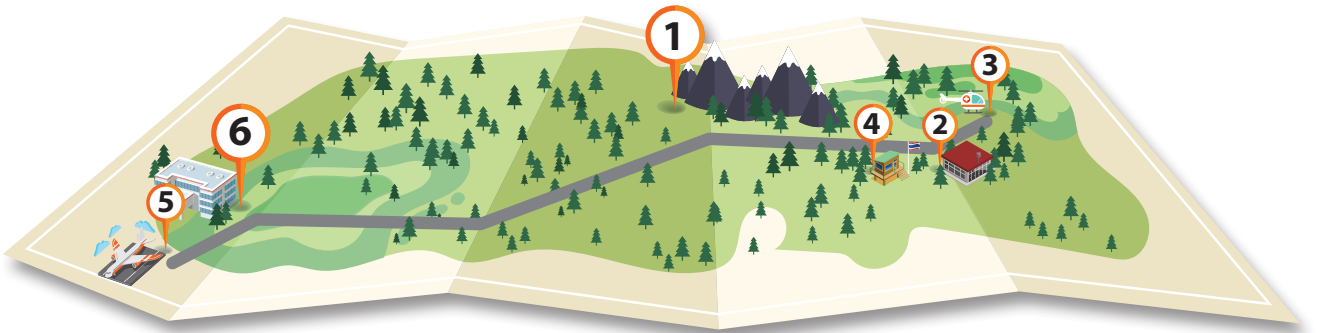
ตอนนั้นการทำงานมี 2 ช่วง คือช่วงแรกตอนที่ยังไม่มีการจัดการพื้นที่สื่อ เราก็สามารถไปเก็บภาพและติดตามการ ค้นหาได้ถึงบริเวณหน้าถ้ำ แต่ช่วงหลังที่มีการจัดพื้นที่สื่อมวลชนและย้ายพื้นที่การแถลงข่าวไปที่องค์การบริหารส่วน ตำบลโป่งผาง ทีมงานเราก็ย้ายออกมาข้างนอก แต่โชคดีที่เราได้ไปติดต่อกับพื้นที่ไร่สับปะรดของชาวบ้านเอาไว้ ซึ่งอยู่ ตรงสามแยกปากทางที่จะเข้าไปถึงบริเวณถ้ำหลวง ทำให้เรามีพื้นที่ที่สามารถจอดรถ OB และตั้งกล้องสำหรับเก็บภาพ บรรยากาศของปฏิบัติการครั้งนี้ได้

เราปักหลักอยู่ตรงนั้น จนถึงวันที่ล่าเสียงน้องๆ ออกจากถ้ำ เรามีประชุมทีมกันทั้งข่าวและทีมผลิตเพื่อวางแผนว่า จะนำเสนออย่างไร รับส่งกันอย่างไร ในส่วนของภาพจะมีพีอี๊ด (ภานุมาศ เจนกิจพัฒนะ) ช่างภาพข่าวชำนาญการ เป็นคนที่จะมากอยช่วยดูตรงนี้ ซึ่งพีอี๊ด ค่อนข้างรอบคอบ และเขาจะดูครอบคลุมข่าวทั้งหมด ต่างจากทีมผลิตที่ดูแค่ตรงปากถ้ำ โดยลักษณะการทำงานของทีมงานแต่ละจุด จะทำถ่ายภาพความเคลื่อนไหวต่างๆ ในแต่ละจุดที่ได้รับ มอบหมาย แล้วส่งภาพไปยังส่วนกลางคือที่กรุงเทพฯ ซึ่งส่วนกลางจะเป็นผู้ตัดสินใจในการขึ้นภาพต่างๆ

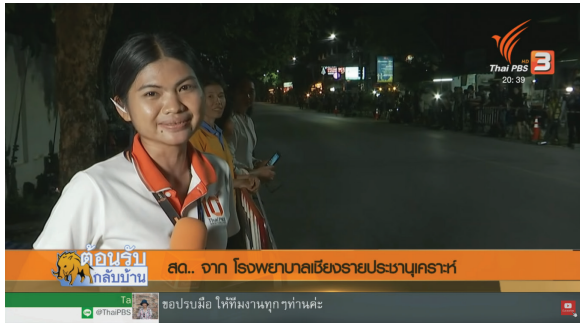

เรามีทีมประจำตรงจุดต่างๆ ที่เป็นเส้นทางลำเลียงน้อยๆ ทั้ง 13 คน เพราะทางกู้ภัยจะไม่บอกว่าเมื่อเด็กแต่ละคนออกมาแล้วใช้เส้นทางใดในการเดินทางไปยังโรงพยาบาล ทีมงานเราจึงต้องสังเกตทรัพยากรและส่งข้อมูลกันเองว่า เลี้ยวซ้ายหรือเลี้ยวขวา เพราะนั่นหมายความว่าความถี่ที่รถพยาบาลจะไป ซึ่งมีทั้งสิ้น 6 จุด ได้แก่

- จุดที่ 1 บริเวณไร่สับปะรด 3 แยกปากทางเข้าไปหน้าถ้ำ ตรงนี้จะมีกล้องประจำอยู่ 3 ตัว คือ ตัวที่ 1 หันหน้าเข้าไปตามเส้นทางที่จะเข้าไปหน้าถ้ำ ตัวที่ 2 คือกล้องที่ตั้งไว้เป็นจุดรายงานของทีมข่าว และตัวที่ 3 อยู่บนรถ OB ตัวนี้เป็นกล้องที่มีความสามารถในการซูม 40 เท่า จะจับภาพตั้งแต่ตอนที่รถวิ่งออกมา และสามารถจับภาพตอนที่เฮลิคอปเตอร์บินขึ้นบนท้องฟ้าได้ด้วย ระยะการซูมที่ทำได้มากถึง 40 เท่า ซึ่งจริงๆ เห็นไปจนถึงว่าเด็กคนไหนออกมา แต่เราไม่เอามานำเสนอเพราะมันเป็นเรื่องของจริยธรรมและหลักวิชาชีพ
- จุดที่ 2 อยู่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งผาง เพื่อรอการแถลงข่าวต่างๆ
- จุดที่ 3 บริเวณสนามบินจันทกะผัก ซึ่งเป็นจุดจอดเฮลิคอปเตอร์ลำเลียงที่ 1
- จุดที่ 4 บริเวณลานจอดเฮลิคอปเตอร์ชั่วคราวโรงเรียนวัดบ้านจ้อง ซึ่งเป็นจุดจอดเฮลิคอปเตอร์ลำเลียงจุดที่ 2
- จุดที่ 5 บริเวณสนามบินเก่าเชียงราย ซึ่งเป็นจุดจอดเฮลิคอปเตอร์ เพื่อลำเลียงเด็กไปยังโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์
- จุดที่ 6 บริเวณโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์

วันที่มีการลำเลียงเด็กออกมา การทำงานอาจจะยังไม่เป็นไปตามแผนสักเท่าไร เพราะการสื่อสารที่อาจจะยังไม่สมบูรณ์มากนัก และยังมีช่วงว่างที่ทำให้การส่งภาพรับภาพไม่ต่อเนื่อง ก็เสียดายเหมือนกันเพราะว่าเรามีอุปกรณ์ที่พร้อมมากในการถ่ายทอด พอวันที่ 2 เราก็มีการวางแผนและสื่อสารข้อมูลระหว่างในพื้นที่และส่วนกลางกันใหม่ ตั้งใจที่จะให้ผู้ชมเห็นการลำเลียงแบบเป็นเรื่องราว เป็น story พร้อมกับมีการส่งทีมลงไปเติมช่องว่างในจุดที่ขาดไป ทำให้ในวันนี้ถือว่าประสบความสำเร็จมาก โดยส่วนตัวมองว่าเรามีคนกระตือรือร้นที่ดี อย่างเช่น แป่ว ที่มาเป็นคนส่งรายงาน และส่งความรู้สึกทำให้เรื่องราวน่าสนใจมากขึ้น

สุดท้ายถ้าถามว่าทำไมภาพเราจึงมีความต่อเนื่อง ผมว่า เพราะเรามีอุปกรณ์ดี อุปกรณ์เราพร้อมอย่างตรง 3 แยก เราก็มีกล้องที่หันหน้าเข้าไปตามเส้นทางที่จะเข้าไปหน้าถ้า ซึ่งจะจับภาพทางตรงตอนที่รถออกมา แต่ภาพมันจะแบน ไม่มีมิติ เห็นแค่หน้ารถที่ออกมา ไม่เห็นภาพไฟ ไม่เห็นภาพ สายน้ำเกลือที่แกว่งไกว เราเลยวางกล้องไว้บนหลังครถที่จะทำให้เห็นภาพที่ไกลกว่า มันมีระยะของภาพที่ไกลกว่า

สามารถมีช่องว่างให้ผู้ประกาศบรรยายได้มากกว่า ถ้าภาพมันแคบและใกล้ รถจะวิ่งผ่านไปเร็วเวลาสำหรับบรรยายก็น้อย ถ้าภาพมันไกลกว่าก็จะมีเวลาให้บรรยายมากกว่ามันก็ยอมดีกว่าอยู่แล้ว การวางมุมกล้องที่ดี เราต้องจินตนาการว่าถ้าเราเป็นคนดูเราอยากดูอะไร เราก็วางตรงจุดนั้นๆ

“หน้าที่ของเราคือทำตามภารกิจหรือหมายงานที่ได้รับมา ฝ่ายข่าวเขาเป็นแม่งานหลัก เราเป็นส่วนสนับสนุนซึ่งก็ต้องดูว่าจะสนับสนุนอะไร อย่างไรบ้าง และใช้อุปกรณ์อะไร บ้างเพื่อให้งานสำเร็จ”

ภูมิภัทร มากสวนปาน (หัวหน้าผู้กำกับรายการ)

สร้างสรรค์รายการ... เติมเต็มเนื้อหา...เสริมสมรรถนะความรู้ลึก

“ข่าวก็ทำหน้าที่ในเรื่องการรายงานสถานการณ์
ส่วนสำนักวิทยากรก็ทำหน้าที่เสริมในเรื่องของข้อมูลความรู้ความเข้าใจที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน”

ศุสิทธิ์ ปฐมนุพงศ์, ผอ.สำนักวิทยากร

การทำงานของไทยพีบีเอสในการติดตามภารกิจค้นหาและช่วยเหลือ 13 ชีวิตทีมฟุตบอลหมูป่าอะคาเดมี แม้ว่า การนำเสนอข่าวสารและการติดตามรายงานข้อมูลสถานการณ์อย่างเข้มข้นเป็นสิ่งที่ไทยพีบีเอสพยายามทำหน้าที่ใน ส่วนนั้นอย่างดีที่สุด แต่อีกส่วนหนึ่งที่จะไม่พูดถึงเลยคงจะไม่ได้ คือ ความพยายามในการเติมเต็มเนื้อหาและสร้างสมดุล ทางความรู้สึกในแง่มุมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ โดยผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเติมเต็มครั้งนี้ก็คือ สำนักวิทยากร ผู้ซึ่งมีหน้าที่ในการสร้างสรรค์และนำเสนอรายการที่มีคุณภาพและส่งเสริมความรู้แก่ประชาชน

พีบีเอ็ม (ศุสิทธิ์ ปฐมนุพงศ์) ผู้อำนวยการสำนักวิทยากร เล่าให้ฟังถึงภาพรวมการทำงานของสำนักวิทยากรในช่วง เวลาดังกล่าวว่า “ถ้าจำไม่ผิดน่าจะประมาณสี่ทุ่มคืนวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ.ส.ท. สื่อสารผ่านไลน์มาขอให้ทีมสำนัก วิทยากรช่วยสนับสนุนการนำเสนอเรื่องหมูป่าติดถ้ำ คือ เป็นการทำงานบูรณาการกับทางสำนักข่าว เนื่องจากตอนนั้น ทีมหมูป่าติดอยู่ในถ้ำมาหลายวันแล้ว และเรื่องราวอยู่ในความสนใจของประชาชนทั้งในและต่างประเทศแล้ว หลังจาก ได้รับข้อความ คืนนั้นเราก็ตริ่ยมจัดรายการสดในเช้าวันรุ่งขึ้นเลย ซึ่งตอนนั้นพีได้มอบหมายให้ทีมรายการรู้เท่ารู้ทันและ รายการนาริกระจ่าง พีโทรหาพีแฉัด (บุญชนิกา ช่วยนุกิจ) หัวหน้าโปรดิวเซอร์ ซึ่งเป็นผู้ดูแลทั้งสองรายการนี้ให้รวบรวม รวบทิมในคืนนั้น เขาก็รีบตามทีมงานเพื่อเตรียมงานรายการสดในช่วงเจ็ดโมงเช้าของวันรุ่งขึ้น โดยประสานงานกับคุณตั้ม (เชิดชาย มากบำรุง) ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักข่าว ที่จะให้สำนักวิทยากรสนับสนุนการนำเสนอเนื้อหาอย่างไร ซึ่งทาง คุณตั้มบอกว่า ให้ทีมสำนักวิทยากรหาข้อมูลขยายประเด็นที่เป็นเนื้อหาข้อมูลความรู้ที่ประชาชนควรรู้ในแง่มุมต่างๆ เกี่ยวกับเหตุการณ์นี้ นำเสนอต่อจากข่าววันใหม่ไทยพีบีเอส เพราะคาดว่าจะขยายเวลาการนำเสนอเรื่องนี้ต่อเนื่องตลอด ทั้งวัน ตอนนั้นก็มิ่ข้อสรุปว่าทางทีมสำนักวิทยากรจะรับช่วงต่อไปจนจบรายการนาริกระจ่าง ซึ่งอยู่ในช่วงเวลาประมาณ 7.00 – 10.00 น. เริ่มตั้งแต่วันที่ 28 มิถุนายน เป็นต้นมา

โดยรายการหลักๆ ที่นำเสนอเนื้อหาประเด็นนี้ประกอบไปด้วย รายการรู้เท่ารู้ทัน รายการนาริกระจ่าง และมีการจัด รายการพิเศษ(สด) ที่นำเสนอเนื้อหาให้ความรู้ ความเข้าใจต่อสถานการณ์หมูป่าติดถ้ำสำหรับกลุ่มเด็กและเยาวชน รวมทั้ง รายการที่นำมาออกอากาศซ้ำ (rerun) อาทิ รายการตะลุยธรรมชาติ รายการ Kid Rangers

รายการรู้เท่ารู้ทัน

เป็นการทำงานแบบสนับสนุนและบูรณาการร่วมกันกับสำนักข่าว ส่วนสนับสนุนก็คือการขยาย หมายถึง ข่าวก็มีหน้าที่เกาะติดสถานการณ์ ส่วนของทีมรายการรู้เท่ารู้ทันก็จะมารับช่วงต่อเรื่องการประมวลสถานการณ์ภาพรวมอีก

ครั้งหนึ่ง ประกอบกับการนำเสนอเนื้อหาที่ทางรายการขยายและหยิบยกประเด็นที่ใกล้เคียง ประเด็นสำคัญที่ต้องการให้ประชาชนรับรู้ หรือการขยายประเด็นข่าวขึ้นมา เช่น การให้รู้เรื่องถึงอากาศต่างจากถึงออกซิเจน ความรู้เรื่องถ้าหลงเรื่องผ้าห่มพรอยด์ การปฐมพยาบาล การให้กำลังใจคนทำงาน รวมถึงการให้ความรู้ด้านสถานะจิตใจซึ่งมีนักจิตวิทยา มาร่วมพูดคุยด้วย เป็นต้น ส่วนใหญ่รายการรู้เท่ารู้ทันก็เหมือนกับการสร้างความเข้าใจ ให้ความรู้ที่ถูกต้อง ข้อเท็จจริง รวมถึงการส่งข้อมูลต่อกัน ให้ตรวจตราก่อนที่จะส่ง เพราะจะได้ไม่เกิดข้อผิดพลาดและไม่เกิดปัญหาขึ้นตามมา

รายการนารีกระจ่าง

ส่วนของรายการนารีกระจ่าง จะเน้นไปที่เรื่องของ การส่งกำลังใจ ให้กำลังใจกับเจ้าหน้าที่ทีมช่วยเหลือ และการนำเสนอเรื่องของภารกิจของผู้ร่วมช่วยเหลือในมิติต่างๆ เช่น มีการสัมภาษณ์ผู้หญิงที่เป็นจิตอาสา อย่างคุณเอ๋ นรินทร ณ บางช้าง เป็นต้น นอกจากนี้ก็มีเรื่องของ การเอาชีวิตรอดต่างๆ ด้วยการยกสถานการณ์ของถ้าหลง การเอาชีวิตรอดในน้ำ การเสริมข้อมูลที่เป็นความรู้แก่คนโดยทั่วไปที่เป็นประโยชน์แก่คนอื่น

เอ๋ นรินทร ณ บางช้าง ศิลปินนักร้องชื่อดัง ซึ่งเป็นทีมที่ได้เข้าไปตั้งแต่วันแรกๆ และได้รวมทีมกู้ภัยใต้น้ำเข้าไปค้นหา 13 ชีวิตที่ติดอยู่ภายในถ้ำ นอกจากนี้ยังได้ให้การสนับสนุนการจัดหาอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำน้ำอีกด้วย

“คุณเบน เรย์เมินันต์ส” (Ben Raymements) นักดำน้ำสัญชาติเบลเยียม พุดเอาไว้อย่างง่ายๆ สั้นๆ ให้เข้าใจว่า ถ้าการปีนเขาถือว่าเอเวอร์เรสต์ยากที่สุดในโลก ในการดำน้ำถ้ำนี้ นี่คือการปีนเอเวอร์เรสต์ในถ้ำ”

รายการเด็ก

ช่วงนั้นมีรายการพิเศษ ชื่อ รายการไทยพีบีเอส คัดส์ ชีวิตต้องรอด ออกอากาศเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2561 เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการเอาตัวรอดในสถานการณ์ฉุกเฉินหรือเหตุการณ์ไม่คาดคิด การเตรียมตัวสำหรับเด็กและผู้ปกครองที่ควรจะต้องรู้ ควรจะเรียนรู้จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

chara aengchuan @ThaiPBS ขอให้องค์งได้กลับสู่ออกอดของ พ่อแม่วันนี้ด้วยเถอะ

นอกจากนั้นได้มีการออกอากาศรายการเด็กอื่นๆ ที่เคยทำไว้ ที่มีเนื้อหาหรือตอนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของการป้องกันตัวเองในสถานการณ์ฉุกเฉิน ซึ่งรวบรวมมาออกอากาศอีกครั้งในช่วงนี้ เช่น รายการไทยพีบีเอส คัดส์ คลับ ซึ่งมีเนื้อหาที่นำเสนอวิธีการช่วยเหลือตนเอง การเอาชีวิตรอด อุปกรณ์ใกล้ตัวอะไรบางอย่างที่สามารถช่วยชีวิตเราได้ รายการหม้อข้าวหม้อแกงเป็นตอนร่วมใจสู้ภัยกับหม้อข้าวหม้อแกง คือการนำเสนอการเผชิญภัยเมื่อเจอกับเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด จะกินอยู่อย่างไร จะหาอาหารเพื่อประทังชีวิตรอดอย่างไรถ้าเจอภัยทางธรรมชาติ และรายการ Kid Rangers ซึ่งเป็นเรื่องของการกู้ภัยทางทะเล เป็นต้น

รายการตระกูลธรรมชาติ

เป็นอีกหนึ่งรายการที่ได้นำมาออกอากาศซ้ำ (rerun) ซึ่งรายการดังกล่าวผลิตขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2555 จำนวน 13 ตอน เป็นรายการจ้างผลิตโดยทีมของคุณอนุกุล สอนเอก หนึ่งในอาสาสมัครค้นหาทีมฟุตบอลหมูป่า เป็นเรื่องราวการสำรวจโลก การให้ความรู้ภูมิศาสตร์ว่าถ้าเป็นอย่างไร ความรู้ด้านธรณีวิทยา แต่เสียดายที่ไม่มีเนื้อหาเกี่ยวกับถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน

นอกจากนี้ แม้ว่าการทำงานในช่วงดังกล่าวจะเป็นไปอย่างกระตือรือร้น ทุ่มละทุก และส่งผลต่อรายการในภาพรวมที่ได้มีกำหนดการออกอากาศไว้แล้วก็ตาม แต่โดยทัศนคติของพี่ป๋มแล้ว ไม่ได้มองว่านี่คือปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของ Thai PBS ในช่วงเวลานั้น

“พี่มองว่าผลกระทบอาจไม่ค่อยมีเท่าใดนัก เพราะเราไม่ได้หารายได้จากการโฆษณา แต่ถ้าจะกระทบก็กระทบด้วยสถานการณ์ที่อยู่ในความสนใจจริงๆ แต่ก็ไม่ใช่การกระทบในทางลบ แต่ว่ามันกลายเป็นอะไรที่เราแสดงความเป็นสื่อสาธารณะที่เราต้องให้ข้อมูลและผลกระทบที่เกิดขึ้น พอเราถูกโหวตและจัดอันดับในเรื่องของความเชื่อมั่น

ของข้อมูลข่าวสารได้รับความไว้วางใจที่เว็บไซต์พันทิพย์ มันเป็นการทำให้เรามีแบรนด์ดีถึงภาพลักษณ์ที่แข็งแรง พอมีเรื่องของสถานการณ์อะไรทำนองนี้ คนก็จะเปิดมาติดตามไทยพีบีเอส สำหรับที่คิดว่าเป็นผลดีกับเราเพราะว่าถ้าเราทำรายการปกติ ความน่าสนใจและการดึงดูดความสนใจจากผู้ชมทำได้ยาก และที่คิดว่ามันเป็นเรื่องสำคัญสำหรับการเป็นสื่อสาธารณะ เพราะว่าถ้าๆ ไปเวลาไม่เกิดสถานการณ์คนก็จะไม่กระตือรือร้น เฉยๆ ไว้ดูย้อนหลังก็ได้ ไม่ต้องเปิดมาดู นอกจากนี้เรายังเห็นผลดีในเรื่องของทีมทำงาน เห็นชัดว่าสถานการณ์อะไรเกิดขึ้นมา เราค่อนข้างจะบูรณาการกันได้ดี สนับสนุนซึ่งกันและกัน มันเป็นเรื่องที่เห็นว่าคนไทยพีบีเอสก็มีเรื่องของจิตสาธารณะช่วยเหลือคน อยากทำหน้าที่ที่ดี อันนี้สังเกตทุกครั้งที่มีเหตุการณ์ ตั้งแต่หน้าท่วมเป็นต้นมา”

และแม้ว่าการนำเสนอเรื่องนี้เราจะได้รับคำชม หรือการโหวตจัดอันดับจากสื่อออนไลน์ต่างๆ และเห็นถึงจุดแข็งในการทำงาน เมื่อทุกคนมีเป้าหมายเดียวกันย่อมทำให้เกิดการทำงานที่เชื่อมประสานกันดีได้เป็นอย่างดี แต่ก็ย่อมจะมีความยากอยู่บ้างในเรื่องของข้อมูล เพราะช่วงดังกล่าวเรามีการขยายเวลาออกอากาศ การอัปเดตสถานการณ์ทำกันแทบจะทุกชั่วโมง ความคืบหน้าการค้นหาที่หน้าถ้ำก็ไม่ค่อยมีข้อมูล ดังนั้นเราจึงต้องคิดว่าในช่วงเวลาของเราจะเอาอะไรนำเสนอ เราก็ต้องหารีวิวใหม่แล้วก็เติมเข้าไป เราต้องคิดว่าคนไทยควรรู้อะไรบ้าง และผู้ชมจะเอาความรู้ไปใช้ประโยชน์ในสถานการณ์นี้อย่างไรบ้าง การนำเสนออะไรที่จะช่วยเรื่องของอารมณ์ความรู้สึกและการบริหารจัดการใจของคนในช่วงนั้นได้บ้าง...มันคือการคิดว่าจะทำอะไรได้บ้างเพื่อเป็นการเติมเต็มเนื้อหาและสร้างสมดุลทางอารมณ์ ความคิดและความรู้สึกให้กับคนดูในช่วงนั้น เพราะเขาก็ทำหน้าที่ในเรื่องของสถานการณ์ ส่วนสำนักวิทยการก็ทำหน้าที่เสริมในเรื่องของความรู้ความเข้าใจที่เป็นประโยชน์”

เบื้องหลังคนทำงานรายการรู้เท่ารู้ทัน

“รู้เท่ารู้ทัน” รายการวาไรตี้เชิงข่าว ที่หยิบยกประเด็นข่าวเด่น ปรากฏการณ์ดัง มาวิเคราะห์และต่อยอดประเด็นที่น่าสนใจให้ได้ความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้อง โดยมีคนดังและผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ มาร่วมกันเสนอแง่มุมที่แตกต่างและหลากหลาย

รายการรู้เท่ารู้ทัน เป็นหนึ่งในรายการที่นำเสนอเนื้อหาการติดตามภารกิจค้นหาและช่วยเหลือ 13 ชีวิตทีมฟุตบอลเยาวชนหมูป่าอะคาเดมี และการนำเสนอประเด็นน่าสนใจที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว ทั้งเรื่องของการทำความเข้าใจพื้นที่ ถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน, เทคโนโลยีการช่วยเหลือต่างๆ และเกร็ดน่ารู้ต่างๆ ซึ่งการทำงานในช่วงนั้นที่นอกจากเรื่องของการทำงานภายใต้ความกดดัน ความเร่งรีบ และการทำงานที่เข้มข้นแล้ว “การพร้อมรับและปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ และเป็นหนึ่งเดียวของทีมงาน” น่าจะเป็นภาพในทางอ้อมที่สะท้อนออกมาอย่างเห็นได้ชัด และน่าจะเป็นบทเรียนสำคัญที่บันทึกไว้ในความทรงจำ ซึ่งบทสัมภาษณ์เบื้องหลังของทีมงานรายการรู้เท่ารู้ทันจะทำให้เห็นถึงความร่วมมือและความพยายามในการทำงานในช่วงนั้นได้อย่างชัดเจน

“ช่วงนั้นรายการรู้เท่ารู้ทันจะอยู่ในช่วงเวลา (timing) ที่ต่อจากข่าว ดังนั้นภารกิจของเรานอกจากนำเสนอรายการที่เป็นหลักอยู่แล้ว สิ่งหนึ่งที่เราเตรียมพร้อมตลอดเวลาก็คือว่า เราพร้อมที่จะปรับรายการ การทำงานและการนำเสนอรายการให้เป็นไปตามสถานการณ์นั้นๆ ให้มีความคล้อยคลึงข่าว จากรายการเราก็ต้องปรับเป็นข่าว ตามสถานการณ์ส่วนมากเป็นเรื่องของความคืบหน้ามีอะไรเกิดขึ้นสถานการณ์ในช่วงนั้นๆ เป็นเรื่องของการเสนอข่าวเป็นหลัก ซึ่งทางเราทีมเราก็เตรียมพร้อมสำหรับภารกิจนี้อยู่แล้ว ดังนั้นการทำงานก็ทันทีที่ได้รับมอบหมายก็เป็นการปรับทีมจากการทำรายการมาในลักษณะของการทำข่าวมากขึ้น”

ปฎุชนิกา ช่วยนุกิจ, หัวหน้าโปรดิวเซอร์รายการ

เบื้องหลังคนทำงานรายการรู้เท่ารู้ทัน

เป็นบทสัมภาษณ์ของทีมงานรายการรู้เท่ารู้ทันทั้งเบื้องหน้าและเบื้องหลัง ได้แก่

- ปฎุชนิกา ช่วยนุกิจ (พีแฉัด) หัวหน้าโปรดิวเซอร์รายการ
- เฌอศานต์ ศรีสัจจัง (ป้าง) ผู้ดำเนินรายการ
- อธิวัฒน์ ธีรนิธิศนันท์ (ต๊อบ) ผู้ดำเนินรายการ
- ศุภมาส อร่ามกิจโพธา (มาส) เจ้าหน้าที่ประสานงาน
- อมรรัตน์ หนูนโต (ปุย) ครีเอทีฟ
- ชาลินี สั้งค์เครือ (แคท) ครีเอทีฟ
- สรัญ ภูพันธ์ศรี (อ้อฟ) ครีเอทีฟ
- อาทิตย์ ผากำเหนิด (อาทิตย์)โปรดิวเซอร์รายการ
- จักรินทร์ คำราช (ดิ่ว) ทีมงานรายการ
- พิมมาดา สุทธระ (เบลล์) ทีมงานรายการ

Concept รายการรู้เท่ารู้ทันคืออะไร?

อธิวัฒน์ : ภาพรวม หรือลักษณะของรายการรู้เท่ารู้ทัน เป็นรายการที่ให้ความรู้ในหลายๆ มิติ หลายๆ แง่มุม ทั้งในเรื่องของเทคโนโลยี เรื่องของข้อกฎหมาย เรื่องการใช้ชีวิตประจำวัน ส่วนใหญ่ก็จะเป็นประมาณนี้ รวมถึงมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนกับผู้เชี่ยวชาญ หรือมีการทำเสนอในรูปแบบการทดลองเพื่อทำให้เห็นถึงผลอะไรบางอย่างที่จะเกิดขึ้นในเรื่องนั้นๆ แต่ถ้าเป็นเรื่องของข้อกฎหมายก็จะใช้รูปแบบของการนั่งพูดคุยสนทนากันเป็นส่วนใหญ่ หมายถึงการคุยกับผู้เชี่ยวชาญ ผู้รู้ คือบางเรื่องมันเป็นเรื่องที่หลายๆ คนรู้อยู่แล้ว เป็นเรื่องที่แชร์กันอยู่แล้ว แต่รายการรู้เท่ารู้ทันดึงมายี่ซ้า หรือขยายในสิ่งที่เคยรู้กันอยู่แล้ว ว่าคุณรู้กันแค่ไหน และจริงๆ แล้วมันเป็นอย่างไร อันนี้คือภาพรวมของรายการ

พอรู้ว่าต้องทำรายการเกี่ยวกับภารกิจนี้ความรู้สึกตอนนั้นเป็นอย่างไร และทีมงานต้องทำอะไรกันบ้าง?

อธิวัฒน์ : รู้สินก่อนที่จะทำรายการ เหมือนมีการสั่งการขอให้ทุกรายการรวมเป็นรายการเดียวกัน ก็คือรายการชื่อ “13 ชีวิตติดถ้ำ” ตอนนั้นที่รู้ว่าต้องทำเกี่ยวกับประเด็นนี้ก็ “OMG” ก็ตกใจ ซึ่งไม่ได้ตกใจเรื่องงานที่ต้องทำ แต่ตกใจว่าทีมงานกับน้องๆ ที่ต้องเตรียมข้อมูลที่จะต้องพูด ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น มันเป็นคนละรูปแบบกับที่เราทำอยู่ รายการวันแรกเลยเน้นไปที่การอัปเดตสถานการณ์

เมอศานต์ : ไซ่รับ วันแรกของรายการเป็นการอัปเดตสถานการณ์ เพราะเราเตรียมเนื้อหา อะไรไม่ทัน

อมรรัตน์ : เพราะตอนที่ทีมงานเราทราบว่าจะต้องทำรายการมันก็ตึกแล้ว เรารู้กันตอนประมาณ 4-5 ทุ่ม ส่วนทีมก็ไม่ครบอีก เพราะมีคนที่ไม่ admit อยู่โรงพยาบาลด้วย

เมอศานต์ : แต่ก็ดีอย่าง คือว่า ผมทำข่าวอยู่แล้ว บังเอิญว่าต้องอ่านข่าว ก็เลยต้องตามติดตลอด ดังนั้นจึงมีข้อมูลบางอย่างที่พูดได้ และเป็นข้อมูลที่มั่นใจได้ เพราะว่าเราตามมาตลอด ตั้งแต่ติดถ้ำแล้ว อาทิตย์ก่อนหน้านั้นก่อนจะทำผังรายการติดถ้ำ ผมก็ตามข่าวมาก่อนหน้านั้น ตอนนั้นผมไม่ได้กังวล ถ้ามันมีเนื้อหาที่ต่างไปจากคนอื่นก็ดี แต่วันแรกๆ ยอมรับว่าเครียดเหมือนกัน เพราะจำได้ว่ารายการวันแรกโดนขยายเวลา ณ ตอนนั้นเลยจริงๆ รายการเราเวลาออกอากาศคือครึ่งชั่วโมง แต่พอเรานั่งในสตูดิโอแล้ว จัดรายการไปแล้ว ก็ได้รับแจ้งให้ขยายไปเป็นหนึ่งชั่วโมง พอครบชั่วโมงก็ได้รับแจ้งให้ขยายต่อออกไปอีก ซึ่งเป็นแบบนี้อยู่ประมาณ 2-3 วัน แทบจะไม่ได้กินข้าวเพราะต้องทำเนื้อหาต่ออย่างเดียว

ในส่วนเบื้องหลัง เขาสนับสนุนทุกอย่าง คือข้อมูลที่พูดออกไปมันต้องถูก อาศัยช่วยกันในทีมและความร่วมมือจากฝ่ายข่าวด้วย คนติดต่อ ผู้ประสานงานที่อยู่ในพื้นที่ ผู้สื่อข่าว และผู้เชี่ยวชาญในพื้นที่ ก็ขอจากฝ่ายข่าวล้วนๆ เลย ขอเบอร์มาเพื่อให้เข้าสายให้ได้ แต่ส่วนใหญ่จะเป็นผู้สื่อข่าวของเราที่ประจำอยู่ในพื้นที่ ซึ่งขอความร่วมมืออัปเดตสถานการณ์ หรือบางที่เราโทรไปขอข้อมูลแล้วก็มาเขียนเอง และสื่อสารกับในทีมว่าตอนนี้เหตุการณ์เป็นยังไงแล้ว ก็จะทำงานในลักษณะนี้กันตลอด

แล้วเนื้อหาที่ฝ่ายรายการทำแตกต่างหรือ เติมเต็มเนื้อหาจากฝ่ายข่าวอย่างไร?

อริวัฒน์ : สัปดาห์แรกอาจจะไม่ได้แตกต่างกับข่าวมาก จะมาแตกต่างกันจริงๆ ก็ช่วงสัปดาห์ที่ 2 เป็นต้นมา เพราะเราเริ่มรู้แล้วว่าสถานการณ์มันยืดเยื้อ ตอนแรกนึกว่าแค่ 1-2 วัน ทีมงานเราก็ประชุมกันวันต่อวัน อັปเดตว่ามีอะไรเพิ่มนิดหน่อยที่จะทำให้แตกต่างหรือเติมเต็มเนื้อหา กับข่าวได้ แต่พอเริ่มทำไป 1 สัปดาห์ เราเริ่มรู้สึกว่ามันยืดเยื้อ เพราะแม้ว่าจะค้นหาค้นพบแล้ว แต่ยังไม่สามารถนำ ทั้ง 13 คนออกมาได้ เราก็ต้องปรับมุมมองเพื่อติดตามอย่างอื่น เพราะข่าวจะเน้นว่าไปสำรวจตรงไหนบ้าง เหตุการณ์เป็นอย่างไร เราเลยมองหาสิ่งที่เป็น know how เป็นองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องหรือใช้ในภารกิจครั้งนี้ เช่น การขุดหิน การขุดเจาะถ้ำ การเข้าไปในถ้ำ ต้องเจอกับอะไร แล้วเอาประเด็นที่ได้เหล่านั้นมาใส่ในรายการ

แต่เราก็ไม่อยากให้รายการต้องเครียดจนเกินไป เลยคิดกันว่า น่าจะหาความรู้ทั่วไป อย่างเช่น เรื่องถ้ำ การเดินทางของน้ำ หรือถึงออกซิเจน เวลาจะดำน้ำต้องประกอบด้วยอะไร เข้าไปสอดแทรกในรายการ ซึ่งช่องอื่นก็จะรายงานอัปเดตสถานการณ์ทั้งหมด เราก็ไม่อยากจะอัปเดตและให้มันเครียดเกินไป เลยเป็นที่มาของการสอดแทรกเนื้อหาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในรายการบ้าง

เมอศานต์ : เป็นการหามุมอื่นๆ นอกจากฝ่ายข่าวทำ มานำเสนอ ก็จะไปดูความเห็น (comment) ที่ให้กำลังใจ ของคนบันเทิง คนดัง หรือคนทั่วโลก เอามาเสริมเพื่อให้ดูว่าใครดี หรือการไปรวมแฮชแท็กต่างๆ มานำเสนอ

อริวัฒน์ : ใช่ครับ ผมว่าอันนี้สำคัญที่ทำให้เราต่างจากข่าว การไปดูแฮชแท็กที่น่าสนใจ คนดังร่วมอวยพร ส่งกำลังใจให้คนนั้นคนนี้ หรืออ่านความเห็นจากคนที่ส่งมาให้กำลังใจออกอากาศ เราสามารถให้กำลังใจ

หรือ Cheer up ในส่วนนี้ได้ ซึ่งงานข่าวอาจจะทำเรื่องเหล่านี้ได้ลำบากกว่า แต่พอเป็นรายการมันต้องทำให้ดูมีชีวิตชีวา ให้กำลังใจ ให้ความรู้สึกในทางบวกมากขึ้น รวมไปถึงเรื่องของสภาพจิตใจอะไรพวกนี้ด้วย เรามีทุกมิติ เราไม่ได้นำเสนอแค่เรื่องประเด็น แต่เราจะเข้าไปใน part ย่อยๆ ของเรื่องนั้นๆ อีกทีหนึ่ง จริงๆ มันเป็นคาแรคเตอร์ของรายการรู้เท่ารู้ทันอยู่แล้ว คือ ถ้าจะรู้ให้เท่ากันแล้ว ต้องรู้ทันด้วยว่าสิ่งที่ควรรู้นั้น คุณคิดว่าคุณรู้เท่าจริงหรือเปล่า และมีอะไรที่ควรรู้ว่าคุณไม่รู้หมดอีกหรือ ก็เลยเป็นที่มาของรายการเรา

อมรรัตน์ : เราได้รับความร่วมมือจาก “พีเล็ก ผืนเตน จรรยาธนากร” เขาเป็นทีมที่ลงพื้นที่มาจริงๆ ซึ่งวันนั้นพอดีพีเล็กมาออกรายการสดกับทางรายการ และในกรู๊ปไลน์ที่เขาอยู่มีการส่งคลิปวิดีโอวันที่หมอภาคย์ หรือ พันโทนายแพทย์ ภาคย์ โลหารชุน ส่งคลิปออกมาที่คุยกับเด็กๆ ในถ้ำ อันนั้นได้รับความร่วมมือมา พีเล็กก็ส่งไลน์มาให้เลย และเราได้เป็นรายการแรกที่เอามาออกสดคลิปวิดีโอตัว

บุญชนิกา : เรื่องเนื้อหาในตอนแรก จริงๆ ก็ไม่มีใครรู้หรือกว่าเด็กจะติดถ้ำนานขนาดนี้ คิดว่าสองคืนสามคืน เราก็รายงานสถานการณ์ไปแล้ว แต่คราวนี้พอเริ่มนาน สถานการณ์มันก็ไม่มีอะไรสืบหน้า คือ ตอนนี้น้องติดอยู่ในถ้ำ หน่วยซีลยังเข้าไม่ได้ ยังต้องมีการระบายนํ้า รายงานข่าวตั้งแต่เมื่อคืนแล้ว พอตอนเช้าฉันจะต้องทำยังไงทีนี้ เราก็ต้องหาประเด็นเกี่ยวกับเรื่องตรงนี้ สิ่งที่เราควรรู้อันนี้มีเรื่องอะไรบ้าง เด็กไปติดถ้ำนี้เป็นเพราะน้องไม่รู้เรื่องของการเดินท่องเที่ยวในถ้ำใช่ไหม ไม่มีการเตรียมตัว เราก็ต้องหาอย่างนี้มาเติมเต็ม แต่เนื้อหาต้องอยู่ภายใน concept ของรายการ ไม่สามารถหยิบเรื่องที่แตกต่างกันไป

มีความท้าทายหรือแตกต่างจากการทำรายการปกติอย่างไร?

ปยุชนิกา : ทำท่ายมาก เพราะว่าโทรมาตอนสี่ทุ่มถึงเที่ยงคืน แต่เป็นเรื่องโชคดีที่มีคนนอนตักกันอยู่บ้าง ก็ตามคนกันเท่าที่จะตามกันได้ รุ่งเช้ามาคือก็ทำรายการสดเลย และเดิมน่ารู้ว่าเราจะต้องทำงานหรือออกอากาศสดในช่วงเวลาของเราเอง คือ 7.00 – 7.30 น. แต่ด้วยในสถานการณ์จริง และด้วยความเป็นวันแรก และความฉับพลันของการปรับตัวที่เกิดขึ้น ทำให้ทีมรายการเรารับช่วงต่อจากข่าวไปจนถึง 8 โมง ซึ่งคิดว่านอกจากความพร้อมแล้ว สิ่งหนึ่งที่สำคัญในการทำงานลักษณะเช่นนี้ คือเรื่องของประสบการณ์ แต่จริงๆ บางคนในทีมก็ยังไม่ประสบการณ์ สิ่งหนึ่งที่พีโซคดีก็คือการฝึกมาให้ทุกคนต้องปรับตัวในการทำงานให้ได้ ไม่ใช่ว่าทำหน้าที่นี้แล้วก็จะทำหน้าที่นี้เท่านั้น หรือถ้าถึงเวลาสถานการณ์อะไรเกิดขึ้นเราต้องพร้อมสลายพฤติกรรมและมาทำงานในบทบาทที่แตกต่างกันไปได้ เช่น คนที่ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ ก็ต้องสามารถคุยกับแหล่งข่าวได้ คนที่ช่วยเรื่องเนื้อหาก็ต้องรู้เรื่องของเทคนิคหรืองานโปรดักชันต่างๆ ด้วย ซึ่งทุกคนต้องช่วยกันพอถึงในตอนนั้นทุกคนต้องตั้งสติให้ได้ รวบรวมกันและแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ

โชคดีขั้นที่หนึ่งคือเราค่อนข้างที่จะฝึกน้องให้ทำงานในรูปแบบอย่างนี้ ไม่ใช่เป็นงานปกติเป็นงานอะไรก็ได้ก็ต้องพร้อมรับมือได้ โชคดีขั้นที่สองของทีมเรามีป้าง (เมอศานต์ ศรีสังข์) เป็นผู้ดำเนินรายการ ซึ่งมีประสบการณ์ด้านข่าวสูงอยู่แล้ว ก็เป็นกำลังสำคัญที่จะช่วยทีมได้และเหมือนพี่อาทิตย์ (อาทิตย์ ผากำเหน็ด) ที่มีประสบการณ์เรื่องของการถ่ายภาพ บางครั้งในภาวะวิกฤตทีมสนับสนุนไม่มี ดังนั้นจากโปรดิวเซอร์ก็ต้องอาจจะเป็นช่างภาพไปทำงานหมุนเวียนกันไปได้ รวมถึงทีมครีเอทีฟประสานงาน พอถึงเวลาทุกคนก็ต้องปรับตัวเองที่จะทำงานตามหน้างาน

“การทำรายการสดคือหนึ่งต้องเร็ว ซึ่งก็เป็นเรื่องธรรมชาติอยู่แล้ว ส่วนอันที่สองก็คือการเร็วต้องเร็วด้วยความถูกต้องชัดเจน”

อริวัฒน์ : หัวเรือใหญ่ของทีมก็คือพีแฉัด ตอนนั้นข้อมูลมันเยอะมากก็จะผ่านการเช็คจากพีแฉัดก่อน ข้อมูลมีเป็นร้อยเป็นพัน ข่าวก็นำเสนอไปแล้ว รายการที่นำเสนอก็มีประเด็นครีเอทีฟแต่ละคนก็จะเสนอประเด็นที่เขาคิดว่าควรจะเสนอ ประเด็นนี้มาจากมันกองรวมกันมันเยอะมาก ก็ต้องมีคนที่คอยตัดสินว่าเราจะมาจัด run down ว่าควรเป็นยังไง ซึ่งหลังถ่ายรายการจบเราก็จะพูดคุยกันประชุมกันในตอนนั้นเลยว่าในวันต่อไปเราจะเล่นเรื่องอะไร ที่มันจะต่างจากข่าวและคนจะสนใจแนวๆ ซึ่งมันก็ทำท่ายตรงนั้นว่าวันพุงนี้หรือวันต่อไปเราจะจัดลำดับหรือเรียงเนื้อหาที่จะนำเสนอกันอย่างไร

ปยุชนิกา : ส่วนหนึ่งอย่างที่บอกว่างค์ประกอบน้อยๆ ยามปกติอาจจะโดนโดนอะไรกันบ้าง แต่พอถึงเวลางานแล้วด้วยความที่เราผ่านอะไรกันมา ทุกคนต้องทำหน้าที่กันอาจจะมากบ้างและหนักบ้าง และหลากหลาย ดังนั้นพอมีเหตุการณ์นี้เหมือนกับว่าเรามีประสบการณ์กันมาอยู่บ้างแล้ว เขาก็จะไม่ค่อยตื่นเรียกได้ว่าตั้งสติ เวลาที่มีสิ่งหนึ่งจะบอกตลอดเลยว่าพอเจอปุ๊บอย่างแรกก็คือสติก่อน ว่าจะต้องทำอะไรต่อไป แล้วข้างหน้าต่อไปจะต้องเดินอะไรต่อ 1 2 3 4... คนที่จะต่อจิ๊กซอร์จากรเราได้คือใครบ้าง เราก็ต้องวางแผนตรงนั้น

อริวัฒน์ : และที่ชอบมากคือเวลาที่พีแฉัดหรือทีมเอง เมื่อเกิดข้อผิดพลาด คือด้วยความที่ไม่ชินกับการรายงานสดเหมือนผู้ประกาศข่าว มีหลายครั้งมากที่ในสคริปต์เขียนชื่อมาผิดบ้างหรือผมอาจจะนำเข้าผิดบ้างเพราะเข้าใจว่าเป็นแบบนี้ ก็จะไม่มีการว่ากันเกิดขึ้น ด้วยพีแฉัดก็จะดูในสไลด์ของเขา

แต่คือเหมือนไม่ได้กดดัน เราารู้สึกว่าจริงๆ มันควรจะเป๊ะ แต่ด้วยความที่พี่แจ้บอกว่าทุกอย่างมันสดและมาด่วนไปหมด มันเกิดความผิดพลาดขึ้นกันได้ ฉะนั้นทุกครั้งก่อนทำงานที่แจ้จะบอกตลอดว่า “สตินะ วันนี้มีสตินะ” ซึ่งคืออีกอย่างที่ผมจัดคู่กับน้องป้าง ซึ่งเวลาผมพูดผิดก็จะช่วยแก้ไขเยอะมาก

มีความประทับใจอะไรบ้างในช่วงนั้น?

จักรินทร์ : ได้เรียนรู้ในเรื่องของการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าว่า ถ้ามันเกิดเหตุการณ์ที่มีการเปลี่ยนชื่อเปลี่ยนคนอะไรอย่างนี้ คนที่มาให้สัมภาษณ์จะแก้ปัญหายังไง เมื่อมีปัญหาเข้ามาเราจะแก้ปัญหาดตรงนั้นยังไง แล้วก็รู้ถึงการเขียนข่าวเพิ่มมากขึ้นค่ะ คุณแม่ (พี่แจ้) เป็นคนสอน แล้วก็ทุกคนช่วยกันสอน

พิมพ์มาดา : ประทับใจในการทำงานเป็นทีมของเรา ที่ช่วยกันหาข้อมูลค้นหาข้อมูลต่างๆ วิเคราะห์ว่าจะออกมาเป็นรายการสดอย่างไร มันต้องผ่านการวิเคราะห์คิดกันมา บางที่เป็นเหตุการณ์ที่รวดเร็ว การพลิกสถานการณ์ในขณะนั้นก็ต้องช่วยกัน ปรับเปลี่ยนกันไปตามสถานการณ์หน้างาน

อริวัฒน์ : จริงๆ แล้วสมัยก่อน ตอนเจอพี่แจ้ครั้งแรกๆ ผมยังพูด ร.เรื่อ ไม่ได้เลย แต่พอทำรายการกับพี่แจ้ ผมกลายเป็นคนที่พูด ร.เรื่อได้ พูดช้าลง และผมเห็นพัฒนาการของสองคนนี้นะครับ ไม่เหมือนคนอื่นที่เขาเข้ามาแล้วก็ไป พี่แจ้สอนให้ทุกคนอยู่กันแบบพี่น้องอยู่แล้ว มันก็เหมือนกับการมาโรงเรียนทุกวัน และสิ่งที่ประทับใจในการทำงานกับทีมนี้ก็คือเราพูดกันทุกเรื่อง เรื่องแแง ไตปลา ร้านนี้วันนี้ไม่อร่อยเราก็มารู้จักกัน แม่ตอนทำงานมันก็จะเครียดหน่อย แต่ถ้าติดขัดตรงนั้นตรงนี้ทุกคนก็จะลงมาช่วยกันแบบไม่เกียวกัน บวกกับทุกคนมีบุคลิกลักษณะเป็นของตัวเองที่ชัดเจน ไม่ได้แแงแ่งชิงดีกันเพื่อที่จะสร้างผลงานแต่ทำเพื่อที่จะให้มีผลงานด้วยกันทุกคน

เมธศาสตร์ : ส่วนใหญ่คือถ้าเกิดเป็นข่าวมันจะอีกอารมณ์หนึ่ง ที่ถูกทำให้เข้ากับสถานการณ์อยู่แล้ว ถ้าเกิดทำข่าวเขาจะชี้เลยว่า 1 2 3 ใครทำหน้าที่อะไรอย่างชัดเจน มันไม่ได้ตื่นเต้น แต่พอเป็นรายการสดวันแรกเราตื่นเต้นเพราะตอนที่เรารู้ว่าต้องทำมันเป็นกลางคืนแล้ว และพรุ่งนี้มันต้องรายงานสดแล้ว เป็นรายการที่ไม่ใช่แค่ นั่งอัดรายการ แต่เราต้องสร้างสรรค์ ต้องคิดแล้ว ต้องทำเนื้อหาแล้ว และก็ต้องช่วยพี่ๆ คนอื่นด้วย ก็จะได้จากตรงนี้ เราก็ตั้งใจกันทุกคนนะครับ เพราะเข้างานกันแบบตอนตี 4.45 น. ซึ่งก็มากันตั้งแต่ตีสามเลย เพราะมันต้องมาเตรียม แล้วก็ไม่ได้กลับกันจนถึง 3 โมงเย็น และยังอยู่กันจนเย็นเพื่อที่จะรออัปเดตข้อมูลกัน เราทำกันอย่างเต็มที่ กลับบ้านค่ำมืดแต่ก็ประทับใจในความทุ่มเทของทีม

สร้อย : ในการทำวันแรกๆ ข้อมูลมันก็ยังเยอะอยู่ ยังมีเรื่องใหม่ให้ได้ตื่นเต้นหรือได้หยิบมารายงาน มาเป็นประเด็นตลอดเวลาแล้วก็ต้องแข่งกับเวลา แต่พอช่วงหลังท้ายๆ ข้อมูลทุกอย่างมันถูกนำเสนอไปหมดแล้ว แต่เรายังต้องเกาะติดสถานการณ์และอัปเดตล่าสุดต่อเนื่อง มันก็เป็นเรื่องท้าทายที่เราต้องมานั่งมองว่า ที่พูดมาทั้งหมดแล้วยังมีประเด็นไหนที่พอจะเป็นประเด็นแยกย่อยออกมาได้อีก อะไรเป็นประเด็นที่ยังขาดไป อะไรเป็นประเด็นที่มองข้ามไป และก็ประทับใจว่ามาทำงานแล้วจบรายการเราก็มานั่งประชุมงานกันต่อ เรียกว่าเป็นช่วงเวลาประจำมากกว่าพอจบรายการเสร็จปั๊บกินข้าว ทุกคนกินข้าว กินข้าวพร้อมกัน ประชุมถึงเที่ยง ประชุมจบแยกย้ายกันไป ตัดงานไปหาข่าว แล้วต้องรวมให้เสร็จในตอนเย็น เพื่อที่มาทำงานกันต่อว่าพรุ่งนี้จะต้องรายงานอะไรอย่างไร มาทำให้ชีวิตตื่นเต้น

ศุภมาส : ประทับใจทีมทุกคน ไม่ว่าจะเพื่อน้องที่มาใหม่ น้องป้าง น้องต๊อบ พี่แจ้ แล้วก็เพื่อนๆ ทุกคน คือทุกคนรู้ว่าเหนื่อย จะมากจะน้อยแต่ก็เหนื่อย แต่ว่าสุดท้ายแล้วเราก็มองความตั้งใจมีความพยายามที่จะทำให้รายการของเรา

ออกมาหน้าจอได้สมบูรณ์แบบที่สุดแบบที่เราตั้งใจไว้ นี่คือนี่สิ่งที่ประทับใจเพราะทุกคนเหมือนร่วมมือกันในการทำงาน อีกอย่างหนึ่งก็คือเหมือนอยู่โรงเรียนประจำเลยตื่นตื่นตลอด เวลาไม่สามารถเฝ้าได้เลยว่าวันนี้ สคริปต์จะเป็นยังไง

อมรรัตน์ : ประทับใจทีมงานทุกคน แล้วในทีมก็ตั้งใจทำงานทุกคน แล้วเราก็ได้เข้าไปช่วยเขามากกว่าการประสานงาน คือเข้าไปทำข้อมูลด้วย เราก็ถือว่าประทับใจตัวเองด้วยอย่างน้อยก็ได้แสดงความสามารถและศักยภาพไปแล้วเขาก็ให้ทำก็ตั้งใจ

ชาลินี : เราเป็นคนเดียวที่ได้ลาคลอดในช่วงนั้น แต่เราก็ได้เป็นส่วนหนึ่งในยามค่าคืนที่ช่วยเช็คข้อมูลและมีแหล่งข่าวที่เราอาจจะจะมี contact อยู่บ้างก็ช่วยติดต่อ เราเห็นเฟซบุ๊กที่รินตลอดเวลา ข้อความในไลน์ (line) ที่อัปเดตกันตลอดเวลาว่าข้อมูลมันเป็นยังไง ในวันที่เราไม่สามารถช่วยงานได้เต็มที่ แต่การมานั่งดูหน้าจอแล้วเห็นว่าเพื่อนทำงานกันอย่างทุ่มเท แต่เราก็ได้เป็นพินเพื่อองเล็กๆ ที่จะหาข้อมูลอะไรบ้างที่ช่วย support งานได้ เราจะอาศัยการคุยว่าเดี่ยวจะมีการโฟนอินสอบถามข้อมูล เดี่ยวจะเข้าสายข้อมูลอะไรยังไง เราเลยมองเห็นว่ายามที่เราทำงานปกติ เราก็ทำงานตามหน้าที่ที่รับผิดชอบ ก็มีบ้างที่กว่าเหนื่อย อยากกลับบ้าน แต่ในช่วงนั้นเราไม่ได้ยินสิ่งเหล่านี้เลย ช่วงเวลานั้นทุกคนช่วยกัน เติมเต็มซึ่งกันและกัน จนเรามองไม่เห็นว่าจะไรมันเหนื่อย อะไรมันไม่ดี เรามองข้ามไปเลย เพราะเราอยากให้งานมันออกมาในทุกเช้า คือจะบอกว่าทีมมันเป็นเรื่องสำคัญมาก เครื่องมือเราดีอยู่แล้ว ไทยพีบีเอสเรามีเครื่องมือที่ดีอยู่แล้ว แต่ถ้ามันขาดความเข้าใจการวางแผน เราว่าเครื่องมือดีขนาดไหนมันก็ล้มเหลวอะ เราเลยคิดว่าทีมสำคัญที่สุดในการทำงาน ความเข้าใจกัน การมองตากันแล้วรู้ว่าคนในทีมต้องการอะไร ถ้าทำได้งานก็จะสำเร็จ

อาทิตย์ : เกือบจะแก่ที่สุดในทีมแล้วรองจากพี่แจ๊ตก็ประทับใจทีมถึงแม้ว่าคนโน้นจะไม่ได้ทำ คนนี้จะไม่ทำ แต่ใครที่เห็นแล้วว่าวางอยู่ก็จะจับมาทำทันที นี่คือนี่นี่คือความรับผิดชอบที่ทุกคนร่วมใจกันทำเพื่อให้ไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน ไม่มีการแข่งกันอาจจะมีการเสียดกันบ้างเสียดกันบ้าง อย่างคินนี่เราทำงานกันดีเตรียมข้อมูลเตรียมอะไรเหนื่อยแล้วกลับบ้าน แต่พอเข้ามาทุกคนก็จะกรูกันเข้าไปทำงาน มันก็เหมือนอย่างพี่น้องๆ บอกว่ามันเหมือนอยู่โรงเรียนประจำ ทะเลาะกันบ้างอะไรกันบ้าง มันก็คือพี่น้อง มันเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ที่เรามีให้กัน คือนอกจากทีมแล้ว พี่ว่าความเป็นพี่น้องสิ่งนี้มันมีเยอะมากกว่าคำว่าทีม

“สำคัญที่สุดคือทีม”

Online Mission : Platform/Information/Feedback

เบื้องหลังภารกิจการทำงานบนพื้นที่สื่อออนไลน์

สื่อสังคมออนไลน์ เรียกว่าเป็นสื่อกระแสหลักในยุคปัจจุบันก็ว่าได้ เพราะคนในสมัยนี้มีความนิยมในการเสพสื่อจากสื่อสังคมออนไลน์เป็นจำนวนมากและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เพราะนอกจากจะสามารถเสพข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็วแล้ว ยังสามารถสะท้อนความคิดเห็น และสามารถเป็นผู้ส่งข้อมูลข่าวสารด้วยตนเองได้อีกด้วย ยิ่งในช่วงสถานการณ์วิกฤตหรือเหตุการณ์ความเดือดร้อนที่มีผู้ต้องการความช่วยเหลือ สื่อสังคมออนไลน์จะเป็นเครื่องมืออย่างดีในการช่วยส่งต่อข่าวสาร ตลอดจนประสานข้อมูลต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วทันใจ อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วทันใจ ก็เป็นสาเหตุสำคัญหนึ่งของการเกิดปัญหาข้อมูลข่าวสารที่ผิดเพี้ยนมากมาย จนทำให้เกิดความสับสนและเข้าใจผิดได้เช่นเดียวกัน

ในช่วงเหตุการณ์ภารกิจช่วยเหลือ 13 ชีวิตติดถ้ำหลวง กลุ่มงานออนไลน์ไทยพีบีเอส ถือเป็นกำลังสำคัญอีกกองกำลังหนึ่งที่ช่วยสื่อสารกับประชาชนให้ได้รับทราบข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และสร้างความเข้าใจอันดีและถูกต้องให้แก่ประชาชน โดยตลอดภารกิจ แบ่งออกเป็น 2 หน่วยงานที่ดูแลงานด้านออนไลน์ของไทยพีบีเอส ได้แก่ สำนักสื่อใหม่ และ กลุ่มข่าวออนไลน์ ซึ่งภารกิจ บทบาท และหน้าที่ของทั้ง 2 หน่วยงานในสถานการณ์ช่วงนั้นจะเป็นอย่างไรไปติดตามได้จากบทสัมภาษณ์ผู้แทนของทั้ง 2 หน่วยงานกันเลย

สำนักสื่อใหม่

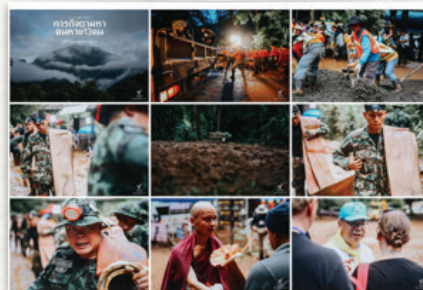
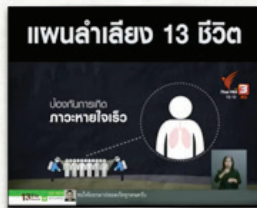
บทสัมภาษณ์

พี่ต่าย - กนกพร ประสิทธิ์ผล ผู้อำนวยการสำนักสื่อใหม่

“...มันเป็นข่าวอะไรเล็กๆ ดูเหมือนไม่มีอะไร...แต่อยู่ดีๆ มันก็กระเพื่อมขึ้นมาเร็วมาก...”

พี่ยังจำ mood and tone ได้เลยว่ามันเป็นข่าวอะไรเล็กๆ ดูเหมือนไม่มีอะไร ดูเหมือนเด็กหายเข้าไปในถ้ำ เราเองก็นำเสนอเรื่องนี้ข้ามันในตอนแรก และไม่ได้เน้นอะไรมาก แต่อยู่ดีๆ มันก็กระเพื่อมขึ้นมาเร็วมากจริงๆ ตอนนั้นมีเรื่องของกีฬาฟุตบอลโลกซึ่งเป็น event ที่เรากำลังให้ความสนใจอยู่ แต่เรื่องหมู่ป่าติดถ้ำกลับเข้ามาได้รับความสนใจมากขึ้น ส่วนหนึ่งก็มองว่ามันเป็นเรื่องของอารมณ์ความรู้สึก หรือ mood and tone ของสถานการณ์ ที่ข้อมูลเริ่มมีเยอะขึ้น ตอนนั้นเราก็เปิดไลน์เพื่อให้ผู้ชมเข้ามาแลกเปลี่ยนเป็นปกติของรายการสดอยู่แล้ว และในบางรายการเราก็มีความพยายามจะเอาข้อความไลน์เข้าไปอยู่ในรายการสดด้วย เป็นช่องทางการรับฟังความคิดเห็นของผู้ชม และยิ่งในสถานการณ์ช่วงนั้น ผู้ชมหรือคนที่ติดตามเราเขาอยากได้ข้อมูลเรื่องนี้อยู่แล้ว เมื่อไหร่ที่เปิดไลน์ ยอดคนดูจะเพิ่มขึ้น เพราะคนที่เคยบล็อก คนที่ไม่เคย add ก็จะมา add ถึงจะพิมพ์ได้ เพราะในสถานการณ์แบบนี้ คนส่วนใหญ่อยากมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นด้วย

จริงๆ มันน่าจะไม่ได้เป็นเรื่องใหม่ เพราะทุกครั้งที่มีสถานการณ์วิกฤต เมื่อข้อมูลเยอะ ต้องทำยังไงก็ได้ ให้มีพื้นที่หรือ screen เผยแพร่ข้อมูลให้ได้เยอะที่สุดจริงๆ ข้อมูลทวิตเตอร์ก็เป็นข้อมูลแบบเดียวกัน คุณตามจากทวิตเตอร์ก็ได้ แต่มันก็มีอีกหลายคนมากที่ไม่ได้เล่นทวิตเตอร์ ถ้าคุณมีข้อมูล คุณต้องหาพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นช่องทางไหน ให้มันสามารถเผยแพร่ได้เยอะที่สุด หนึ่ง คือความคุ้มค่าเลย สอง คือ คนไม่เคยรู้จักก็จะรู้จัก ยอดติดตามเราก็จะเพิ่มขึ้น ช่วงเวลาที่คนอยากเสพข้อมูล อะไรๆ เขาก็แออัดหมด มันก็เป็นจริตคนอยู่แล้ว

“...หน้าที่ของออนไลน์ต้องให้ทั้ง Information และรับ Feedback...”

ภารกิจของสำนักสื่อใหม่ ดูแลเรื่องการทำให้เว็บไซต์และโซเชียลมีเดีย ด้านเนื้อหาภาพรวมของไทยพีบีเอส คือ การให้ information ถ้ามั่ว ข้อมูลมาจากไหนบ้าง? ก็มาจากหน้าจอเป็นหลักประมาณ 90% อีก 10% ก็มาจากการเอาข้อมูลมาขยายความต่อเนื่อง คือถ้าเอามาจากทีวีหมด ของมันก็จะมันแต่ซ้ำๆ เดิมๆ บางทีมันก็มีการเอามา re-design ตอนนั้นพี่ได้เรียนรู้ของการต่อยอดเนื้อหา เช่น เขามีคำว่า “ฮูยา” กัน เราก็ไปหาความรู้ว่ามันคืออะไร เป็นต้น เราก็ส่งช่างภาพหนึ่งไปลงพื้นที่ ก็เลยได้ชุดภาพหลายชุด เช่น ชุดจิตอาสา ชุดของกลุ่มนักข่าว ชุดของบรรยากาศในพื้นที่ ซึ่งก็สามารถนำมาแตกเป็นเนื้อหา (content) ที่เพิ่มขึ้นได้หลากหลาย เพราะว่าภาพของวิดีโอที่มาจากทีวี จะเน้นภาพที่มาจากสถานการณ์ การ capture ภาพจากวิดีโอมันจะได้ภาพที่ไม่สวยงาม ดังนั้นการที่มีช่างภาพหนึ่งไปถ่ายภาพจากพื้นที่หรือเหตุการณ์จริงเราก็จะได้ชุดข้อมูลหรือ content อีกรูปแบบหนึ่ง รวมถึงเรามีการนำข้อมูลมาต่อยอดเป็นการตูน จริงๆ เนื้อหามันก็ไม่ต่างกัน แต่แค่มาเล่าเรื่องใหม่เอามาเปลี่ยนเป็นการตูน หรือตอนนั้นเขามีเรื่องของเพาเวอร์เจล แล้วคนอยากรู้ว่าเพาเวอร์เจลคืออะไร เราก็ทำข้อมูลขึ้นมาเพื่อส่งเสริมความรู้

นอกจากนี้ก็มีรายการสดเฉพาะกิจทางออนไลน์ “รายการล้อมวงข่าว” เป็นรายการสดที่ออนไลน์เท่านั้น ไม่ได้เชื่อมต่อ (sink) กับหน้าจอ รวมถึงรายการภาษาอังกฤษ เพราะรอบนี้ต้องสื่อสารกับคนต่างชาติเพิ่มเติม โดยใช้ชื่อว่า “D-Day Saving the 13” ซึ่งชื่อนี้ก็จะถูกเปลี่ยนไปเรื่อยๆ ตามสถานการณ์ของช่วงเวลา เปลี่ยนชื่อไปตามหน้าจอ หน้าจอเปลี่ยน mood and tone ไปเป็นอะไร ออนไลน์มันก็ต้องเปลี่ยน mood and tone ตาม อย่างเช่น ตอนแรกเราต้องตามหาน้องให้เจอก่อน เจอแล้วก็เป็นเรื่องของการพาออกมาอย่างไร พ้อออกมาอย่างไรเสร็จแล้ว feeling หรือ

ความรู้สึกของการ welcome Home การส่งฟื้นฟูสภาพจิตใจ และการร่วมแสดงความยินดี รายการภาษาอังกฤษ เขาก็เปลี่ยนชื่ออะไรกันตามนั้นเหมือนกัน

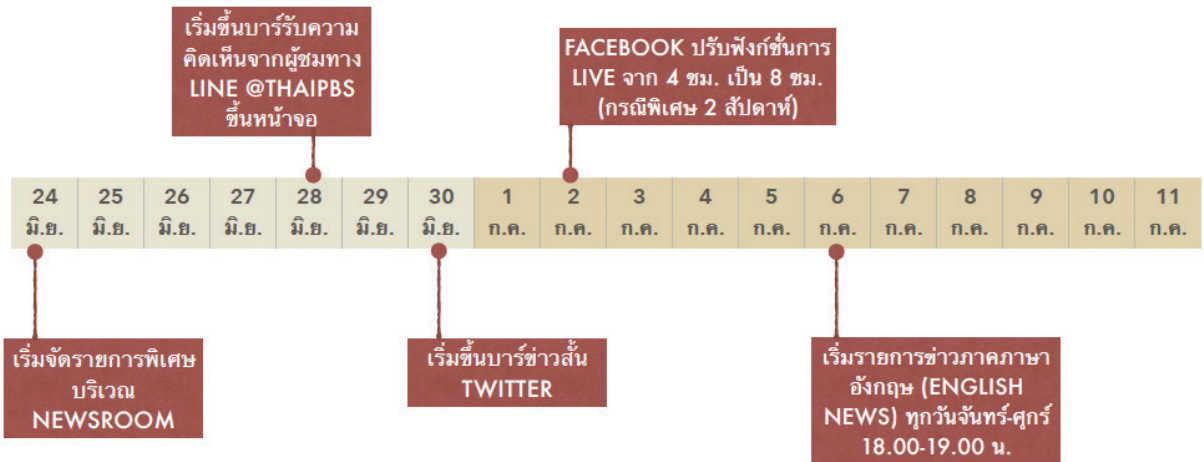
รายการออนไลน์อีกประเภทหนึ่ง ก็คือ รายการออนไลน์ที่เชื่อมโยง (sink) กับหน้าจอ รายการออนไลน์แบบนี้เราคุมบรรยากาศเพียงอย่างเดียว เรียกว่า “เป็นแบบเซ่ง” เป็นบรรยากาศสดไม่มีบรรยาย ตอนนั้นด้วยการส่งกำลังคนของเราไปในพื้นที่ค่อนข้างเยอะ เพื่อให้ผลมันคุ้มค่าก็จะมีภาพสดตลอดเวลา เพราะเราจัดรายการตลอดเวลาไม่ไหวแบบนี้ก็เป็นรายการออนไลน์แบบหนึ่งได้ อีกประเภทรายการสดออนไลน์ เป็นประเภทที่ใช้โซเชียลมีเดีย เอาเทคนิคต่างๆ มาเชื่อมกับหน้าจอ คือหน้าจอมันมี information และมันต้องเติม information ทุกอย่าง ก็จะมีแถบข้อความอยู่ 2 แถบที่ทำเพิ่มอยู่ตรงนั้น แถบแรกอยู่ด้านบนก็คือตัววิตเตอร์ วิตเตอร์ก็เป็นการเอาข่าวภาษาอังกฤษกับข่าวภาษาไทย สลับกันไปเป็นการสรุปข่าวสั้นๆ ส่วนแถบที่สองด้านล่างเป็น แถบเปิดสำหรับการแสดงความคิดเห็นต่างๆ เพราะมันเป็นแพลตฟอร์มแสดงความคิดเห็นจากผู้ชม หรือผู้ประกาศข่าว

อาจจะพูดถึงเรื่องของการรับบริจาค การขอรับความช่วยเหลือ ก็จะมีผู้ชมที่อยากแลกเปลี่ยน และอยากให้ข้อมูล เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

หน้าที่ของออนไลน์นอกจากการให้ information แล้วก็ เป็นเรื่องของการรับความคิดเห็น หรือ feedback เรียก ว่าเป็นการ listening การ engagement กับผู้ชมทุกช่องทาง และต้องไม่ใช่แค่ช่องทางของไทยพีบีเอส คือมัน ต้อง listening world wide การดู engagement ของคน มันจะมีประโยชน์หลายอย่างเลย ก็คือ เราได้ feedback ของเขาในมุมที่เขาพูดถึงเรา ดีหรือไม่ดี เขาสงสัย หรือเขา อาจจะเป็นเครื่องช่วยเตือนเกี่ยวกับข้อมูลของเรา เขาอยากรู้ข้อมูลอะไร เราก็สามารถ service เขาได้ การรู้กระแส คือ อันที่สอง ไม่ได้พูดถึงเราก็จริง แต่เราสามารถดูได้ว่า ตอนนี้ คนกำลังสนใจเรื่องอะไร พวกขึ้นความรู้เราก็ไปเจอมาจาก คำถามต่างๆ เช่น “ใครรู้จักเพาเวอร์เจลบ้าง?” ความรู้พวกนี้ เราไปเจอมาจากการถาม message ก็ทำให้เราคิดว่า ทำไม ไม่ทำความรู้ขึ้นมาเพื่อส่งเสริมความรู้ การมอนิเตอร์พวกนี้ ประโยชน์ถัดมาก็คือ การ engagement พื้นที่ตรงไลน์ เป็นมุมหนึ่งของสื่อสาธารณะ ต้องเปิดพื้นที่ให้คนสะท้อน ตอนนั้นเหมือนต้องการถุงสำหรับใส่ของจำนวนมาก เราก็คือ เป็นสื่อกลาง เราก็คือต้องมอนิเตอร์พวกนี้ส่งให้หน้าจอเหมือนกัน อันนี้คือหน้าที่ของการดูพวก comment feedback ซึ่ง อย่างที่บอกว่ามันต้องจับตาตลอดเวลาเหมือนกัน

หน้าที่อีกอย่างหนึ่งที่ทำตอนนั้นมันต้องมีคนทำหน้าที่ในการเจรจากับ Partner ต่างๆ เช่น เฟซบุ๊ก อย่างตอนแรกเรา ทำเฟซบุ๊กไลฟ์ได้ต่อเนื่องประมาณ 4 ชั่วโมง พอครบก็ต้องหยุด เราก็คือไปเจรจาขอให้เขาขยายเป็น 8 ชั่วโมง มันก็เป็นการเจรจาพิเศษ เพื่อให้ผู้ชมสามารถดูต่อเนื่องได้ มันก็สอดคล้อง กับสถานการณ์ที่หน้าจอกำลังเป็น แต่พอถึงเวลาจริงๆ มันก็ไม่ได้ยาว 8 ชั่วโมงอย่างนั้นตลอด อย่างหน้าจอมันหยุดพัก เป็นรายการ บางที 3 ชั่วโมงแล้วก็หยุดพัก แต่พอไปเจรจามา

ภาพรวมการดำเนินงาน และการสนับสนุน

เขาก็ให้มา 2 อาทิตย์ ในการขยายสตรีมมิงเฟซบุ๊กไลฟ์เฉพาะ ไทยพีบีเอส จาก 4 เป็น 8 ชั่วโมง ตอนนั้นก็กลับไปเป็นปกติ ที่ต้องเจรจาเพราะถ้าหน้าจอบอกว่าขอยิงยาวเลย เราก็รู้ว่า เรามีเครื่องมืออะไรแบบไหนบ้าง ส่วนภารกิจอื่นๆ ก็เป็นส่วนกลางในการ support หน้าจอมากกว่า support การทำงานของหน่วยงานต่างๆ เช่น การประชาสัมพันธ์ข้อมูล การถ่ายทอดสด (live streaming) เป็นต้น

“...ต้องยอมรับว่าเราได้เรียนรู้อะไรพอสมควร ยังมีจุด ที่พลาดไป จุดที่เสียโอกาสไปเหมือนกัน...”

ตั้งแต่วันที่ 24 มิถุนายน 2561 ค่อยๆ เคลื่อนตัว จากหน้าจอและรายการพิเศษ แล้วก็ทำรายการพิเศษมา จนกระทั่งความเข้มข้นของเนื้อหาเพิ่มขึ้น ก็เริ่มมีการเอาสื่อใหม่เข้าไปหน้าจอ เพื่อให้ผู้ชมได้เห็นกัน มันก็จะไปมีผลในเรื่องของเรตติ้งของช่องทางสื่อใหม่ที่มัน สูงแล้วก็ขยับขึ้นมา เริ่มเอาบริการที่เป็นสื่อใหม่เข้ามา เริ่มเอาแถบข้อความทวีตเตอร์เข้ามาแทรกประมาณวันที่ 2 กรกฎาคม 2561 ก็เริ่มมีการทำอะไรกับ facebook และ เริ่มมีความเข้มข้นขึ้น เมื่อเราไลฟ์กันทั้งวัน เริ่มไปทำอะไร ในเชิงเทคโนโลยีแล้ว พอมาวันที่ 6 กรกฎาคม 2561 เริ่ม มีเวอร์ชันภาษาอังกฤษเข้ามาจริงๆ อันนี้มันเป็นการเริ่ม ทำ kick Off อะไรใหม่ๆ ไม่ว่าจะป็นด้านเทคโนโลยี และ ด้านที่เป็น service ใหม่ๆ ที่เป็นสื่อใหม่ซึ่งจะเป็นอะไร กว้างๆ ก่อน

ตอนนั้นเราใช้ไลน์เยอะมาก เพื่อเป็นช่องทางการ สื่อสาร เรียกว่าไม่ได้เป็น official มาก แต่เราใช้ไลน์ในการ สื่อสารทุกกลุ่ม อ่านข้อมูลเยอะมาก ข้อมูลล้นมาก แต่ล้น มันก็ดีกว่า miscommunication กัน แล้วอย่างสื่อใหม่ ทำงานกับหลายหน่วยงาน รวมถึงทีมที่อยู่ถ้าหลวมด้วย กับผู้บริการอีก การ communication มันสำคัญมาก ซึ่งต้องยอมรับว่าเราไปแย้งตัวกับเขาหมด ที่นี้มันจะไม่ต้อง

มาจัดประชุมทางการ แทบจะไม่มีประชุมอะไรกันมากเลย แต่ว่าเราต้องรู้ทุกเรื่อง ที่เราจะรู้แค่ว่าออนไลน์มีหน้าที่โพสต์ อย่างเดียวไม่ได้ ต่างคนต่างต้องส่งข้อมูลตัวเอง ส่งให้หมด ห้ามปิดกันข้อมูลการสื่อสารเลย เช่น ออนไลน์ต้องรู้ทุกการ เปลี่ยนแปลงใดๆ ผังใครอยู่ตอนนี้ หรือว่ามีคนเกี่ยวข้อง อะไร วันนี้จะนำเสนออะไร วันนี้จะเล่นประเด็นไหน การ มอง information มันดี

ตอนนั้นที่สื่อสารกันมันก็มีหลายอย่างที่ควรต้องระวัง เยอะ เช่น จะมีการแจ้งทุกวันว่าวันนี้อย่าลืมใส่แฮชแท็ก ต่างๆ ก็จะมีคนคอยมอนิเตอร์แฮชแท็กอยู่ บางทีแอดมิน มีหลายคนหลายกะ เราก็จะโยนกลับไป สื่อสารกลับไปว่า แฮชแท็กขอให้ใช้แบบไหน หรืออย่างเช่น ตอนนั้นมันมี case ที่ผู้ว่าฯ เขายังอยู่ที่เชียงใหม่ เราก็เรียกเขาว่าผู้ว่าฯ ณรงค์ศักดิ์ แต่ต่อมาเขาย้ายมาที่พะเยาแล้ว ก็ต้องอัปเดต ไปว่า ห้ามเรียกเขาว่าผู้ว่าฯ เชียงราย แต่เราจะใช้ชื่อว่าอะไร ถ้าเราจะใช้ชื่อย่อ จะเรียกว่าอะไร ถ้าเป็นชื่อเต็ม จะเรียกว่าอะไร อันนี้เป็นข้อตกลงกันว่าสถานการณ์ตอนนี้ทุกคน ต้องอ่าน ต้องอัปเดตกัน หรือพอมีย่อ เราจะอ่านอย่างไร ถ้าเป็นภาพหน่วยซีลต้องเบลอนหน้า ถ้าเขียนหน่วยซีลภาษาไทยต้องเขียนแบบไหน ถ้าเขียนภาษาอังกฤษต้องเขียน ตัวใหญ่ทั้งหมด อันนี้เป็นข้อตกลงกันง่ายๆ ที่มันเป็น official ที่ถือว่าเป็นไกดไลน์เล็กๆ น้อยๆ ที่ต้องสื่อสารกัน

ช่วงนั้น youtube เราถึงขั้นติดเทรนด์อันดับหนึ่งของ youtube ประเทศไทยเลย สำหรับคอนเทนท์นี้ มีคนเข้ามาดูพร้อมๆ กันเยอะ เราก็คิดว่าโพสต์อันไหนของเราใน โซเชียลมีเดียที่มันมีความนิยม โพสต์วีดีโออันไหนที่มันปัง สุดในช่วงนั้น เอาไว้เป็น case study เราก็มาวิเคราะห์ลอง list ดูว่าสิ่งที่มีมันเป็นจุดแข็งของเราในตอนนั้นว่าดีเพราะอะไร แล้วออนไลน์อันไหนไม่ดีเพราะอะไร

ต้องยอมรับว่าเราได้เรียนรู้อะไรพอสมควร เหมือนกัน มันไม่ได้ดีไปซะหมดนะ มันยังมีจุด

พลาดไป จุดที่เสียดายโอกาสไปเหมือนกัน ข้อดีคือวัตถุดิบเราเยอะมาก แหล่งข้อมูลเราก็มีเยอะมาก ความต้องการของผู้ชมกระหน่ำอยากเสพมาก เหตุการณ์มีระยะเวลาเนิ่นนาน เป็นข้อดี เพราะในช่วงแรกๆ ที่เรายังทำไม่ดีมันก็มีระยะเวลาให้เราได้ปรับ ไม่เช่นนั้นตอนจบเราอาจจะไม่ปังขนาดนี้ก็ได้ พอมีเนื้อหาเยอะมันก็มี การต่อยอดได้เยอะ ข้อดีของออนไลน์ก็คือมันเป็นแพลตฟอร์มที่มีข้อจำกัดเรื่องเวลา มีจำนวนฐานสมาชิก ที่ดี เพราะว่าโซเชียลมีเดียเรามีฐานจำนวนมากพอสมควรอยู่แล้ว แล้วก็มามีบริการที่แตกต่าง คือไม่มีสื่ออันไหนที่ทำ ภาษาอังกฤษ ภาษาอังกฤษก็มาในช่วงเวลานั้นพอดี แม้ยอดไม่ถึงกับดีมาก แต่ก็ถือว่ามีความพร้อมในการทำ ก็เป็นความแตกต่างที่พิสูจน์ได้ อย่างทวีตเตอร์ภาษาไทย คนที่อ่านได้อยู่แล้ว แต่เหตุการณ์นั้นมัน global พอหลังๆ มัน เป็นนานาชาติแล้ว ชาวภาษาอังกฤษมันเลยเป็นจุดเด่นที่ ไทยพีบีเอสทำได้ทั้งสองภาษา แต่ถ้าให้ตีคือหน้าจอควรมี พื้นที่ให้เวอร์ชันภาษาอังกฤษมากขึ้น หน้าจอยังเป็นภาษา ไทยอยู่ ซึ่งจริงๆ มันเป็นจุดที่เรามองว่าเราสามารถนำเสนอ ได้เลย เพราะไม่มีสื่อไหนที่ทำสองภาษา การวางแผน เนื้อหาผลิตล่วงหน้า มีการวางแผนที่ดี เพราะระยะเวลานาน มันก็มีการวางแผนได้ว่าจะผลิตอะไรดี อย่างการ์ตูน มันก็สามารถวางแผนได้เลย เพราะว่ามันต้องใช้เวลา ทำงาน เหตุการณ์วิกฤตที่มีระยะเวลานาน พอเราจับทางได้ ว่าเราจะทำอะไร มันก็ผลิตออกมาได้ หลายรูปแบบมากขึ้น แต่จุดที่เรามองว่ามันยังมีจุดอ่อนคือ การที่ข้อมูลมันเยอะ มันผลิตไม่ทัน เพราะทรัพยากรไม่เพียงพอ

TOP 3 : โพสต์ประเภทภาพที่มียอด Engagement สูงสุด

1. Thai PBS Post: ENGAGEMENT 796,969 REACH 7,531,352

2. Thai PBS Post: ENGAGEMENT 268,321 REACH 1,862,578

3. Thai PBS Post: ENGAGEMENT 151,772 REACH 1,422,248

TOP 3 : โพสต์ประเภทวิดีโอที่มียอด Engagement สูงสุด

1. Thai PBS Post: REACH 2,325,234 ENGAGEMENT 264,116 VIDEO VIEWS 400,735

2. Thai PBS Post: REACH 1,707,973 ENGAGEMENT 145,000 VIDEO VIEWS 589,822

3. Thai PBS Post: REACH 1,065,441 ENGAGEMENT 94,268 VIDEO VIEWS 1,147,177

“...แตกต่างจากการทำงานปกติมากในเรื่อง สถานการณ์ แต่ถ้าเรื่องกระบวนการทำงานมันไม่แตกต่างกัน...”

การทำงานช่วงนั้นถือว่าแตกต่างจากการทำงานปกติมากในเรื่องสถานการณ์ แต่ถ้าเรื่องกระบวนการทำงานไม่แตกต่างกันมาก ในเรื่องของสถานการณ์ต่างกันตรงที่ หนึ่งคือ มันเป็นสถานการณ์ที่มี information เข้ามาจำนวนมาก ต่อเนื่องตลอดเวลา ข้อมูลมันมาเยอะจริงๆ ข้อมูลจากทีวี มันอาจจะไม่เยอะ ไม่แตกต่าง แต่ข้อมูลของคนที่เล่น

TOP 3 : โพสต์ประเภทวิดีโอที่มียอดชม (Views) สูงสุด

1. Thai PBS Post: VIDEO VIEWS 3,401,914

2. Thai PBS Post: VIDEO VIEWS 1,267,894

3. Thai PBS Post: VIDEO VIEWS 1,254,164

คนที่อ่าน คนที่ชม พอเป็นสถานการณ์แบบนี้ คนอาจจะ
เกิดความสนใจมาที่ออนไลน์มากเป็นพิเศษอยู่แล้ว คนดู
มากขึ้น ถ้าช่วงนั้นเปิดมาแล้วไม่มีอะไร มันก็ lost เสียขาย
โอกาส เพราะฉะนั้น เมื่อทุกคนเบนมามองเรามากขึ้น
เราก็ต้องเร่งทำข้อมูลตรงนี้ป้อนตลอดเวลา อย่าง
สถานการณ์ปกติถ้าข้อมูลเยอะจะกลายเป็นขยะ (junk)
ไปเลย แต่พอสถานการณ์แบบนี้เราสามารถอัดข้อมูลได้
เลย เขาไม่ว่าเลย เช่น เราอัดข้อมูลในทวีตเตอร์ไป เขาก็
ไม่รำคาญ แต่ถ้าเป็นสถานการณ์ปกติมันจะไม่เป็นแบบนี้
ส่วนกำลังคนเราก็วางให้คนมาสแตนด์บายหมดทุกคน
ใครว่างก็มาทำ มันก็จะแบ่งกันไป มีงานให้ทุกคนทำหมด
เลย อยู่ตรงที่หน้าจอตลอดทั้งวัน อย่างกะวันปกติจะเป็น
3 กะ กะละ 2 คน แล้วเสาร์อาทิตย์มี 2 กะ กะละคน พอ
สถานการณ์นี้มันมีงานถาโถม ก็เปลี่ยนแปลงกะการทำงาน
ใหม่ เปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงานใหม่

วันที่เจอทั้ง 13 คน น่าจะตอนสามสี่ทุ่มของวันที่ 2
กรกฎาคม 2561 วันนั้นเป็นวันที่ผู้บริหารไปสัมมนากัน
แล้วพื่ออยู่ที่โรงแรม อ่านไลน์แล้วก็ตกใจว่าเจอในวันหยุด
แล้วตอนกลางคืน คนทำงานก็ไม่มีแล้ว อีกทั้งมาสัมมนา
กันด้วย พอรู้ว่าเจอข้อมูลมันต้องมาแน่เลย ซึ่งวันนั้นต้อง
ยอมรับว่าเราปล่อยเนื้อหาได้เร็วมาก อันนี้ต้องยกเครดิต
ให้ทีมปลา (สุพรรณิ สันติพงษ์) ที่เขาไปทำเนื้อหาล่วงหน้า
เอาไว้ 3-4 แบบ ทั้งในเชิง positive และ negative
ความเร็วมันก็เลยได้ตอนนั้น แต่ก็ไม่ได้เตรียมไว้เฉพาะ
ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น แต่หมายรวมถึงเรื่องของ
เทมเพลต ทีมกราฟิกก็มีการวางในส่วนนี้เอาไว้ด้วย แล้ว
ให้ทางทีมนี้ใส่ข้อมูล วางแผนการใช้พวก footage วิดีโอ
หัวท้าย ให้ทางนี้ใส่ information ได้ในหลายๆ สถานการณ์
อันนี้ก็จะ เป็นเหตุการณ์พวกปัจจุบันทันที เพราะเราไม่
สามารถจะสแตนด์บายคนได้ตลอดเวลาทันที เราก็ต้อง
คาดการณ์ ที่ว่าพีคพลาดอยู่หลายเรื่องเหมือนกัน อย่าง
ตอนที่พบแล้ว ตอนที่ เป็นวิดีโอแปล ตอนนั้นก็ทำได้เข้าไป

“...ยกระดับผู้เสฟสื่อ...”

สำหรับสถานการณ์นี้มันก็เป็นข้อดีอยู่แล้ว แต่มัน
ไม่ได้เป็นข้อดีสำหรับไทยพีบีเอส เขาเรียกว่า “บริบท
สังคมออนไลน์” คือมันเป็นการยกระดับตรงที่เวลาที่มี
สถานการณ์วิกฤต คือข้อมูลมันเยอะกับความต้องการของ
คน demand (อุปสงค์) กับ supply (อุปทาน) มันตรงกัน
(match) พอดี มันก็จะเจอ case หลายๆ case ข้อมูลจาก
เรา ข้อมูลจากสื่อ เกรด A เกรด B เกรด C ค่อนข้างเยอะ
วิธีการทำงานของสื่อหลายๆ แบบก็เยอะ คนก็มีการเข้า
มาส่งเยอะ พอเข้ามาส่งเขาก็จะเห็นหลายๆ เกรดเยอะ
พอเห็นหลายๆ เกรดเยอะ เขาก็จะเจอความถูกต้อง ความ
ผิดพลาด เขาเจอ ตราม่าอะไรเต็มไปหมดและพฤติกรรม
ของเขาและความคาดหวังของเขา มันเป็นไปในทาง
เดียวกัน คือ ทุกคนอยากได้ข้อมูลตรงนี้หมด มันไม่เหมือน
สถานการณ์ทั่วไปที่แบบอยากได้เล่นบ้างอยากได้שב้าง
ผิดก็ไม่ใช่ไร เป็นเรื่องเล่นๆ แต่พอมันเป็นสถานการณ์
ลักษณะแบบนี้ ความคาดหวังของคนมันจะไปในทาง
เดียวกัน คือ “เฮ้ย! คุณต้องถูกสิ” ต้องให้ข้อมูลที่ถูกต้อง
รวดเร็ว ตรวจสอบให้ด้วย หรือเอาชุดความรู้ให้ด้วย เพราะ
มันเป็นแนวทางเดียวกัน นิสัยใจคอของคนที่เขาใจช่วย
ถ้ามีการทำอะไรที่มันละเมียดกฏกติกา มารยาท
เขาก็พร้อมใจกันไม่ยอมรับ หรือ anti อยู่แล้วผนวก
กับ เพจใหญ่ๆ ที่มาเรียนรู้จากนักวิชาการ เช่น Drama
Addict ที่เขาตั้งใจจะโพสต์ขึ้นชมยกตัวอย่างเนื้อหา
ที่ดี สื่อที่ทำหน้าที่ดี ตั้งใจที่จะโพสต์มาเป็น case
study ขึ้นชม มันทำให้เขาเหมือนเป็นโรงเรียนสอนไป
ด้วย เอา case นั้นมาเป็นโรงเรียนสอนเรื่องจริยธรรม
ไปด้วย หลักการของการติดตามข่าวที่ดี เรามีหน้าที่
รายงานข่าว แต่ว่าบุคคลที่สามซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่เจอ
ทั้ง case study และ case ตราม่า เขาก็ดึงเอา case
พวกนี้มาเป็น case study จริยธรรมสื่อให้ลูกเพจหรือ
คนที่ตามเขาเยอะๆ ได้เรียนรู้ไปด้วยว่าการทำแบบนี้มัน

เป็นการละเมิด การทำแบบนี้มันคือการ copy การทำแบบนี้มันไม่ควร การแสดงนิสัยหรือ ภาษาย่างนี้ไม่ดี หรืออะไรคือข่าวปลอม มันเป็นการ educate หรือให้ความรู้กับคน การที่เราไม่ใช่คนพูดเอง มันก็เชื่อถือได้อยู่แล้ว ก็ถือเป็นการยกระดับประสบการณ์การเรียนรู้ ของคนได้ แต่จะได้นานหรือเปล่า หรือว่าได้แค่ ชั่วครั้งชั่วคราวฉาบฉวย ที่ว่าเหตุการณ์อย่างนี้ มันต้องทำกันไปเรื่อยๆ เพจพวกนี้มีส่วนสำคัญ มาก แต่ส่วนใหญ่ก็ไม่ได้อยู่ดีๆ แล้วจะมายก ตัวอย่างขึ้นมาหรือ เพราะเราก็ไม่ได้ให้เขา อวย แต่ถ้าเกิดมันทนไม่ได้จริงๆ พวกเขาจะมีอุดมการณ์ของความเป็นเจ้าของเพจ ที่รัก ในความดี มันก็ยกระดับนะอย่างน้อยคนก็รู้ แหะละว่าเป็นสื่อ แต่ก็ต้องยอมรับนะว่ามันน่า กลัวจริงๆ ถ้าพลาดแค่เรื่องเดียวมันก็ทำลาย สิ่งที่มีนทำดีมาตั้งเยอะ เพราะฉะนั้นก็ต้องระวัง มาก อย่างของเราก็มีเรื่องดราม่า อย่างเช่น ตอนที่เราได้รับคำชม เรารู้เลยว่าบางทีเราก็ มีความผิดพลาด เช่น สะกดผิดแต่เมื่อไหร่ที่ เราถูกคนอวย คนชม คนยกย่องระดับขึ้นเยอะๆ พอเราสะกดผิดขึ้นนิดหนึ่ง คนก็จะ refer เลย เขาก็จะ comment อย่างนั้นจริงๆ ว่า “อย่า สะกดผิดลืมนิดสำหรับขึ้นชม” เป็นสื่อในระดับ มาตรฐานอยู่ เหมือนมาตรฐานเรามันก็สูงขึ้น ไปอีก เราก็ต้องเข้มงวดกับตัวเองมากขึ้น คนก็จะ refer ความเป็นมาตรฐานสูงขึ้นไปอีก

กลุ่มข่าวออนไลน์

บทสัมภาษณ์ พิณ - จุฑาภรณ์ กัณหา
ผู้สื่อข่าว-เว็บไซต์ กลุ่มบริหารข่าวรายวัน

ข่าวออนไลน์เรามีช่องทางการเผยแพร่ข่าวสาร 4 อย่าง
คือ (1) เว็บไซต์ข่าว (2) เฟซบุ๊ก (3) ทวิตเตอร์ (4) ยูทูบ
ที่ใช้ชื่อว่า “Thai PBS News”

**“..มันก็ไม่ได้ชัดว่ามันจะต้องยาว แต่ถ้าถามว่าในมุมมอง
ข่าว เราคิดว่าเราต้องติดตามทุกวันและเสนอทุกวัน”**

สำหรับประเด็นข่าว 13 ชีวิตติดถ้ำหลวง ในช่วงวัน
แรกกับวันที่สอง สถานการณ์ยังไม่ได้ชัดเจนว่าจะยึดยาว
แต่ถ้าถามว่าในมุมมองข่าวแบบนี้เราคิดว่าเราต้องติดตาม
ทุกวันและเสนอทุกวันแน่ๆ ว่าปฏิบัติการของเขาในแต่ละ
วันเป็นยังไง เชื่อว่าประชาชนน่าจะอยากรู้ ก็มีการคุยกัน
ตั้งแต่ต้นว่าข่าวเรื่องนี้จะต้องเป็นเรื่องที่เราต้องตามให้
ความสำคัญเป็นอันดับหนึ่งเหมือนกัน คือ ต้องตามทุกวัน
อาจจะต้องให้น้ำหนักมากกว่าข่าวอื่นๆ หน่อย แล้วก็พอ
มันเริ่มชัด มีเรื่องของปฏิบัติการก็เลยรู้สึกว่ามันก็คง
ต่อเนื่องยาวนานเหมือนกัน เราก็ตามมาทุกวันเหมือนกัน

“...พอยกฝั่ง งานหนักมากขึ้น...”

พอยกฝั่ง งานหนักมากขึ้นเพราะในภาวะปกติของ
เว็บไซต์ข่าว เรามีสิ่งที่จะต้องทำคือ หนึ่ง เราทำข่าวของ
ตัวเองที่คิดว่าเป็นประเด็นเอง เราออกไปทำข่าวเขียนข่าว
เอง ติดตามแหล่งข่าวเอง สอง คือ เป็นข่าวที่เราเอามาจาก
ข่าวทีวีที่เราเอามาปรับเป็นภาษาข่าวเว็บไซต์ เอามาวางให้
มันเป็นข่าวเว็บไซต์ขึ้นเว็บ แต่พอลัมฝั่งไปแล้ว เราก็ให้
ความสำคัญกับเรื่องนี้เป็นอันดับหนึ่ง การลงแรงก็ให้ข่าว
นี้ไปหมดเลย แต่ข่าวอื่นๆ ก็ยังมี ยังต้องมีติดต่อกันด้วย
พอมันลัมฝั่งรายการไปแล้ว มันก็จะมีการจัดรายการสด

ซึ่งรายการสดนี้จัดอยู่หลังที่นั่งทำงานของทีมเราเลย คือ
ทุกครั้งที่มีรายการสด พวกเราก็จะได้ยินทุกอย่างอยู่แล้ว
ข้อมูลทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากการจัดรายการสดทั้งหมด
 โชคดีที่เราได้นั่งอยู่ตรงนั้น เวลาที่มีข้อมูลอะไรใหม่ๆ เรา
ก็สามารถโพสต์เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ได้อย่างรวดเร็ว ในการ
รายงานเบื้องต้นอย่างรวดเร็วก็ทวิตเตอร์ไปก่อน เฟซบุ๊กไป
ก่อน แล้วเนื้อหาทั้งหมดเราก็เอามาเขียนข่าวขึ้นที่เว็บไซต์
อีกทีหนึ่ง ในฉบับที่ข้อมูลเนื้อหาเต็มที่แล้ว นอกจากนี้ก็คือ
ในเหตุการณ์นี้มันจะมีช่องทางการส่งข่าว เราก็มีอยู่แล้ว
ของสำนักข่าว คือน้องนักข่าวที่อยู่ในพื้นที่ก็จะส่งข้อมูล
ทางไลน์ เราก็จะเอาข้อมูลมาดูความเหมาะสมว่าบาง
ส่วนเอาไปใช้เผยแพร่ในทวิตเตอร์กับเฟซบุ๊กได้หรือไม่
คือเป็นการเอาข้อมูลน้อยๆ ย่อยๆ ขึ้นไปก่อน และถ้าเขา
ส่งข่าวมายาวๆ ก็เอาข่าวนั้นมาขึ้นเว็บไซต์ แต่บางเวลาเรา
ก็ไม่รอเขา เขามันเป็นรายการสด เขาต้องเสียเวลาในการ
ไปหาข้อมูลนั้น บางครั้งเราฟังจากรายการสดที่เราได้ยิน
เขารายงานมาประมาณซัก 1 2 3 ประเด็น เราก็สามารถ
เอาประเด็นพวกนี้ไปหาข้อมูลต่อและเขียนใหม่ คือหา
ข้อมูลเพิ่มเติมและเขียนเป็นข่าวขึ้นได้อีกข่าวหนึ่ง โดยมันมี
เหลือประเด็นจากเขาประมาณ 1-2 ประเด็นที่เรารายงาน
มา ในขณะที่เราสามารถหาประเด็นต่อได้ เราก็จะติดต่อ

โทรหานักข่าวเพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติม เราก็ทำในรูปแบบของข่าวเพื่อขึ้นในเว็บไซต์ ทวิตเตอร์ ตามช่องทางที่เรามี คือนอกจากฟังข้อมูลแล้วเราก็ต้องตามด้วย แล้วก็อีกอันหนึ่งที่พอเรามีรายการสดตรงนั้น หน้าที่อีกหน้าที่หนึ่งที่เราได้รับก็คือเราต้องหาข้อมูล support ให้กับผู้ประกาศในรายการสดตอนนั้นด้วย เพราะว่าพอมันมีการจัดหลายวัน ข้อมูลในคลังของผู้ประกาศก็จะจวนๆ เราทำงานเว็บไซต์ เราดูทวิตเตอร์ เรามอนิเตอร์ตลอดก็จะเห็นความเคลื่อนไหวของที่อื่นหรือความเคลื่อนไหวของหน่วยงานต่างๆ ถ้ามันมีอะไรใหม่ๆ เราก็จะเอาข้อมูลนั้นมาให้ผู้ประกาศพูดหรือบางทีเราก็จะหาแหล่งข่าวให้ ก็จะถามว่าสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์หรือไม่ เหมือนเราก็กงาน support ให้กับรายการสดไปด้วย

*“...เราพยายามคิดประเด็นใหม่ๆ ตลอด...
เสียดายที่ทีมเราไม่ได้ลงไป”*

เราก็พยายามคิดประเด็นใหม่ๆ คิดตลอด แต่เพราะด้วยความที่หน้างานมันเยอะ นักข่าวเยอะมาก เราไม่ได้ลงไปเลย ทีมเราไม่ได้ลงไปเลยเพราะมันลงไปเยอะแล้ว ก็เสียดายที่ทีมเราไม่ได้ลงไปเอง เพราะถ้าลงไปเองเราก็จะมีอะไรหลายอย่าง คือนักข่าวที่วิวอาจจะจะมีข้อจำกัดหลายอย่างในการที่จะส่งข้อมูลให้กับทีมเรีบ เพราะว่าเขาก็ต้องหาข้อมูลทุกอย่างกว่าจะออกแต่ละเบรก ซึ่งมันก็ต้องเค้นมากยิ่งหลังๆ เราออกอากาศติดต่อกันตลอด มันก็จะเริ่ม down ในเรื่องของข้อมูล ก็เป็นสิ่งที่โต๊ะเรีบคิดว่ามันเริ่มไม่มีอะไรแล้วนะ เราก็พยายามไปมองดูในเรื่องความสนใจของคนว่าตอนนี้คนทางออนไลน์สนใจอะไร เราก็จะไปโฟกัสเรื่องนั้นมาให้ ก็จะทวิตเตอร์ไปตามข้อมูล เราก็ต้องดูความสนใจ (trend) ของออนไลน์เพราะว่าข่าวของออนไลน์ คนจะบริโภคไม่เหมือนทีวีจริงๆ ถ้าเป็นประเด็นที่ทีวีก็จะคิดอีกแบบหนึ่ง ออนไลน์ก็จะเป็นอีกแบบ ถ้ามันเป็น issue ในนั้น แล้วเราเอามาทำข่าวได้เร็ว คนก็จะติดตามเรา

“...ทีมงาน 9 คน ทำงานไม่มีวันหยุด...”

ทีมข่าวออนไลน์มีอยู่ประมาณ 9 คน ซึ่งการทำงานตอนนั้น คือ ทำงานไม่มีวันหยุดก็คือ “Full Team” กันตลอดเหมือนว่าเขาต้องเปลี่ยนเวลายามอนิเตอร์กันตลอด 24 ชั่วโมง อย่างวันที่เจอ ก็ทำงานกันถึงเช้าเลย จากวันนี้ไปถึงวันพรุ่งนี้ ก็เต็มที่ได้ไม่หยุดเลย เพราะว่ามันก็มีข่าวอื่นที่ต้องทำต้อง support ด้วย แล้วช่วงที่พีคๆ อย่างช่วงที่ต้องพาเด็กส่งโรงพยาบาล ในทวิตเตอร์ปกติก็จะมีข้อความอย่างเดียว เราก็ทำโปสเตอร์ข่าวสั้นสั้นไปด้วย พอหลังๆ คนชอบอ่านอะไรที่เป็นภาพและมีข้อความ ยอดทวิต ริทวิต ก็จะดี หลังๆ เราทำรายการกันเป็นวินาทีเลย พวกคำในข่าว โค้ดคำของผู้ว่าฯ เราก็หาคำประโยคเด็ดๆ ทำเป็นโปสเตอร์ข่าวสั้น แล้วก็ขึ้นในทวิตเตอร์ ในเฟซบุ๊ก อันนี้ก็จะทำให้เป็นการสรุปข้อความให้กับประชาชนที่อ่านข่าวเร็วๆ เขาก็จะเลื่อนทวิตเตอร์เลยเห็นโปสเตอร์ก็สามารถเข้าใจได้ ไม่ต้องไปอ่านข่าวทั้งหมด

“รูปแบบการทำงานก็เหมือนปกติ แต่มันมากขึ้นเท่านั้นเอง”

การทำงานของช่วงนั้นกับช่วงเวลาปกติไม่ได้แตกต่างกัน แค่มันมากขึ้นเท่านั้นเอง ในหนึ่งนาที่มันเพิ่มมากขึ้น ทุกคนก็ทำงานแบบปกติกันอยู่แล้วคือทำ text ขึ้นเว็บไซต์ พอทุกคนนำขึ้นเว็บแล้วก็จะนำมาลงทวีตเตอร์ มาออกทุกช่องทาง ถ้ารูปแบบการทำงานก็เหมือนปกติ แต่มันมากขึ้นเท่านั้นเอง เช่น เขียนข่าวก็เขียนข่าวมากขึ้น ทวิตก็ทวีตมากขึ้น โปสต์เฟซบุ๊กเพิ่มมากขึ้น แต่รูปแบบการทำงานก็อาจจะเหมือนเดิมแค่มีภาระงานเพิ่มขึ้น เช่น อาจจะต้องมอนิเตอร์เยอะขึ้นหน่อยเพราะบางส่วนต้องมา support ทวีตด้วย

“ยอดการเข้าดูเฟซบุ๊กกับทวีตเตอร์ ในเดือนนั้นเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด”

ช่วงนั้นมันดีขึ้น คนเข้ามาในเว็บเยอะเลย ดูจากตัวเลข เห็นชัดเลยว่ายอดการเข้าดูเฟซบุ๊กกับทวีตเตอร์ ในเดือนที่เกิดเหตุ เพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดเลย

“จุดแข็งของเราคือความน่าเชื่อถือ ความไม่หือหาว และความถูกต้อง”

จุดแข็งของเราคือความน่าเชื่อถือ ความไม่หือหาว และความถูกต้อง คือ ถ้าตรวจสอบแล้วข่าวไม่ถูก เราก็ไม่ขึ้น หรือขึ้นช้านิดหนึ่งเพื่อตรวจสอบข้อมูลก่อน ไม่รีบจนมันผิด หลายเรื่องเราตรวจสอบกันจริงจิงมาก พยายามมาก ใครมี connection อะไรก็ติดต่อตรวจสอบเลย พยายามทุกช่องทาง ถ้าไม่ชัวร์ก็ยังไม่ออก เราก็พยายามทำให้ดีที่สุด อันนี้ก็คือเป็นจุดแข็งของเราที่พยายามทำทุกอย่างต้องชัวร์ ถูกต้องเป็นข้อเท็จจริงถึงจะนำเสนอ คือจะไม่ตามใคร

**“...มันเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่บ่อย ดูแล้วมันก็คุ้มกับ
การที่เรา full team และให้เวลากับมันหมด...”**

ความท้าทายของการทำงานข่าวออนไลน์ช่วงนั้น มันเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่บ่อยดูแล้วก็คุ้มกับการที่เรา full team และให้เวลากับมันหมด เพราะยอดคนติดตามมันก็เพิ่มขึ้นมาก ต้องยอมรับว่าไทยพีบีเอส เวลา มีเหตุการณ์อะไรอย่างนี้คนจะคิดถึงเรา และคิดถึงทุกช่องทางที่เป็นของไทยพีบีเอส เราก็คิดว่ามันก็เป็นความคิดที่ถูกต้องที่เราลงกำลังลงแรง พุ่มพุ่มเพื่อทำให้ประชาชน เขาเห็นข่าว แล้วเขาก็ได้บริโภคข่าวที่เขาอยากรู้ เพราะดูได้จากยอดของรีทวีตอะไรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับข่าวของ หมู่ป่าจะยอดดีทุกข่าวทุกทวีตเตอร์ เราดูเฟซบุ๊กที่เราโพสต์หมดเลยก็รู้สึกว่าเป็นการตัดสินใจของทีมที่ดีและเหมาะสมกับช่วงเวลานั้น กับเหตุการณ์ที่ตอนแรกดูว่ามันเป็นเรื่องเล็กน้อยแต่พอมันได้เกาะติดไปแล้ว มันกลายเป็นเรื่องที่มีความยากลำบาก เป็นเรื่องที่มีความเข้มข้น พอเราทำทุกอย่างเต็มที่เลยทำให้ทุกอย่างโอเค

“หวังว่าเวลามีเหตุการณ์บ้านเมืองที่มันใหญ่ขึ้นมากๆ และอยากรู้มากๆ ทุกคนก็ยังคงคิดถึงไทยพีบีเอส”

ในทีมทุกคนก็เต็มที่ เหนื่อยมาก ทำงานเกือบ 24 ชั่วโมง เป็นการทำงานที่เต็มกำลังมาก ไม่ได้ไปไหนเลย นั่งอาคารแบบว่าติดเก้าอี้เลย ก็ดีที่ทุกคนเต็มที่กับมัน และพร้อมพิถีพิถัน โดยที่ตอนนั้นก็รู้เหมือนกันว่ามันจะไปจบเมื่อไหร่จะยาวนานขนาดไหน ตอนนั้นก็ไม่มีใครตอบได้ แต่ทุกคนลุยงานเต็มที่ ลงแรงเต็มที่ ถ้าถามว่าประทับใจกับเหตุการณ์นี้ยังไง ในฐานะของนักข่าว จริงๆ มันก็เป็นเหตุการณ์หนึ่งที่มันเกิดขึ้น คือ ไม่อยากจะบอกว่ามันดี จริงๆ ต้องบอกว่ามันเป็นเหตุการณ์ที่เป็นอุทสาหกรรมด้วย แล้วก็ได้เรียนรู้อะไรมากมาย เราก็หวังว่าเวลามีเหตุการณ์บ้านเมืองที่มันใหญ่ขึ้นมากๆ และอยากรู้มากๆ ทุกคนก็ยังคงคิดถึงไทยพีบีเอส พวกเราก็จะเตรียมไว้เลยว่าถ้ามีเหตุการณ์ใหญ่ การที่เราลงแรงไปมันไม่เสียหาย เราลงแรงแบบนี้มันโอเคแล้วมันมาถูกทางแล้ว และที่สำคัญประชาชนได้รับประโยชน์

งานกราฟิก แบบจำลองความเข้าใจ

บทสัมภาษณ์ วสันต์ วชิราชัย ผู้จัดการฝ่ายกราฟิก

การทำงานในช่วงนั้น อุปสรรคสำคัญของการทำงานสื่อ คือ จำนวนข้อมูลที่มีมหาศาล มีการเคลื่อนไหวตลอดเวลา และข้อจำกัดในการเข้าถึงภาพที่สำคัญต่างๆ ดังนั้นการจะนำเสนอหรือสื่อสารข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้กับประชาชน ไม่ว่าจะช่องทางใดก็ตาม การพูด สื่อสาร การตั้งคำถามหรือการอธิบายต่างๆ จำเป็นจะต้องมีความชัดเจนและทำให้ประชาชนเกิดความเข้าใจ และสิ่งหนึ่งที่ช่วยให้การสื่อสารของไทยพีบีเอสเห็นภาพชัดเจนมากยิ่งขึ้น คือ “กราฟิก” งานกราฟิกภาพและแบบจำลองต่างๆ ล้วนช่วยสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ในช่วงนั้นได้เป็นอย่างดี

ฝ่ายกราฟิกกับการทำงานช่วงถ้ำหลวง

“ครั้งแรกที่เราทำงานเป็นทีมใหญ่ๆ คือ ตอนน้ำท่วมปี 2554 ซึ่งเป็นอะไรที่ค่อนข้างใกล้ตัว เราไม่ได้ออกไปไหน ต้องอยู่ที่สถานี แล้วน้ำก็ไล่เข้ามาเรื่อยๆ จนน้ำถึงหน้าสถานีแล้ว แต่เราก็กักหลักอยู่ที่สำนักงานใหญ่ริมถนนวิภาวดี จนกระทั่งการทำข่าวประจำวันเป็นไปอย่างยากลำบากมากขึ้น เลยต้องย้ายไปตั้งศูนย์ข่าวเฉพาะกิจไทยพีบีเอส-จุฬาฯ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการรายงานข่าวน้ำท่วมกรุงเทพฯ ตอนนั้นดีตรงที่ เราได้นักวิชาการ คือ รศ.ดร.เสรี ศุภราทิตย์ มาอยู่กับเราด้วย โดยทางข่าวจัดเตรียมห้องไว้ให้ มีโต๊ะกลมๆ อันนี้ หนึ่งสี่วางเป็นตั้งๆ กระจายข้อมูลวางอยู่ การทำงานของทีมง่ายขึ้นเพราะเรามีคนที่รู้จริงมาถ่ายทอด มาบอกว่าทำอะไร ยังไง

ต่อมาอีกเหตุการณ์ คือ เหตุระเบิดที่ศาลพระพรหมเอราวัณ ก็จะมีเรื่องข้อมูลที่ค่อนข้างเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เปลี่ยนทุกวัน ทำไปแก้ไป อย่างตอนแรกได้ข้อมูลมาว่าเบาะที่ใส่ระเบิดถูกวางไว้บนเก้าอี้ ตอนหลังทางข่าวก็เข้ามาบอกว่าเขาวางไว้ใต้เก้าอี้ ในตอนนั้นต้องเข้ารายการสดด้วยก็รีบทำรีบแก้ แต่ระยะเวลาของเหตุการณ์นั้นกินเวลาแค่ 4-5 วัน

แต่กรณีของถ้ำหลวง จุดต่างจากกรณีน้ำท่วมหรือระเบิดตรงราชประสงค์ ก็คือเรื่องข้อมูล สื่อมวลชนไม่ได้ข้อมูลเลย ไม่มีใครบอกอะไร เราก็ต้องหาต่อยอด คิดเอาเองจากสิ่งที่มีจากตรงถ้ำไปทางซ้ายหรือขวา ตอนแรกก็คิดว่าไปทางนี้ แต่ตอนหลังเปลี่ยนไปอีกทาง ถัดไปมีโถงกลางแล้วก็มีจุดบัญชาการใหญ่ๆ อีก 2 จุด ช้างโน ส่วนการค้นหาก็จะมีลักษณะของการต่ำลงไปแล้วมุดขึ้นมา มีช่องที่แคบต้องผ่านทีละคน ซึ่งอันนี้เป็นข้อมูลที่เรามาตอนหลังแล้วถึงจะมาทำเพิ่ม

อีกอย่างหนึ่งคือเรื่องถ้าหลวงกินระยะเวลาตามจำนวนวันที่น้องติดถ้ำ ตอนแรกเราก็ไม่แน่ใจว่าจะมีรายงานหรือเปล่า เพราะนี่ก็จะออกมาง่าย แต่เหตุการณ์นี้มันโหดใครไม่ได้ มันไม่เคยเกิด ทุกคนไม่มีข้อมูลไม่มีความรู้ทำให้คนจากทั่วโลกมารวมมือช่วยกัน

ปัจจุบัน (เมื่อปี 2562) ฝ่ายกราฟิกมีเจ้าหน้าที่อยู่ทั้งหมด 29 คน แบ่งงานออกเป็นหลายลักษณะหลักๆ ก็จะมีงานถ่ายทอดสด ในสตูดิโอ 3 เป็น OB (Outside Broadcasting – การออกอากาศสดนอกสถานี) งานออกแบบสิ่งพิมพ์ งานกราฟิก 2D (ภาพ 2 มิติที่มีรูปร่างรูปทรงแต่ไม่มีความลึก) 3D กราฟิก (ภาพ 3 มิติ มีทั้งรูปร่างรูปทรงและความลึกสมจริง) insert (การแทรกภาพประกอบรายการ) แบ่งเป็น infographic งาน interior design เขียนฉาก ห้อง เพื่อเอามาประกอบรวมกันอีกทีนึง เพราะเขาจะขึ้นโมเดลเก่ง และก็มีส่วนทำกราฟิกทำ title interlude รายการ ซึ่งตอนนี้จะแยกส่วนงานกันอยู่ แต่ต่อไปอยากให้พัฒนา เหมือนเวลาเราเรียนหนังสือ มีวิชาเอกวิชาโท อยากให้ทุกคนทำเป็นทั้งสองอย่าง เพราะส่วนตัวเคยบอกกับทุกคนว่า ต้องเอาตัวรอดให้ได้ในกรณีที่ไม่มีใครอยู่ ถึงจะออกมาไม่สมบูรณ์แบบ แต่งานต้องสำเร็จลุล่วง ต้องฉายเดี่ยวแล้วทำงานให้จบ แต่ยังไงก็ต้องมีระยะเวลาให้เขาได้ฝึกทักษะสักพัก

ในส่วนงานกราฟิกสนับสนุนหน้าจอ จะมีงานประจำหลักๆ เช่น รายการสถานีประชาชน ที่นี้ไทยพีบีเอส ข่าวพยากรณ์อากาศ ซึ่งเป็นงานที่มีลักษณะของ mood and tone ก็จะแตกต่างกัน

สำหรับงานถ้าหลวงเราแบ่งเจ้าหน้าที่เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ สำหรับงาน 3D ภาพจำลองเหตุการณ์ลักษณะของการนำเด็กออกจากถ้ำ ซึ่งเป็นกรณีที่เราไม่รู้จกมาก่อน ภาพที่เราได้มาภาพแรก เป็นภาพหนึ่งจาก BBC ที่จูงกันสามคนนำหน้าหนึ่ง น้องอยู่ตรงกลาง คนท้ายจับเชือกอีก 1 คน ก็เอาภาพนั้นไปจำลองเหตุการณ์

สำหรับการจำลองเหตุการณ์ ชั้นแรกคือไปหาซื้อตัวแบบหรือโมเดล เป็นแบบภาพ 3D เลย เพราะว่าเราไม่มีโมเดลคาน้ำ แต่ยังใช้ไม่ได้ทันที เราต้องมาปรับแก้ใหม่ เพราะว่าจุดหมุนของการเคลื่อนไหวกล้ำมเนื้อไม่เหมือนกัน และลักษณะของตีนกบ ถึงอากาศ ต้องรีบทำเพิ่มใหม่หมดเลย เพราะงานข่าวเป็นงานด่วน ไม่สามารถมาประดิษฐ์แล้วค่อยๆ สร้างกระดูกและตัวควบคุมการเคลื่อนไหว ซึ่งพวกนี้จะใช้หลักการทำโมเดลที่จะมีการกำหนดจุด เหมือนเวลาสร้างหนังโมเดลพวกนี้เราก็จะซื้อไว้แล้วมาแก้ไขเพิ่ม

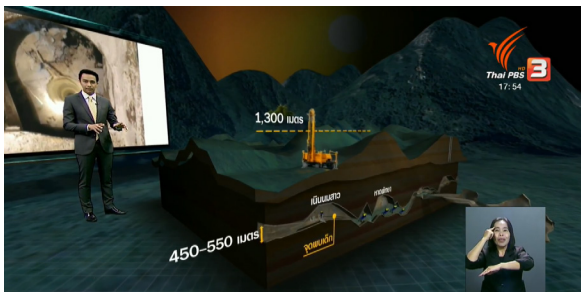
ส่วนน้องที่ทำ 2D ก็จะทำพวกข้อมูล จำลองเป็นภาพ ก็จะมีภาพที่เป็น realistic และ ภาพที่เป็น Infographic 2 อย่างหลักๆ โดยเราจะตั้งเป็นทีมเฉพาะกิจขึ้นมา พอทางข่าวให้การบ้านมาปุ๊บ ก็จะมอบงาน เช่น 2 คนช่วยกันหาโมเดล คนที่ปรับแก้ก็อีกคน คนที่ composite ก็จะมีอีกคนนึง เพราะบางคน composite สวย เขาไม่ถนัดเรื่องโมเดล แต่เป็นมือ composite การคาน้ำเข้าไปในถ้ำ แอนิเมชันก็ใช้อีกคนนึงทำ บางทีนั่งสองสามคนช่วยกันแก้ ตอนนั้นแก้งานกันตลอด เพราะว่าเราก็ต้องสื่อสารทางข่าวด้วย เพราะข้อมูลยังไม่ชัด ไม่นิ่ง สถานีอื่นๆ ก็เป็นแบบนี้เหมือนกัน

เราจะวางเจ้าหน้าที่อย่างน้อย 4-5 คนอยู่ทำ จะอยู่กันเป็นกลุ่มแล้วเราก็จะคอยดู และต้องมีพี่ที่คอยประสานงานกับทางข่าว แม้กระทั่งตัวพิธีกรเองก็จะมาดู เพื่อจะได้ออกแบบให้สอดคล้องกับการนำเสนอ ทิศทางการเดินในสตูดิโอ เราก็ออกแบบตามข้อมูลที่ข่าวให้มา

ปกติฝ่ายกราฟิกจะมีลักษณะการทำงานเป็นกะ โดยจะมีเวรเจ้าหน้าที่กราฟิกตั้งแต่ตี 4 วนไปถึงข้าวตอกเที่ยงคืนครึ่ง และจะมีเจ้าหน้าที่สแตนด์บายอยู่ 1 ท่าน แต่ตอนเช้าจะมีเจ้าหน้าที่อยู่ประมาณ 2-3 คน เพราะช่วงเช้างานเยอะ อย่างเช้างานตอนตี 4 ก็จะมาทำ Insert ขาวเช้า ซึ่งเราต้องมาเตรียมงานก่อนที่ข่าวจะออกตอนตี 5 เสร็จแล้วก็จะมีรายการต่อมา คือรายการร้องทุกข์ลงป้ายนี้ ที่ต้องทำ Insert เหมือนกัน ถัดมาก็จะมีงานทำภาพกราฟิกประกอบข่าวของทางเว็บไซต์ข่าว อันนี้จะมีทั้งวัน ต้องมีเจ้าหน้าที่อยู่ เดิมมีกราฟิกงานนี้แค่คนเดียว ตอนหลังทำคนเดียวไม่ไหว เพราะงานเว็บไซต์ข่าวมี 10 กว่าคนต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน ถึงกับแยะ ตอนนี้อยู่กระจายให้แบ่งกันรับงาน 2-3 คน ถ้ามีงานพิเศษบางที่ตรงมาคุยไว้ก่อน เพราะต้องดูที่ความยากและความง่ายของงานแต่ละชิ้น เพราะเจ้าหน้าที่แต่ละคนมีความคล่องตัวและทักษะที่ถนัดทำได้รวดเร็วแตกต่างกัน เหมือนช่างแอร์อาจจะตีวิทยุรถยนต์ได้ แต่มีความปราณีต ความรวดเร็วและความถนัดเฉพาะทางไม่เท่าช่างวิทยุ อย่างเราก็จะมีคนที่ขึ้น 3D ปั้นโมเดลเก่งๆ อยู่ แต่อาจจะทำงาน 2D ไม่ค่อยถนัด

แต่ในช่วงเหตุการณ์นั้น เราจะมีเวรที่เรียกว่า “เวรฉุกเฉิน” ซึ่งจะจัดไว้สำหรับช่วงที่มีสถานการณ์สำคัญหรือวาระพิเศษ เป็นกะพิเศษ เป็นการจัดคิวรายชื่อ ในกรณีที่มีอะไรฉุกเฉินๆ แล้วไม่มีใครอยู่ เราจะโทรตามคนตามคิวเวรที่วางไว้ เช่น กรณีวันหยุดแล้วมีงานเยอะ ทำไม่ทันก็จะขอให้เข้ามาช่วย เพราะปกติเวรวันหยุด (เสาร์-อาทิตย์) จะมีเจ้าหน้าที่อยู่ 3-4 ท่าน เนื่องจากฝ่ายข่าวเข้ามาทำงานเราก็ต้องมีเจ้าหน้าที่เข้ามาทำงานตั้งแต่ 8-9 โมง ถึงประมาณ 3 ทุ่ม ก็ต้องเฉลี่ยคน เช่นเดียวกันถ้ามีเหตุการณ์ในวันหยุดมีเหตุการณ์เร่งด่วน ต้องการกราฟิก เราก็จะตามให้ห้องเข้ามา แต่ถ้าไม่ว่างจริงๆ เจ้าหน้าที่ก็ต้องไปคุยกับคิวถัดไปแล้วค่อยมาแลกเวรใช้แทน แต่ถ้างานในสถานี อยู่กันเยอะๆ เราก็จะแบ่งกัน ให้อยู่ทำให้เสร็จให้รอ อันนี้ไม่ต้องห่วง เพราะวันธรรมดาที่อยู่กันหลายคนก็สามารถมอบหมายงานได้ว่าคนไหน ทำอะไร บางทีอาจจะเหลื่อมกัน เราก็จะบอกว่าให้อยู่ทำงานให้เสร็จก่อน ถ้าไม่เสร็จก็ต้องบอกคนถัดไป เพื่อมาต่องานให้ติด ซึ่งตอนนั้นเราก็ใช้วิธีการทำงานแบบนี้ เพื่อรองรับงานให้ครบถ้วนมากที่สุด

“ถามว่าทำไมไม่ต้องทำภาพจำลองเหตุการณ์ เราทำ immersive (การจำลองภาพเสมือนจริง) สำหรับสถานการณ์ที่ช่างภาพไม่มีภาพ เพราะคิดว่าคนน่าจะสนใจมากที่สุด เวลาดูของจริง แต่ในกรณีที่มันหาไม่ได้ ไม่มีภาพ ก็ต้องทำกราฟิกจำลองเหตุการณ์ขึ้นมาช่วย เราก็พยายามอธิบายในรูปแบบต่างๆ บางคนก็บอกว่าดูเป็นภาพเสมือนจริงดูยาก อยากดูเป็นภาพจำลองมากกว่า ซึ่งไม่ว่าจะเป็นภาพเสมือนจริงหรือแบบจำลอง เราก็เน้นให้คนทางบ้านดูแล้วเข้าใจมากขึ้น”

หน้างานกราฟิก เรื่องเล่าจากคนทำงานหน้าจอที่อยู่เบื้องหลัง

สิทธิพร บุญเกลี้ยง

เจ้าหน้าที่กราฟิกที่ร่วมปฏิบัติงานในครั้งนี้ โดยเป็นผู้รับผิดชอบงานอินโฟกราฟิก (infographic)

Q: ช่วงถ้าหลวงได้รับมอบหมายให้ทำงานส่วนใดบ้าง และได้รับโจทย์อะไรมาบ้าง

ตอบ: ได้รับมอบหมายในส่วนขั้นตอนของการนำเด็กออกมาจากถ้ำ อย่างถ้าหลวงมันเรียลไทม์มาก ทำกราฟิกตอนเช้าและใช้งานตอนเย็น ซึ่งเราก็ต้องเตรียมวัตถุดิบและผลิตทั้งหมดภายใน 2-3 ชั่วโมงเพื่อที่จะออกอากาศในข่าวค่ำ

Q: ในส่วนของข้อมูลที่น่ามาใช้เป็นข้อมูลจากแหล่งใด

ตอบ หลักๆ คือสำนักข่าว เขาให้ข้อมูลมา แต่ตอนนั้นมันก็ยังไม่นิ่ง ไม่ชัดเจน เราต้องเตรียมกราฟิกทั้งหมดไว้ให้พร้อม เพื่อที่เวลามีแก๊สก็จะได้ใส่ได้เลย แต่ตอนนั้นอินโฟกราฟิกจะออกประมาณ 3 วันหรือ 4 วัน ตามการประเมินสถานการณ์ของหน่วยซีลว่าจะนำเด็กออกมาอย่างไร เพราะผมทำในขั้นตอนของการเอาออกมา อย่าง

วิธีแรกใส่หน้ากากให้เด็กดำน้ำ วิธีที่สองดมยาสลบ ซึ่งมันเปลี่ยนทุกวัน เราก็ต้องทำตามสคริปต์ที่สำนักข่าวส่งมาให้ วันนี้ข่าวมาแบบนี้ ออกไปแบบนี้ เราก็ทำแบบนี้ออกพอวันรุ่งขึ้นสคริปต์มาอีกแบบ ฝ่ายข่าวหาข้อมูลมาใหม่ เราก็ทำตามแบบเปลี่ยนใหม่ตลอด

อีกส่วนอย่างผมทำในส่วนกราฟิก ผมจะต้องหาข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับพวกอุปกรณ์ช่วยดำน้ำ เราก็ต้องไปหารูปมาเพื่อที่จะเอามาดัดแปลงเป็นตัวกราฟิก เพื่อใช้ในงานอีกที เพราะฝ่ายข่าวเขาเอามาเป็นรูป ซึ่งจริงๆ แล้วรูปกับของจริงที่เขาใช้มันอาจจะไม่เหมือนกัน เราต้องหาข้อมูลในส่วนนี้ด้วย ให้มันใกล้เคียงกับที่หน่วยซีลใช้หน้างาน เพราะยังไม่มีใครสามารถรู้เรื่องจริงในถ้ำได้ ว่าเขาใช้อุปกรณ์อะไรบ้าง เป็นความลับของทีมปฏิบัติการ

Q: แล้วตอนที่ทำเรื่องหมูป่ายังต้องดูแลงานอื่นๆ เหมือนเดิมหรือไม่

ตอบ ต้องดูแลงานอื่นๆ ด้วยครับ แต่หลักๆ ผมจะสนับสนุนข่าว-รายการอยู่แล้ว ตอนนั้นเป็นงานแบบเรียลไทม์ของฝ่ายข่าว ซึ่งต้องพร้อมจะออกอากาศหรือถ่ายทอดสดตลอดเวลา

Q: คิดว่ากราฟิกของสื่อแต่ละช่องมีความแตกต่างกัน
ยังไรบ้าง

ตอบ ตอนนี้น่าจะมีไทยพีบีเอสช่องเดียวนะครับ
ที่ทำให้เป็น motion 3D ในการนำเด็กออกมาเป็นเหมือน
infographic เพราะช่องอื่นเขาจะเป็นภาพนิ่ง หรือ
ไม่กี่เป็น simulate 3D ไปเลย ที่ภาพสวยๆ

Q: การทำงานช่วงนั้นมีปัญหาหรืออุปสรรคอะไรบ้าง
หรือไม่

ตอบ น่าจะเป็นเรื่องข้อมูลครับ เพราะข้อมูลมันไม่แน่นอน
ยังไม่มีใครรู้ว่าวิธีการนำเด็กออกมาที่แท้จริงเป็นยังไง
เราก็แค่ทำให้ตรงตามโจทย์ที่เขาให้มา

Q: เห็นผลงานอยู่บนหน้าจอแล้วรู้สึกยังไง

ตอบ รู้สึกเหนื่อยครับ แล้วก็ดีใจว่าเสร็จแล้วนะ อย่างใน
โซเชียลมีเดีย ก็มียอดวิวยอดแชร์เยอะ เหมือนเราเองก็ดีใจ
ที่งานของเราออกสู่สายตาคน แล้วคนช่วยกันแชร์ คนก็มา
ให้ความเห็น มีชมบ้างว่าเข้าใจง่ายประมาณนี้ครับ

Q: อะไรที่เป็นเรื่องประทับใจหรือน่าจดจำ

ตอบ ผมว่าด้วยการทำงานที่มีระยะเวลาจำกัด ทำให้แต่ละ
คนช่วยกัน คือ ทุกคนมีงานกันหมด แต่พอขอให้ทุกคนมา
ช่วยดู มาแลกเปลี่ยนความคิด ทุกคนก็พร้อมจะช่วยกัน
เหมือนทุกคนทุกหน้าที่มีงานของถ้าหลวง แต่รับผิดชอบ
กันคนละส่วน คนนี้ทำ 3D คนนี้ทำ simulate เหมือน
ทุกคนในห้องนี้ทำเรื่องถ้าหลวงเป็นงานหลักในช่วงนั้น
สนุกดีครับ ทำงานไปด้วยเปิดข้าวดูไปด้วย เปิดทีวีเรียง
กัน 5 จอ 5 ช่องเลยครับ

อภิวัฒน์ แพนดี

เจ้าหน้าที่กราฟิกที่ร่วมปฏิบัติงานในครั้งนี้
รับผิดชอบทำในส่วนของการทำงาน composite

Q: งาน composite คืออะไร

ตอบ composite เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่สำคัญของการ
ผลิตชิ้นงาน โดยเป็นการรวมแต่ละองค์ประกอบเข้าหาก
สุดท้าย ก็เหมือนเอางานแต่ละส่วนมาประกอบกัน งาน
โมเดล แอนิเมชันก็คือทำให้โมเดลเคลื่อนไหว บางทีก็จะ
แยกฉากกับตัวการ์ตูน เราก็จะนำมันมาประกอบกัน ปรับ
มุมให้มันดูดีขึ้น ปรับแสง ใส่เอฟเฟค เช่น ฉายฉากเขียว
ในสตูดิโอมา ผมก็จะเอาฉากเขียวออก หรือปั้นโมเดลมา
แล้วผมก็ทำให้ฉากสมจริงมากขึ้น ทำให้คนเหมือนเข้าไป
อยู่ในบรรยากาศเดียวกันได้ครับ เป็นงานเก็บรายละเอียด
เก็บความสวยงาม เขาทำ 3D มาแล้วก็เราเติมเข้าไป อย่าง
ในน้ำก็จะมีพวกฟุ้งพวกปลา แสง แสงไฟฉาย ที่ทำเป็น
โมเดล 3D ไม่ได้

Q: อยากให้ช่วยอธิบายลักษณะงานที่ทำตามปกติ และ
งานถ้าหลวงที่รับผิดชอบ

ตอบ ปกติก็จะดูส่วนของงานข่าว insert ธรรมดาแล้วก็พวก
ไตเติ้ลรายการ infographic ก็มีบ้าง จะเน้นหนักตรงส่วน
composite ที่เรานัดไปเลย ตรงส่วนอื่นก็จะมีคนที่ถนัด
กว่ารับผิดชอบอยู่ ตอนงานถ้าหลวงทำในส่วนคลิปปาณา
เด็กออกจากถ้า ช่วยเติมมิติให้กับโมเดล ตอนแรกจะเป็น
โมเดลเปล่าๆ เราก็เติมเอฟเฟคให้ดูแล้วรู้สึกว่ามันมีมิติหรือ
มีมิติ โกล้เคียงกับเหตุการณ์จริงในถ้า

Q: การทำงานช่วงนั้นมีปัญหาหรืออุปสรรคอะไรบ้างหรือไม่

ตอบ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องข้อมูล เพราะตอนนั้นไม่ค่อยรู้รายละเอียด พอข้อมูลไม่ชัดเจนก็ทำอะไรได้ลำบาก เช่น ตกลงย้ายสองคนหรือสามคน ต้องปรับเปลี่ยนตลอด ทำไปปรับไป ถ้าโมเดลปรับ เราก็ต้องมาปรับเอฟเฟคใหม่ บางครั้งมีสองคนบ้าง สามคนบ้าง ยกเปลบ้าง ใส่เปลบ้าง ก็ปรับเปลี่ยนตลอด

Q: เวลาเราได้โจทย์มาแล้ว แต่เราอาจจะยังนึกภาพไม่ออก มีวิธีการแก้ไขปัญหอย่างไร

ตอบ ส่วนใหญ่ก็หาข้อมูลหรือภาพอ้างอิง (reference) ดูว่าได้น้ำจะมีความรู้สึกยังไงบ้าง ใส่อะไรได้บ้าง แล้วก็ดูจากภาพข่าวประกอบด้วยว่าลักษณะน้ำมันขุ่นยังไง ไฟฉายโดนฝุ่นในน้ำมีตๆ จะออกมาเป็นยังไง ต้องเพิ่มจินตนาการเข้าไปด้วย

Q: งานถ้าหลงแตกต่างจากการทำงานปกติอย่างไร

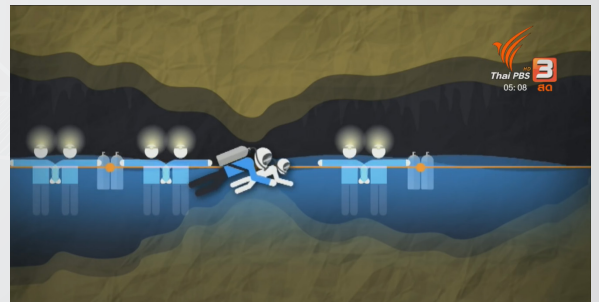
ตอบ เป็นเรื่องของสแตนด์บาย ต้องตามหน้างาน ต้องคิดไปด้วย ก็ตื่นเต้น แต่ก็ได้ความรู้สึกใหม่ๆ ต้องเตรียมพร้อมตลอดเวลา ก็จะมีอยู่ตึกขึ้นบ้าง แต่ไม่ได้กระทบขนาดนั้น เหมือนอย่างตอนเลือกตั้งก็ต้องอยู่สแตนด์บายตลอดอยู่แล้ว

Q: มีความกดดันหรือไม่ เมื่อความรับผิดชอบของเราเป็นขั้นตอนสุดท้าย

ตอบ ก็มีกดดันครับ ส่วนใหญ่จะมาแรงที่ผมนี้อยู่แหละครับ ถ้าส่วนอื่นกินเวลาไปมาก ส่วนของผมนี่จะมีเวลาน้อยลง อย่งเวลางานมากก็จะสัก 50 เปอร์เซ็นต์แล้ว ส่วนที่เหลือถ้ามีเวลาเยอะก็จะยิ่งสวยละเอียด สามารถทำให้มันดีขึ้นไปอีก แต่ถ้างานรีบมาแบบโมเดลลั่วนๆ ก็ประกอบส่งได้

Q: มีเรื่องประทับใจสำหรับการทำงานถ้าหลวงอย่างไบบ้างคะ

ตอบ ช่วงแรกๆ ก็ลุ้นตามครับ ตามข่าว เปิดข่าวตลอดว่าจะออกมาได้เมื่อไร ออกมายังไง เขาทำวิธีไหนกันบ้าง รู้สึกว่าความร่วมมือเยอะมาก คนที่ไม่คาดคิดว่าจะมาร่วมด้วยก็มา อย่างการสูบน้ำก็ไม่คิดมาก่อนว่าจะต้องใช้ท่อพญานาค ประมาณนี้ครับ

ปิยะบุตร จรัสอารยะ

เจ้าหน้าที่กราฟิก

Q: ลักษณะงานที่ทำตามปกติ และงานถ้าหลวงที่รับผิดชอบเป็นยังไงบ้างคะ

ตอบ ผมจบด้านการตกแต่งภายใน (interior) เคยรับตกแต่งภายในมาก่อน ดังนั้นผมจะถนัดด้านการวาดฉากที่ต้องขึ้นบนฉากเขียว (green Screen) การจำลองภาพเสมือนจริง (immersive) เช่น ฉากกีฬา ข่าวกอล์ฟ ข่าวกอล์ฟ ท่องโลกกว้าง ส่วนงานถ้าหลวงรับผิดชอบในส่วนของการปั้นโมเดลถ้า พวก โถง 1-2-3

Q: อยากให้เล่าถึงการทำงานในช่วงเหตุการณ์ถ้าหลวง

ตอบ ตอนแรกได้รับโจทย์มาจากสำนักข่าว ได้มาเป็นภาพวาด ตามที่นักวิชาการอธิบายในตอนนั้น เพราะช่วงแรกๆ ยังไม่มีใครเข้าไปถึงตรงนั้นได้เลย เป็นการสรุปตามนักวิชาการ แล้วก็อัปเดตเรื่อยๆ ตามสถานการณ์ โดยรับผิดชอบเฉพาะตัว 3D ที่มีนิกดำน้า ทำในส่วนของการปั้นโมเดลถ้า พวก โถง 1 โถง 2 โถง 3 โถง 4 แต่ละจุดมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นบ้าง มีอุปกรณ์อะไรตรงไหน เราก็กว้างวัสดุ วาดเด็กลงไป โพรงถ้าหน้าตาเป็นยังไง ก็ปั้นภาพให้สมจริงขึ้นตามข้อมูลที่ได้รับมา งานแต่ละส่วนก็จะแยกกันทำแล้วค่อยนำมาประกอบกัน

Q: มีวิธีการในการวาดหรือปั้นโมเดลอย่างไร

ตอบ วาดในโปรแกรม 3D Max โดยปั้นขึ้นมา ปกติเราใช้ google map อยู่แล้ว เราซูมเข้าไปดูได้ใน google earth ว่าหน้าตาเป็นยังไง แล้วเราก็เอาภาพมาใส่ใน 3D Max แล้วก็ดึงโมเดลตามภาพใน map จำลองภาพโดยดึงความสูงตามภูมิประเทศจริง ทำให้งานสมจริงมากขึ้น ส่วนเรื่องสีที่เราเอาภาพมาลงมันก็จะมสีของภูเขานั้นอยู่

แล้ว ก็จะมีเหมือนจริงเข้าไปใหญ่ เป็น material ของเขานั้นจริงๆ แล้วก็จะมีที่บ่อย (นิธิศ สิริวรมล) ที่เป็นหัวหน้าช่วยดูอีกที ให้งานออกมาดูดี เข้าใจง่าย

Q: สำหรับงานนี้ใช้ระยะเวลาานานหรือไม่

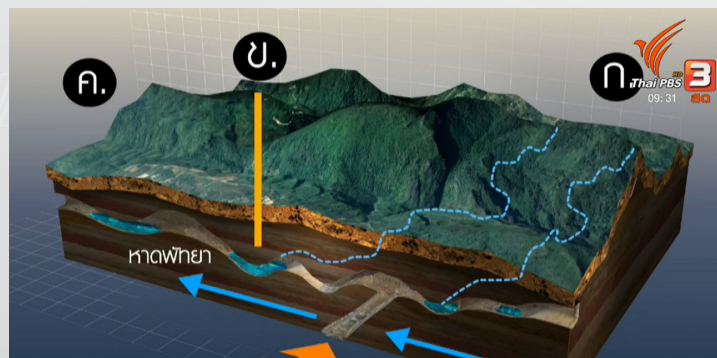
ตอบ งานนี้จริงๆ ก็ใช้เวลานานเหมือนกัน แต่ก็จะนานมากไม่ได้ สิ่งเข้าเอาเย็นก็ต้องเสร็จ ปกติเขาประชุมกันตอนเช้า มาสั่งงานประมาณ 10.00 - 11.00 น. แล้วเอาออกข่าวตอนเย็นประมาณ 17.00 น. ครับ

Q: ช่วงนั้นก็ต้องประจำอยู่ที่สถานีทุกวันเลยหรือไม่

ตอบ ใช่ครับ เพราะข่าวมาทุกวัน เรื่องเด็ก 13 คนติดถ้าข่าวจะไม่ซ้ำกัน มีอัปเดตมาเรื่อยๆ เราที่ต้องเปลี่ยนไปเรื่อยๆ เดี่ยวมีเฮลิคอปเตอร์ไปเจาะโพรง อันนี้ก็ทำด้วย เพื่อให้รู้ว่าอยู่ตำแหน่งไหน ส่วนไหน

Q: งานกราฟิกที่เคลื่อนไหวได้ ก่อนออกอากาศมีการทดสอบก่อนหรือไม่คะ

ตอบ ขึ้นอยู่กับเวลาเป็นหลัก ถ้าเสร็จเร็วก็จะมีครับ เพราะเวลาส่งงานตอน 17.00 น. จะสามารถถอดและแก้ไขได้ แต่ถ้าเกิดวันไหนฉุกเฉินทุกที่จะไม่ทัน เพราะ 3D กว่าจะติดตั้ง มีหลายขั้นตอน ต้องไปติดตั้งในสตูดิโอ แล้วถึงไปฉายบน green screen ในสตูดิโอได้ ถ้าเข้าสตูดิโอ 18.00 น. เลย ก็จะมีความเสี่ยง แต่ส่วนใหญ่ทางข่าวก็

จะเดินมาคอยเช็คความถูกต้อง มาอัปเดตข้อมูลตลอดอยู่ แล้ว ทำให้เปอร์เซ็นต์ที่งานจะผิดก็น้อยบางงานเราก็ต้องเข้าไปยืนยันในสตูดิโอด้วย เพราะบางทีเขาไม่รู้ว่า จังหวะที่ต้องกดให้เคลื่อนไหวมีกี่ที เช่น กดครั้งแรกมีคนเดิน กดครั้งที่สองคนดำนั่งลงไป ไม่ได้เป็นการเล่นแบบอัตโนมัติ ต้องรันตามคิว/สคริปต์ของผู้ประกาศอีกที

Q: ช่วงนั้นมีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้างคะ

ตอบ เวลาอย่างเดียวเลยครับ ที่ต้องทำให้ทันออกอากาศ เพราะเราก็ไวใจเทคโนโลยีไม่ได้ บางทีทำๆ อยู่เครื่องดับไปก็มี บางทีเครื่องในสตูดิโอแฮงค์ตอนอัด หลักๆ ก็จะเป็นเรื่องนี้

Q: มีเรื่องประทับใจอะไรเป็นพิเศษกับงานนี้ไหม

ตอบ ห้องกราฟิกอยู่กันเหมือนครอบครัว มีความเป็นที่เป็นน้องสูง รักกัน มันได้ความรู้มีอะไรที่สอนน้อง บางที่น้องก็สอนพี่ แשרกัน ความชอบเหมือนกัน ทิศทางเดียวกัน ทุกคนจบศิลปะกันหมด ไลฟ์สไตล์คล้ายกัน ชอบฟังเพลงเหมือนกัน ชอบของเก่า คุยกันง่าย งานตรงนี้ทำคนเดียวไม่ได้ ต้องมีหลายฝ่ายเข้ามาช่วยกันถึงสำเร็จ ทำคนเดียวไม่รอดแน่ อันนี้คือความประทับใจครับอย่างตอนทำงาน ถ้าหลวงบรรยาศาก็เป็นแบบช่วยเหลือกัน ให้คำปรึกษา อันนี้ทำไม่ได้ต้องทำยังไง คนที่ทำได้ก็มาบอกกว่าที่ต้องทำอย่างงี้ละ หัวหน้าก็มาเช็คดูงาน ให้งานออกมาสวย ออกมาดี ก็ช่วยกัน

สุขุมพันธุ์ บุรณะวิโรจน์

เจ้าหน้าที่กราฟิก

Q: ปกติแล้วลักษณะงานที่รับผิดชอบอยู่ในส่วนไหน

ตอบ ส่วนใหญ่เป็นการสนับสนุนการทำโมเดล 3D เช่น ต้องการโมเดลรถ ผมก็ทำหน้าที่ทำโมเดลรถมาแล้วก็เอาเข้าไปโปรแกรม Vizrt อีกที หรือถ้าหาในอินเทอร์เน็ตไม่ได้ เราก็วาดขึ้นมาเอง ขึ้นอยู่กับว่าเจ้าของงานต้องการโมเดลอะไรในช่วงนั้น

Q: งานถ้าหลวงงานหลักที่รับผิดชอบคืออะไร

ตอบ ทำ 3D ตอนนำเด็กออกจากถ้ำครับ หน้าที่หลักๆ คือ ส่วนของนักประดาน้ำ จัดท่าทางให้โมเดลว่าว่ายน้ำยังไง แขนขาอาจจะจับเปลอยู่ แขนขวาอาจจะจับถังอยู่อย่างที่เห็นในคลิป ประมาณนี้ครับ ซึ่งตัวนักประดาน้ำจะเป็นคลิป แต่แผนที่ถ้าจะเป็นภาพนิ่ง เพราะว่าจะมีทั้งภาพนิ่งและวิดีโอ แต่ที่จะให้รายละเอียดได้เยอะที่สุดคือภาพนิ่ง เพราะข้อมูลเยอะ พอเป็นภาพนิ่งผู้ชมก็จะมีเวลาอ่านมากกว่า

Q: ส่วนที่ทำนี้มีชื่อเรียกเฉพาะไหมคะ

ตอบ อันนี้คือทำ material ครีบ ทำรายละเอียดพื้นผิวให้วัตถุ เช่น ทำถังให้เป็นถังเหล็ก เตียงเป็นพลาสติกนะ ชุดประธานน้ำสีน้ำเงิน ชุดเด็กสีเขียว พอเสร็จจากใส่สีใส่ Material ให้แล้ว ถึงจะเป็นการ render ซึ่งเป็นการทำให้งานแต่ละชิ้นออกมาเป็นภาพเรียงกัน โดย 1 วินาทีจะมี 25 เฟรม (25 รูป) เราก็ต้อง render ออกมาให้ภาพเคลื่อนไหวต่อเนื่องกัน ในส่วนนี้จะใช้เวลา render ค่อนข้างนาน บางทีเป็นชั่วโมง เป็นวัน บางงานเป็นอาทิตย์ก็มีครับ คุณภาพก็ต้องแล้วแต่งานว่ามีระยะเวลาเท่าไร ถ้ามีเวลาครึ่งวัน เราก็ควรจะทำรายละเอียดงานให้สามารถ render ออกมาไวที่สุด เรื่องของความสวยก็จะตัดทิ้งไปก่อน 80 เปอร์เซ็นต์ พอ render ออกมาแล้วก็เป็นในส่วนของงาน composition ก็คือ ส่วนของเอฟเฟกต์ เช่น ใส่ฟองอากาศ ใส่แสงไฟที่ไฟฉาย แต่งบรรยากาศถ้าให้ดูสมจริง นี่คือส่วนสุดท้าย ได้ไฟล์เป็นคลิป ไปออนแอร์ได้เลยครับ

Q: มีลำดับขั้นตอนการทำงานทั้งหมดอย่างไร

ตอบ แล้วแต่งานครับ อย่างถ้าหลวง ในส่วนนักประดาน้ำที่ผมทำ ตอนแรกทางข่าวก็เดินถือข้อมูลมาบอกว่ามีนักดำน้ำสามคน มีเด็กอยู่ตรงกลาง อยากให้มีนักดำน้ำสองคนว่ายอยู่ข้างหน้า คนซ้ายถือเปลเด็ก คนสุดท้ายคอยส่องไฟ แล้วจับเปลเด็กด้วย อันนี้ข้อมูลชุดแรกเราก็ต้องหาวัตถุดิบ คือโมเดลนักประดาน้ำ 1 คน แล้วก็หาอุปกรณ์ ถังน้ำ ตัวเด็ก เปล และสำคัญที่สุดคือเราต้องทำถ้าขึ้นมา อันไหนขาดก็วาดเติม ถัดมาก็คือทำให้มันมีชีวิตชีวา เคลื่อนไหวมันชะ ทำให้มันว่ายน้ำ ทำให้ขาตีน้ำ แขนจับ แล้วค่อยใส่สีตกแต่ง นี่คือขั้นตอนทั้งหมดครับ

Q: ต้องหาข้อมูลเพิ่มบ้างไหม

ตอบ มีเสมอเลย หากจากเว็บไซต์ต่างประเทศ ในไอจี เฟซบุ๊กช่วยกันหามาประกอบ ทางฝ่ายข่าวเขาก็ให้ข้อมูลมาในระดับหนึ่ง แต่พอถึงเวลามีจุดที่เราสงสัย เราก็ไม่ได้โอกาสที่จะถามเขาได้ตลอดเวลา เพราะฉะนั้นเราก็ต้องหาเองด้วย

Q: ช่วงนั้นต้องมาเข้าเวรพิเศษไหม

ตอบ ก็มาทำงานตามปกติครับ 10.00 น. แต่ไม่ได้กลับปกติ อาจจะกลับ 22.00 - 23.00 น. อย่างที่บอกว่ามีกระบวนการ render เราจะต้องทำให้เสร็จภายใน 1 วัน แล้วก่อนกลับบ้านก็ปล่อย render ทิ้งไว้ ตอนเช้าก็มา composition แล้วก็ส่งงานอีกที่ช่วงเที่ยง อันนี้คือมีเวลาพอสมควรนะครับ แต่ถ้าเกิดไม่มีเวลาก็ทำตั้งแต่เช้าส่งเย็น ช่วงหลังๆ จะมีวัตถุดิบอยู่แล้ว เราก็จัดองค์ประกอบใหม่ จับท่าทางโมเดลใหม่ตามได้ข้อมูลมาแล้วก็ render ประมาณ 1-2 ชั่วโมง แล้วตอนเย็น 17.00 - 18.00 น. ก็ส่งใช้ในข่าวค่าประมาณนี้ครับ ก็ถือว่ายุ่งกว่าปกติคุณสามไปเลยครับ งานค่อนข้างแน่นมีอมมาก ทุกฝ่ายมีงานหมด ไม่มีใครว่างเลย

Q: มีวิธีการจัดการกันยังไง

ตอบ คนในห้องกราฟิกส่วนใหญ่ก็จะทำเป็นเกือบทุกอย่างอยู่แล้ว แต่ไม่ใช่ทุกคนทำได้ดีทุกอย่าง จะมีสิ่งที่แต่ละคนถนัดไม่เหมือนกัน อย่างผมก็ทำงานถึงขั้นตอน render เลยครับ แล้วส่วนสุดท้าย composition ก็ยกให้เป็นหน้าที่ของอีกคนที่เขาเก่งกว่าเรา อันนี้ก็จะช่วยประหยัดคนไปแล้ว แทนที่จะทำอย่างละคน ผมก็ทำไป 5 อย่าง เหลืออย่างสุดท้ายให้คนที่เขาถนัดกว่าทำครับ

Q: เวลางานเข้ามา จะตรงมาที่เราโดยตรงเลยหรือผ่านหัวหน้าก่อน

ตอบ ถ้าเป็นงานที่ไม่ได้ชิ้นใหญ่มาก เขาจะมาที่เราเลยครับ แต่ถ้าเป็นอย่างงานถ้ำหลวง เขาจะให้ข้อมูลกับพี่บอย (นิธิศ สิริวรกมล หัวหน้ากราฟิก) ก่อน แล้วพี่บอยก็แจกจ่ายงาน ว่าใครเหมาะกับอะไร ใครทำส่วนไหน

Q: จากงานถ้ำหลวงมีเรื่องประทับใจหรือมีอะไรที่ภูมิใจเป็นพิเศษหรือไม่

ตอบ เรื่องที่ประทับใจคือ ทุกคนช่วยกันคนละไม้คนละมือ ทุกคนพร้อมที่จะกลับบ้านดึก ส่วนตัวจะประทับใจเรื่องของคนในห้องกราฟิกมากกว่า ว่าเขาก็ไม่ได้เลิกงานแล้ว กลับเลย จะเดินมาช่วยดูงานให้ความเห็น บางทีก็ฝากดูงานกันได้ มีน้ำใจ ไม่มีใครทิ้งใคร เช่น อันนี้ถ้ายังทำไม่ทันเอามาเนี่ย อันนี้เสร็จแล้วไปทำตรงนั้นต่อ ทำให้งานไวขึ้น เรื่องนี้เป็นสิ่งที่ทำให้ผมประทับใจมาตลอด ไม่ว่าจะงานเล็กงานใหญ่ เราจะเป็นอย่างนี้มาตลอด สมมุติพรุ่งนี้ผมมีธุระ ผมสามารถฝากงานของผมให้ใครก็ได้ในห้อง หรือไม่ต้องฝากด้วยซ้ำ แค่ว่าๆ กันว่ามีธุระ พี่ในห้องกราฟิกก็จะบอกว่าให้ไปธุระได้เลย เดี่ยวเขาช่วยทำให้ “*จะเป็นความสามัคคีในห้องมากกว่าที่ผมประทับใจมาก เป็นบรรยากาศที่ ผมไม่อยากไปไหน อยากอยู่ที่นี้ตลอด*”

เครือข่ายพลเมือง กับพลังเงียบที่ท้ายถ้ำหลวง

“สื่อสาธารณะทำอะไรได้อีกบ้างเพิ่มเติมจากการเกาะติดสถานการณ์รายงานข่าว เป็นสิ่งที่เรามักจะคิดเสมอเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝัน เช่นภัยพิบัติ หรือสถานการณ์วิกฤต หลายครั้งที่เราผ่านเหตุการณ์วิกฤตฉับพลันมาเราพบว่าคนในพื้นที่ที่มีบทบาทสำคัญเพราะรู้จักและเข้าใจบริบทพื้นที่ ซึ่งเมื่อเชื่อมประสานกับพลเมืองที่มีจิตอาสาที่มีกำลังที่เข้าไปหนุนเสริมจะเกิดพลังที่คลี่คลายปัญหาได้ แล้วกับเหตุการณ์ 13 ชีวิตติดในถ้ำ เราจะมีส่วนช่วยอะไร หรือคนในพื้นที่กำลังคิดหรือทำอะไรอยู่ นั่นเป็นสิ่งที่อยู่ในใจพวกเราตอนนั้น” พี่อ้อ อัจฉรวาทิ บัวคลี่ ผู้จัดการฝ่ายพัฒนาเครือข่ายสื่อพลเมือง สำนักเครือข่ายสื่อสาธารณะ ผู้ที่มีส่วนเริ่มต้นร่วมเชื่อมการทำงานของเครือข่ายพลเมืองที่ปฏิบัติการค้นหา 13 ชีวิต ย้อนเหตุการณ์ให้ฟัง

ไทยพีบีเอส มีหน่วยงานที่ชื่อ “สำนักเครือข่ายสื่อสาธารณะ หรือ สคส.” ทำงานหนุนเสริมด้านการสื่อสารร่วมกับพลเมืองจิตอาสาและเครือข่ายประชาสังคม โดยเน้นที่การแลกเปลี่ยนข้อมูล มุมมองและพัฒนาทักษะสื่อสารร่วมกัน เช่น นักข่าวพลเมือง ทีม สคส.เป็นอีกหน่วยงานที่เข้ามีส่วนร่วมในการเกาะติดปฏิบัติการค้นหาและช่วยเหลือ 13 ชีวิตติดถ้ำในครั้งนี้ด้วย โดยมีเป้าหมายหลักคือจะเชื่อมโยงและมีส่วนหนุนการทำงานของพลเมืองอาสาสมัครในเหตุการณ์นี้ได้อย่างไร ?

ช่วงเกิดเหตุการณ์ ทีม สคส. ทั้งหมดอยู่ระหว่างการประชุมทีมที่ จ.นนทบุรี พอทราบข่าวมีเด็กหลงถ้ำ ทีมงานก็มอนิเตอร์ข่าวนี้ไปด้วยจนค่ำ แม้การติดตามรายงานข่าวจะเป็นภารกิจหลักของทีมสำนักข่าว แต่การทำงานของ สคส. ก็มีทีมงานในแต่ละภาค ซึ่งสามารถติดตามสถานการณ์จากคนในพื้นที่ และช่วยสนับสนุนเพื่อนร่วมงานคือทีมศูนย์ข่าวภูมิภาคประจำภาคเหนือของไทยพีบีเอสได้

“เราติดตามข้อมูลจากข่าว จากคนในพื้นที่และจากทีมข่าวศูนย์เหนือด้วย เพราะมี “บอล” พิเชษฐ์ ตัณติโรจนกุล ผู้สื่อข่าวศูนย์ข่าวภาคเหนือลงพื้นที่ไป โดยช่วงแรกเป็นการประสานสนับสนุนการทำงานทีมภายใน เช่น ในตอนกลางคืนที่ยังค้นหาเด็กไม่พบ ทีม สคส.ภาคเหนือ โดย “เอ็ม” สุรพงษ์ พรรณวงษ์ ติดตามความคืบหน้าร่วมกับ “บอล” และช่วยกันประเมินว่าสถานการณ์แบบนี้ บอลน่าจะรายงานสดเหตุการณ์หรือทำเฟซบุ๊กไลฟ์เลย ยิ่งดีก็ยิ่งห่วงเด็ก ความสนใจเรื่องนี้เพิ่มขึ้น ต้องการติดตามต่อเนื่อง น้องๆ ปรีกษากันถึงขั้นไปซื้อซิมโทรศัพท์มาเปลี่ยนสำรองด้วย เพราะสัญญาณโทรศัพท์บริเวณหน้าถ้ำไม่ค่อยดี เมื่อบอลเริ่ม Live พวกเราก็ไม่ได้หลับไม่ได้นอน ลุ้นทั้งการตามหาเด็กๆ ลุ้นทั้งการรายงานสดของบอลเพื่อนร่วมงานเราด้วย” พี่อ้อเล่า

อีกช่องทางหนึ่ง ที่ทีม สคส.ติดตามข้อมูลคือ ทวิตเตอร์ ซึ่ง “เอ็ม” สุรพงษ์ พรรณวงษ์ และ “เต้” ธันวาท ศรีสุภาพ 2 หนุ่มทีมจากภาคเหนือและอีสาน ร่วมกันติดตามและรายงานข้อมูลทางทวิตเตอร์ส่วนตัว ทวิตเตอร์นักข่าวพลเมืองไทยพีบีเอส ทวิตเตอร์TheNorthองศาเหนือ และสร้าง hashtag #เด็กติดถ้ำ #ถ้ำหลวง เพื่อให้คนได้เข้ามาอัปเดตสถานการณ์นี้ ซึ่งมีชาวโซเชียลเข้ามาพูดคุยด้วยมากมาย รุ่งขึ้นทีม สคส.กลับสู่สถานีด้วยความรู้สึกยังติดค้างว่ามีวิธีการใดช่วยเหลือเด็กๆ ได้ภายใต้เวลาที่จำกัดและสถานการณ์คับขันเช่นนี้

จุดประกายภารกิจ!!!

ภารกิจของ ทีมสคส. เริ่มจุดประกายขึ้นเมื่อพบความเคลื่อนไหวของพลเมือง

“เรากลับมาที่สถานี นั่งคุยกันว่าทำอย่างไรกันต่อ ขณะมอนิเตอร์โซเชียลมีเดีย เฟซบุ๊ก เราเห็นคุณก๊อ (อนุกุล สอนเอก) นักภูมิศาสตร์ และนักสำรวจถ้ำ ที่เคยเข้าไปสำรวจถ้ำหลวงมา ได้โพสต์แผนที่เส้นทางในถ้ำหลวง แผนที่นี้ น่าจะเป็นแผนที่ฉบับแรกๆ ที่ทำให้มีข้อมูลเกี่ยวกับถ้ำหลวงมากขึ้น และคนก็แชร์มาที่ไทม์ไลน์และกล่องข้อความพี่อ้อ เยอะมาก แต่ก็ยังไม่ทันได้ตอบอะไรเพราะกำลังศึกษารายละเอียดอยู่ ช่วงเวลานั้นเอง คุณโจ้ (ณัฐพล สิงห์เถื่อน) มูลนิธิกระจกเงา เครือข่ายจัดการภัยพิบัติ จ.เชียงรายที่เคยทำงานด้านแผ่นดินไหว และหมอกควันร่วมกัน โทรมาหาพี่และบอกว่า แผนที่ของคุณอนุกุลที่มีคนแชร์กันอยู่ตอนนี้ น่าสนใจมาก ถ้าเราได้พิกักทิศ และส่งต่อให้มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าจะสามารถเขียนเป็นแผนภาพสามมิติ (3D Map) ได้ จะติดต่อเจ้าของแผนที่นี้ได้อย่างไร พี่อ้อไม่รู้จักคุณอนุกุล แต่คิดว่าจะลองประสานคุยกับเขา เพื่อเชื่อมเครือข่ายให้ได้รู้จักและประสานกันต่อ”

ระหว่างนั้น อาจารย์แจจ (ดร.นิอร สิริมงคลเลิศกุล) อาจารย์ประจำสาขาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา จังหวัดเชียงราย ซึ่งเคยทำงานร่วมกันเรื่องหมอกควันภาคเหนือ ก็ได้แผนที่ฉบับนี้เช่นกัน และกำลังพยายามประสานสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) หรือ จิสต้า (Gistda) เรื่องการเขียนภาพแผนที่ต่างๆ เพื่อสนับสนุนการค้นหา 13 ชีวิต ช่วงเวลานี้เองที่พี่อ้อเริ่มสังเกตว่าเครือข่ายภาคประชาชนในเชียงรายที่เคยทำงานร่วมกันเริ่มลุกขึ้นมาอยากช่วยเหลือในเหตุการณ์นี้แล้ว

“ถ้าเขาลุกขึ้นมาอยากจะช่วยจัดการกับสถานการณ์นี้ เราจะเชื่อมโยงให้เขาได้ทำงานร่วมกันได้อย่างไร”

ต้องลงพื้นที่แล้วละ!!

“เอาจริงๆ ตอนแรกก็ยังไม่ชัดว่าถ้าเราไปที่ถ้ำหลวงแล้ว จะทำอะไร จะทำข่าวอีกทางก็อาจไม่ใช่เลยทีเดียว เพราะทีมข่าวไทยพีบีเอสจากส่วนกลางได้เข้าไปเพิ่มเติมสนับสนุนทีมศูนย์ข่าวภาคเหนือกันด้วยแล้ว ภารกิจของทีม สคส.คือ การไปทำงานกับคนพื้นที่ เชื่อมให้คนที่ยังไม่รู้จักกัน ได้มารู้จักกัน สนับสนุนการทำงานกันและกัน ขึ้นตอนบางอย่างที่เรามีประสบการณ์ เช่น การต้องทำฐานข้อมูล การหาวิธีส่งต่อข้อมูลหรือเชื่อมประสานคนเข้าไปทำงานร่วมกันให้ได้มากที่สุด เป้าหมายคือจะได้ช่วยเหลือเด็กได้รวดเร็วมากขึ้น”

28 มิถุนายน พ.ศ. 2561 ทีมงาน สคส. คือ พี่อ้อ เอ็ม คิม และนิว เดินทางไปถึงพื้นที่บริเวณถ้ำหลวง – ขุนน้ำนางนอน ก็ได้พบกับอาจารย์นิอร คุณโจ้และคุณแป้น ทีมเครือข่ายพลเมือง จ.เชียงราย เราพูดคุยข้อมูลกันและเครือข่ายเชียงรายก็บอกว่าได้ประสานกับคุณก๊อ เบื้องต้นและนัดหมายพบไว้เช่นกัน ซึ่งจากการแลกเปลี่ยนข้อมูลพบว่าเครือข่ายมีสมมติฐานว่าบริเวณท้ายถ้ำอาจจะมีปล่องหรือโพรงที่สามารถเข้าไปได้ ตามข้อมูลที่เผยแพร่ว่า นักสำรวจถ้ำที่ชื่อ มาร์ติน เอลลิส (Martin Ellis) เป็นคนที่เคยเข้าไปในถ้ำและระบุว่าด้านท้ายถ้ำมีปล่อง และอีกข้อสันนิษฐานคิดว่าเด็กๆ น่าจะเดินเข้าไปจนถึงเพราะเคยเข้าไปในถ้ำ อีกเหตุผลหนึ่งคือทักษะที่เครือข่ายกลุ่มนี้มีคือความรู้ด้านภูมิศาสตร์และการปีนผา ถ้าเจอปล่องและลงไปได้ ก็น่าจะเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ช่วยเหลือเด็กได้

ระหว่างนั้นความวุ่นวายบริเวณหน้าถ้ำหลวงยังคงมีต่อเนื่อง หน่วยงาน และอาสาสมัครจำนวนมากหลังไหลไปแสดงความจำนงช่วยเหลือ ในช่วงแรกที่เซตระบบการลงทะเบียนและประเมินการทำงาน หลายเสียงบ่นถึงความสับสนและล่าช้า เครือข่ายพลเมืองจำนวนหนึ่ง โดยเฉพาะคุณก๊อ ตัดสินใจมาทำแคมป์ที่ท้ายถ้ำ และการประสานพูดคุยระหว่างคุณก๊อ และอาจารย์แจงทำให้ได้ไปพบกันที่บริเวณท้ายถ้ำ

“ตอนที่เราไปถึงเทือกเขาบริเวณท้ายถ้ำ เราพบเจ้าหน้าที่ทหารอยู่จำนวนหนึ่งกำลังไปสำรวจทางไหลของน้ำบนเขา เราได้เจอนักภูมิศาสตร์ นักสำรวจถ้ำ นักปีนผา ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้ถือเป็น active citizen เป็นคนจิตอาสาที่ลุกขึ้นมาช่วยเหลือและมีส่วนร่วมกับเหตุการณ์นี้ แต่ไม่ได้เป็นกลุ่มคนที่เข้ามาอยู่ในระบบลงทะเบียนของส่วนกลางที่หน้าถ้ำ แต่ active citizen แบบนี้พยายามลงมือทำ มีความรู้แบบยุคใหม่ แบบนักภูมิศาสตร์ที่เป็นความรู้เฉพาะทาง ที่เราคิดว่าสำคัญและน่าสนับสนุน อีกเหตุผลคือถ้าเชื่อมต่อกับคนในพื้นที่ได้ และเชื่อมโยงกับกลไกหลักได้น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการช่วย เหลือเด็กๆ ทีมเราและเครือข่ายเชียงรายจึงตัดสินใจ stand by อยู่หลังถ้ำ ที่จะเชื่อมโยงการทำงานอะไรร่วมกันได้บ้าง ที่นี้เราพบนักภูมิศาสตร์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย และมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เราพบว่านอกจากคนที่เราพบในภาคสนาม ยังมีกลุ่มคนที่สนใจติดตามสถานการณ์นี้และมีความรู้เรื่องลมฟ้าอากาศ ภูมิศาสตร์แผนที่และถ้ำ รวมกันอยู่ในกลุ่มเฟซบุ๊กที่ชื่อ Mapping for Search & Rescue Mission @Mae Sai อีกหลายแห่งด้วย การทำงานที่นี้เริ่มเป็นรูปเป็นร่าง และเชื่อมโยงอาสาสมัครมาร่วมทำงานแข่งกับเวลา ช่วงเวลานั้นใครทำส่วนไหนได้ก็ช่วยกันทำ เช่น สำรวจพิกัด อ่านแผนที่ บินโดรน เป็นต้น”

สัญญาท้ายถ้ำ!!!

การมีสื่อในทีม อาจไม่ใช่ข้อได้เปรียบเสมอไป โดยเฉพาะช่วงเวลาคับขัน คนทำงานต้องการการโฟกัสกับงาน และข่าวสารที่เผยแพร่ต้องไม่สับสน ทีมท้ายถ้ำที่รวมกันหลวมๆ ในช่วงแรก โดยมีคุณคือ นักภูมิศาสตร์อาสาเป็นหลักอยู่ จึงมีข้อตกลงร่วมกันว่า ทีมเราจะไม่สื่อสารออกข่าวใดใดเพราะต้องการทำงานมากกว่าจะตอบคำถามสื่อในภารกิจแต่ละวัน

“พ้อขอคุณก็ประเมินว่าทีมท้ายถ้ำอยากสื่อสารสาธารณะหรือไม่ เพราะประสบการณ์ของเราหลายครั้งออกข่าวไปก็ใช้ว่าอะไรเคสสำหรับบางเรื่อง หลายคนต้องการที่จะทำงานมากกว่ามาตอบคำถามของสื่อ ที่สำคัญเมื่อภารกิจในแต่ละวันที่ยังไม่สิ้นสุดหรือต้องประเมินเป็นช่วงๆ การสื่อสารออกไปอาจตอบสนองการรับรู้ของคนภายนอกไม่ได้มีผลต่อการทำงานที่แข่งกับเวลาแต่อย่างใด เมื่อคุณก็แจ้งว่า ยังไม่อยากสื่อสาร เราเลยให้คำมั่นว่าจะไม่สื่อสารเกี่ยวกับปฏิบัติการของเขาและทีมงาน แต่เราขออนุญาตเขาในการเก็บภาพการทำงานเอาไว้ เพราะเมื่อไหร่ที่เขาต้องการสื่อสาร เราจะสนับสนุนเต็มที่ นั่นจึงเป็นคำสัญญาที่เราให้ไว้กับทีมเครือข่ายหลังถ้ำตลอดระยะเวลาของการติดตามค้นหา 13 ชีวิตที่ติดอยู่ในถ้ำ” พ้อ อัจฉรวาดเล่า

คิม ไชยสุขประเสริฐ ทีม สคส. อีกคนที่ร่วมการทำงานกับทีมหลังถ้ำเล่าในประเด็นนี้ว่า ทีมงานไม่ต้องการที่จะมานั่งกังวลเรื่องการให้ข้อมูลที่ยังไม่ยืนยัน หรือข้อมูลที่ยังไม่ชัดเจน เช่น พิกัดทางภูมิศาสตร์ แต่ที่จริงเขาก็มีพื้นที่ในการสื่อสารระดับหนึ่งผ่านโซเชียลมีเดีย เช่น การระดมอาสาสมัครหรือเครือข่ายช่วยเหลือผ่านกลุ่มในเฟซบุ๊ก ซึ่งก็มีความจำเป็นที่เขาต้องรายงานความคืบหน้าผ่านช่องทางนี้ด้วย แต่ว่าโดยข้อตกลงก็จะไม่นำเสนอข้อมูลความคืบหน้า เจอหรือไม่เจอพิกัดอะไรยังไง หรือมีความเป็นไปได้นะ ที่เราจะเจอและมีความหวังอะไรทำนองนี้ ซึ่งถ้าในลักษณะนี้จะไม่สามารถรายงานได้ จะสามารถบอกได้แค่เพียงว่าที่นี่มีการปฏิบัติการของกลุ่มอาสาสมัครที่ประกอบด้วยนักธรณีวิทยานักฟิสิกส์ ทีมสำรวจ และนักป็นผาปฏิบัติการอยู่ตรงจุดนี้เท่านั้น” คิม ไชยสุขประเสริฐ อธิบาย

เมื่อมีคำมั่นกับเครือข่ายว่าจะยังไม่สื่อสารปฏิบัติการท้ายถ้ำ ความกดดันก็กลับมาที่ทีมสคส.เอง เมื่อแต่ละวันเริ่มมีหน่วยงานจากหน้าถ้ำเข้ามาสังเกตการณ์บริเวณหลังถ้ำและรอบๆ มากขึ้น บางหน่วยงานมีสื่อติดตามมาด้วย และทีมอาสาสมัครที่เมื่อพอได้ข้อมูลว่ามีการทำงานที่หลังถ้ำก็เข้ามาร่วมเพิ่มขึ้น

“ความกดดันที่ 1 คือเครือข่ายอาจคิดว่าเราชักชวนสื่ออื่นเข้ามาใหม่ ความกดดันที่ 2 คือเพื่อนร่วมงานของเราเมื่อรู้ว่าเราอยู่อีกพื้นที่ที่ยอมต้องการการการอัปเดตข้อมูลหรือความเคลื่อนไหวจากเราด้วยหรือไม่ ซึ่งเราได้แจ้งและขอคำปรึกษาจากพีเชต (ก่อเขต จันทเรศลักษณ์) ผู้อำนวยการสำนักข่าว เพื่อให้รับทราบข้อมูลและข้อตกลงที่มีกับเครือข่าย คุณก่อเขตบอกว่า ถ้าเมื่อไหร่เขาพร้อมสื่อสาร เราก็พร้อมสนับสนุนเต็มที่”

จุดนี้ถือเป็นข้อค้นพบอย่างหนึ่งว่า หน้าทีของสื่อสาธารณะอาจไม่ใช่ว่าต้องรายงานทุกข่าวหรือทุกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทันที แต่การที่ไม่รายงานก็อาจจะจะเป็นผลดีต่อการทำงานของสื่อที่เกี่ยวข้องที่จะช่วยเหลือชีวิตของผู้ประสบเหตุในช่วงสถานการณ์คับขัน นอกจากนี้การทำงานร่วมกับเครือข่ายอย่างจริงจังตามข้อตกลงอาจนำมาสู่การต่อยอดความร่วมมือในอนาคตหลังเหตุการณ์ผ่านพ้น ซึ่งก็เป็นเช่นนั้น ทีมอาจารย์จากมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงและมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายก็มาหารือกันเรื่องการจัดทำฐานข้อมูล หรือการศึกษาเรื่องภัยพิบัติในพื้นที่เชียงราย เป็นต้น

สนับสนุนทีมให้ปฏิบัติงานราบรื่น!!!

แต่ละนาทีของความพยายามค้นหาช่องทางเข้าสู่ถ้ำหลวงบริเวณท้ายถ้ำเพื่อช่วย 13 ชีวิตนั้นเต็มไปด้วยความตื่นเต้น คนมากมายหลายตาเริ่มเข้ามาในวงท้ายถ้ำเพิ่มมากขึ้น ต่างคนมาจากต่างที่มา ต่างสายอาชีพและความเชี่ยวชาญระหว่างที่ทีมหลักสละเวลากับการทำงานค้นหา ทีม สคส. ที่อยู่ร่วมที่นั่นประเมินกันว่าจำเป็นต้องทำฐานข้อมูลผู้ปฏิบัติงานและบันทึกความเคลื่อนไหวในแคมป์หลังถ้ำแต่ละวันสนับสนุนทีมหลัก

“ส่วนใหญ่เราจะประจำอยู่ที่ศูนย์ท้ายถ้ำ ช่วงนั้นมีปัญหาเรื่องของ transit หรือการเข้า-ออกของคนที่จะเข้าไปเราก็เลยช่วยตรงนั้น เพราะคนที่เข้ามามีความหลากหลายสูง ทั้งนักวิชาการ นักสำรวจ ชาวบ้าน อาสาออฟโรด ฯลฯ แต่สิ่งที่เหมือนกันคือเป็นกลุ่มที่มีจิตใจอาสาและมีความเชี่ยวชาญในศาสตร์เฉพาะ เช่น นักบินผาระดับนักกีฬาทีมชาติ นักภูมิศาสตร์ นักธรณีวิทยา กลุ่มอาสาออฟโรด เป็นต้น แต่บางส่วนก็เป็นกลุ่มที่ไปด้านหน้าถ้ำแล้วเข้าไม่ได้ แต่อยากช่วยจึงมารวมกันที่ท้ายถ้ำเผื่อว่าจะช่วยอะไรได้บ้าง และมีชาวบ้าน มีองค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) โกลัศจรรย์ที่มาสนับสนุนอาหาร น้ำ และการเดินทางเข้าพื้นที่ ในช่วงแรกคุณก็กลายเป็นศูนย์กลางของทีมท้ายถ้ำไปโดยปริยาย และเมื่อมีคนเข้ามาเพื่ออยากช่วยงาน คุณก็ต้องทำหน้าที่เล่าถึงแนวทางปฏิบัติการท้ายถ้ำให้ทุกคนฟังเข้าไปเข้ามาว่าตอนนี้การปฏิบัติงานในพื้นที่เรากำลังทำอะไรและคุณจะช่วยอะไรเราได้บ้าง เพื่อให้ทุกคนเข้าใจและเห็นภาพร่วมกันว่าตรงนี้กำลังทำอะไร และโดยทักษะของอาสาและองค์กรต่างๆ จะเข้ามารวมกันได้อย่างไร เราจึงช่วยงานตรงนี้ ก็เรียกว่าทำงานเป็นส่วนหนึ่งของทีมเครือข่ายท้ายถ้ำ” คิมเล่า

การทำงานของทีมท้ายถ้ำ คิมย้อนบรรยายภาศให้ฟังว่า เบื้องต้นมีประกาศขอความร่วมมือผู้ที่เข้ามาใหม่ว่าจะไม่ถ่ายคลิบวิดีโอเพื่อเผยแพร่ในช่วงที่ภารกิจยังไม่เสร็จ ขอข้อมูลได้ แต่ไม่ให้สัมภาษณ์ เป็นอาสาสมัครได้แต่ขอให้ไม่รบกวนการปฏิบัติการกิจ ในส่วนของการเก็บข้อมูลผู้ที่เข้ามาช่วยงาน ทีม สคส. จะสังเกตว่ามีใครมาติดต่อกับคนทำงานที่ท้ายถ้ำบ้าง ช่วยเหลือ นำองค์ความรู้อะไรมาสนับสนุน เพราะในวันที่ยังไม่พบอะไร ทักษะหรือองค์ความรู้บางอย่างอาจจะยังไม่ได้ใช้ แต่เมื่อวันหนึ่งมีความเป็นไปได้ในการทำงานต่อ เช่น มีความเป็นไปได้ในการเจาะ ก็ต้องมีข้อมูลว่าจะสามารถคุยหรือประสานงานกับใครได้ จึงจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเหล่านี้เอาไว้ ทั้งชื่อ ความเชี่ยวชาญหรือองค์ความรู้ที่มี หรือสามารถช่วยเหลืออะไรได้บ้าง ซึ่งทีม สคส. ก็ได้เข้ามามีส่วนสนับสนุนการเก็บข้อมูลดังกล่าวตั้งแต่ช่วงแรกๆ ที่ลงไปยังพื้นที่

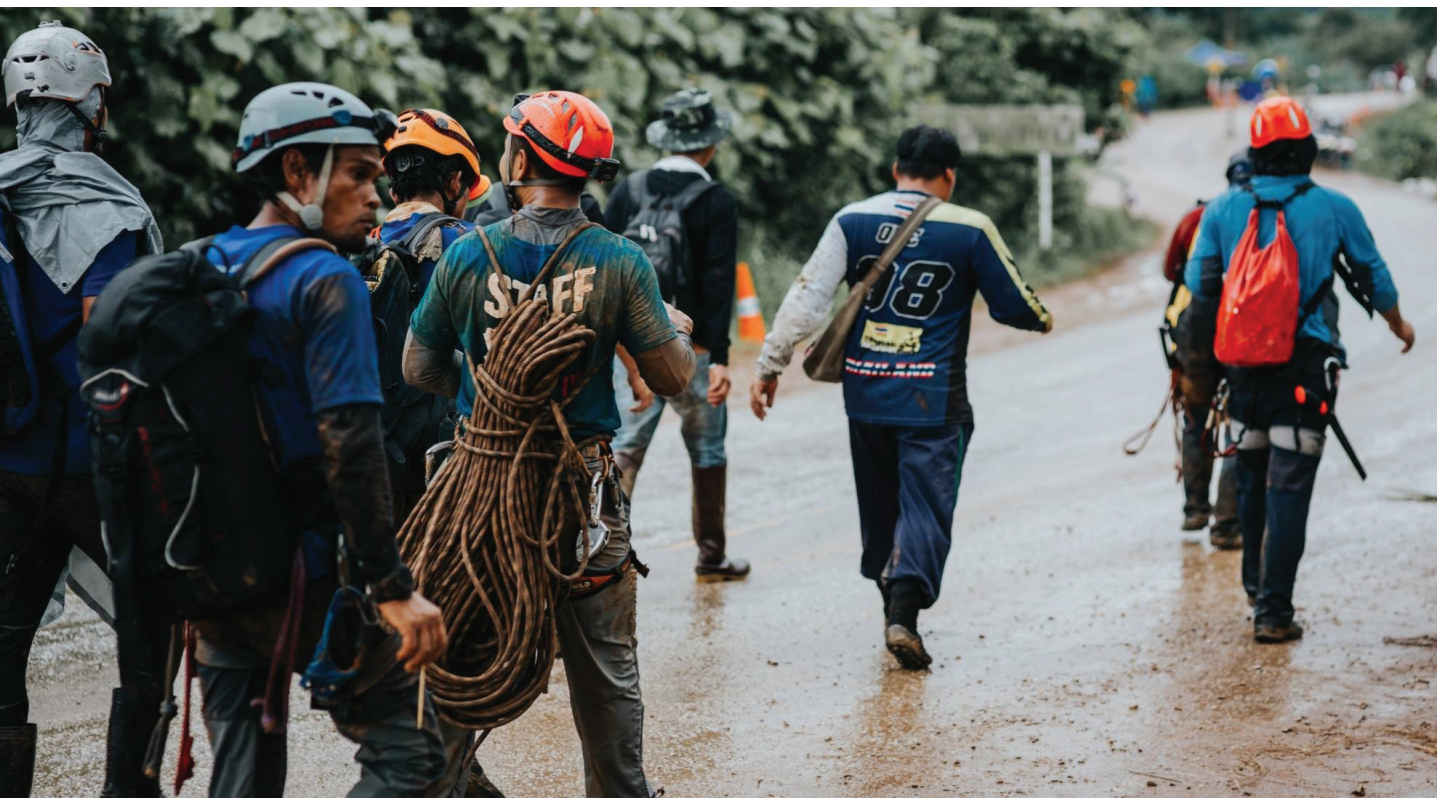

“วันที่ 29 มิถุนายน 2561 ผมเข้ามาที่จุดบัญชาการท้ายถ้ำตั้งแต่วันที่ 7 โมงเช้าสังเกตการณ์ปฏิบัติการด้านท้ายถ้ำ ซึ่งเราพบกลุ่มคนมากมายที่เข้ามาอาสาเพื่อที่จะร่วมปฏิบัติการค้นหาตรงจุดนี้ ในช่วงนั้นหน้าที่ที่เราไป support เขาคือทำเรื่องการเก็บข้อมูลเครือข่ายที่มาร่วมลงทะเลเบียนในการปฏิบัติการค้นหาจุด Martin Point หรือจุดการไหลของน้ำที่ไหลลงสู่ท้ายถ้ำ แต่ละวันพวกเขาจะประชุมออกพื้นที่แต่เช้าและกลับมาค่ำมีดมาประชุมร่วมกันประเมินสถานการณ์วันต่อวันร่วมกัน” เอ็ม สุรพงษ์ เสริม

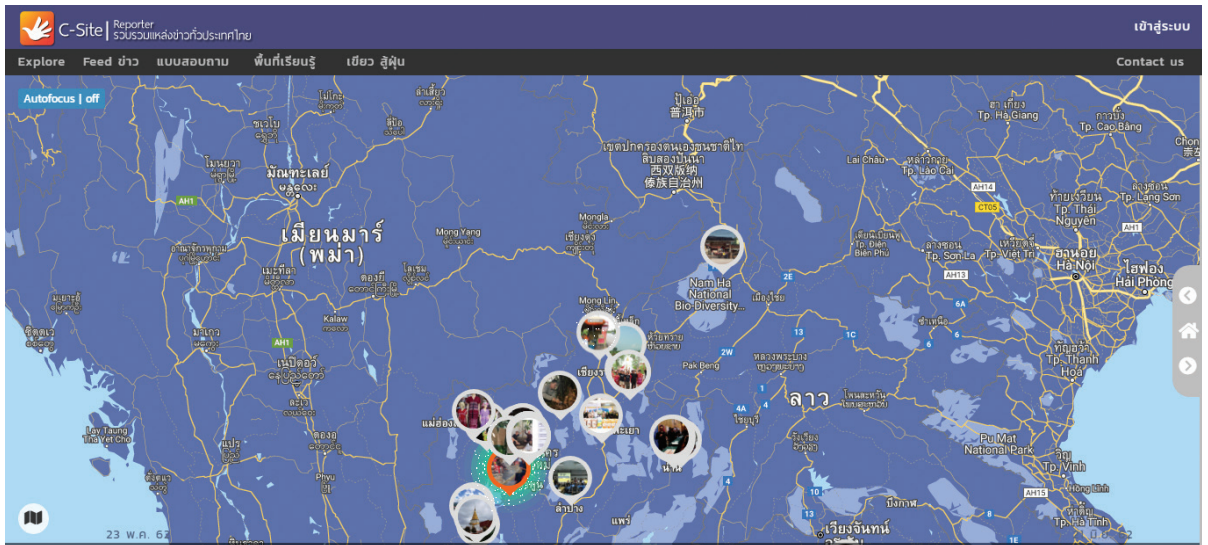
และก่อนวันที่จะเจอน้องๆ ทีมหมูป่าอาสาสมัครที่ท้ายถ้ำต้องจับเข้าด้วยกันอย่างซีเรียสเรื่องความปลอดภัยของทีมปฏิบัติการและทีมอาสาสมัคร เนื่องจากมีประกาศของศูนย์บัญชาการศูนย์ปฏิบัติการค้นหาและกู้ภัยถ้ำหลวงว่าจะไม่รับรองความปลอดภัยของทีมที่ไม่ได้มาลงทะเบียน เนื่องจากเริ่มมีคนเข้ามาและกระจายกันค้นหาหลายทางมากขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่ทีมท้ายถ้ำเป็นกลุ่มคนที่ไม่ได้ลงทะเบียนอาสาไว้กับศูนย์บัญชาการหน้าถ้ำ เนื่องจากการเปิดรับลงทะเบียนอาสาเพื่อรอการร่วมภารกิจที่ต้องผ่านการพิจารณาของทีมหลักก่อน ซึ่งช่วงเวลานั้น ไม่ใช่ทุกคนที่จะสามารถเข้าไปที่ศูนย์บัญชาการหน้าถ้ำแล้วสามารถลงทะเบียนได้ และต่างมีมุมมองว่า “เวลาทุกนาทีมีค่าต่อชีวิตเด็ก” ช่องทางไหนที่จะเป็นไปได้ก็ควรถูกเร่งดำเนินการ ไม่ทิ้งแม้สัก 1 ความเป็นไปได้ เพราะเราไม่สามารถบอกได้เลยว่าเด็กอยู่ในถ้ำนานๆ จะเป็นอย่างไร อากาศและอาหารจะเป็นอย่างไร

สุดท้ายทุกคนก็ตกลงกันว่าต้องไปลงทะเบียนที่หน้าถ้ำตามขั้นตอน เพื่อสามารถทำงานได้อย่างสบายใจ และฐานข้อมูลบุคคลที่ทีม สคส. ช่วยจัดเก็บให้เครือข่ายไว้ ก็มีหน้าที่ช่วยให้การทำบัญชีรายชื่อเข้าไปส่งขอที่ศูนย์บัญชาการหน้าถ้ำมีความรวดเร็วขึ้น และเมื่อลงทะเบียนแล้ว และหลังจากพบ 13 ชีวิตในถ้ำแล้ว ทีมหลังถ้ำอีกหลายคนได้เข้าไปทำงานร่วมกับทีมหน้าถ้ำในขั้นตอนการนำเด็กๆ ออกจากถ้ำด้วยเช่นกัน

ปักหมุดจุดพิกัด!!!

คิม ไชยสุขประเสริฐ เจ้าหน้าที่พัฒนาเครือข่ายสื่อพลเมือง ซึ่งเป็นทีมงานคนสำคัญที่ประจำการอยู่ตรงจุดลงทะเบียน และสังเกตการณ์การทำงานของเครือข่าย ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า “ช่วงเวลานั้น ไทยพีบีเอสพัฒนาแอปพลิเคชัน C-Site ซึ่งก็เป็นแอปพลิเคชันที่ใช้ในการทำแผนที่ภาพต่างๆที่ทำงานร่วมกับเว็บไซต์เพื่อการรายงานข่าวทางโทรศัพท์มือถือและปักพิกัดแผนที่ได้ ในช่วงที่เราลงพื้นที่หลังถ้าก็คิดว่าเราจะเอาแอปพลิเคชันของเราไปใช้สนับสนุนงานในพื้นที่ แต่พอเข้าไปพื้นที่เราพบปัญหาแรกคือสัญญาณอินเทอร์เน็ต สัญญาณมือถือไม่มี เลยเป็นเรื่องยาก

อย่างไรก็ตาม สิ่งหนึ่งที่ได้เรียนรู้และเกิดขึ้นจากการเฝ้าสังเกตการณ์การทำงานของเครือข่ายหลังถ้า พบว่า “ข้อมูล” และ “พิกัด” มีความสำคัญมาก โดยทีมงานที่เป็นนักภูมิศาสตร์และทำงานกับแผนที่ต่างๆ ต้องมี GPS แยกเฉพาะที่ใช้ในการวัดหาพิกัด และการตั้งค่าความละเอียดแม่นยำสูง เพราะว่าเวลาเขาเข้าไปในป่าเขาต้องใช้วิธีเดินเท้าสำรวจคำนวณค่าต่างๆ มีการส่งสัญญาณรายงานสิ่งที่พบเจอระหว่างกัน เช่น มีร่องซันหินจุดนั้นจุดนี้ จากนั้นก็ต้องมานั่งจับพิกัดกันว่าต้องไปซ้าย ไปขวา หรือเดินหน้าต่อสำหรับโรงหรือร่องต่างๆ ที่พบนั้น และจะมีการขยายพื้นที่การสำรวจในลักษณะนี้ออกไปเรื่อยๆ และเก็บภาพและพิกัดส่งมาให้ผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์ได้ เพื่อที่จะประเมินว่าท้ายถ้ามีความเป็นไปได้หรือไม่ที่จะเจอหรือเข้าใกล้ตัวเด็กให้มากที่สุด”

อีกอย่างหนึ่ง ที่เอ็ม สุรพงษ์ ทำคือ ใช้โทรศัพท์มือถือถ่ายภาพจุดที่เราไป เพราะเมื่อถ่ายภาพด้วยโทรศัพท์มือถือ จะมีพิกัดฝังอยู่ในภาพ พอเปิดพิกัดภาพถ่าย เราก็จะรู้ได้อย่างคร่าวๆ ว่าเราอยู่พิกัดไหน แต่พออยู่ในจุดที่อัปสัญญาณพิกัดที่ปรากฏอยู่เหล่านี้ ก็จะคลาดเคลื่อนอยู่บ้าง ช่วงที่ฟ้าเปิด เราก็จะเห็นว่าจุดแต่ละจุด ว่าสภาพพื้นที่เป็นอย่างไร แต่พอเข้าไปลึกมากๆ ก็จะไม่มียสัญญาณ

อย่างไรก็ตาม เมื่อนำลักษณะการทำงานแบบจับพิกัดของนักภูมิศาสตร์และหาความแม่นยำต่างๆ มาเทียบกับเครื่องมืออย่าง C-site ถือได้ว่าเป็นเครื่องมือที่สามารถพัฒนาต่อยอดให้ผู้ใช้งานสามารถระบุตำแหน่งสำหรับการรายงานสถานการณ์ทั่วไปได้ และเป็นแนวโน้มของการนำเสนอให้เห็นสภาพพื้นที่ที่เกิดเรื่องราวขึ้นด้วย

“C-site มันเป็นเครื่องมือสำหรับการรายงานข่าวสารอย่างง่ายของประชาชน แล้วการรายงานข่าวสารอย่างง่ายของประชาชนจะมีส่วนช่วยกับสถานการณ์ต่างๆ ได้ช่วงเวลาไหน อันนั้นก็เป็นที่เราจะต้องไปออกแบบกันต่อไป”

ถึงจุดที่ต้องสื่อสาร!!!

ตลอดช่วงของการติดตามปฏิบัติการที่บริเวณท้ายถ้ำ 9 วัน 5 ชั่วโมง 41 นาที เป็นการทำงานอยู่บนคำมั่นสัญญาที่จะไม่นำเสนอการปฏิบัติการของคนกลุ่มนี้ที่มีผลต่อโอกาสการพบหรือไม่พบทีมหมูป่า 13 ชีวิต แต่มีการอธิบายบรรยากาศของคนที่มาพร้อมกันที่ท้ายถ้ำอยู่บ้างในช่วงข่าวพลเมืองไทยพีบีเอส

“ตอนนั้นเรายืนยันไม่นำเสนอสิ่งที่จะมีผลต่อการค้นหา เช่นไปเจออะไร โอกาสเป็นอย่างไร เพราะเป็นสิ่งที่ตกลงไว้ว่าจะไม่นำเสนอ แต่มุมมองของประเด็นที่เราเห็นในพื้นที่ยังมีอีกหลายแง่มุม เช่น บรรยากาศหลังถ้ำที่แสดงให้เห็นถึงความร่วมมือของอาสาสมัคร เพราะเราคิดว่าพวกเขาเหน็ดเหนื่อยไม่น้อย แง่มุมการนำเสนอของเราจึงทำให้เห็นบริบทโดยรอบ เช่น มีทีมออฟโรดมาช่วยสนับสนุนรถ มีชาวบ้านมาร่วมอาหาร น้ำ ที่พัก เป็นต้น แต่จะไม่รายงานผลที่ทีมสำรวจไปพบเจอมา เพื่อไม่ให้เกิดความคาดหวังและสับสนกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งจะมีศูนย์บัญชาการฯ หน้าถ้ำรายงานต่อสาธารณะอยู่แล้ว” คิมอธิบาย

แต่เมื่อทันทีที่ศูนย์บัญชาการฯ ประกาศว่าเจอทีมหมูป่าทั้ง 13 คนแล้ว บนความโล่งใจในสถานการณ์ และการทำงานสื่อสารของเราได้เริ่มต้นขึ้นอย่างจริงจัง เราขอเก็บสัมภาษณ์ทีมปฏิบัติการและอาสาสมัครหลายๆ คน ซึ่งจริงๆ ในช่วงที่ทำงานก็มีการพูดคุยกันอยู่แล้ว เพียงแต่ไม่ได้อยู่ในรูปแบบของการสัมภาษณ์ และเริ่มมีการสื่อสารสาธารณะในช่วงเวลาของนักข่าวพลเมือง อธิบายว่า Active citizen กลุ่มนี้ทำอะไร ณ พื้นที่ท้ายถ้ำ มีใครทำอะไรบ้าง และมีเครือข่ายเราบางส่วนได้มาออกรายการนารีกระจ่าง รายการตอบโจทย์ โดยเป็นการนำเสนอในแง่มุมที่มาของการเข้ามามีส่วนร่วม และองค์ความรู้หรือ know how ของเครือข่ายเหล่านี้ ตลอดจนขยายผลไปร่วมถ่ายทอดสดการถอดประสบการณ์ของสมาคมวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

สิ่งที่ได้มากกว่าการสื่อสาร!!!

“การทำงานในสถานการณ์ที่คับขัน ต้องระมัดระวังสูง เราไม่ได้พุ่งเป้าไปทำงานเผยแพร่ข่าวสารเป็นหลักเพียงอย่างเดียว เรามีการสื่อสารอยู่บ้างแต่งานหลักของเราคือไปสนับสนุนร่วมกับผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ ซึ่งสิ่งที่ตามมาเป็นเครือข่าย เป็นองค์ความรู้ตามมาทีหลัง เป็นความเข้าใจกันและกัน ซึ่งอาจต่อยอดร่วมกันศึกษาถึง องค์ความรู้กระบวนการรับมือกับภัยพิบัติ กระบวนการที่จะต้องทำการเรียนรู้กับเรื่องถ้ำของไทย หรือกระบวนการธรณีวิทยา ธรณีพิลึกส์ เทคโนโลยีหรือเทคนิคต่างๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์กับการรับมือกับเรื่องลักษณะนี้ในอนาคตได้ เราเป็นองค์กรสื่อสารสาธารณะ ที่อะไรเป็นองค์ความรู้สาธารณะ องค์ความรู้ระยะยาวของสังคม ก็ควรจะถูกทำคู่กันไป นั่นมันเป็นเรื่องที่ทำให้เรารู้ว่าสิ่งที่เราทำมันมีประโยชน์ อาจจะไม่ใช้ในการรายงานสถานการณ์ทันทีเพื่อให้ของเราเป็นช่องที่รายงานได้เร็วที่สุดและลึกที่สุด อัปเดตที่สุด หรือเข้าถึงข้อมูลหลังถ้ำที่คนอื่นเข้าไม่ได้ จะไม่ใช่อย่างนั้นอย่างเดียว และนี่คือมุมมองและภารกิจส่วนหนึ่งของสำนักเครือข่ายสื่อสารสาธารณะ “ไทยพีบีเอส” คิม ไชยสุขประเสริฐ

“สำนักเครือข่ายสื่อสารสาธารณะทำงาน 2 ระดับคือทำงานร่วมกับเครือข่ายคนทำสื่อและเครือข่ายเชิงประเด็นซึ่งสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่องของ 13 คนติดถ้ำ เรามองว่าเป็นเรื่องของภัยพิบัติ ซึ่งก่อนหน้านี้ตั้งแต่ช่วงแผ่นดินไหวที่จังหวัดเชียงรายเราได้ร่วมกับเครือข่ายเชิงประเด็นและคนทำงานด้านภัยพิบัติในช่วงนั้น ก่อนหน้านั้นได้ทำงานร่วมกับเครือข่ายที่ธรมรงค์ลุดหมอกควัน ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย เหล่านี้เป็นต้นทุนสำคัญที่อยู่ในพื้นที่ที่จะสามารถระดมอาสาและการเชื่อมการทำงานระหว่างหน่วยงานคนทำงานด้านสังคมกับหน่วยงานภาครัฐที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลถึงกันเรื่องถ้ำหลวงก่อให้เกิดการพูดคุยกันถึงเรื่องการ

จัดการภัยพิบัติในจังหวัดเชียงรายซึ่งภายหลังการนำ 13 คนกลับบ้านอย่างปลอดภัยแล้วเครือข่ายในจังหวัดเชียงรายโดยตั้งต้นจากสถาบันการศึกษามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เครือข่ายการจัดการภัยพิบัติร่วมกันถอดบทเรียนเพื่อที่จะเตรียมความพร้อมรับมือกับเหตุการณ์ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในจังหวัดเชียงรายไม่ว่าจะเป็นแผ่นดินไหว หมอกควัน ดินโคลนถล่ม หรือภัยอื่นที่จะเกิดขึ้นเพื่อจะออกแบบแผนและการเตรียมการรับมือหากภัยมาโดยจะมีแผนร่วมกันในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ที่จะมีการอบรมอาสาในการถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการจัดการภัยพิบัติขึ้นในพื้นที่จุดเสี่ยงภัยหลายจุดในจังหวัดเชียงราย เช่น อำเภอแม่จัน อำเภอแม่สาย อำเภอเมืองที่เสี่ยงและอยู่ในแนวรอยเลื่อนที่อาจจะเกิดแผ่นดินไหวได้ในอนาคต” เอ็ม สุรพงษ์ บอก

“การที่มีทีมไทยพีบีเอสลงพื้นที่ แต่ไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสาร มันอาจจะแปลกๆ ในความเข้าใจทั่วไป จะเข้าใจว่าถ้าสื่อลงพื้นที่ไปก็คือไปนำเสนอข่าว แต่นี่คือสิ่งที่ไทยพีบีเอสจะต้องทำให้เห็นชัดเจนมากยิ่งขึ้น ถึงภารกิจของสื่อสาธารณะว่ามีอีกหลายลักษณะ ถ้าเป็นงานข่าวเมื่อเกิดเหตุการณ์ สิ่งสำคัญคือการนำเสนอ ข้อมูลสถานการณ์เพื่อตอบสนองความต้องการรับรู้ของผู้ชม หรือช่วยกันหาข้อมูลมาเพื่อให้สังคมได้เห็น ได้วิเคราะห์ แต่ภายใต้สถานการณ์เดียวกัน ระดับของการสื่อสารมีได้หลายระดับ อย่างกลุ่มอาสาสมัคร หลังถ้ำที่เราทำงานด้วย ระหว่างทำงานเขาขอไม่สื่อสารเพราะมีมุมมองว่าสื่อสารสู่ภายนอกอาจไม่ได้มีผลต่อการค้นหาหรือการทำงานที่ต้องแข่งกับเวลา แต่พอเสร็จงานแล้วก็มีอีกหลายแง่มุมที่สามารถสื่อสารสู่สาธารณะ เพื่อให้เห็นว่าความสำคัญของแผนที่ ความสำคัญของพิกัดของนักธรณีวิทยา ฐานข้อมูลเกี่ยวกับถ้ำหลวงที่เกิดขึ้นใหม่ว่ามีความสำคัญอย่างไรหรือวิธีการทำงานของอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือ ยังมีการทำงานของกลุ่ม นักภูมิศาสตร์ทั่วประเทศ ต่างประเทศผ่านออนไลน์ด้วยนะ ไม่ใช่แค่การทำงานหน้าถ้ำหลวง ที่จ.เชียงรายกับ กลไกหน่วยราชการเพียงจุดเดียว

เนื้อหา มุมมองหรือวิธีการแบบนี้ เราพยายามนำเสนอเพื่อให้รับรู้ถึงวิธีการ และมุมมองใหม่ๆ กับ สาธารณะ ความสำคัญของอาสาสมัคร พลเมืองที่มีความรู้และเชื่อมโยงกันด้วยวิธีการใหม่ๆ เป็นสิ่งที่จะต้อง เรียนรู้ เพื่อจะไม่ตีกรอบการจัดการอยู่กับวิธีการใดวิธีการหนึ่ง

อีกเรื่องหนึ่งที่น่าสนใจ คือหลังจากนั้นไม่นาน เกิดเหตุการณ์สันเขื่อนที่ประเทศลาวแตก ครอบคลุม หนองป่าก็ได้ประสานมาขอบริจาคเงินช่วยเหลือประเทศลาวผ่านทางทีมสคส.ไทยพีบีเอส เพราะผู้ปกครอง ทีมหมูป่าติดต่อนไปทางคนรู้จักที่ภาคอีสาน และส่งต่อข้อมูลกับลาวก็เป็นประเทศหนึ่งที่มาช่วยติดตาม ลูกเขา ซึ่งตรงจุดนี้มันสะท้อนคุณค่าจากการทำงานร่วมกับเครือข่าย การหนุนเสริมให้เครือข่ายได้ทำงาน ร่วมกัน และนำมาสู่การเชื่อมโยงที่เกิดขึ้นระหว่างกัน” อัจฉราวดี บัวคลี กล่าว

ประโยชน์ที่ท้าย...

“จะเรียกว่าเป็นวีรบุรุษใหม่ก็ไม่แน่ใจ แต่ทุกคนเต็มใจจะมาช่วยกันอย่างเต็มที่ มันอาจจะไม่ใช่แค่ใครมาช่วยบ้าง แต่ชาวบ้านที่อยู่ที่นี่มีส่วนสำคัญ ในการช่วยเช่นกัน เขาก็ได้รับผลกระทบนะ สวนสับประรดถูกเหยียบเสียหาย กลายเป็นที่จอดรถ พุงนาที่กลายเป็นที่ทค่น้ำ แต่เขาเอาข้าวเอาน้ำมาส่งอย่างดี จะบอกว่าเขาเป็นจิตอาสาก็ไม่ใช่ แต่เขาก็ช่วย ซึ่งมันอาจจะไม่ใช่แค่หน้าถ้ำหรือหลังถ้ำ แต่เป็น ทุกคนที่คอยให้ความช่วยเหลือในสถานการณ์นั้น”

03

หนึ่งความรู้สึก

เมื่อนักข่าวไม่ใช่แค่รายงานข่าว

แต่เป็นการรายงานข่าวที่ผสมผสานกับความรู้สึก

เมื่อนักข่าวไม่ใช่แค่ไม่สื่อสารข้อมูล

แต่อยากเป็นส่วนหนึ่งในการค้นหาทั้ง 13 คน

เมื่อนักข่าวที่มีหน้าที่ต้องรายงานข่าว

โดยเฉพาะในช่วงสำคัญ แต่ไม่ได้ทำ

เมื่อเหตุการณ์ถูกถ่ายทอดเป็นการ์ตูนแอนิเมชันจากแรงบันดาลใจ

เมื่อความรู้สึกพูดได้...

เสน่ห์งานข่าวกับการสื่อสารความรู้สึก

“การรายงานข่าวหรือเหตุการณ์ ต้องรายงานตามความเป็นจริงไม่สอดแทรกความคิดเห็น ไม่บิดเบือน ไม่คาดเดา ไม่ชี้นำ ไม่สร้างความเข้าใจผิด หรือไม่ทำให้เกิดการตื่นกลัวอย่างเกินเหตุ”

ข้อความตอนหนึ่งของจริยธรรมด้านความถูกต้องที่โดยตรง จากข้อบังคับองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย ว่าด้วยจริยธรรมของวิชาชีพเกี่ยวกับการผลิตและเผยแพร่รายการ พ.ศ. 2551 เป็นหลักสำคัญของไทยพีบีเอสที่ใช้ในการรายงานข่าวหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งในข่าวหรือเหตุการณ์ที่ปกติและในช่วงที่เกิดเหตุการณ์วิกฤตฉุกเฉินต่างๆ ดังเช่นกรณีเหตุการณ์ 13 ชีวิตทีมฟุตบอลหมูป่าอะคาเดมีติดถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน ในครั้งนี้ ซึ่งจากการทำงานภายใต้กรอบและหลักจริยธรรมต่างๆ อย่างชัดเจน ไทยพีบีเอสในช่วงนั้นจึงได้รับความนิยมและกระแสนตอบรับจากผู้ชมเป็นอย่างดีในฐานะ **“สื่อที่ดี”**

แต่ปรากฏการณ์หนึ่งที่เกิดขึ้น และเป็นมุมมองใหม่ของคนทำสื่อในยุคปัจจุบัน คือการรายงานข่าวที่ผสมเรื่องการสื่อสารความรู้สึกของผู้สื่อข่าว อย่างวลีสำคัญ **“บับ บับ บับ บับ”** ของ จิราพร คำภักดิ์ ผู้สื่อข่าวไทยพีบีเอส ในขณะที่รายงานเกี่ยวกับเฮลิคอปเตอร์กำลังลำเลียงเด็กๆ ไปยังโรงพยาบาล อากาศตื่นตันใจน้ำตาซึม ระหว่างที่รถพยาบาลขับผ่านหน้า ทำให้รายงานข่าวออกมาด้วยน้ำเสียงสั่นเครือ¹ ซึ่งก็ได้รับการตอบรับในแง่ของการสื่อสารที่จริงใจ สร้างความประทับใจให้กับผู้ที่รับชมได้เป็นอย่างดี

1 <https://www.sanook.com/news/7137258/>

จิราพร คำภาพันธุ์

ผู้สื่อข่าวกลุ่มข่าวสถานการณ์และการผลิต

น้ำท่วม ดินโคลนถล่ม แผ่นดินไหว ภัยแล้ง น้ำป่าไหลหลาก คือภารกิจการรายงานข่าวหลักที่เราเติบโตมาจากสายงานนี้ แทบทุกหมายข่าวที่เป็นเหตุด่วนหมด กองบรรณาธิการข่าวก็จะมอบหมายให้ไปทำข่าว และก็กลายเป็นภาพชินตาที่จะเห็นว่าไทยพีบีเอส จะมีนักข่าวเข้าถึงข่าวทุกๆ ที่ ไม่ว่าจะเหตุการณ์นั้นจะเกิดอยู่ที่ใด

ดังนั้นเราจะต้องพร้อมตลอดเวลา แม้กระทั่งวันหยุด 1 วัน ในสัปดาห์นั้นๆ มันจะต้องเป็นวันซักผ้า พักผ่อน ออกเดินทางไปตามปราศณโส แต่ก็จะต้องขำเลืองมองโทรศัพท์ดูว่ามีใครโทรมาไหม? เพื่อว่ามีเหตุด่วนให้ต้องไปทำข่าว และมันก็เป็นเช่นเดียวกับวันที่ได้รับรายงานจากทีมข่าวหน้าถ้ำหลวงว่า 13 หมูป่าอะคาเดมีจะออกจากถ้ำแล้ว กอง บก. ก็ส่งตัวเราขึ้นเครื่องบินไปเชียงรายด่วน ...

เสียง ฮ.ดั่ง ปีบ ปีบ ปีบ ดังทั่วถ้ำหลวง จ.เชียงราย

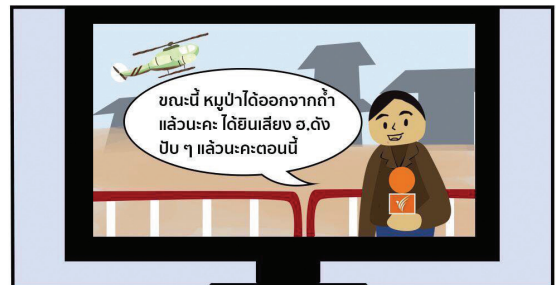
วันแรกของปฏิบัติการนำ 13 ชีวิตออกจากถ้ำหลวง เราเป็น “ผู้สื่อข่าวคนสุดท้าย” ที่ถูกส่งไปเสริมทัพด้วย ทีมข่าวไม่ต่ำกว่า 10 ทีมที่ปักหลักฝั่งตัวอยู่ถ้ำหลวงมานานครึ่งเดือนแล้ว

“เส้นชัย” หน้าโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ คือ จุดมอบหมายให้ไปรายงานสด ที่นี้มีทีมข่าวไทย-เทศอยู่ร่วมกันนับ 100 ชีวิต เป็นครั้งแรกตั้งแต่ทำข่าวมาที่เจอนักข่าวเยอะมากขนาดนี้ และก็ทำทนายไม่น้อย เมื่อรับโจทย์จาก บก.สนาม และบก.ส่วนกลางว่าจะต้องรายงานสดต่อเนื่อง....

ทุกครั้งที่ได้ยินเสียง ฮ. ดัง “ปีบ ปีบ ปีบ” บินผ่านโรงพยาบาลไปสนามบิน เราจะตื่นตื่นทุกครั้ง หัวใจจะเต้นแรง มันมีทุกความรู้สึกตื่นตื่น-ดีใจ-ร้องไห้ แม้จะเป็นสื่อ แต่อารมณ์เรานั้นไม่ต่างจากคนไทยและทั่วโลกที่เฝ้ารอวันนี้มานานถึง 18 วัน

ท่ามกลางการจับตากรายงานข่าวของสื่อจากสังคมยอมรับว่ากดดันมาก บอกไม่ถูก จุกอก ไม่เคยรายงานข่าวอะไรที่เครียดกดดันแบบนี้มาก่อน และก็แอบเครียดกลัวว่าจะกังวลมากจนไม่เป็นตัวของตัวเอง เพราะสื่อกำลังถูกตรวจสอบ “จริยธรรม” อย่างเข้มข้น จึงบอกกับตัวเองเสมอว่า ฉันทจะรายงานเฉพาะในสิ่งที่ตาเห็นและสิ่งที่หูได้ยินเท่านั้น

ต้องบอกว่าวินาทีนั้นความเร็วต้องมากคู่กับความแม่นยำ ไม่คิดว่าตัวเองจะมาถึงจุดที่ ต้องรายงานข่าว แบบละเอียดเก็บทุกเม็ดจริงๆ แม้กระทั่งเสียงเฮลิคอปเตอร์ยังต้องรายงาน “ขณะนี้สื่อทุกคนได้ยินเสียง ฮ.ดั่ง ปีบ ปีบ ปีบ ผ่านมาแล้วค่ะ” เพราะกลัวคนดูทีวีไม่รู้ว่ามีมาแล้วๆ กำลังมี ฮ. มา มันกำลังบินผ่านจุดที่ทีมข่าวอยู่ไปนะ

13 หมูป่า ทำให้ผู้สื่อข่าวกลายเป็น ตัวแทนหมู่บ้าน ?

ภาษากาย อารมณ์ของผู้สื่อข่าว คือ การแสดงออกที่ทำให้คนดูรู้ว่าเรารู้สึกกับข่าวที่เรารายงานแบบไหน เราถูกสอนมาเหมือนกันว่าเป็นสื่อไม่ควรมามีอารมณ์ร่วมกับข่าว แต่วินาทีนั้นบรรยากาศที่เต็มไปด้วยการเฝ้ารถพยาบาล เพราะหากเห็นรถพยาบาลผ่านหน้าจุดรายงานสดไป หมายความว่า หมูป่า ที่อยู่ในรถปลอดภัยแล้ว มันเต็มไปด้วยความตื่นเต้นใจ มันแปลกมากทั้งที่เราไม่เคยเจอหน้าพวกเขาเลย แต่เรากลับอยากเจอมากที่สุด อยากรายงานว่า “ หมูป่าทุกคนปลอดภัย ” ไม่ใช่แค่บางช่วงบางตอน แต่หลายช่วงเลยละที่เราหลุดต้องกลั้นสะอื้นไว้ เบือนหน้าหนีกลั้ว และหยุดพูดไปชั่วขณะ....

ไม่คิดว่ามันจะกลายเป็นพีคในพีคสุดในชีวิตตั้งแต่ทำข่าวมา พอรายงานข่าวจบในเบรคนั้น ...นั่งทรุดลงเลย เพิ่งคิดได้ “ ตายแล้วอ๊อแป้วอ๊อ กอง บก ดำแน้ว พุดอะไรออกไป ” คิดว่าน่าจะถูกตำหนิเรื่องภาษาข่าว ไม่ตอบแซท ไม่อ่านไลน์ใครเลยหลังรายงานข่าวเบรคนั้นจบ เพราะคิดว่าจบแน่ชีวิต ต้องมีคนตำหนิแน่ว่า “ นักข่าวคนนี้พุดอะไรออกมา รายงานเสียง ฮ. ทำไม ไม่มีประโยชน์ ”

เชื่อไหมว่าถึงขั้นอยากจะย้ายจุดรายงานข่าว เพราะหน้าโรงพยาบาลเข้าสตัปย่อยเหลือเกิน กังวลจะเกิดความผิดพลาด เพราะเราเป็นผู้สื่อข่าวทีมสุดท้ายที่มา จะมาทำให้ช่องพังไม่ได้ แต่สิ่งที่เราคิดกลับสวนทางกัน กลายเป็นว่ารุ่งเช้าเราตื่นขึ้นมาทำงานเป็นปกติ แต่ทุก Platform ข่าว-ออนไลน์ มีการพุดถึง “เสียง ฮ.ดั่ง ปับ ปับ ปับ” เต็มไปหมด และหลายคนเรียกว่ามันเป็นมิติใหม่ของการรายงานข่าว

มันเลยทำให้เราคิดว่า เออ คนดูข่าวเขาก็คงอยากที่จะดูอะไรที่มันง่าย ๆ จริงใจ สั้น ๆ ได้ใจความ กระชับ ๆ บ้าน ๆ แบบนี้แหละ นั่นเราก็จัดเต็มทีเลย รายงานตามข้อเท็จจริงคิดว่าตัวเองทำหน้าที่เป็น “ ตัวแทนหมู่บ้าน ” ที่พวกเขาส่งมาให้รายงานข่าวกลับไปให้ ญาติพี่น้อง พี่ ป้า น้า อา ให้คนดูได้รู้พร้อม ๆ กัน

คิดว่าคนดูที่ลุ่นก็ไม่ต่างจากเรา แม้กระทั่งวันสุดท้ายที่นำสมาชิกหมูป่าทุกคนออกมาครบ ในใจคิดว่ามันเป็นเรื่องน่ายินดีมาก เป็นข่าวดีที่สุดในโลก ณ เวลานั้นแล้วทำไมเราจะต้องยื่นรายงานข่าวหน้าหนึ่งๆ ในเมื่อเราก็ดีใจ และรู้สึกแบบนั้นจริงๆ จึงมีช่วงที่รายงานข่าวไป และแอบกรี๊ดส่งเสียงเชียร์รถพยาบาลที่แล่นผ่านไป พร้อมกับปรบไม้ปรบมือไม่หยุด พอประชาชนที่มายืนดูข้างๆ เราเมื่อพวกเขาเห็นเราแอบกรี๊ดเบาๆ ปรบมือ ทุกคนก็เฮ! พร้อมกัน กระโดดกอดกัน มันเป็นภาพที่มีความสุขมาก และเราเชื่อว่าคนที่อยู่นอกจอก็ไม่ต่างกัน...

เขาเร็วแล้ว...เราช้าแต่ซัวร์กว่า?

ในวินาทีที่มีการแข่งขันรายงานข่าวแทบทุกช่องทาง เป็นช่วงที่นักข่าวมีภาวะความกดดันในใจมาก เพราะโซเชียลรายงานไปหมดแล้ว แต่นักข่าวต้องรอยืนยันจากศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ จากปากนักข่าวในพื้นที่ที่เฝ้าแต่ละจุด มีน้อยส์เหมือนกันวันแรกๆ เลย ที่คนดูบาง

กลุ่มบอกว่า ไทยพีบีเอสรายงานข่าวผิดหวัง ช่องอื่นๆ บอกว่าช่วยออกมาได้แล้ว แต่ทำไมไทยพีบีเอสยังไม่รายงานเลย ตอนนั้นถูกมอบหมายให้เฝ้าที่ลาน ฮ.จันกะผัก เราก็มอง เฮ้ย ฮ. ยังไม่ยกตัวเลย และรถพยาบาลก็ไม่ได้แล่นผ่านมา ทางนี้ ตรงนี้ไม่มีอาการล้มเลยออกมาจริงๆ ก็ยืนยันไปกับกอง บก. ว่าไม่มีนะ... ถือว่าเป็นการทำข่าวที่กดดันมาก เพราะเราจะต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริง แม้เพื่อนช่องอื่นจะบอกว่า เฮ้ยจริงๆ ออกมาแล้ว แต่ไหนละหลักฐานสิ่งยืนยัน ถ้าไม่มี เราก็ไม่กล้ารายงานออกไปหรอก

และข้อดีของไทยพีบีเอส คือในภาวะวิกฤตของบรรณาธิการข่าวไทยพีบีเอสมีจุดยืนเดียวกัน ทำให้แม้ว่าจะมีบางช่วงที่ รายงานข่าวช้ากว่าช่องอื่นๆ แต่การรอคำยืนยัน ก็ทำให้ในที่สุดคนดูก็คือ ผู้ชมเป็นคนตัดสินและยกให้ไทยพีบีเอส เป็นสื่อที่รายงานข่าวได้อย่างรอบครอบ ถูกต้องตามหลักจริยธรรมวิชาชีพของสื่อคุณภาพอีกช่องทางหนึ่ง ...

ทฤษฎีจากบทเรียนระบอบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน ไว้ว่า สื่อมวลชนมีหน้าที่ในการให้ข้อมูลข่าวสาร (Information) ทำหน้าที่ในการแจ้งข้อมูลข่าวสารแก่สังคมอย่างต่อเนื่อง ตรงไปตรงมา เป็นกลางไม่เป็นสื่อในความควบคุมของฝ่ายใด ปรารถนาจากอคติของสื่อมวลชน เห็นได้จากการรายงานสถานการณ์ข่าวต่างๆ การทำหน้าที่ประสานสัมพันธ์ (Correlation) การทำหน้าที่ในการสืบสานวัฒนธรรม (Continuity) เป็นการทำหน้าที่สืบทอดวัฒนธรรมให้คงอยู่ตลอดไปจากรุ่นสู่รุ่น การทำหน้าที่ให้ความบันเทิง (Entertainment) และการระดมสรรพกำลัง (Mobilization) เป็นการทำหน้าที่ระดมกำลังของผู้รับสารที่กระทำโดยสื่อมวลชน ทั้งการรณรงค์ทางสังคมด้านการเมือง สงคราม เศรษฐกิจ การทำงานและศาสนา ซึ่งเป็นกรรณรงค์เพื่อให้เกิดความเคลื่อนไหวทางสังคม หรือเมื่อสังคมเกิดภาวะวิกฤตและต้องการความร่วมมือร่วมใจกัน (ที่มา: Theory of Media and Theory of Society, Danis Mcquail)

ทว่าการทำงานในสถานการณ์จริง ทฤษฎีในบทเรียนเป็นเพียงกรอบที่ทำให้รู้ถึงหน้าที่หลักๆ ในการทำงานเพียงเท่านั้น การลงพื้นที่ของผู้สื่อข่าวหลายคน นอกจากจะลงไปติดตามภารกิจการทำงานของเจ้าหน้าที่แล้ว อีกส่วนหนึ่งก็ ยังทำหน้าที่ร่วมภารกิจค้นหาและช่วยเหลือทั้ง 13 คนในครั้งนี้ด้วย ภายใต้กรอบและข้อจำกัดในความเป็นสื่อมวลชน ด้วยความรู้สึกที่อยากช่วยเหลือ และอยากให้พบทั้ง 13 คนโดยเร็ว น่าจะเป็นอีกหนึ่งเสน่ห์ของงานข่าว ที่ผู้สื่อข่าวอย่างชาติชาย อุงเงิน ได้ให้ประโยคสำคัญไว้ว่า “เราไม่ได้ไปแค่ทำข่าว แคเราไปตามหาเด็กกลุ่มนั้นด้วย”

ชาติชาย อุงเงิน ผู้สื่อข่าวโต๊ะอาชญากรรม

ผมได้รับมอบหมายให้ติดตามภารกิจ ตรงบริเวณเหนือถ้ำ เป็นการค้นหาปล่องทางด้านบนของถ้ำหลวง ซึ่งก็ใช้เวลาอยู่กับข่าวและพื้นที่ตรงนี้ประมาณ 2 สัปดาห์

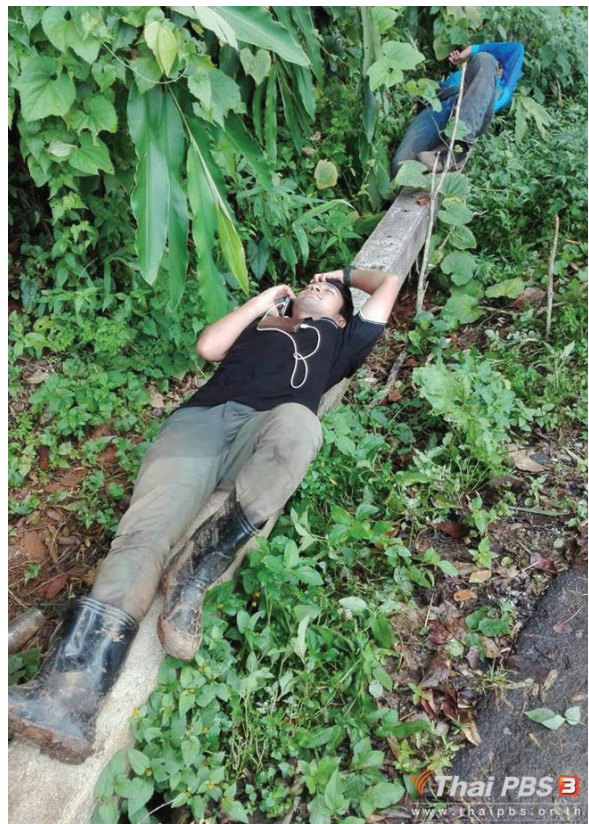
ผมลงพื้นที่หลังจากที่เหตุการณ์เกิดขึ้นแล้วประมาณ 2-3 วัน คือที่แรกก็ไม่มีใครคาดคิดได้หรอกว่า เหตุการณ์นี้จะยืดยาว และต้องใช้เวลาในการเข้าไปช่วยเหลือนาน ผมก็ไม่ได้เตรียมตัวอะไรมาก ก็พกเสื้อผ้าไป 2-3 ชุด เพราะคิดว่าหลังจากที่ไปไม่นานจะเกิน 3-4 วันก็น่าจะเสร็จภารกิจ แต่ปรากฏว่าพอไปแล้วมันยืดยาว เนื่องจากมีฝนตกลงมาต่อเนื่องตลอดทั้งวัน และมีอุปสรรคหลายๆ อย่าง ผมมองว่ากรณีนี้ยาก ประกอบกับในช่วงนั้นมีปัญหาอื่นที่ต้องเจอ ทั้งเรื่องที่พัก

อุปกรณ์ พวกเสื้อผ้าต่างๆ ที่มันไม่เพียงพอนั่นเอง แต่ว่าตอนนั้นก็ต้องแข่งกับเวลาซึ่งทุกคนจะมั่งเข้มนมาก พอตีว่าทางช่องก็พยายามส่งนักข่าวที่มีความถนัดเฉพาะด้านในการวางแผนมาอยู่ในจุดที่สำคัญๆ แล้วก็ออกมาในรูปแบบที่มันครอบคลุมให้ได้ แล้วพยายามที่จะนำเสนอให้เป็นความจริง เพราะเราถูกปลุกฝังมาตลอดว่าอย่าพยายามนำเสนอข่าวนี้เพื่อการคาดหวังให้กับคนดู เช่น เราว่ามันมีช่องทางนี้ที่จะสามารถลงไปในถ้าได้เราก็คงจะไม่ได้เปิดเผยเลยว่ามันมีโอกาส มันยากมากในการนำเสนอ เพื่อที่จะไม่ให้คนดูคาดหวังว่าจะสามารถเข้าไปช่วยเด็กได้ อันนี้คืออุปสรรคอย่างหนึ่ง

ผมอยู่ที่ถ้ำหลวง ประมาณ 2 สัปดาห์ ไม่ได้กลับอยู่จนภารกิจเสร็จเลย ภารกิจหลักๆ ที่ลงไปทำคือการติดตามภารกิจของเจ้าหน้าที่ตำรวจ พลร่ม กู้ภัย อาสาต่างๆ ที่ได้รับมอบหมายว่าให้อยู่ด้านบน พยายามวางท่อ เบียงทางน้ำบริเวณรอบๆ ถ้ำหลวง บางครั้งผมรู้สึกว่า ผมจะไปรอเจ้าหน้าที่อย่างเดียวไม่ได้ เพราะในฐานะที่เราเป็นสื่อมวลชน เราก็พยายามที่จะแตกต่างจากมุมมองของช่องอื่น หรือรูปแบบการทำข่าวทั่วไปด้วย และการที่เราเป็นผู้สื่อข่าวเป็นผู้สื่อข่าวที่ไม่มีบทบาททำงานช่วยเหลือในส่วนนี้โดยตรง เหมือนราชการหรือเอกชน แต่เรามีหน้าที่ในการเป็นกระบอกเสียงในการสื่อสาร ผมเลยเลือกที่จะเดินทางไปหาชาวบ้าน หรือคนในพื้นที่เพื่อหาข้อมูลว่าบริเวณไหนบ้างที่จะสามารถเข้าไปสำรวจ มีปล่อง หรือมีช่องที่จะสามารถส่งสัญญาณเข้าไปให้ทั้ง 13 คนได้ ไปหาชาวบ้านโดยไม่ต้องพึ่งเจ้าหน้าที่ เพราะผมรู้สึกว่าช่วงเวลานั้นมันเป็นช่วงเวลาที่เราเร่งรีบ คิดว่าหน่วยงานทุกหน่วยงานคงจะไม่มานั่งรอให้สื่อมวลชนมาทำข่าวมาติดตามอะไรแบบนี้ ก็ไปเองเลย ไปหาชาวบ้าน ไปหาคนในพื้นที่ พอเริ่มมีข้อมูลว่ามีโอกาสที่จะเข้าไปในถ้ำได้ วันต่อมาผมก็ไปแจ้งเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ที่กู้ภัย ว่าได้ข้อมูลจากคนในพื้นที่ว่ามีบริเวณที่จะสามารถเข้าไปได้ เพื่อให้เจ้าหน้าที่

เข้ามาตรวจสอบ ผมรู้สึกว่าคุณคนเกี่ยวข้อง ไม่ใช่เพียงเจ้าหน้าที่อย่างเดียว ชาวบ้านหรือคนพื้นที่ท้องถิ่นที่เขามีพื้นฐานและความเข้าใจท้องถิ่นที่ของตัวเองที่เขาทำอาชีพทำไร่นาตรงจุดนั้นอยู่แล้ว

“การทำงานครั้งนี้เป็นที่สุดการทำงานในชีวิตของผม” คือ **“สุดมาก”** ถ้าจะพูดถึงความลำบาก ในส่วนผมมันเลยจุดนั้นมาแล้ว เพราะทีมผมเป็นทีมเดียวที่ขึ้นไปบนเขา ซึ่งค่อนข้างจะเสี่ยง มันเลยจุดความลำบากไปแล้ว เวลาที่ผมไปกับเจ้าหน้าที่ ทีมผมไม่มีอุปกรณ์อะไรเลย ต้องไปขอข้าวเหนียวถุงหนึ่งจาก ตชด. (ตำรวจตระเวนชายแดน) คือ ต้องไปขอเขาทาน คือเราจะไม่สามารถทำอะไรที่เป็นสัมภาระใหญ่ๆ ขึ้นไปได้ ผมได้เวลาในการออกอากาศวันละ 1 ครั้ง ในช่วงข่าวค่ำไทยพีบีเอส เพราะต้องใช้เวลาในการเดินทางขึ้นลงเขาเกือบทั้งวัน ตั้งแต่ช่วงเช้าคือเวลา 8.00 น. และจะกลับมาก็ประมาณ 16.00 น. และมีเวลา

ในการทำข่าวนำเสนอไม่เกิน 2 ชั่วโมง แต่การทำงานครั้งนี้ผมค่อนข้างโชคได้ทีมงานดี ทั้งพี่โก้ ขวัญชัย ช่างภาพ แล้วก็น้ำธรรม ผู้ช่วยช่างภาพจากศูนย์ข่าวภาคเหนือ ทุกคนเต็มที่ ช่างภาพนี้อายุ 40 กว่าๆ ส่วนผู้ช่วยฯ ก็อายุ 50 แล้ว แต่เขาก็เดินทางขึ้นเขาลงเขาไปกับเรา เขาไปพร้อมกับผมในทุกเหตุการณ์ ความโชคดีนี้เลยทำให้ผมลืมอุปสรรคต่างๆ ไป ถ้าจะบอกว่าลำบากที่สุดในชีวิต มันแน่นอนอยู่แล้ว แต่ในความลำบากที่สุดในชีวิตครั้งนี้ กลับทำให้ผมรู้สึกว่ามันเป็นปรากฏการณ์ครั้งหนึ่ง ที่ผมมีบทบาทสำคัญที่เข้ามามีส่วนร่วมในการนำเสนอข่าว การทำหน้าที่สื่อมวลชน แล้วก็นำเสนอข้อมูลที่เป็นกลาง โดยที่ไม่ได้

ใส่ความรู้สึกตัวเอง ไม่ได้ใช้เรื่องเกี่ยวกับอุบัติเหตุปีศาจมาเกี่ยวข้อง ใช้ข้อมูลล้วนๆ ที่ได้มาจากคนในพื้นที่ และทีมงานต่างๆ ที่เข้ามาสนับสนุนจนทำให้การนำเสนอข่าวอยู่ในระดับที่เกิดความน่าเชื่อถือของคนดู

ในส่วนของผมเองกว่าจะได้ภาพ หรือข้อมูลที่ต้องการ ต้องใช้เวลาไม่ต่ำกว่า 5-7 ชั่วโมง แล้วหากกลับคือต้องลงเขา ซึ่งฝนก็ตกทุกวัน เวลาเดินดินสไลด์มันเกิดขึ้นไปตลอดเวลา แล้วการเดินก็ไม่ได้เดินตามทาง แต่เดินบนทางธรรมชาติ บางทีก็โรยตัวจากผาหิน แต่ว่าโชคดีที่มีเจ้าหน้าที่กู้ภัยสยามรวมใจ ดชด. ชุดพลร่ม ที่พยายามช่วยสนับสนุนเรา พอเขาเห็นเราเข้าไปอยู่ในที่เกิดเหตุกับเขาด้วย เขาก็

รู้สึกอย่างน้อยมันมีสื่อมวลชนที่เข้ามาร่วมทำงานและอยากจะทำให้ทุกอย่างลุล่วงไปด้วยดี ในระหว่างที่อยู่กับเขา เขาก็เอ็นดูเรา เอาอาหารมาให้ แล้วก็ดูแลป้องกันไม่ให้เกิดอันตราย จุดไหนที่มันเสี่ยงเขาจะไม่ให้เราไป

ในสถานการณ์นี้ที่มันลำบาก ทุกอย่างตั้งแต่ต้นมา มันมีอุปสรรคอยู่แล้ว ตื่นขึ้นมาเราต้องคิดแล้วว่าเราจะไปไหน เพราะว่าเราตามทุกวัน บางวันเราไม่มีแหล่งข่าว ไม่มีอะไรเลย เราก็ต้องเดินไปอย่างเดียว ไปในจุดที่มันพอจะเป็นไปได้ แล้วก็ไปวัดดวงว่าข้างหน้าเราจะเจออะไร เราก็ไปถามจากปากชาวบ้าน จากคนในพื้นที่ ว่าที่ตรงนั้นมันขึ้นไปได้ไหม พยายามปะติดปะต่อข้อมูล แล้วก็ก็จะเดินไปเอง แต่ส่วนใหญ่ก็จะมีเจ้าหน้าที่ไปด้วย บางทียอมรับเลยว่า ตันว่าจะนำเสนออะไรจะนำเสนออย่างไรต่อ แต่ในปัญหาอุปสรรคมันก็มักจะมီးอะไรที่ติดอยู่เสมอ เช่น เราก็มองเจอแหล่งข่าว ไปเจอโอกาสอะไรต่างๆ ได้คุย ทำให้ในแต่ละวันเราก็สามารถจะผลิตอะไรออกมาได้ทุกวันๆ เป็นต้น อีกส่วนหนึ่งที่ติดคือ ในการทำงานครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนจากผู้ใหญ่ ระดับหัวหน้า ระดับ บก. เช่น พี่แวว พี่เขต พี่โจ ที่เข้ามาสนับสนุนและให้กำลังใจ เข้ามาวางแผนในการทำงานแต่ละวัน คอยพยายาม guide line พยายาม

ช่วยขยายมุมมองว่ามันควรจะเป็นแบบนี้ มันควร
จะไปยังไงต่อ มันเลยทำให้เราไม่ได้อยู่ตัวคนเดียว
ยังมีคนคอยสนับสนุนอยู่ “อุปสรรคมักจะมีสิ่งที่ดี
เสมอ ผมเชื่ออย่างนั้น”

*“เราเปรียบเสมือนคนปรุงอาหาร ที่บางที
ก็หันผักไม่ตรงบ้าง สับหมูไม่เท่ากันบ้าง แต่ว่า
สุดท้ายคนปรุงก็ต้องทำอาหารคนเสิร์ฟ ก็คือ
ผู้ประกาศได้อ่าน แล้วถึงมือคนกิน ก็คือ
ผู้บริโภค ผู้ชมได้ทานอย่างอร่อย แต่หารู้ไม่ว่า
การผลิตอาหารขึ้นมาหนึ่งจานมันมีขั้นตอน
และอุปสรรคอย่างไรบ้าง”*

สุดท้ายนี้ สำหรับผม “เราไม่ได้ไปแค่ทำข่าว
แค่เราไปตามหาเด็กกลุ่มนั้นด้วย” คืออย่างที่
ผมบอกไปก่อนหน้านี้ว่าเราเป็นสื่อมวลชนก็จริง
แต่เราก็เป็นมนุษย์คนหนึ่งที่คาดหวังว่าอยากให้
เด็กทั้ง 13 คนออกมา แต่ในเมื่อเราเป็นสื่อมวลชน
เราไม่ใช่หน่วยงานรัฐ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
กับการช่วยเหลือโดยตรง เราก็ใช้วิธีที่พยายามหา
ช่องทางอย่างที่บอกไปว่าหาชาวบ้าน หาข้อมูล
พอเรารู้ว่ามีโอกาสที่จะเข้าไปได้ตรงจุดไหน
ก็กลับมาแจ้งเจ้าหน้าที่ให้ไปตรวจสอบ เพราะเรา
เป็นแค่สื่อมวลชน เราไม่มีเครื่องมือ ไม่มีอุปกรณ์
ที่จะเข้าไป อันนี้มันเป็นส่วนหนึ่งของอาชีพของ
เราที่สามารถทำได้ คือสิ่งที่ผมพอจะช่วยได้
คือการพยายามหาเบาะแส หาแหล่งข่าว เป็น
กระบอกเสียงให้ทุกคน

ภาพที่ไม่ได้เล่า

บทสัมภาษณ์ สันติพงษ์ ช่างเผือก บรรณาธิการข่าว
และ อรรวรรณ สุขโข ผู้สื่อข่าว

นอกจากเนื้อหาและภาษาที่ใช้ในการสื่อสารเรื่องราว เป็นกระบอกเสียง หรือถ่ายทอดความรู้สึกแล้ว สิ่งที่สำคัญที่ทำให้ชิ้นข่าวมีความสมบูรณ์และแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในข่าว นั้นอย่างชัดเจน คงจะหนีไม่พ้น “ภาพข่าว” ซึ่งว่ากันว่า หากเรามีการนำเสนอภาพข่าวสุดพิเศษแตกต่างจากคนอื่น หรือที่เรียกกันว่า “exclusive” จะทำให้ชิ้นข่าวนั้นมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้นจริงหรือ ?

การทำงานช่วงถ้ำหลวงที่ผ่านมา ไทยพีบีเอส มีภาพถ่ายมากมายที่สามารถถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้และรายละเอียดต่างๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลาได้ แต่ข้อบังคับทางจริยธรรมและหลักวิชาชีพสื่อมวลชน เป็นกรอบกำหนดให้ภาพบางภาพถูกนำเสนอและเผยแพร่ต่อสาธารณชน

แต่บางภาพกลายเป็น **“ภาพที่ไม่ได้เล่า”**

20.02 น.วันที่ 10 กรกฎาคม 2561

รถปิกอัพ จอดอยู่ตรงจุดสกัด ทางลง ดอยผาหมีไปยังถนนสายเอเชีย เสียงวิทยุสื่อสารที่อยู่หน้ารถ ยืนยัน กำลังมีการลำเลียง หมูป่าคนที่ 13 ไปยังลานจอด ส.

เราหยุดรออยู่ตรงนั้นกว่า 15 นาที ก่อนตำรวจจะให้ใช้เส้นทางเบี่ยง มุ่งหน้าไปยังจุดหมาย อดบ.โป่งผา

ที่นั่น...เต็มไปด้วยกองทัพนักข่าวจากทั่วโลกที่กำลังรอกการแถลงข่าววันสุดท้ายของภารกิจ

ที่นั่น...ผมได้พบกับ “เอน” น้องนักข่าวไนโตะอีกครั้ง หลังไม่ได้เจอกันหลายวัน

“นี่ญาติๆ ไค์ชเอกคะ นี่พี่กบ” เอน แนะนำผม ก่อนบอกเล่าการไปช่วยแบกท่อ เดินป่า ปิครูน้ำมุดไม่ให้เข้าถ้ำหลวง ช่วงดอยผาหมี

ญาติไค์ชเอก โอบกอดด้วยรอยยิ้มและคำขอบคุณ

ความสนิทสนม ระหว่างญาติๆ หมูป่า กับ เอน คือหลักฐานยืนยันความสำเร็จในการทำงานตามภารกิจ แต่น้องเอ่ยปาก “หนูไม่ได้ทำตามอย่างที่บอกนะ”

พีท (สันติพงษ์ ช้างเผือก) บรรณาธิการข่าว กลุ่มข่าว และรายการข่าวยุทธศาสตร์ และการขับเคลื่อนวาระทางสังคม ไทยพีบีเอส ย้อนภารกิจ ตั้งแต่วันแรกที่ทราบข่าวเด็กและโค้ช 13 ชีวิตติดถ้ำหลวง จังหวัดเชียงราย

ช่วงนั้น เราตามข่าวการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนต่างๆ ในวันครบรอบเปลี่ยนแปลงการปกครอง 24 มิถุนายน มีบางคน เช่น เอ็น (อรวรรณ สุขโข) กำลังเกาะติดปัญหาการลักลอบนำเข้าขยะอิเล็กทรอนิกส์ ที่ภาคตะวันออก

หลังนักข่าวศูนย์ข่าวภาคเหนือ เริ่มรายงานสดครั้งแรกในช่วงข่าวค่ำ วันอาทิตย์ที่ 24 มิถุนายน 2561 ข่าวช่วงอื่นๆ และรายการ “บายโม่งตรงประเด็น” วันต่อๆ มา ก็เริ่มนำเสนอข่าวนี้อย่างต่อเนื่อง

ด้วยความที่มีญาติอยู่ที่แม่สาย และเคยอาศัยอยู่ที่นั่น ก็พอรู้จักพื้นที่นี้อยู่บ้าง แต่ไม่คิดว่า เรื่องนี้จะยาว เข้าสู่ วันที่ 3-4 ของการติดถ้ำ (25-26 มิถุนายน) ชักเริ่มไม่แน่ใจกับสิ่งที่คิดไว้ เราตั้ง war room เล็กๆ ขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูลด้านต่างๆ เช่น ข้อมูลถ้ำหลวง จากการสำรวจถ้ำหลวง 2538 ข้อมูลด้านภูมิศาสตร์ และภารกิจต่างๆ ที่แต่ละหน่วยกำลังทำ

จุดเปลี่ยนจริงๆ เกิดขึ้นในคืน วันที่ 27 ต่อ 28 มิถุนายน เมื่อเห็นคลิปในเฟซบุ๊กของเจ๊ียบ (พรทิพย์ โม่งใหญ่) น้องนักข่าวที่เคยทำงานด้วยกัน เป็นภาพ เจ้าหน้าที่ใส่ชุดกันฝนเดินเรียงแถวออกมาจากถ้ำ ตอนนั้นข่าวบางสำนัก บอกว่า กำลังจะมีข่าวดี จะพบเด็ก

แต่จากการประเมินสภาพฝนและเช็คข้อมูลเพิ่มเติม รู้เลยว่า วิกฤตแน่...!!!

ตอนนั้น เรามีทีมข่าวลงไปถ้ำหลวงหลายทีม แต่ที่ขาดคือ ทีมที่เกาะติด ครอบครัวและเครือข่ายของ 13 หมูปา เลยโทรไปปรึกษากับพีท เพื่อขอให้ เอ็น ลงไปเสริมภารกิจนี้ พีทเขต (ก่อเขต จันทเลิศลักษณ์) บอกว่า ให้ฟังไปพื้นที่ก่อนแล้วมาประเมินว่า จะเอาทีมมาเสริมหรือไม่ แต่กว่าที่จะได้เดินทางจริง ก็เข้าไปวันที่ 1 กรกฎาคม 2561 เพราะต้องสนับสนุนงานข่าว ที่เพิ่งล้มผังรายการ

วันแรกที่ลงไปถึง-บรรยากาศที่สนามบินเชียงราย เหมือนที่เคยดู หนังสือสงครามเวียดนาม เต็มไปด้วยเครื่องบินลำเลียงของทหาร ระหว่างทางที่ไปแม่สาย เห็นกลุ่มเมฆต่างๆ ปกคลุมอยู่เหนือดอยนางนอน

แต่บรรยากาศในตลาดแม่สาย ไปคนละเรื่อง หลายคนที่ไม่เคยด้วยรู้สึกผ่อนคลายมากๆ หลายคนบอกตรงกันว่า อีกไม่กี่วันจะเจอเด็ก เหมือนที่ครูบาบุญชุ่ม บอกไว้เมื่อวาน

บายวันนั้น ได้มีโอกาสประชุมกับภาคประชาชนและผู้ปกครองของหมูปา 4 ครอบครัว ที่บอกเล่าความอัดอัดของพวกเขาที่ไม่ต้องการนั่งรออยู่ที่เต็นท์ แต่ต้องการไปช่วยลูก ระหว่างประชุม มีข่าวว่า พบเสื้อผ้า รองเท้าไหลออกมาจากจุดสูบน้ำที่หน้า ถ้ำทรายทอง พวกเขารีบลุดไปทันที

วันต่อมา เอ็น ก็มาถึงพื้นที่และทำงานตามภารกิจที่วางไว้ คือ ทำความรู้จักกับครอบครัวเครือข่ายของ ทั้ง 13 ชีวิตให้มากที่สุด เริ่มจากการทำแผนที่บ้าน โดยให้ เอ็น ระบุพิกัดทาง GPS และทำข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเท่าที่จะทำได้ เช่น สภาพบ้านเรือน ฐานะทางเศรษฐกิจเป็นอย่างไร เด็กอยู่กับใคร ซาดิพันธุ์ไหน นับถือศาสนาอะไร เพื่อใช้ในการวางแผนงานข่าว

เอน (อรรรรณ สุขโข) เล่าว่า...

...ไปถึงเชียงราย วันที่ 2 กรกฎาคม 2561 พอไปถึงเชียงรายก็ประชุมกับพี่กบและพี่แหว (ญาติอาแวววีรคุปต์) ทันที นั่นเป็นการประชุมที่หนักหน่วง คอยกันประมาณ 3 - 4 ชั่วโมง และต่อสายคุยกับนักวิชาการทางโทรศัพท์ เพื่อวางแผนงาน

ค่าๆ มีการประชุมรวมทุกทีมอีกครั้ง ระหว่างที่มีการคุยกัน มีข่าวว่า เจอ 13 คนแล้ว ปลอดภัยแล้ว อยู่ในถ้ำ แผนที่ดีๆ ไว้ ก็ต้องปรับใหม่ แต่ เอน ยังต้องตาม 13 ครอบครัว และมีงานอื่นเพิ่มมา เช่น การตามการทำงานของกุ่มจิตอาสาอื่นๆ ที่ช่วยสนับสนุน

การไปตามครอบครัว พี่กบ บอกว่า เวลาไปแต่ละบ้านต้องระบุพิกัดไว้ด้วยนะ แล้วส่งพิกัดเข้าไลน์ ให้ทีมสนับสนุนที่กรุงเทพฯ ทำแผนที่ เอน พุดได้เต็มปากว่า ไทยพีบีเอส น่าจะเป็นสื่อช่องแรก

การทำบ้านแต่ละหลัง ก็ไม่ใช่เรื่องง่ายๆ เพราะมีข้อมูลพื้นฐานน้อยมาก

เอน ใช้วิธิตามแบบปากต่อปาก บ้านของน้องติดถ้ำอยู่ตรงไหน ???

บ้านแม่หอม (แม่ของน้องมาร์ค มงคล บุญเปี่ยม) อยู่ตรงไหน ถ้ามจนไปเจอ

พอไปถึงหน้าบ้าน เอนก็ระบุพิกัด GPS ว่า เจออยู่ตรงนี้

เอนจำได้หมดว่า เด็กคนนี้อยู่ตรงไหน อยู่บ้านอะไร อยู่บ้านเวียงหอม อยู่บ้านป่าเหมือด อยู่หลังตลาด

นักข่าวไทยและสื่อต่างประเทศบางสำนักที่รู้ว่า เราทำเรื่องนี้อยู่ที่โทรมาหาเอน เพื่อขอข้อมูลตรงนี้

เว็บแรก...!!! คิดเหมือนกันว่า โห...กว่าฉันจะหาได้แต่ละหลังๆ ต้องใช้เวลาตั้ง 3-4 วัน แต่สุดท้ายเอนก็ให้เขาไป เพราะคิดว่า มันจะเป็นประโยชน์มากกว่าที่เราจะเก็บไว้คนเดียว

หลังจาก รู้พิกัดแล้ว วันต่อๆ มา เราจะเข้าไปที่บ้าน เข้าไปทุกวัน ไปให้เขาเห็นหน้า เข้าไปพูดคุยทำความเข้าใจ เอนไปทุกวัน วันนี้ไป 3 หลัง วันนี้ไป 4 หลัง วันนี้ไป 5 หลัง ไปนั่งคุยไปทานข้าว บางบ้านที่ไปในหมู่บ้านเวียงหอม (มีหมูป่า อยู่ 4 คน) แรกๆ คุณตาคุณยายของน้องๆ ยังหันข้างคุยกับเอนอยู่เลย แต่พอเอนเข้าออกทุกวัน ก็เริ่มหันมาที่ละนิด-ทีละนิด จนคุยกับเอน

การทำข่าวครอบครัวของเด็กๆ ไม่ใช่เรื่องง่ายและมีความละเอียดอ่อนมากๆ

พอออกข่าวไป เอนก็ตามอ่านคอมเมนต์ในออนไลน์ บางคนเข้ามาตั้งคำถามว่า ทำไมต้องทำแบบนี้ เจอแบบนี้

ถามว่า รู้สึกแย่มั้ย ก็แย่นะ แต่ก็คิดว่า “เรามีเหตุผล เอ็น ไม่ควรถามแบบนี้ ไม่ควรไปจี๋เขาแบบนี้เลย เอ็นอ่านก็เพื่อทบทวนตัวเอง”

บางคำถาม ก็ประเมินแล้วว่า น่าจะมีนักข่าวถามซ้ำๆ อย่างความรู้สึกของครอบครัวที่เจอน้องๆ หรือ เป็นห่วงเรื่องอะไร แต่ก็ต้องถาม เพราะงานเราเป็นที่วิ ต้องการภาพ เสียง อารมณ์ ถ้าเป็นหนังสือพิมพ์ หรือนิตยสารเราก็แค่คุยกัน 2 คน ก็เขียนเล่าเรื่องราวได้

.....

กระทั่ง วันที่จำแخمเสียชีวิต (6 กรกฎาคม 2561) ถือเป็นจุดเปลี่ยนจริงๆ ในการทำข่าวครอบครัวหมูป่า ปกติ เอ็น ไปพูดคุยกามไถ่ แล้วก็สัมภาษณ์ตามประเด็นที่เราคิดไว้ แต่วันนั้น

เอ็นไม่อยากทำข่าวเลยเพราะมันเป็นการสูญเสียที่เราารู้สึก เราพบเด็กแล้ว ทุกคนรู้สึกดีใจ เป็นข่าวดี แต่พ่อจำแخمเสียชีวิตทำให้อารมณ์พลิกกลับเลย

แม้จะไม่อยากทำข่าว แต่ก็ต้องทำ

.....

วันนั้น เอิน ตัดสินใจไปที่บ้านน้องโน้ต (ประจักษ์ สุธรรม) ที่บ้านเวียงหอม

ภาพแรกที่เห็น คือ ยายกับน้ำ ของน้องโน้ต กำลังประคองกันอยู่ใกล้บันได ใต้บ้าน (ลักษณะเป็นบ้านยกสูงลาดปูนข้างล่าง แต่ไม่ได้โอบบ้านไว้) เอินมองทั้งสองคนผ่านช่องบันไดเห็น คุณน้าร้องให้บอกยายว่า “มีคนเสียชีวิตเพราะหลานเรา เราจะทำยังไงดี”

ตอนนั้น เอิน ทำอะไรไม่ถูก จะเดินไปหา ไปทักทายเหมือนเคย ก็ไม่รู้จะพูดอย่างไร เลยยืนอยู่นิ่งๆ ปลอ่ยให้เขาอยู่กับตามลำพัง นานก็พอดู กระทั่ง ยายกับน้ำ เห็นเราและถาม “ชาวนี เป็นชาวจริงไหม” เอินพยักหน้า

เขาระบายความในใจให้เอินฟัง ว่า เขารู้สึกเสียใจมากๆ ที่มีการสูญเสียเกิดขึ้น แต่รู้ว่า มีคนทั่วโลกเดินทางมาช่วยหลาน ก็รู้สึกซาบซึ้งมากๆ อยู่แล้ว แต่ไม่เคยคาดคิดว่า จะเกิดเหตุการณ์นี้ เขาอยากแสดงความเสียใจกับครอบครัวจำแخم แต่ไม่รู้จะติดต่อครอบครัวของจำแخم อย่างไร

เอิน อาสาจะส่งข้อมูลให้ ก็เลยแลกเปลี่ยนกับพี่น้อง น้าของน้องโน้ต

เราคุยกันผ่านไลน์ทุกวัน พอเอินมีข้อมูลที่ผ่านมาตรวจสอบจากฝ่ายข่าวแล้วเห็นว่า มีประโยชน์ จะส่งให้พี่น้อง จากนั้น เอินจะอัปเดตข้อมูลให้พี่น้องตลอด พี่น้องก็จะส่งต่อข้อมูลนี้เข้าไปในไลน์กรุ๊ปของ 13 ครอบครัว

ความสนิทสนมเริ่มจากจุดนี้ พอถึงวันแรกของการนำหมู่ป่า 4 คนแรก ออกจากถ้ำ 8 กรกฎาคม 2561 แน่นอนว่า ต้องไม่ลืมทำข่าวจากมุมมองความรู้สึกของครอบครัว เลยมุ่งหน้าไปที่ บ้านน้องโน้ต

วันนั้น พี่น้อย อยู่บ้านคนเดียว เอินก็เข้าไปพูดคุยทักทาย ตั้งใจว่า จะไปถามความรู้สึกแบบสบายๆ แล้วค่อยไปขอสัมภาษณ์ทีหลัง

อยู่ดีๆ พี่น้อย ก็เล่าให้ฟังว่า แกรู้สึกตกใจเมื่อเห็นตัวเองในทีวีหลายช่อง รู้สึกเป็นทุกข์ ร้องไห้ทุกครั้งที่ต้องพูดถึงหลาน ทุกคนในบ้านก็กินไม่ได้นอนไม่หลับ พอจะก้าวข้ามประตูความทุกข์ สื่อก็มาถามว่า “ความรู้สึกแรกที่รู้ข่าวว่า โน้ต ติดถ้ำเป็นยังไง วันนี้รู้สึกอย่างไร กินข้าว นอนหลับได้ไหม”

พี่น้อย บอกเอินว่า แกเข้าใจหน้าที่ของสื่อ เข้าใจคนทำข่าว แต่สื่อก็มีส่วนที่ทำให้แกและครอบครัวไม่สามารถข้ามประตูความทุกข์ไปได้ พอจะข้ามไป ก็ต้องเล่าซ้ำๆ ยิ่งเมื่อเห็นตัวเองในทีวี อดทุกข์ขนาดนั้น ก็ยิ่งรู้สึกแย่มาก

ณ นาทีนั้น...เราเป็นนักข่าว จะกล้าขอสัมภาษณ์อีกหรือ...??? เขาอุตส่าห์เปิดใจเล่าถึง ความเจ็บปวดความทุกข์ ที่เกิดจากการทำงานของสื่อ

ที่ผ่านมา เอ็น เคยอ่านหนังสือมาว่า ต้องระวัง !!! ชาวที่เราจะทำจะผลิตซ้ำความทุกข์ แต่เราก็แค่อ่านไม่เคยรู้สึก กระทั่ง มาเจอกับตัวเอง มันเหมือนมี ก้อนอะไรใหญ่ๆ ปาเข้ามาใส่ เอ็นรู้ว่า พี่น้อยไม่ได้เล่าเพราะเราเป็นนักข่าว แต่เล่าเพราะอยากเล่า อยากระบายให้น้องคนหนึ่งฟัง...

เอ็น ตัดสินใจลากลับ และจะไม่ทำข่าวนี้ทั้งที่รู้ว่าสำคัญ เป็นหน้าที่ของเอ็นและความสนิทสนมของเราก็น่าจะทำให้ข่าวนี้ช่วยสะท้อนความรู้สึกของครอบครัวหมูป่าได้

ขณะกำลัง ลา พี่น้อย มีรถของสำนักข่าวต่างประเทศ พร้อมล่าม เข้ามาที่บ้านเพื่อขอสัมภาษณ์พี่น้อย ตอนนั้น เหมือนเอ็นกำลังดูภาพตัวเองผ่านผู้สื่อข่าวต่างประเทศ ที่มาสัมภาษณ์ครอบครัว “หมูป่า 4 คน ออกมาแล้ว รู้สึกอย่างไรบ้าง”

ทั้งที่เพิ่งเล่าให้เอ็นฟังถึง ความเจ็บปวดที่เกิดขึ้นจากคำถามของนักข่าว แต่พี่น้อยก็ยอมให้สัมภาษณ์ เพราะเข้าใจว่า นั่นคือหน้าที่ของสื่อ แยกกันมาถามเอ็น **ขอได้ไหม ขอให้อยู่ตรงนี้ก่อนได้ไหม ขอให้อยู่เป็นเพื่อนหน่อยได้ไหม**”

เอ็นก็เลยได้นั่งฟังการสัมภาษณ์ ได้นั่งฟังคำถามของผู้สื่อข่าวต่างประเทศ ที่ถามคำถามใกล้เคียงกับที่เอ็นอยากจะถาม จนจบ จึงขอลาพี่น้อยกลับ

“ขอบคุณมากๆ นะเอ็น ขอบคุณที่อยู่เป็นเพื่อน” พี่น้อยกอดเอ็นไว้แน่น

ระหว่างที่เอ็นจากมา ก็เดินสวนกันอีกทีวีวีกช่องหนึ่งที่มาหาพี่น้อยที่บ้านเพื่อที่จะมาทำข่าวแบบเดียวกัน แต่ไทยพีบีเอส วันนั้น ไม่มีข่าวจากมุมนี้

เอ็นไม่ได้คิดว่า เราทำดีกว่าใคร ไม่ได้ตำหนิว่า สื่อที่ไปสัมภาษณ์วันนั้นไม่ดี แต่เอ็นเชื่อว่าสถานการณ์นั้น ทำให้เอ็นต้องตัดสินใจ และเอ็นเลือกที่จะรักษาความรู้สึกของพี่น้อยไว้ ซึ่งเอ็นรู้สึกดีใจ

แต่หลังเหตุการณ์วันนั้น ก็มานั่งทบทวนว่า **“เราพลาดการนำเสนอข่าวที่ดีที่สุดในช่วงนั้นไปหรือเปล่า”**

.....

คืนวันสุดท้าย เอ็นเจอญาติโค้ชเอก กับ พี่กบ ที่ อบต.โป่งผา

สำนักข่าวอื่นไม่รู้ว่า คนกลุ่มนี้คือ ญาติๆ ของโค้ชเอก ตอนแรกก็ว่า จะรอบันทึกภาพและสัมภาษณ์ตอนที่ ฮ.ลำเลียงหมูป่า กำลังขึ้นสู่ท้องฟ้า

แต่ที่สุด เราก็ให้สื่อต่างประเทศ ทำหน้าที่นี้แทนเรา

“ที่กบหนูไม่ได้ไปถ่ายครอบครัว วันที่น้องๆ ออกจากถ้ำนะ จริงๆ ก็ตั้งใจไป
สัมภาษณ์อยู่เหมือนกัน แต่...”

พี่ จำสีหน้าท่าทางและเรื่องเล่าของเอินในวันนั้น ที่ อดบ.โปงผา ได้ดี

สำหรับพี่ การที่เอินได้ไปคลุกคลีอยู่กับครอบครัวและญาติของน้องๆ หมูป่า จะ
ทำให้เกิดความผูกพันไว้นิ่งเชื่อใจ การจะถ่ายทอดอะไรออกมา ก็จะได้อารมณ์ความ
รู้สึกมากๆ เรียกได้ว่า เรื่องนี้ต้องทรงพลังมากๆ

การที่เอินตัดสินใจไม่นำเสนอ แนนอนทำให้ เรา ไม่มีแง่มุมความรู้สึกจาก
ครอบครัวในวันนั้น แต่มันจะมีความหมายอะไร หาก เอิน ต้องก้าวล่วงเข้าไปทำลาย
ความรู้สึกของครอบครัวและตัวเอง เพื่อนำภาพนี้มาออกอากาศให้ได้

ภาพนั้น แม้ไม่ได้เล่าเหมือนภาพอื่นๆ ก็มันจะสว่างไสวอยู่ในความทรงจำของ
เอินตลอดไป

.....สันติพงษ์ ช่างเผือก

แรงบันดาลใจจากเรื่องจริงสู่แอนิเมชัน

ในช่วงสถานการณ์ภารกิจช่วยเหลือ 13 ชีวิตติดถ้ำหลวง เชื่อว่าทุกท่านน่าจะได้เห็นการสร้างสรรค์การ์ตูนในรูปแบบการ์ตูน 1 หน้า จากเหล่านักวาดการ์ตูนมากมายที่ถ่ายทอดผลงานออกมาเพื่อสื่อสารและส่งกำลังใจให้ 13 ชีวิตที่ติดอยู่ในถ้ำหลวง รวมถึงผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือด้วย

แต่หนึ่งในการ์ตูนที่สามารถสร้างความสนใจ และสร้างความสุขในการอ่านให้แก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี ณ ช่วงเวลานั้นก็คือ การ์ตูนจากเพจไทยพีบีเอสนั่นเอง เพราะไม่ใช่การ์ตูนเพียงหน้าเดียว แต่เป็นการรวบรวม เรียบเรียง และบันทึกเรื่องราวเหตุการณ์ทั้งหมด เล่าเรื่องออกมาในรูปแบบการ์ตูนฉบับหลายหน้า และเริ่มเผยแพร่หลังจากที่มีการค้นพบ 13 ชีวิตที่ติดถ้ำหลวงแล้ว ผู้ที่สร้างสรรค์ผลงานการ์ตูนชุดนี้ก็คือ หยง (เชษฐธิดา พิเชษฐไพบูลย์) โดยมีผู้จุดประกายความคิดในการสรรค์สร้างการ์ตูนชุดนี้คือ ดิว (ภัทรพร ศรีไพโรจน์) เจ้าหน้าที่สื่อสังคมออนไลน์และการตลาดออนไลน์

กว่าจะมาเป็นการ์ตูนให้ทุกท่านได้อ่านกันจะต้องผ่านขั้นตอนอะไรบ้าง และเบื้องหลังการทำงานจะเป็นอย่างไร ฟังคำตอบได้จากบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“จุดเริ่มต้นของการสร้างการ์ตูน 13 ชีวิต ดิดถ้ำหลวง”

Q : ก่อนที่จะทำการตูนเรื่องนี้ทำหน้าที่อะไรอยู่ ?

เชษฐธิตา : “เป็นแอดมินเพจใหญ่ Thai PBS ค่ะ หน้าที่ถ้าในช่วงถ้ำหลวงก็คือเกาะติดสถานการณ์นี้แหละค่ะ มีอะไรสำคัญ หรือมีแฮชแท็กเทรนด์อะไรตอนนั้น อัปเดตเรียลไทม์ ตอนนั้น ก็คือทยอยขึ้น เหมือนนั่งเฝ้าหน้าจอไปกับแฟนๆ ด้วยเลย และอัปเดตความเคลื่อนไหวในสถานการณ์ ควบคุมไปกับรายการหน้าจอด้วย คือเอาทั้งข่าวที่เกิดขึ้นตอนนั้นกับรายการที่ออกอากาศในผังของเราด้วย”

Q : ทำไมอยู่ถึงคิดจะทำการตูนเรื่องนี้ออกมา ?

เชษฐธิตา : “คนริเริ่มคนแรกคือพีตวิคคะ เกิดจากการที่เราเกาะติดสถานการณ์ไปแล้ว พีตวิคอยากให้เรานำสถานการณ์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เอามาเขียนออกมาเป็นการ์ตูน เพื่อที่จะได้เล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้เข้าใจกันได้ง่ายๆ แล้วเป็นสิ่งที่ใหม่ที่ยังไม่เคยทำขึ้นมา พีตวิคเลยอยากให้เราทำอะไรใหม่ๆ แล้วให้เขียนออกมาเป็นการ์ตูน ตอนนั้นยังไม่รู้หรือว่าเขียนออกมาแล้วผลตอบรับจะเป็นอย่างไร แต่เราก็อยากทำตรงนี้ด้วย อยากถ่ายทอดเรื่องข่าวให้คนอื่นรู้ด้วย แล้วก็อยากทดลองทำอะไรใหม่ๆ ด้วย”

ภัทรพร : “ตอนแรกก็คือ ส่วนใหญ่ในองค์กรเรา เวลาทำงานออนไลน์มันก็ต้องพัฒนาอยู่ตลอดเวลาอยู่แล้ว สิ่งที่เราสื่อสารออกมา ก็จะมีแค่เป็นข่าว บทความ การทำเป็น CL Clip สั้น วิดีโออะไรอย่างนี้ ซึ่งพีตคิดว่าคนทำเยอะแล้ว ที่ในวันนั้นไม่รู้ว่ามีไอเดียอะไรขึ้นมา ขับรถอยู่ มันมีไอเดียเกิดขึ้นมา คือมันเป็น Story แล้วพีตคิดในใจอยู่แล้วว่าตอนจบ ไม่ Happy Ending ก็ต้องมีอะไรสักอย่างหนึ่ง แล้วมันก็มีต้นเหตุ มันมีสาเหตุ มันมีตัวเริ่ม มันมีตัวจบ เราสามารถเอามาทำอะไรได้มากกว่าการที่เราจะทำคลิป พีก็เลยคิดว่า เอ๊ะ หรือว่าเราจะเอามาทำเป็นการ์ตูน ไอเดียมันก็เลยออก

มาว่า หรือว่าเราจะทำเป็นการ์ตูนดี แล้วเราก็อยากทำ ตอนแรกคืออยากทำอยู่แล้ว แต่ไม่รู้ว่าจะเอาไปทำเป็นอะไร ที่นี้ก็เลยคิดถึงหยงขึ้นมา คือวันนั้นหยงเขาวาดการ์ตูนให้พี ก็ทำงานแล้วก็วาดการ์ตูนด้วยดินสอธรรมดาแหละ พีก็เลยเอ๊ะหยงมีความเป็นศิลปินเหมือนกันนี้ ก็เลยว่ายหยง ลองทำอะไรใหม่ๆ มั้ย พีมีไอเดียอยากจะทำลองทำดูเปล่าน้องก็โอเค”

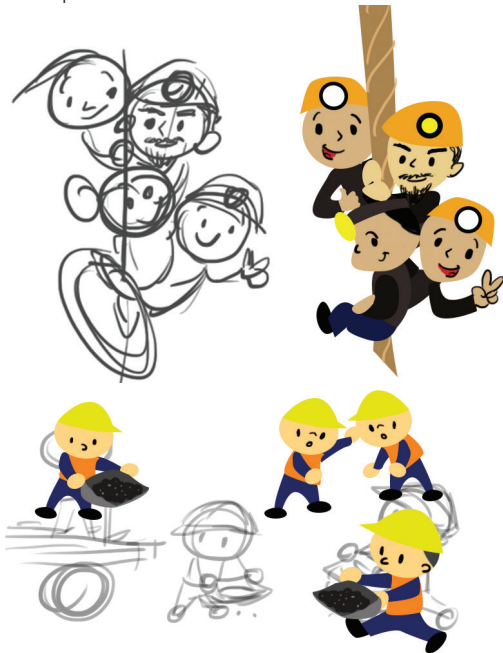
“กว่าจะมาเป็นการ์ตูน 13 ชีวิตดิดถ้ำหลวง”

ภัทรพร : “ตอนแรกจะมีพีกับหยงคุยกันก่อนและปรับร่วมกัน พอพีคุยเสร็จก็เสนอพีต่าย (กนกพร ประสิทธิ์ผล) ผู้อำนวยการสำนักสื่อใหม่ พีต่ายก็โอเค ให้โอกาสลองทำดู และเสนอพีเปี้ยก (อนุพงษ์ ชัยฤทธิ์ รองผู้อำนวยการ ส.ส.ท.) ว่าเราจะทำตรงนี้นะ เพื่อเสริมเนื้อหาของหมูป่า นอกจาก CL Clip แล้ว ก็จะมีตัวนี้ขึ้นมา ก็ปล่อยให้เราทำ ที่นี้ก็ได้คุย Concept กับน้อง ได้คุยว่าพี่อยากจะได้การ์ตูนเล่าเรื่อง 13 หมูป่า ตั้งแต่เริ่มนะ ก็ให้น้องช่วยดูข้อมูล หาข้อมูลว่ามันเริ่มต้นยังไง ก่อนหน้านั้นมีอะไร คือพยายามจะช่วยกันเก็บรายละเอียด เท่าที่เก็บได้ ณ เวลานั้น แต่ตอนนั้นเหตุการณ์มันยังไม่จบ เราก็ต้องรอ คือตัวนี้ต้องเป็นตัวไฮไลต์แล้วแหละ เจอปั๊บปล่อยปั๊บ ก็เลยค่อยๆ เรียบเรียงข้อมูล หาตัวสำคัญ หาเหตุการณ์ให้น้องทำเป็น Story และ Sketch ขึ้นมาก่อน ตอนแรกพอทำมา มันก็ยังไม่ใช่ที่เราต้องการ เลยให้น้องกลับไปแก้ไขใหม่ จนได้ในลักษณะที่เราเล่ากันมา คือไม่อยากจะมันดูเป็นความเศร้า อยากให้ดูเป็นเรื่องเล่าที่เป็นการ์ตูน คนอ่านการ์ตูนจะรู้ว่าสนุก จะเจออะไร ก็พยายามปรับกันเข้ามา จนมาได้ตอนจบ ทั้งโชคดีและโชคไม่ดี ก็พยายามเก็บรายละเอียดตรงนี้ พอเราทำเสร็จเป็นรูปเป็นร่างก็ส่งให้ทีมช่วยดู อันดับแรกก็คือคำผิด คำถูก การใช้คำก็ช่วยๆ กันตรวจ ส่งให้ผู้ใหญ่ช่วยตรวจช่วยเช็คงานกัน”

เชษฐธิตา : “ความรู้สึกตอนนั้น รู้สึกว่ายาก คือเราอาจจะยังไม่รู้ว่าเราจะแบ่งงานกันยังไง จะแบ่งหน้าที่ที่ตัวเองทำ

ยังไง เพราะว่างานตรงนี้เราก็กต้องทำ Routine ของเราก็กต้องทำ แต่ก็กดีตรงที่พี่ๆ เข้าใจว่าเราก็กกำลังทำอะไรอยู่ ก็มาช่วยทำงานแทนเราไปเลย แล้วให้เวลาเราอยู่กับตรงนี้

ตอนแรกที่ทำ พี่ติวบอกว่าอยากได้เป็นการ์ตูน แต่เรารู้สึกตั้งแต่ตอนนั้นแล้วว่าทำเป็นการ์ตูนไปเลย แบบว่าเป็น Comics ไปเลย ไม่มีใครทำ ไม่เคยทำมาก่อน แต่เรายังนึกไม่ถึงถึงขั้นว่าจะทำเป็น Comics แบบนั้น เราก็กเลยทำออกมาในแบบที่เคยทำ คือ วาดเป็นภาพ แล้วก็กมีคำอธิบาย ตอนนั้นเป็นแค่ภาพประกอบคำบรรยาย แค่ 9 แผ่น พอส่งพี่ติว เขาไม่ได้ว่าเรานะที่เราทำไม่ถูกใจเขา เขาก็กแค่บอกเราว่า พี่อยากได้เป็นการ์ตูนจริงๆ อะหยง จนเราเอากลับมาแก้ เขาบอกว่าเขาอยากได้เป็นการ์ตูน เราก็กเลยวาดแบบเป็น Comics ไปเลย ทั้งๆ ที่ยังไม่แน่ใจว่าเราทำได้รึเปล่า เพราะมันไม่เคยมีใครทำเป็นการ์ตูนออกไปหน้าเพจ พอส่งให้เขาดู พี่ติวบอกว่าใช่ นี่แหละที่พี่อยากได้ พอพี่ติวไฟเขียว ก็กเขียนเป็นการ์ตูนตามทีอยากจะทำเลย ตอนนั้นเลยไม่พะวงแล้วว่าฉันทำได้หรือทำไม่ได้ หรือมีใครเคยทำมาก่อนมัย ฉันจะทำอะ ปรากฏว่า มันก็ออกมาหน้าเพจ ซึ่งตรงนี้มันก็ตั้งใจพี่ติวเขาด้วย เพราะเขาก็กอยากให้มีอะไรใหม่ๆ ออกมาทีหน้าเพจของเราเหมือนกัน”

กราฟ ภาพรองเท้า 1 คู่ จาก จำนวน 10

Q : ลำดับเนื้อเรื่องอย่างไร ?

เชษฐธิตา : “หลักๆ เลยก็กคือการเกาะติดสถานการณ์ด้วยในระหว่างที่เราทำการ์ตูนเรื่องนี้ เหตุการณ์มันผ่านมาครึ่งหนึ่งแล้ว เจอเด็กแล้ว จึงทำการ์ตูน ข้อมูลเชิงลึก เกิดอะไรขึ้น ทำไมเด็กถึงไปอยู่ในถ้ำได้ ใครเป็นคนไปเจออะไรอย่างนี้ ยังไม่มีใครรู้ คือ มันผ่านมานานแล้ว ทุกคนอาจจะมองข้ามมันไปแล้ว หรือลืมไปแล้ว เราก็กเลยต้องการที่จะถ่ายทอดเรื่องราวนี้ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งถึง ณ ปัจจุบันที่เกิดขึ้น ก็กจะเห็นในการ์ตูนเรา จะเขียนตั้งแต่ตอนที่ถ้ามีคนไปเจอเลย เป็นเจ้าหน้าที่อุทยานทีไปเจอจักรยานอยู่ เริ่มต้นตั้งแต่ตอนนั้นเลย แล้วก็ค่อยๆ ไล่ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ณ ปัจจุบันมาเรื่อยๆ คือสาวมาเรื่อยๆ ตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเลย แต่ว่าจะไม่ถึงขั้นลงลึก แบบว่าหน่วยนั้นค้นหาตรงนั้น หน่วยซีลไปถึงไหนแล้ว จะไม่เจาะลึกถึงขนาดนั้น เราจะเอาแค่ว่าเหตุการณ์หลักๆ ทีเกิดขึ้นให้เข้าใจพอสังเขป เพราะว่าแฟนๆ เนี่ย เขาติดตามข่าวนี้กันจนรู้ข้อมูลสุดๆ อยู่แล้ว”

Q : ต้องปรับแก้มากมัย ?

เชษฐธิตา : “หลายครั้งคะ อย่างฉากแรกประมาณ 2-3 ครั้ง ฉากแรกทีไปเจอน้องๆ เพราะเราไม่มีภาพข่าว

ตรงนั้น มันมาจากจินตนาการเราเอง ก็ปรับเปลี่ยนที่
จนออกมาอย่างที่เห็น แต่หลังๆ ก็จะง่ายขึ้นแล้ว เพราะ
ข่าวของเราเยอะมาก ข้อมูลของเราเยอะมาก เราหยิบมา
ใช้ได้เลย หลังๆ ก็จะเป็นภาพจากข่าวเราเอง จาก Live สด
ของเรา หยิบมาใช้ ก็ทุนแรงไปได้เยอะ

Q: ใช้เวลาในการทำการ์ตูนนานมั๊ย ?

เชษฐวีริดา : “เราใช้เวลาตอนแรกประมาณ 7 วัน รวมถึงช่วงกลางคืนทั้งวันไปเลย เราไม่ได้ทำอะไรอย่างอื่นเลยนอกจากนั่งวาดตรงนี้ คือ ยกเวลาตรงนี้ให้การ์ตูนเรื่องนี้ไปเลยคะ”

ภัทร์พร : “เสริ้จก่อนไม่นานเลย สดๆ ใหม่ๆ เลย ทั้งทำ ทั้งแก้ บางแผ่นก็ต้องเสริ้ม ต้องเพิ่มรายละเอียดเข้าไปอย่างถ้า ชาวบ้านก็จะมีความสูญเสียไร่สับปะรด คือเราก็

พยายามจะใส่รายละเอียดตรงนั้น บางอันที่มันยังไม่โอเค พอมีเวลาเราก็เสริ้มตรงนี้ให้พื้นที่น้อยสิ เพิ่มและปรับกันมาเรื่อยๆ คือช่วงนั้นก็ให้น้องทำแต่ตัวการ์ตูนนี้เลย เหมือนเป็นฮีโร่คอนเท้นท์ของช่วงนั้นไปเลย เราก้ให้เวลาน้องทำแล้วก้ Support งานของเขาแทน

พี่บอกให้น้องทำมา 2 ลักษณะ คือ ทุกคนครบ เตรียมเอาไว้ ตอนจบคือเตรียมไว้ว่าทุกคน Happy Ending พ่อแม่เจอกัน กอดกัน รักกัน ด้วยความดีใจ กับอีกอันก็คือ อาจจะโพสต์ที่มันมีของจำขาม เราจะไม่พูดถึงความสูญเสียอะไร ก็คือรำลึกถึง ก็คือให้น้องเตรียมไว้ 2 แบบ ถ้าเกิดอะไรขึ้น เรื่องแรกๆ คือเราไม่แก้ไขแล้ว เราจะมาปรับเปลี่ยนตอนจบ ว่าเราจะจบกันยังไง พอจบแล้วก้บอกน้องว่าโพสต์ Happy Ending ก้เตรียมกันไว้”

Q: ทำไมไม่ต้องเบลอนำหน้าหน่วยซิลในการ์ตูนด้วยทั้งๆที่ไม่ใช่หน้าจริงอยู่แล้ว ?

เชษฐวีริดา : “Keep Character ให้เขา (หัวเราะ) ชอบนะ คิดได้ว่าหน่วยซิลมันต้องเบลอนำนะ เราก้ใส่ลงไป อันนั้นเพราะความนึ่กสนุกของเราด้วย แล้วก็ความอยากจะ Keep Character ให้เขาด้วย พอใส่ลงไปแล้วคนดูเขาก็ชอบ เราก้ดีใจ (หัวเราะ)”

“ผลตอบรับเกินความคาดหมาย”

ภัทร์พร : “จริงๆ ความคาดหวัง คือเราทำก็อยากให่ปังอยู่แล้ว พี่คิดว่าถึงมันไม่ปังแต่เราได้ทำอะไรใหม่ๆ มันก็แสดงถึงศักยภาพบางอย่างว่าเราได้ทำสิ่งใหม่ๆ ไปแล้ว ถึงผลตอบรับมันจะออกมาดีหรือไม่ดียังไง อย่างน้อยเราก็ภูมิใจในผลงานของเรา อย่างน้อย มันเป็นเรื่องเล่าที่เราสามารถจะเก็บแชร์ แล้วมันเป็นความภูมิใจของตัวเองด้วย เราก้เข้าใจตัวเองว่ามันต้องปังอยู่แล้วจริงๆ ก็คิดประมาณนั้น พอมีประกาศว่าเจอทั้ง 13 ชีวิตแล้ว ก้บอกหยงลงโพสต์เลย คือเราดีใจกับเหตุการณ์มากกว่า ตอนนั้นที่ปล่อยก็คิดว่า แอบคาดหวัง แต่เราดีใจกับในส่วนที่ได้ปล่อยงานตรงนี้ และส่วน

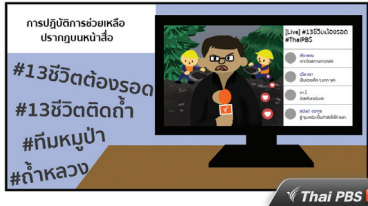
ที่ได้เจอ 13 หมูป่ามากกว่า พอเห็นยอดก็คือมันก็มีมาทีหลัง พอมาทีหลัง ก็รู้สึกว่ายู่งูๆ ก็ดีเฉยเลย”

เชษฐรัฐธิดา : “ผลตอบรับเกินความคาดหมาย เพราะเราก็ไม่นึกว่าคุณจะให้ Feedback ตอบกลับดีขนาดนี้ อย่างตอนแรกที่เขียนไป ยังไม่มีเรื่องจำแชมด้วยซ้ำ เพราะตอนที่เขียนยังไม่รู้ข่าวเรื่องจำแชมเสียชีวิต ยังไม่ได้ใส่จำแชมไปด้วยซ้ำ จนแฟนฯ เข้ามาบอกว่า ดีจังที่มีการตุน เหมือนกับว่าบางคนมาคอมเมนต์ทีละหน้า แต่ละหน้าเลย แล้วแฟนฯ ก็เรียกร้อง อย่าลืมจำแชมนะ เราก็เลยใส่เข้าไปในตอนหลัง ผลตอบรับก็ดีทั้ง 2 เวอร์ชัน ตอนที่เขียนยังไม่คิดว่าจะมีใครชอบมากน้อยแค่ไหน เพราะว่าเราใช้เวลาในการทำการ์ตูนนี้น้อย มีเวลาน้อยถึงแม้ว่าจะได้มีการปรับแก้ไข แต่ตัวรายละเอียดเนื้อเรื่องไม่ได้มากเท่าไร

น้องหยง : “แรงบันดาลใจมีอยู่เรื่องเดียวหลักๆ เลยก็คือ อยากถ่ายทอดเรื่องเหตุการณ์นี้ขึ้นมาให้

คนได้อ่านในแบบฉบับง่ายๆ ในแบบการ์ตูน แล้วก็มันเป็นการเหมือนกับเก็บบันทึก Story เรื่องราวอันนี้ไว้ในรูปแบบที่สามารถเปิดมาอ่านตอนหลังได้ แล้วรู้สึกคิดถึงเหมือนเป็นไดอารี่ที่บันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น รู้สึกมันไม่ใช่แค่เราคนเดียว หรือที่มีอย่างเดียวหรือที่คิดแบบนี้ หน่วยงานอื่นก็เหมือนกัน นักเขียนก็อาจจะเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับเหตุการณ์นี้ นักเขียนการ์ตูนของเจ้าอื่นก็อาจจะเขียนการ์ตูนเกี่ยวกับเหตุการณ์นี้เหมือนกัน หรือทำอะไรที่เป็นการเตือนความทรงจำว่าเคยมีเรื่องนี้อยู่ ด้วยความที่เรื่องเหตุการณ์นี้มันเข้าถึงใจคนอยู่แล้ว ถ้าพูดถึงคนนั่งดูอยู่อย่างนี้ ก็จะรู้สึกเฮ้ย มันเหมือนหนังเรื่องนึงเลยอะ แบบเด็กติดถ้ำแล้วก็มาเจอ แล้วแกมยังรอดชีวิตหมดทุกคนอีก มันเหมือนดูหนังอยู่เลยจริงๆ เราเองก็รู้สึกเหมือนดูหนังอยู่”

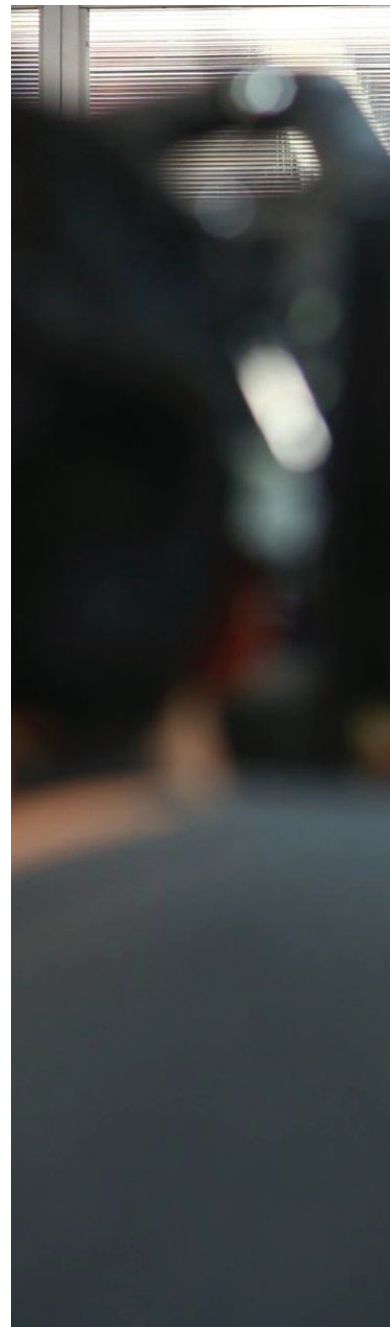

04

หนึ่งคุณค่าสื่อสารณะ

เพราะคุณค่าของงานเกิดขึ้นตั้งแต่ความตั้งใจที่จะเริ่มต้น
การสานต่ออย่างพิถีพิถัน รอบคอบ และยึดหลักปฏิบัติที่ถูกต้อง
และมุ่งเป้าหมายเพื่อประโยชน์ของสาธารณะ
และอะไรคือสิ่งที่ควรทำเพื่อเพิ่มคุณค่าสื่อเพื่อสาธารณะ?

Thai PBS

NEWS ROOM

ห้องข่าว ไทยพีบีเอส

งานข่าวถ้าหลง ในแบบสื่อสารณะ

บทสัมภาษณ์ ก่อเขต จันทเลิศลักษณ์ ผู้อำนวยการสำนักข่าว
สันติพงษ์ ช้างเผือก บรรณาธิการข่าว และ ภิทรพร ตั้งงาม ผู้สื่อข่าว

**“ถ้าไทยพีบีเอสเกิดขึ้นวันที่ 1 มิถุนายน 2561 และเหตุการณ์นี้เกิดขึ้น
วันที่ 28 มิถุนายน 2561 เราจะเป็นอย่างนี้หรือไม่ คนจะดูเราเยอะเป็นอันดับต้นๆ หรือไม่”**

ก่อเขต: ไม่รู้เหมือนกันว่าการตั้งคำถามแบบนี้มันถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง ถ้าคำตอบของคุณคือ “ยังงั้นก็ดู” ผลที่ได้มันจะเป็นอย่างหนึ่ง แต่หากคำตอบของคุณตอบว่า “มันไม่ใช่หรอก คนยังไม่รู้จักก็ไม่ดู” ถ้าคำตอบมันเป็นอย่างหลัง ก็ค่อนข้างที่จะชัดเจนระดับหนึ่งว่าสิ่งที่เรากำลังทำมาตลอด 10 ปี มีคนรับรู้ เขารู้ว่าเราคือใคร เราเป็นอย่างไร และเราทำอะไร และถ้าถึงจุดหนึ่งที่เขาต้องการสิ่งนั้นจริงๆ เขาจึงหันมาหาเรา ไม่ไปหาคนอื่น ทั้งที่มีคนอื่นหรือตัวเลือกเยอะแยะนั้นเพราะเขาเชื่อเรา และแสดงออกด้วยการชื่นชมเราด้วยซ้ำ เพราะฉะนั้นสิ่งนี้มันก็น่าจะเป็นคำตอบ

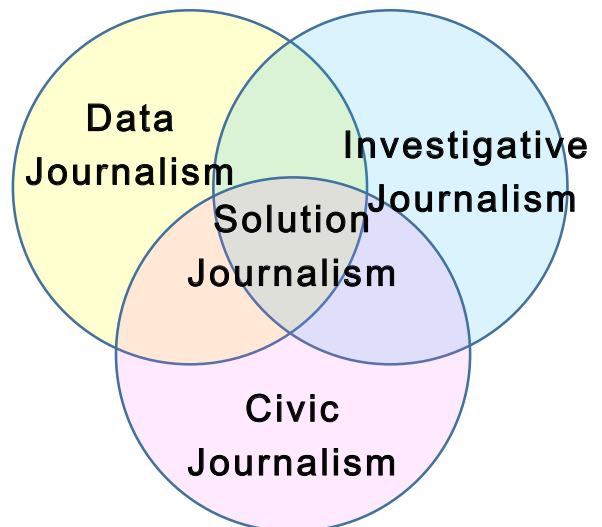
ผมคิดว่าเรื่องของความเร็ว ความน่าสนใจต่างๆ สื่ออื่นก็ไม่ได้แพ้เรา เขาก็มีช่วงการรายงานคล้ายกับไทยพีบีเอส แต่ผมว่าของเราเข้มข้นในเรื่องของ Data ในเรื่องของข้อมูล เมื่อข้อมูลมีมาตลอด เราก็ต้องประเมินตลอด ตอนนั้นในหัวไม่มีอย่างอื่นเลยมีแต่เรื่องนี้ เรามีการวางแผนงานและวางกำลังคนเพื่อหาข้อมูลจากจุดต่างๆ ให้ครบ ให้ครอบคลุม ดังนั้นพอกลับมาที่คำถามข้างบน และถามเพิ่มว่า “เราทำอะไรผิดอย่างที่มีคนเคยทำหรือไม่” คำตอบคือ “ไม่” เราทำอย่างที่เรามาตลอด

หรืออย่างช่วงหนึ่งที่มีข่าวว่ามีเสียงเคาะถ้ำ แน่نونว่าเราก็ต้องตื่นเต็นและอยากจะต้องรายงานเรื่องนี้ด้วย แต่ของเราต้องไปหาที่มาก่อนว่าใครบอก ใครส่งข้อมูลมาให้ ส่งมาเมื่อไหร่ ใครที่ส่ง ทำไมเขถึงส่ง เขาเป็นหน่วยไหน เป็นอะไร แล้วถ้าออกไปแล้วจะเป็นยังไง หรือบางทีมีภาพดีๆ ก็ไม่สามารถออก เช่น ภาพเครื่องสูบน้ำที่อยู่ข้างในซึ่งมันเสีย เราก็นำเสนอไม่ได้เพราะเขาไม่ให้สื่อเข้าไป เราก็ต้องใช้คำพูดรายงาน แต่ไม่ได้เอาออกมาทั้งหมด เป็นต้น ทั้งหมดนี้ไม่สามารถอยู่ดีๆ แล้วเกิดขึ้นเอง ไทยพีบีเอสมีจริยธรรมที่เราเรียกว่า “เล่มเทา” ที่ใช้เป็นแนวทางการทำงาน อยู่ดีมันไม่สามารถเข้ามาวนเวียนและเป็นกรอบการทำงานได้ง่ายๆ เพราะกว่าจะได้แนวคิดแบบนี้มันต้องใช้เวลาและไม่ค่อยง่ายเลย

“การทำงานครั้งนี้ถือเป็นการทำงานข่าวเชิงข้อมูลแบบ 120%”

ก๊อเซต: ในสถานการณ์แบบนี้มันต้องการความช่วยเหลือ ถ้านักข่าวยืนรอแค่ทำข่าว ถือกล้องอย่างเดียว มันก็ทำได้ เพราะเป็นบทบาทหลักของเขา และถ้าถอดออกมาเชิงวิชาการ ก็คือการทำข่าวแบบหลัก Service Journalism การที่ถ้านักข่าวมี 2 แบบคือ นักข่าวอยู่เฉยๆ ฝ้าดูเหตุการณ์อย่างเดียว เราไม่ได้มีหน้าที่ไปช่วยเด็ก อันนี้ก็เป็นแบบหนึ่ง แต่อีกด้านหนึ่งนักข่าวเข้าไปมีส่วนทำให้เกิด solution การที่กระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติต่อคนที่เกี่ยวข้องกับตรงนั้น เพราะถ้าเรามองเขาแบบเป็นแหล่งข่าว ถ้าเราเจอเจ้าหน้าที่ เราก็จะถามแล้วว่าทำอะไรอยู่ ความคืบหน้าไปถึงไหน ยืนไม่โครโฟนสัมภาษณ์ กล้องก็ถ่ายตอนทำงาน มันก็จบ แต่เราก็ไปช่วยชาวบ้าน ไปตั้งเวทีสาธารณะให้คนมาคุยกัน เพื่อจะหาทางออก มันคือต้นธาตุของการคิด concept แบบนี้ ซึ่งเราใช้เวลาหลายปี กว่าจะปลูกฝังพวกนี้เกิดขึ้น แล้วมันก็ถูกปรากฏในช่วงนั้น

ดังนั้นการที่ผมบอกว่าการทำงานครั้งนี้มันเป็นการทำงานข่าวเชิงข้อมูลแบบ 120% เพราะมันมีที่มา ซึ่งไม่ใช่แค่การทำงานกับข้อมูล เพราะหลักการทำงานของสำนักข่าวในปัจจุบัน มีกรอบหลักการทำงานที่เกี่ยวข้องกันเป็นวงกลม 3 วง ได้แก่ วงที่หนึ่ง คือ การรายงานข่าวลักษณะ Data Journalism คือการหาข้อมูลรอบด้าน ข้อมูลเชิงบริบท แวดล้อม วงที่สอง การรายงานข่าวลักษณะ Investigative Journalism เจาะลึกทุกมุมมอง วงที่สาม คือ การรายงานข่าวลักษณะ Civic Journalism และส่วนที่อยู่ตรงกลางและเป็นการซ้อนทับของวงกลมทั้ง 3 วง เรียกว่า Solution Journalism เป็นการทำข่าวเพื่อการหาทางออก

ภัทรพร ตั้งงาม หนึ่งในผู้สื่อข่าวที่ลงพื้นที่เกาะติด การช่วยเหลือ 13 ชีวิต กล่าวเสริมในส่วนนี้ว่า

“ช่วงนั้นนอกจากเราจะติดตามสถานการณ์ความคืบหน้ารายวันแล้ว เราต้องทำงานกับข้อมูล ในส่วนที่มึนที่จะรับผิดชอบเรื่องของเรา เราก็ต้องหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นแหล่งน้ำ ปริมาณน้ำ การไหล ทางเขื่อนน้ำต่างๆ ซึ่งเราต้องทำข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น และถ้าถามว่าเราต้องทำข้อมูลเชิงลึกอะไรเพิ่มขึ้น มันก็ต้องประเมินจากสถานการณ์เวลาที่เรายืนในพื้นที่ เราจะรู้เลยว่าน้ำเป็นอุปสรรคกับภารกิจครั้งนี้แล้ว เพราะว่าทั้งตัวทีมปฏิบัติการ และผู้ว่าฯ ณรงค์ศักดิ์ ทุกคนจะบอกเหมือนกันว่าต้องเร่งระบายน้ำ คำว่า “ต้องเร่งระบายน้ำ” มุมมองของนักข่าว หรือว่า sense ของนักข่าว จะบอกทันทีเลยว่าแสดงว่าน้ำมีปัญหา และนำไปสู่คำถามที่ว่า แล้วน้ำมีปัญหากจากไหน มีปัญหาอย่างไรบ้าง อันนี้คือสิ่งที่เราต้องหาคำตอบ ทั้งเรื่องของเส้นทางที่น้ำเข้าไปในถ้ำ หรือว่ามีวิธีแบบไหนบ้างที่น้ำเข้าไปอยู่ในถ้ำ เราอาจต้องอธิบายว่าจริงๆ น้ำในถ้ำมันมีเยอะหรือว่ามันมีน้อย แล้วการที่มีน้ำไหลเข้าถ้ำได้มันเกิดจากอะไร จุดนี้นักข่าวก็ต้องคอยๆ ทำข้อมูล แต่จะทำซ้ำไม่ได้ ต้องทำให้ทันกับสถานการณ์ช่วงนั้นด้วยว่า ถ้าเราต้องรายงานข่าวทั้งชั่วโมงทุกชั่วโมง หรือผังรายการวันนั้นของไทยพีบีเอสปรับผังเป็นกรณีพิเศษ เราก็ต้องรีบเช็คข่าวทุกสารทิศ จะเป็นแหล่งข่าวในพื้นที่ก็ได้ หรือจะเป็นแหล่งข่าวที่อยู่ตามกรม และกระทรวงต่างๆ ซึ่งไม่ได้อยู่ในพื้นที่ แต่เราอาศัยชุดข้อมูลความรู้ที่มีอยู่ อย่างเช่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) หรือ กรมทรัพยากรธรณี หรือว่าชุดแหล่งข่าวที่อยู่ในพื้นที่จริง อย่างเช่น กลุ่มท่อสูบน้ำซึ่ง เขาอาจจะไม่ใช่คนของหน่วยงานรัฐ แต่เขามีความรู้ ประสบการณ์ทางด้านการระบายน้ำ อันนี้เราก็ถือว่าข้อมูลที่เขาอธิบายกับเราก่อนข้างที่จะมีความน่าเชื่อถือที่มาก การเปรียบเทียบข้อมูลของเขาจากที่เคยระบายน้ำจากแปลงนาข้าวทั่วไป

กับการระบายน้ำที่ในภารกิจถ้ำหลวง จริงๆ ให้น้ำมันฝรั่งไปตามทิศทางต่างๆ มันมีความแตกต่างกันมาก ชุดข้อมูลความรู้แบบนี้เป็นสิ่งที่เราต้องใส่ข้อมูลให้สังคมรับรู้ไปด้วย

ตอนนั้นแน่นอนแล้วว่าถ้ำน้ำไม่ใช่อุปสรรคในการทำภารกิจ หน่วยซีลอาจจะพาเด็กออกมาจากถ้ำได้โดยง่าย เพราะฉะนั้นการที่เราอธิบายได้ว่าน้ำที่อยู่ภายในถ้ำกลายเป็นอุปสรรค มันไม่ใช่แค่บอกว่าน้ำเป็นอุปสรรคเพียงอย่างเดียว แต่เราอาจต้องมีข้อมูลและอธิบายถึงเรื่องการระบายน้ำว่าจะออกไปไหนบ้าง ทิศทางน้ำจากถ้ำเมื่อระบายแล้วไปทางไหน ยกตัวอย่างเรื่องแปลงนาข้าวชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบ ก็ไม่ใช่แค่รายงานว่าแปลงนาข้าวของชาวบ้านในพื้นที่นั้นได้รับผลกระทบจากการระบายน้ำออกจากถ้ำ แต่ต้องก้าวไปถึงว่าทำไมแปลงนาข้าวของชาวบ้านได้รับผลกระทบจากการระบายน้ำ ได้รับผลกระทบอย่างไร และอาจอธิบายเสริมว่ามันไม่ใช่แค่การระบายน้ำที่ทำให้แปลงนาข้าวได้รับผลกระทบ แต่พื้นที่ที่ชาวบ้านปลูกข้าวอยู่เป็นพื้นที่ลุ่มต่ำ ลักษณะทางกายภาพเป็นพื้นที่ลุ่มเกิดความเสียหายที่น้ำจะไหลลงไปรวมกันยังจุดนั้นๆ พร้อมๆ กับสถานการณ์ที่ ณ ช่วงเกิดเหตุฝนมันตกหนักต่อเนื่อง เพราะฉะนั้นจุดซ้ำเติมของแปลงนาข้าวมันมีทั้ง 3 ปัจจัย ก็คือปัจจัยทั้งการระบายน้ำออกจากถ้ำ ปัจจัยทั้งฝนตกหนัก แล้วก็ปัจจัยที่เป็นพื้นที่ลุ่มต่ำอันนี้ก็จะเป็นส่วนชุดข้อมูลที่เราต้องทำการบ้าน และออกไปศึกษาพื้นที่ด้วยถึงนำเสนอให้คนและสังคมรับรู้ภาพรวมของสิ่งที่เกิดขึ้น

นอกจากนี้ ไทยพีบีเอสมีจุดยืนชัดเจนเรื่องขององค์กรสื่อสาธารณะจริงๆ การรายงานข่าวแค่ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ ยังไงก็อาจจะจบไป ช่วงของภารกิจเหตุการณ์ที่ทุกอย่างมันต้องใช้ระยะเวลาในการรอคอย ถ้านักข่าวมีวแต่รายงานในเรื่องของ 5w1H (Who, What, Where, When, Why และ How) แค่นั้น คนดูไม่ได้อะไรมากกว่านี้ เราเองในฐานะทำข่าวก็อาจ

จะเป็ดด้วยซ้ำ เหมือนเป็นการรายงานซ้ำๆ โดยที่มัน
ไม่มีความคืบหน้า หรือความคืบหน้ามันมีนิดเดียว
แต่ถ้าเราลองบิดประเด็นไปในด้านของการอธิบายเพิ่ม
มากขึ้นจากปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ที่เชื่อว่ามันอาจ
จะทำให้คนรับรู้มากขึ้นว่าแทนที่ทุกคนจะลุ่นว่าเมื่อ
ไหร่จะช่วยให้ เมื่อไหร่จะเอาเด็กออกมาได้ คนอาจจะ
ได้เห็นมุมมองที่มากขึ้น ว่ามันมีปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้
เป็นอุปสรรคต่อการทำงานของหน่วยซีล ของตัวผู้ว่าฯ
ณรงค์ศักดิ์ หรือ Operation ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องเพราะตอน
นั้นเหมือนกับว่าทาง Operation หรือว่าทางซีลก็อาจจะ
ถูกกดดันพอสมควรว่า ทำไมยังหาไม่เจอ หรือแม้กระทั่ง
ตอนที่เจอเด็กแล้วก็จะถูกคำถามมาว่าทำไมเอาเด็กออก
มาไม่ได้ อะไรแบบนี้คือสิ่งที่นักข่าวต้องหาคำตอบเช่น
เดียวกันว่า ในการที่เอาเด็กออกมาไม่ได้มันติดอุปสรรค
อะไรบ้าง มันยังมีปัญหาอะไร หรืออย่างเรื่องน้ำที่พีรบัค
ชอบ ก็ทำให้เห็นมิติได้ว่าก็ยังมีปัญหาเรื่องน้ำอยู่ ถ้าเจอเด็ก
แล้ว ถ้าในถ้ำไม่มีน้ำเป็นอุปสรรคก็คงหาวิธีได้กลับมาโดย
ง่าย เพราะว่าเด็กก็สุขภาพดีเด็กไม่มีใครมีปัญหาสุขภาพ
จนเดินไม่ได้ ถ้าไม่มีน้ำในถ้ำนั้นแปลว่าเด็กเดินออกมาได้
ในทางที่เด็กเข้าไปแต่สิ่งที่มันเกิดขึ้นพอเจอเด็กวันที่ 2 จน
ไปถึงเอาเด็กออกวันที่ 8 ฉะนั้น 2 3 4 5 6 7 8 ประมาณ
1 สัปดาห์ เราก็คงต้องหาคำตอบให้กับสังคมไปด้วยกัน ด้วย

การคู่ขนานกันไปว่า ในช่วงนั้นมันเป็นน้ำอยู่เหมือนเดิม
การพร่องน้ำที่ทำได้ผลหรือไม่ น้ำมันลดลงหรือไม่
สิ่งเหล่านี้ก็เป็นสิ่งที่เราต้องอธิบายคู่ขนานกันไปด้วย
มันถึงเรียกว่าการทำงานข่าวเชิงข้อมูล”

สันติพงษ์ ช้างเผือก บรรณาธิการข่าวกลุ่มข่าวและ
รายการข่าวยุทธศาสตร์ และการขับเคลื่อนวาระทาง
สังคม ผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับข้อมูลถ้ำหลวงอย่างจริงจัง
เล่าประสบการณ์การทำงานในลักษณะ Data Journalism
กับสถานการณ์ช่วงนั้นว่า ช่วงเหตุการณ์นั้นผมอยู่ที่นี้และ
เข้าใจว่าเรากำลังจะเจองานใหญ่หลังจากที่ทั้ง 13 ชีวิต
เข้าไปติดในถ้ำได้ 1-2 วัน คราวนี้สิ่งที่พยายามทำก็คือ
“ทำความเข้าใจกับระบบโครงสร้างภูมิศาสตร์พื้นฐาน”
เพราะผมมีข้อสังเกตเกี่ยวกับข้อมูลชุดนี้ เนื่องจากการ
ติดตามรายงานของผู้สื่อข่าวในสนามที่ตั้งแคมป์สัมภาษณ์
เพราะข้อมูลบางอย่างมันอาจมีความแตกต่าง ผู้สื่อข่าว
รายงานว่ามีปฏิบัติการเดินทางเข้าไปถึงจุดนั้น จุดนี้แล้ว
โดยใช้แผนที่ของนักสำรวจชาวอังกฤษ ข้อมูลจากแหล่ง
ข่าว แล้วก็แหล่งข่าวที่ออกมาพูดกับหลายๆ สถานี ซึ่งมัน
เป็นจุดแรกที่เรามีข้อสังเกตที่อาจไม่ตรงกัน จากนั้นก็เริ่ม
หาข้อมูลว่าตัวอย่างแผนที่ที่เห็นมาจากไหน เราหาข้อมูล
ไปถึงทีมแรกที่เข้าไปทำงานวิจัยที่ถ้ำหลวงเบื้องต้น และมีการ
เข้าไปพูดคุยหรือกับทีมนี้

จริงๆ ต้องบอกก่อนว่างานของผมจะทำข้อมูลอยู่แล้ว
ในหลายๆ เรื่องอันนี้ก็มีความยากตรงที่เวลาเร็วขึ้น เรา
ต้องจัดการให้เร็ว เพราะช่วง 1-2 วันแรกที่เรารายงาน
สถานการณ์ตอนนั้น scale มันยังไม่ใหญ่ แต่พอเข้าสู่วันที่
3-4 สถานการณ์มี scale ที่ใหญ่ขึ้นมาก สิ่งหนึ่งที่พบคือ
ในระหว่างที่เรากำลังทำ เราต้องเข้าใจโครงสร้างภูมิศาสตร์
พื้นฐานก่อน ซึ่งอันนี้เราใช้วิธีการให้ผู้สื่อข่าวที่ไปทำข่าวไม่
ว่าจะเป็นเรื่องอะไรก็ตามที่เกี่ยวข้อง ผมจะขอข้อมูลที่เขา
ได้มาเพิ่ม และขอข้อมูลในการติดต่อด้วย เพื่อที่ผมจะโทร
ไปสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม เมื่อเรามีข้อมูลมากพอ เราจะ

เริ่มเข้าใจเรื่องโครงสร้างทางกายภาพ แล้วเริ่มเข้าใจเรื่อง ถ้าไปอีกระดับหนึ่ง การทำงานก็มีประสิทธิภาพมากขึ้น

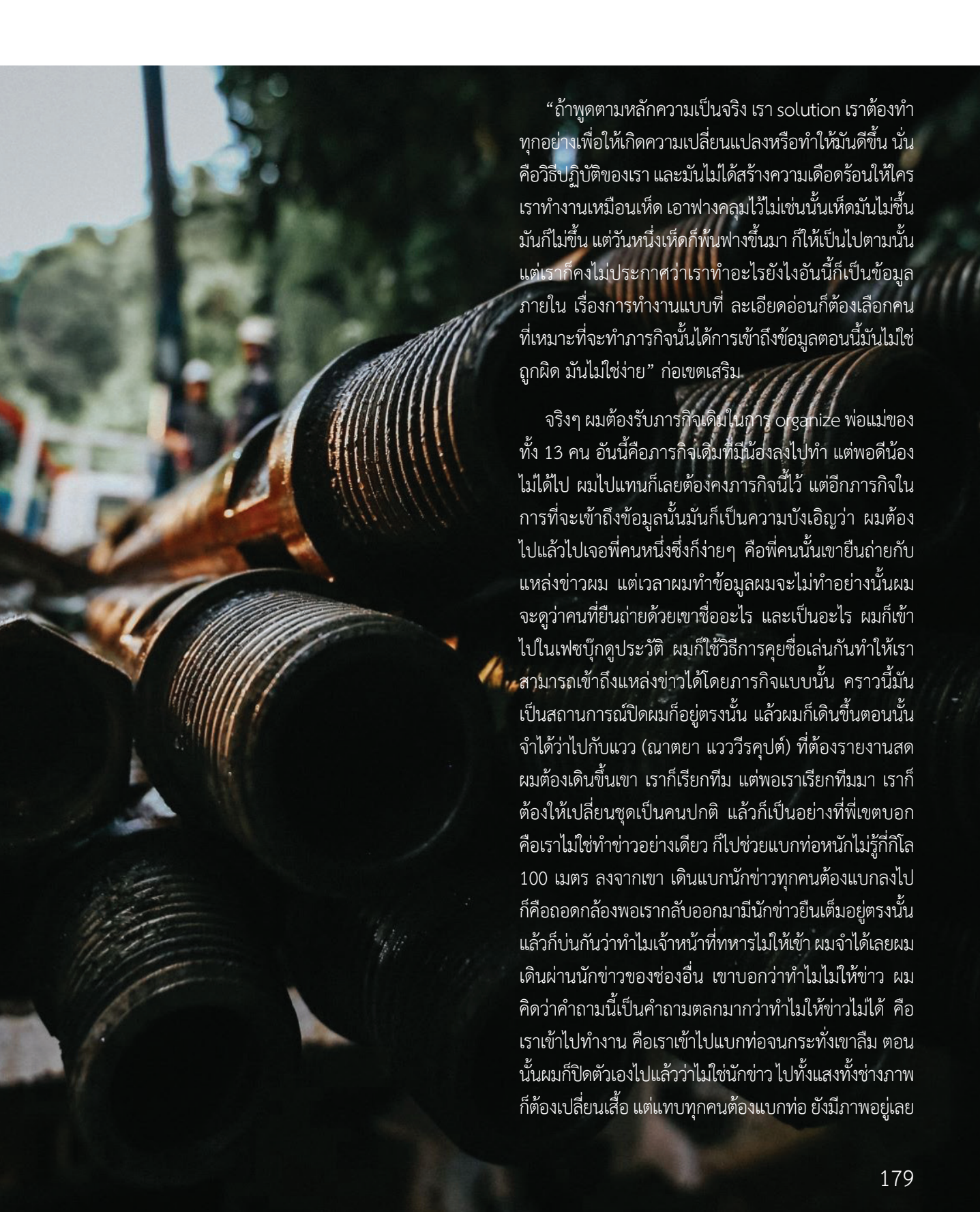
ครั้งแรกที่นำข้อมูลมาใช้คือ วันที่เราพยายามจะ รายงานเรื่องหนองน้ำพุ ซึ่งคุยกับทีมและผู้ประกาศว่า ผมไม่เห็นด้วยที่จะรายงานว่าถ้าเอาน้ำในหนองน้ำพุออก แล้วน้ำในถ้ำจะลดลง เพราะผมดูจากลักษณะโครงสร้าง ทางกายภาพเท่าที่ผมอ่าน แล้วคุยกับแหล่งข่าวกับตัว หนองน้ำพุ มันมีความสัมพันธ์ (relate) กันก็จริงแต่มัน น้อยมาก แต่ในขณะที่เดียวกันถ้าเราพูดแบบนี้ออกไป คนก็อาจจะตั้งคำถามกลับมา มันคือเป็นอีกครั้งที่เราต้อง ใช้ “ข้อมูล” มาสนับสนุนในการรายงาน ผมดูจากแผนที่ google ทั้งหมดมันมีหนองอยู่เต็มไปหมด แสดงว่า ตัวน้ำมันไม่ได้ลงไปทีเดียว มันอาจจะลงไปใต้ดินด้วย

มันจึงเป็นจุดเริ่มต้นของเรา ที่พยายามวางแผนงาน กับพี่เซตว่าเราควรจะต้องคิด scenario ของสิ่งที่เกิดขึ้น ประมาณว่า หลายวันก็ต้องคิดไว้หลาย scenario และต้อง คิดถึงการวางกำลังคนด้วย ต้องมีการวางตัวคนไปทุกจุด เราเล่นเกาะเป็นภารกิจ พอภารกิจมันกว้างคนของเราบาง กลุ่มต้องเดินขึ้นไปบนภูเขาเลยใช้เวลานานมาก แต่ภารกิจ ที่เป็นภารกิจสำคัญ ผมก็ใช้วิธีการเข้าไปดูในเว็บก่อนที่ เขาจะเริ่มมีการปิดข่าวว่าเขาวางโครงสร้างแต่ละภารกิจ ใช้อย่างไรบ้าง อันนี้มันทำให้ผมได้แหล่งข่าว พอมีชื่อ เรา ก็หาแหล่งข่าวว่าเขาทำอะไร อยู่ตรงไหน ภารกิจมีอะไร บ้าง อีกฝั่งหนึ่งผมก็ตามจากเพจหน่วยซีล ซึ่งก่อนหน้านี้ ที่เราตามข้อมูลจากเพจเฟซบุ๊กต่างๆ เราก็ต้องตามและ ตรวจสอบข้อมูล cross check 3-4 เพจ ซึ่งนอกจากจะมี เพจ Thai Navy Seal มันก็มีเพจอื่นๆ ซึ่งพอผมเอาข้อมูล มา Cross แล้วก็เอาข้อมูลมาวางเรียงใหม่ ก็พบว่ามีความคลาดเคลื่อนของแต่ละเพจ ไม่เหมือนกันมันทำให้ผม

มีข้อสังเกต เช่น ตัวระยะทางอาจจะมีการคลาดเคลื่อน ผมเข้าใจว่าระยะของนักสำรวจชาวอังกฤษ กับระยะของ การปฏิบัติการจนถึงวันนี้ยังไม่มีใครตอบได้ ตกลง 800 เมตร 900 เมตร หรือ 1,400 เมตร กันแน่ เพราะแต่ละ เพจใช้คนละอันกัน

ตอนที่ผมลงพื้นที่ วันนั้นจำได้ว่า พี่เซตบอกจะให้ผมลง ไปเอง คือแทนที่ผมขอให้คนข่าวไป พี่เซตบอกให้ผมลงไปเองคำถามคือลงไปเพื่อ??? (นั่นคือคำถามในหัวผม) แต่สิ่ง ที่ผมมีคือ ผมมีโครงสร้างของทางภูมิศาสตร์กับโครงสร้าง ของ operation อยู่ในหัวอยู่แล้ว ตอนนั้นแหล่งเดียวคือ คนแถวนั้น จะทำยังไงให้แหล่งข่าวเรานั้นเปิดเผยข้อมูล ได้ สิ่งที่เกิดขึ้นคือก่อนจะลงพื้นที่ วันที่ 29-30 มิถุนายน เขามีการจัดการไม่ให้ให้ข่าว ผมก็โทรไปหาแหล่งข่าวที่ผม เคยติดต่อทั้งหมดว่าไม่เป็นไรไม่ต้องให้ข่าว แต่ขอให้บอก พิกัด คือการทำงานครั้งนี้มันสำคัญมากคือต้องรู้พิกัด เขา ตั้ง War Room ย่อยๆ ที่ไหนบ้างแล้วเราก็ก๊พล็อต (plot) ลงไปในแผนที่ แล้วเราจะรู้ว่าเขาอยู่ตรงไหนของปฏิบัติการ ถ้าขึ้นเขานี้คือภารกิจโพร่ง เราจะรู้โดย location มันเริ่ม ต้นจากตรงนั้น

ถ้าจะเน้นเรื่อง Data ผมว่ามันเห็นรูปแบบของการตั้ง กลุ่มไลน์ใน operation บางไลน์มีสมาชิกกลุ่มถึง 80-90 คน ในแต่ละ operation ของผมเองก็ตั้งไลน์กลุ่มเป็น กลุ่มทีมที่ support มีอยู่ไม่กี่คนก็จะ support ข้อมูล เชิงกายภาพอะไรที่มันเป็นข้อมูลที่เรารู้หน้างานแล้ว เราทำงานไม่ได้ เราก็ก๊ไขว้ 2 อัน อันแรกคือมีกลุ่มไลน์ ที่ support ข้อมูลที่มันเป็น real time อีกอันหนึ่งก็คือ ทีมที่เป็นทีม Cheer all ก็จะมีอาจารย์สมพร ช่วยอารีย์ ก็ขอให้ช่วยรับข้อมูลในขณะนั้นแก้อยู่ที่โน่นมันมีกลุ่มใหญ่ ทีมนี้ทำให้ผมเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้อย่างรอบด้านมากขึ้น

“ถ้าพูดตามหลักความเป็นจริง เรา solution เราต้องทำทุกอย่างเพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงหรือทำให้มันดีขึ้น นั่นคือวิถีปฏิบัติของเรา และมันไม่ได้สร้างความเดือดร้อนให้ใคร เราทำงานเหมือนเห็ด เอาฟางคลุมไว้ไม่เช่นนั้นเห็ดมันไม่ขึ้น มันก็ไม่ขึ้น แต่วันหนึ่งเห็ดก็ฟื้นฟางขึ้นมา ก็ให้เป็นไปตามนั้น แต่เราก็คงไม่ประกาศว่าเราทำอะไรยังงั้นนี่ก็เป็นข้อมูลภายใน เรื่องการทำงานแบบที่ ละเอียดอ่อนก็ต้องเลือกคนที่เหมาะที่จะทำภารกิจนั้นได้การเข้าถึงข้อมูลตอนนั้นมันไม่ใช่ถูกผิด มันไม่ใช่ง่าย” ก่อเขตเสริม

จริงๆ ผมต้องรับภารกิจเดิมในการ organize พ่อแม่ของทั้ง 13 คน อันนี้คือภารกิจเดิมที่มีน้องลงไปทำ แต่พอตื่นองไม่ได้ไป ผมไปแทนก็เลยต้องคงภารกิจนี้ไว้ แต่อีกภารกิจในการที่จะเข้าถึงข้อมูลนั้นมันก็เป็นความบังเอิญว่า ผมต้องไปแล้วไปเจอพี่คนหนึ่งซึ่งก็ง่าย ๆ คือพี่คนนั้นเขายืนถ่ายกับแหล่งข่าวผม แต่เวลาผมทำข้อมูลผมจะไม่ทำอย่างนั้นผมจะดูว่าคนที่ยืนถ่ายด้วยเขาชื่ออะไร และเป็นอะไร ผมก็เข้าไปในเฟซบุ๊กดูประวัติ ผมก็ใช้วิธีการคุยชื่อเล่นกันทำให้เราสามารถเข้าถึงแหล่งข่าวได้โดยภารกิจแบบนั้น คราวนี้มันเป็นสถานการณ์ปิดผมก็อยู่ตรงนั้น แล้วผมก็เดินขึ้นตอมนั้นจำได้ว่าไปกับแวว (ณาดยา แวววิรุฬห์) ที่ต้องรายงานสด ผมต้องเดินขึ้นเขา เราก้เรียกทิม แต่พอเราเรียกทิมมา เราก้ต้องให้เปลี่ยนชุดเป็นคนปกติ แล้วก็เป็นอย่างที่พี่เขตบอกคือเราไม่ใช่ทำข่าวอย่างเดียว ก็ไปช่วยแบกท่อหนักไม่รู้กี่กิโล 100 เมตร ลงจากเขา เดินแบกนักข่าวทุกคนต้องแบกลงไปก็คือถอดกล้องพอเราลืบออกมามีนักข่าวยืนเต็มอยู่ตรงนั้น แล้วก็บ่นกันว่าทำไมเจ้าหน้าที่ทหารไม่ให้เข้า ผมจำได้เลยผมเดินผ่านนักข่าวของช่องอื่น เขาบอกว่าทำไมไม่ให้ข่าว ผมคิดว่าคำถามนี้เป็นคำถามตลกมากกว่าทำไมให้ข่าวไม่ได้ คือเราเข้าไปทำงาน คือเราเข้าไปแบกท่อจนกระทั่งเขาลืม ตอนนั้นผมก็ปิดตัวเองไปแล้วว่าไม่ใช่นักข่าว ไปทั้งแสงทั้งช่วงภาพก็ต้องเปลี่ยนเสื้อ แต่แทบทุกคนต้องแบกท่อ ยังมีภาพอยู่เลย

ทำงานใหญ่แบบนี้ไม่มี complete 100%

ก๊อเซต: ตอนเริ่มต้นกับการทุ่มเวลาหรือการปรับผังรายการพิเศษให้กับเรื่องนี้ ส่วนหนึ่งของการประเมินคุณค่าข่าว อันดับแรกเราก็คิดว่าผ่านไป 2-3 วันเจอมันก็จบ แต่ปรากฏว่าผ่านไป 2-3 วันแล้วก็รู้สึก มันมีความเคลื่อนไหวการทำงานของเจ้าหน้าที่เยอะ ข้อมูลเริ่มมากขึ้น มันไม่่ง่าย มันยาก มันยาวแน่ ก็ค่อยๆ เพิ่มทีมเข้าไป เรียกได้ว่าเป็น reaction บางคนทำข่าวปกติแต่ไม่ได้คิดว่ามันจะยืดเยื้อหรือว่าใหญ่โตขนาดนั้นก็ว่ากันไปในตอนนั้น แล้วค่อยๆ เพิ่มเวลาเข้ามาในช่วงนั้นเวลามีคนเสนอว่าต้องยกทั้งวันเลยอะไรแบบนี้ เราก็ยังประเมินดูก่อนยังไม่คิดว่า คือถ้าเราตัดสินใจใส่เรื่องนี้เล่นเต็มทั้งวันมันก็ต้องหาเนื้อหาใส่ให้พอ พอเอาเนื้อหามาใส่ให้พอเท่ากับข้อจำกัดของการนำเสนอมันก็อาจจะมึผลกระทบบ้าง 2 ด้านเลยก็คือ เรื่องของผลกระทบต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่และผลกระทบของรายการที่เราบอกว่าต้องมีทั้งหมดอย่าง

เดียวจนกระทั่งเวลาผ่านไปสักระยะหนึ่ง เราก็ตัดสินใจว่าต้องทำแล้ว ด้วยสถานการณ์ที่มันเข้มข้นขึ้น ความสนใจที่ไม่เฉพาะของคนในประเทศไทย คนต่างชาติก็ให้ความสนใจและเข้ามาทำข่าวมากขึ้น แม้ความคิดเรื่องการปรับผังและให้ความสำคัญกับประเด็นนี้จะเกิดขึ้นตั้งแต่แรก แต่เราไม่สามารถดูว่าปรับอะไรได้โดยไม่คิดหน้าคิดหลังไม่ได้ เราก็ต้องรองจังหวะที่มันเคลื่อนไหวที่มากพอที่เราจะรายงานได้ตลอดทั้งวัน มันก็เลยต้องค่อยๆ คิด แล้วหลังจากนั้นก็ระดมความคิดและสรรหากำลัง ยกทุกอย่างออกซึ่งก็ไม่่ง่ายเลยเพราะการนำเสนอข้อมูลอะไรที่ไม่ตรวจสอบก็มีบทเรียนว่าสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ คนในสังคมออนไลน์ ประชาชนเขาก็กังรับตรงนั้น ยังรับการทำงานปฏิกิริยาของคนในสังคมเขารู้สึกว่าการเห็นความสำเร็จของการช่วย 13 คน มากกว่าที่ต้องการรับรู้ข่าวสารอะไรที่มันไม่รู้ใช่หรือไม่ใช่ จริง ไม่จริง เราก็เลยคิดว่าตกลงเราจะเดินหน้าแบบนี้แล้ว เพราะฉะนั้นอะไรก็ตามที่ไปกระทบต่อการทำให้เกิดปัญหาของการค้นหา เราก็ไม่ทำ พยายามที่จะไม่ทำ หลีกเลี่ยงที่จะไม่ทำ ซึ่งตรงนี้มี 2 บทบาทก็คือ

การทำหน้าที่สื่อบอกเล่าเรื่องราวให้กับชาวบ้านรู้อย่างทุก
แง่ทุกมุม แล้วการที่เราใช้คำว่า “Solution Journalism”
เราคิดเสมอว่าจะอะไรที่จะเป็นทางออกของเรื่องนี้ อะไรที่นำ
ไปสู่ความสำเร็จ เราก็คงพยายามที่จะหา พยายามที่จะพูดคุย
โดยที่ไม่สร้างความสับสนให้มากเกินไป ผมใช้คำนี้คือมัน
มีข้อมูลเยอะมาก ถ้าจะบอกไม่สับสนก็เป็นไปไม่ได้ แต่ให้
มันมีน้อยที่สุด ข้อมูลต้องผ่านการพิจารณาถี่ถ้วน กรอง
กันอย่างเต็มที่ อันไหนที่มันเร่งด่วนต้องรีบรายงานก็อาจ
ต้องบอกว่ามันมีข้อมูลเบื้องต้น ณ ขณะนั้น หลายกรณี
ข้อมูลที่มี เราพิจารณาแล้วปรากฏว่าเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะที่
จะนำไปเปิดเผย หรือเปิดเผยแล้วเกิดความวุ่นวายมากขึ้น
เราก็คงใช้การรายงานของผู้สื่อข่าวแล้วว่ากำลังเกิดอะไร
ขึ้นโดยที่ ไม่มีคลิปข่าว ซึ่งมันก็จะไม่เกิดผลกระทบต่อ
ใคร ไม่เกิดผลกระทบต่อการทำงาน ไม่เกิดคำถามตาม

มาว่าที่หวงห้ามมันได้คลิปมาอย่างไร เราต้องทำงานที่มัน
หนักมากขึ้น ทั้งเวลาและความรวดเร็วด้วย ต้องเร็วต้อง
ทันด้วยก็ทุกส่วน

รูปแบบการตัดสินใจตอนนั้นก็คือ เหตุการณ์มันใหญ่
ขึ้นแล้วควรมีการปรับผัง แต่การที่มีเวลารายงานเยอะๆ
มันจะเป็นผลกระทบต่อเหตุการณ์ และผลกระทบต่อเรา
เราจะหาอะไรมารายงาน ซึ่งเราคิดว่าเราทำได้ เราขยาย
ได้ เราพูดซ้ำได้ทั้งวัน แต่ทั้งหมดแล้วจะส่งผลอย่างไร
ต่อสถานการณ์ อันนี้เป็นสิ่งที่เราคิด เราคิดว่าถ้ามันส่ง
ผลกระทบต่อสถานการณ์มากเกินไป เราก็ไม่ทำแบบนั้น

แต่เราคิดแล้วว่าเรื่องนี้มันไม่ใช่แค่เรื่องคน 13 คน ติดอยู่
ในถ้ำ แต่เป็นเรื่องของความเป็นมนุษย์ ความเป็นมนุษย์
ของผู้คนที่เป็นห่วง อยากจะให้เขารอด ไม่อยากให้เขา
สูญเสียไป ทั้งๆ ที่ 13 คนนั้นก็ไม่ใช่ลูกหลาน เพื่อนก็ไม่ใช่
ใครก็ไม่รู้อย่างไม่เห็นหน้าด้วยเข้าไปในตอนนั้น แต่ปรากฏ
ว่าสังคมทั้งในประเทศและต่างประเทศให้ความสนใจ
ต่างพยายาม หุ่มเททุกอย่างที่มาช่วย มากไปกว่านั้นก็คือ
ว่าคนที่ช่วยในถ้ำไม่ได้ก็ช่วยอย่างอื่น ช่วยทุกอย่างเท่าที่จะ
ช่วยได้ มันเป็นเรื่องที่ไม่ใช่แค่คน 13 คนติดอยู่ในถ้ำแล้ว
มันเป็นเรื่องการแสดงออกถึงความห่วงใย ความเมตตา
กรุณา ที่มีต่อกันของเพื่อนมนุษย์ มันก็ยิ่งใหญ่ เพราะ
ทุกคนทุ่มเทโดยไม่ได้หวังผลตอบแทน ไม่ได้หวังอะไรเลย
นี่แหละคือสิ่งที่พอมีความชัดเจนตรงนั้น เราถึงคิดว่ามัน
ก็มีมากกว่าจะรายงานว่า 13 คนจะรอดแล้วจะช่วยด้วย
หนทางไหนก็เลยคิดว่าควรต้องเพิ่มเวลาเข้าไป

การทำงานในช่วงนั้นผมว่าทีมทำได้ดี ดูจากสิ่งที่
ออกมา มันอาจจะมึนงงๆ ที่พลาด ที่หลุดไปบ้าง เช่น
ช่วงเวลาสำคัญที่เข้ามา แล้วสัญญาณไม่ขึ้น มันก็เกิดขึ้น
แบบปัจจุบันทันด่วนก็แก้ไปที่สถานการณ์ เป็นต้น การ
ทำงานใหญ่แบบนี้ไม่มี complete 100% แต่เมื่อพลาด
แล้วเราทำยังไงกับมัน เราใช้มันเป็นบทเรียนแก้ไข ตรงนี้
เราชัดเจนว่าเราแก้ชั่วข้ามวัน การทำงานในภูมิภาคประเทศ
แบบนี้ ผมไปอยู่ 3 - 4 วัน ก็รู้เลยว่ามันไม่ถนัด แค่ว่า
เท่าเดินก็ยากมากแล้ว เพราะว่าโคลนมันเหมือนกับกาวติด
ที่รองเท้า กว่าที่จะยกออกมากว่าที่จะก้าว กว่าที่จะอะไรออกไป
ยาก ก็เลยไม่รู้ว่าจะแล้วการเข้าออก การวางจุดอะไร มันเป็น
เรื่องทีละเย็ดทีละชิ้น เจ้าหน้าที่ที่มาไล่ไม่ให้ออก ต้องแก้ปัญหา
เฉพาะหน้าเยอะ แต่เรามีแรงบันดาลใจที่จะทำงานนี้ให้ดี
ที่สุดก็ทุ่มเทก็ลุยกัน ส่วนเรื่องของการสนับสนุนของเรา
สุดยอดอยู่แล้ว การทำให้ผู้ที่ทำงานทำได้แบบไม่ต้องมีข้อ
กังวลใดคือเอื้ออำนวยให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ
ใส่อะไรได้ก็ใส่ไปเต็มเหนี่ยวเลย ไม่มีข้อจำกัดเลย

สื่อมวลชนกับกฎกรอบทางจริยธรรม

บทสัมภาษณ์ ผศ.ดร.วรัญญู คุรุจิต

รองคณบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA)

Q: มุมมองแรกต่อเหตุการณ์นี้

ดร.วรัญญู: ผมเริ่มติดตามข่าวนี้ก็น่าจะพร้อมๆกับทุกคน โดยส่วนตัวตอนแรกผมก็คิดว่าเป็นเรื่องของเด็กหลงธรรมดาค่า ก็ไม่ได้คิดว่าจะกลายเป็นเรื่องใหญ่ขนาดนี้

Q: มุมมองต่อภาพรวมของสื่อต่อการนำเสนอเรื่องนี้

ดร.วรัญญู: ก็มีทั้งส่วนที่ดีและส่วนที่ต้องปรับปรุง ซึ่งคำว่า “สื่อมวลชน” มันก็เป็นคำเรียกรวมๆ มันมีทั้งที่สื่อรวมๆ ที่ทำดีแล้วก็ทำพลาด และก็มีสื่อบางสื่อที่ทำไม่ติเลย และสื่อบางสื่อก็ทำดีมาก ซึ่งคิดว่าน่าจะต้องแยก ไม่สามารถเหมารวมได้ในภาพรวมว่าเป็นอย่างไร เพราะมันมีบางส่วนที่ไม่ใช่การกระทำของกลุ่มๆเดียวหรือทั้งหมด เพราะแต่ละที่แต่ละค่ายก็จะมีลักษณะที่แตกต่างกัน และตัวที่มาแยกความแตกต่างของสื่อแต่ละค่ายได้นี้ ก็คือเรื่องของจริยธรรม “code of ethics”, “code of conduct”

ซึ่งเหตุการณ์นี้ไม่ใช่เหตุการณ์ปกติธรรมดา แต่เป็นเหตุการณ์ระดับโลกและระดับชาติ และมีการจัดการ เพราะฉะนั้นมันไม่ใช่เหตุการณ์ปกติ มันอาจจะไม่สามารถอธิบายพฤติกรรมของสื่อได้ทั้งหมด แต่มันก็ทำให้เราเห็นว่า ถ้าเรามีการจัดการจะส่งผลแตกต่างจากการที่ไม่มีการจัดการอย่างไร ผมหมายถึงการจัดการสื่อในช่วงแรกเราก็ทำข่าวไปตามปกติก่อนที่จะมีการตั้งศูนย์อำนวยการร่วมค้นหาผู้สูญหาย ในวนอุทยานแห่งชาติถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน อ.แม่สาย จ.เชียงราย (ศอร.) ซึ่งตอนนั้นสื่อก็ทำหน้าที่ของตนเองตามปกติที่เคยทำ คือการไปคุย และ สอดส่อง พยายามเข้าไปในถ้ำ ไม่มีการควบคุม เขาก็ทำปกติที่เคยทำ ดังนั้นจึงเกิดความวุ่นวาย และพยายามเข้าไปล้วงข้อมูลของทางการ แต่พอเหตุการณ์นี้เริ่มเป็นข่าวใหญ่และเริ่มมีการจัดตั้งศูนย์ น่าจะเป็นครั้งแรกๆที่มีการจัดการสื่อแบบจริงจัง หมายถึงการจัดการสื่อนอกสถานที่ เป็นครั้งแรกที่มีกฎระเบียบชัดเจน ซึ่งอันนี้ก็ต้องชมผู้ว่าฯ ณรงค์ศักดิ์ โอสถธนากร ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการ ศอร. ในขณะนั้น เพราะค่อนข้างชัดเจนว่าอะไรทำได้และอะไรทำไม่ได้ และจัดให้มีการแถลงข่าว ไม่ใช่ปิดข่าวไปเลย เพราะคนอยากรู้ เขาก็แถลงข่าว เพราะฉะนั้นมันก็จะมีการจัดระเบียบว่าสื่ออยู่เฉพาะตรงนั้นๆ ไม่ให้ลงไปไหนถ้าพอเป็นแบบนี้สื่อก็จะรู้แล้วว่าตัวเองควรทำอย่างไร แต่ก็จะมีบางส่วนที่ยังจะไม่ยอมอยู่ แต่เหตุการณ์นี้ไม่ใช่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วจบไป มันมีระยะเวลายาวนาน ซึ่งมันก็มีโอกาสในการปรับกระบวน เพราะฉะนั้นผู้ว่าฯ ก็จะออกมาตำหนิสื่อ พอตำหนิแล้ว ตัวที่มันแตกต่างกันก็คือ ตัวที่กิน หรือคุมสื่อจริงๆ ซึ่งไม่ใช่ตัวผู้ว่าฯ ตัวผู้ว่าฯ

เป็นแค่คนระบุหรือกำหนดกรอบที่จะต้องปฏิบัติ แต่ตัวที่คุมสื่อจริงๆ ก็ไม่ใช่กฎหมายด้วย เพราะตอนนั้นยังไม่มีกฎหมาย แต่มันคือการควบคุมโดยประชาชน เหตุการณ์ครั้งนี้เราเห็นภาพประชาชนเป็นผู้ควบคุมสื่อ ตัวโซเซียลมีเดีย ซึ่งเป็นผู้จุดกระแส แล้วคนก็เข้าไปแสดงความเห็นด้วย จากนั้นก็มีนักวิชาการออกมาพูดอะไรต่างๆ ดังนั้นสื่อก็จะไม่กล้าออกนอกกรอบ ซึ่งมันแสดงให้เห็นว่าถ้าประชาชนตื่นตัวกับเรื่องอะไรจริงๆ ก็จะสามารถควบคุมสื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ นั่นไม่ได้หมายความว่ากฎหมายคุมไม่ได้ แต่หมายความว่า การคุมหรือการกดดันด้วยประชาชนถ้ามันเป็นเรื่องใหญ่ ที่มันเป็น agenda, national agenda จริงๆ มันสามารถทำได้ เพราะว่าเรื่องนี้ทุกคนเอาใจช่วยเด็ก

ดังนั้นมันก็เป็นบทเรียนให้กับสื่อว่า สิ่งที่ประชาชนต้องการจริงๆ มันไม่ใช่ข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วที่สุดหรือลึกที่สุด แต่ในเหตุการณ์ที่มันเป็น crisis หรือวิกฤตแบบนี้ ประชาชนจะต้องการข้อมูลที่ถูกต้องและไม่ไปขัดขวางเป้าหมายของเรื่อง ซึ่งเป้าหมายของเรื่องนี้ก็คือเด็ก ดังนั้นถ้าการทำอะไรที่จะขัดกับเป้าหมาย หรือไม่ทำอะไรให้ลดประสิทธิภาพลงไป เขาก็จะไม่ต้องการ เขาก็จะวิจารณ์และต่อต้าน แต่สื่อมวลชนต้องรู้ตัวเอง ไม่ใช่ใช้ข้ออ้างว่าฉันมีหน้าที่ทำข่าว ฉันต้องทำข่าวให้ลึกที่สุด คือคนต้องการข่าวแน่นอน แต่เป็นอันดับรองจากการันตีว่าทำอย่างไรให้เด็กปลอดภัยที่สุด

Q: มุมมองต่อการทำงานของไทยพีบีเอส

ดร.วรรัชญ์: ไทยพีบีเอสเป้าหมายสูงสุดคือเพื่อประโยชน์สาธารณะ แต่ตรงนั้นต้องถามว่ามันเป็นประโยชน์กับสาธารณะหรือไม่อย่างไร คือถ้าเกิดเป็นน้ำท่วม ภัยพิบัติที่เกิดผลกระทบต่อประชาชนเป็นจำนวนมาก อันนั้นมันก็เป็นเหตุผลที่ฟังขึ้นและเข้าใจได้ แต่อันนี้เราก็ไม่ได้เกี่ยวข้องเลย มันก็เป็นแค่เรื่องของเด็กกลุ่มหนึ่งไปติดถ้ำ ซึ่งมันไม่ได้ทำให้เราอันตราย หรือว่าต้องป้องกันตัว เพราะฉะนั้นในแง่ของการตอบวัตถุประสงค์หรือภารกิจของไทยพีบีเอส ก็ถ้าไปล้มฝั่ง 100% แล้วนำเสนอแค่เรื่องนี้ ซึ่งผมก็ไม่ได้ว่ามองว่ามันดีหรือไม่ดีนะ คือมันดีในแง่การตอบสนองความต้องการของประชาชน แต่มันก็ไม่ได้เป็นไปตามภารกิจของสถานีอย่าง 100% เพราะว่าเราก็ต้องมีข่าวอื่นๆ ที่มันจะเป็นประโยชน์กับชาวบ้านจริงๆ มากกว่านี้ แต่ถามว่าประชาชนไม่สามารถหาข่าวเรื่องนี้จากแหล่งอื่นได้หรือ ถ้าเกิดใช่เราก็จะตอบสนองตรงนี้ แต่ถ้ามันเป็นข่าวเดิมนๆ ที่ทุกคนก็เข้าถึงได้ ที่อื่นก็รายงาน ในช่วงที่หน้าถ้ำมันก็ไม่มีเหตุการณ์อะไร มันก็อาจจะแค่อัปเดตก็ได้ ซึ่งอันนี้ผมก็ไม่ว่าเรากลั้มฝั่งมากน้อยแค่ไหนนะ อันนี้พูดเฉพาะการล้มฝั่ง แต่ไม่ได้พูดถึงวิธีการหาข่าว หรือรายงานข่าว

Q: ในส่วนของการรายงานข่าวเป็นอย่างไรบ้าง

ดร.วรรัชญ์: ไทยพีบีเอสต้องได้เปรียบอยู่แล้วในแง่ที่ว่า มีเกณฑ์มีกรอบอยู่แล้ว มีคู่มืออยู่แล้วว่าต้องปฏิบัติอย่างไร เพียงแต่อันนี้นั้นยังไม่ใช่อาชญากรรม มันยังไม่มีคนตาย แล้วก็ยังไม่มีการที่ล้วงละเมิด แต่ว่าล้วง

ละเมียดนี่ก็มีนิดนึง ก็คือว่าได้เปรียบตรงที่เราจะรู้ว่าเราจะทำหรือไม่ทำอะไร อย่างเช่นตอนที่เด็กออกมาไทยพีบีเอสน่าจะไม่ได้รายงานชื่อเด็ก ก็จะไม่ชื่อนั้น เราจะมีระมัดระวังกว่าทีมอื่น ช่องอื่น แล้วพอระมัดระวังแล้วเราก็ไม่ต้องไปเสียเวลาคุยหาชื่อนั้นนั่น ก็น่าจะมีเวลาในการมาทำสื่อกับทำอะไรให้มันมากขึ้น แต่เท่าที่เห็นเราไม่ได้ทำผิดอะไร เรารายงานตามรูปแบบของเราที่ไม่มีการวิจารณ์ใดๆ แต่เพียงว่าในช่วงนี้สิ่งที่ทำได้มากขึ้น ในการเตรียมการครั้งต่อไป เพราะเราไม่ต้องไปลงข่าว sensational อีหิติฤทธิ์ต่างๆ เราก็น่าจะมีการให้สาระทำสื่อบริเวณนี้ เรื่องของถ้า หรือว่าการจะใช้กราฟิกอธิบาย หรือว่ามีรายงานเชิงลึกในแง่ที่มันเป็น edutainment ที่มันน่าสนใจด้วย ไม่น่าเบื่อ ไม่วิชาการมากเกินไป ซึ่งอันนี้ทำได้ เพราะว่าเราไม่ต้องไปตามสัมภาษณ์พ่อแม่เด็ก อันนี้ก็สามารถที่จะเพิ่มความคิดสร้างสรรค์เข้าไปได้

ช่วงหลังจากที่เด็กออกจากถ้ำแล้ว มันก็เป็นระยะๆ มันก็ไม่มีอะไรมากมาย ตอนนั้นทุกคนก็ระวังหมด ทุกคนก็เตรียมการกันหมด ยังเคยมาสัมภาษณ์ผมก่อนหน้าว่า ถ้าเอาออกไปแล้ว จะต้องระวังอะไรบ้าง อันนี้ก็ถือว่าให้ความตระหนักและทำหน้าที่เป็นหนึ่งในผู้ที่คอยเตือนด้วยกัน เป็นการจุดกระแสว่าอันนี้ต้องระวังนะ แสดงว่าให้ความสำคัญในมารยาทสื่อ พอหลังจากไปแล้วก็คิดว่าไม่ได้มีประเด็นอะไร ก็คือไปตามต่อ สุดท้ายเรื่องนี้ก็จบไป

ไทยพีบีเอสมีคู่มือในการทำงานในลักษณะนี้อยู่แล้ว เช่น ภัยพิบัติ อันนี้ก็อาจจะเป็นการอัปเดตในกรณีที่มี คือไม่ได้เป็นภัยพิบัติแบบกระทบคนแต่มันเป็นลักษณะนี้ เช่นว่าในอนาคตจะมีการไป rescue หรือกู้ภัยใครสักคน จากเกาะร้าง จากติดเขา มันควรจะมียูทูปอะไรได้บ้าง ซึ่งก็น่าจะมี workshop พูดคุยกับภายในและอาจจะทำออกมาเป็นคู่มืออีกเล่มหนึ่งก็ได้ หรือออกมาพูดเป็นสื่อกับผู้ชมเองหรือว่าใช้โซเชียลมีเดียว่าเมื่อมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น เราไม่ควรแชร์ในสิ่งที่ไม่ดี ที่ทำให้กระทบกระเทือนกับเด็ก bully เด็ก ไปเอารูปเด็กมาแล้วก็มาล้อเลียน ซึ่งมีบางช่องทำ เอาข่าวมาแล้ว ก็บอกว่่าน่าเอ็นดู น่าสงสาร จังจุก แล้วก็ให้คนเข้ามาแสดงความคิดเห็น เราสามารถต่อยอดในแนวนี้ได้ โดยที่ไม่ให้ไปละเมิดสิทธิเด็ก

Q: คิดว่าสื่อต้องเพิ่มอะไรอีกบ้างในอนาคต

ดร.วรชัย: เฉพาะตัวสื่อ คือต้องรู้ว่าในภาวะวิกฤต หรือในภาวะที่ประชาชนเขาใจจดใจจ่ออยู่กับอะไรบางอย่าง อันนี้ภาพรวมของสื่อ สื่อต้องรู้ตัวเองว่า ประชาชนจะใส่ใจกับเรื่องจริยธรรมมากเป็นพิเศษ ซึ่งเขาจะทำอะไรเดิมๆ ในสิ่งที่เขาเคยทำได้ ถ้าอะไรใหม่ๆ มีอะไรก็ส่งออกมาเป็นข่าว เพราะประชาชนจะจับจ้องคุณเป็นพิเศษ โดยเฉพาะข่าวเน็ตที่มีลักษณะพิเศษที่ไวกับเรื่องของความรู้สึกของศีลธรรม หรือว่ามารยาท เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ซึ่งไม่เกี่ยวกับตัวเขาเองนะ ตัวเขาเองจะศีลธรรมมากน้อย ลักษณะของอินเทอร์เน็ตมันเป็นโลกของการวิพากษ์วิจารณ์อยู่แล้ว เพราะในการวิพากษ์วิจารณ์คนอื่นมันง่าย เพราะฉะนั้นอะไรที่เขาสามารถวิพากษ์วิจารณ์ได้ เป้าที่เห็นได้ชัดในเหตุการณ์นี้ก็คือสื่อมวลชน ตัวสื่อเองก็ต้องระมัดระวัง แล้วจะทำยังไงในเมื่อมันมีหลายค่าย หลายช่อง หลาย บก. ก็ต้องมาพยายามคุยกัน สมาคม

วิชาชีพก็เป็นหนึ่งในคนกลางในการพูดคุยได้ ถ้ายังไม่มีการจัดการจัดตั้งศูนย์อะไรขึ้นมา สมาคมวิชาชีพจะต้องมีบทบาทที่อาจจะออกมาล่วงหน้าในการบอก หรือไทยพีบีเอสเองก็ต้องประชุมกับคนที่ส่งไปว่าเรามีมาตรฐานแบบนี้ อะไรที่ควรทำไม่ควรทำโดย บก. หรือผู้บริหาร สมาคมวิชาชีพเองก็ไม่ใช่ออกเฉพาะแถลงการณ์หลังจากเกิดเหตุการณ์ที่สื่อทำผิด ควรจะต้องออกมาเลยว่านัดคุย หรือมีตัวแทนลงไปที่นั่น เพื่อคุยว่าประชาชนเขาแบบนี้แบบนี้ เราควรจะทำอะไร ซึ่งมันควรจะต้องเป็นระดับ บก. นะ เพราะสื่อแค่ 1 เจ้ากระทำผิด โดนเหมารวมทุกช่อง ไม่ว่าคุณจะทำดีหรือไม่ดี เช่น รูปนี้ถึงได้มาเราก็ไม่ลงนะ เพราะไม่เช่นนั้นมันมีคนลงที่หนึ่ง เจ้าของจะโทรมาละว่าทำไมช่องเราไม่ได้ลงรูปนี้ มันต้องมีฉันทามติร่วมกัน ถ้าเกิดเป็นระดับประเทศแบบนี้ แล้วคนที่จะไปในระหว่างนี้ที่สมาคมวิชาชีพเขาถอดบทเรียน หรือไทยพีบีเอสเอง ก็ต้องคุยกัน นัด workshop กัน ก่อนที่วิกฤตครั้งหน้ามันจะเกิดขึ้น เพราะเท่าฟัง บางคนเท่าที่เคยได้คุย เมื่อรู้ตัวว่าจะต้องถูกส่งไปนี่มีเวลาเตรียมตัว 1 – 2 ชั่วโมง ขึ้นเครื่องไปละ มันก็ไปถึงแล้วก็แบบไปเอามาสิ ไปเอาข่าวมา ไปเอาภาพมา มันก็ไม่รู้จะทำไง ก็ไปจอหน้าถ้า ยืนไม่ค้ำก่อนหินตันไม้ก็ว่า ถ้าอย่างน้อยมีคู่มือว่าเมื่อไปถึงแล้วเราควรปฏิบัติตัวอย่างไร เพราะบางคนช่วงแรกๆ กลุ่มแรกๆ ที่ไปน่าจะเป็นนักข่าวเด็กๆ ก่อน เช่น ตอนแรกก็อาจเป็นสตรีตเจอร์ก่อน พอข่าวเริ่มใหญ่ก็ส่งนักข่าวส่วนกลางลงไป รุ่นเด็กก่อน หลังจากนั้นก็ค่อยเป็นรุ่นใหญ่ลงไป ซึ่งรุ่นใหญ่อาจจะทำผิดก็ได้นะ อาจจะรู้สึกว่าคุณเองเป็นผู้ใหญ่ น่าจะทำนั่นนี่นั่นได้ ถ้ามีคู่มือ หรือมีการคุยกัน ระดับ บก. ต้องมีบทบาทมากกว่านี้อาจจะคุยกันที่กรุงเทพฯ ก็ได้ คุยกันใหม่หมดแล้วอย่างน้อย เช่น ดิจิทัลทีวีในกลุ่มนี้เราจะปฏิบัติตามนี้ ถ้านอกเหนือจากนี้ไม่ใช่เรา ถ้าคุณจะแบนก็ไปแบนให้ถูก หรือตำหนิก็จะได้ตำหนิให้ถูกว่ากลุ่มสื่อที่ไม่ใช่กลุ่มนี้ แล้วระหว่างนี้ก็เตรียมไว้เลยว่าเราจะเติมเต็มช่วงเวลาอย่างไรในระหว่างที่ยังหาข่าวไม่ได้ เพราะมันไม่ใช่เรื่องที่พูดวนไปวนมา มีการทำสาระความรู้อะไรยังไง มีการศึกษากรณีจากต่างประเทศว่าสิ่งที่สามารถทำได้ เป็นสื่อกับเพิ่มความคิดสร้างสรรค์ในการพลิกตัวข่าวให้มันเป็นรูปแบบอื่นที่ไม่ใช่แค่เล่าไปเล่ามา

และอีกอย่างก็คือที่สื่อควรจะทำคือถ้าผิดก็ควรจะต้องยอมรับผิด ต้องไม่เถียง ในสถานการณ์แบบนี้ถึงแม้ว่าคุณจะถูก คุณจะมีเหตุผล แต่มันก็ฟังไม่ขึ้นหรอก คุณต้องยอมรับผิดอย่าไปดูถูกความคิดของประชาชน สิ่งที่เป็นปัญหาโดยรวมคือศรัทธาของประชาชนที่มีต่อสื่อมันลดลงเรื่อยๆ เขารู้สึกว่าเขาไม่ต้องฟังสื่ออีกต่อไป แต่จริงๆ ในกรณีนี้เขาต้องฟังนะ เพราะเขาไปถึงพื้นที่ไม่ได้ เพราะฉะนั้นจะทำอย่างไรพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาสในการบูรณาการประชาชนในความเชื่อถือ ให้โอกาส เราก็ต้องให้ข้อมูลที่ดีที่สุดที่ไม่ไปทำร้ายกระบวนการหรือสังคม

“ปกติคุณค่าข่าวมันจะมีแค่ความรวดเร็ว conflict ความใกล้ชิด ผลกระทบ แต่ในกรณีที่เป็นวิกฤตเรื่องจริยธรรมผลอะไร จะขึ้นมาเป็นอันดับหนึ่ง ที่สื่อจะต้องให้ความสำคัญมากที่สุดมากกว่าความรวดเร็วหรือผลกระทบ เพราะว่าถ้าเกิดคุณผิดจริยธรรมแล้ว มันจะเป็นผลเสียในภาพรวม มันจะมากกว่าข่าวเร็ว ข่าวลือ”

บทส่งท้าย: สื่อแห่งความเข้าใจ

ดร. เดชรัต สุขกำเนิด

หัวหน้าภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความเห็นอกเห็นใจและความเข้าใจในเพื่อนมนุษย์ เป็นสิ่งสำคัญสำหรับวิวัฒนาการของสังคมมนุษย์

แต่ในความเป็นจริง ความเห็นอกเห็นใจและความเข้าใจในใจของมนุษย์เราแต่ละคน มักจะเปิด-ปิด-ติด-ดับ กันบ้างในบางเวลา ในบางเงื่อนไข และสถานการณ์

หลายครั้ง ความเห็นอกเห็นใจกันสามารถนำมาสู่การระดมสรรพกำลัง/ความสามารถในการแก้ไขปัญหาได้ ดังนั้น การสร้างเงื่อนไขหรือสถานะที่มนุษย์จะเชื่อมโยงความรู้สึกเห็นอกเห็นใจกันจึงเป็นสิ่งที่สำคัญมาก

ผมจึงสนใจมาตลอดว่า การเปิด-ปิด-ติด-ดับ ของมนุษย์เกิดขึ้นได้อย่างไรบ้าง ในขอบเขตที่กว้างขวางเพียงใด และสามารถนำไปสู่สิ่งใดได้บ้าง

เหตุการณ์บางอย่าง ที่ผมประทับใจคือ เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2561 เริ่มต้นด้วยข่าวเล็กๆ ที่อาจจะจบลงด้วยการเป็นข่าวภูมิภาคหรือข่าวอุบัติเหตุข่าวนึงเท่านั้น ก่อนที่จะเงียบหายไป

แต่ความพยายามของครอบครัวและเจ้าหน้าที่ส่วนหนึ่งที่เห็นอกเห็นใจน้องๆ และครอบครัว จึงไม่สามารถอยู่เฉยได้ แต่ด้วยทรัพยากรเท่าที่มี และความยากลำบากในการช่วยเหลือเท่าที่เรารู้ (ภายหลัง) เราคงทราบดีว่าความพยายามของเจ้าหน้าที่ ชุมชน และครอบครัวในพื้นที่คงยากที่จะช่วยเหลือน้องๆ ทีมหมูป่าออกมาได้สำเร็จ

แต่โชคดีที่นอกจากความพยายามของทีมงานในพื้นที่แล้ว ยังมีคนอีกกลุ่มหนึ่งที่ไม่หยุดพยายามเช่นกัน นั่นคือสื่อมวลชน

และเมื่อข่าวสารความพยายามและความห่วงใยของคนในพื้นที่เริ่มเผยแพร่ออกมา ความเห็นอกเห็นใจของผู้คน ซึ่งไม่รู้จักน้องๆ เลยจึงเริ่มเปิดขึ้นและขยายตัวกว้างขวางออกไปตามลำดับ

แต่ภาวะการเปิด-ปิด-ติด-ดับ ของความเห็นอกเห็นใจของมนุษย์ก็ไม่ได้เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติเสมอไป รวมถึงในครั้งนี้ หากมองย้อนกลับไปในกรณีที่ช่วยเหลือทีมหมูป่า

เราก็คงจำได้ว่ายังมีกระแสเสียงที่สงสัยว่า ทำไมต้องใช้ทรัพยากรเข้าไปช่วยเหลือเด็กชนๆ กลุ่มหนึ่งด้วย หรือเด็กๆ ทำผิดกฎการเข้าพื้นที่ของวนอุทยานด้วย เป็นต้น

แต่การถกเถียงดังกล่าว ก็ค่อยๆ คลี่คลาย เมื่อข้อเท็จจริงและข้อมูลข่าวสารต่างๆ ได้ทยอยนำเสนอออกมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งจากสื่อมวลชนและสื่อสังคมออนไลน์ จนทำให้ความเห็นอกเห็นใจของเพื่อนมนุษย์เริ่มแจ่มชัดขึ้นเรื่อยๆ พร้อมๆ กับความสนใจและความหวังของผู้คน

ความสนใจและความเห็นอกเห็นใจกันของผู้คน ได้นำพาทรัพยากรจากทั่วโลก และองค์ความรู้ต่างๆ จากหลากหลายศาสตร์ ที่เราไม่เคยรู้จักมาก่อน ให้มาเชื่อมโยงและทำงานร่วมกัน ทั้งหมดนี้จะไม่เกิดขึ้นเลย หากความเห็นอกเห็นใจไม่ถูกส่งต่อในตอนแรก และขยายวงออกไปเรื่อยๆ ในลำดับต่อมา

แต่ก็ด้วยกระแสความสนใจของผู้คนนี่เองที่ย้อนกลับมาเป็นความท้าทายของสื่อมวลชนเสียเอง เพราะเมื่อกระแสความสนใจของผู้คนถูกจุดติด สื่อมวลชนจำนวนไม่น้อยก็เปลี่ยนโหมดจากการนำเสนอข่าวธรรมดาข่าวหนึ่ง มาสู่ข่าวเด่นที่มีการขับเคี่ยวแข่งขันกันในเชิงข่าวของสื่อสำนักต่างๆ ตามมา

ความคิดของผู้คนก็เช่นกัน เมื่อกระแสความสนใจถูกจุดขึ้นพร้อมๆ กับความเห็นอกเห็นใจ ความรู้สึกกระวนกระวายใคร่รู้ อยากรู้ข่าวและแชร์ข่าวให้เพื่อนๆ ทราบโดยเร็ว (และเร็วกว่าใคร) ก็เริ่มเกิดและขยายตัวขึ้น ทั้งโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัว

ภาวะความสนใจและการแข่งขันดังกล่าวได้ทำให้การทำงานของสื่อมวลชนเข้มข้นยิ่งขึ้น ในการได้ข่าวให้ไวที่สุด พร้อมๆ กับการเข้ามาของผู้คนที่เริ่มเข้ามาช่วยเหลือและเข้ามาตามดูในพื้นที่ จนค่อยๆ กลายเป็นความวุ่นวายในที่ที่สุด

ในห้วงเวลาที่ทุกคนมีความหวังใฝ่ แต่ยังไม่แน่ใจในทิศทาง บทบาท และขอบเขตของตน ความสับสนจึงเกิดขึ้น และในความวุ่นวายนั้น สื่อมวลชนส่วนหนึ่งก็ตกเป็นจำเลย จากความหวังใฝ่ที่ตนเริ่มแบ่งปันและส่งต่อออกมา

และเวลานั้นเองที่การสร้างความเห็นอกเห็นใจระหว่างผู้ที่เฝ้ารอ ผู้ที่ทำงาน และผู้ที่ช่วยเชื่อมโยง ทั้งสองฝ่ายเข้าด้วยกัน เริ่มพัฒนาก่อรูปขึ้น นับเป็นความท้าทายใหม่ ที่คนไทยอาจไม่ค่อยคุ้นเคยมาก่อน

นั่นคือ การจัดระเบียบการทำงานในพื้นที่ และการจัดระเบียบการทำงานของสื่อมวลชน ที่ค่อยๆ เกิดขึ้น พร้อมๆ กับการเรียนรู้เรื่องวิธีการทำงานต่างๆ อย่างเป็นระบบ จึงค่อยๆ ถ่างทอดไปสู่สังคมไทยและทั่วโลก

จากการทำงานแบบสหวิทยาการจึงค่อยๆ พัฒนามาเป็นการทำงานแบบสหวัฒนธรรม ที่มีความหลากหลาย แต่งดงามและเป็นหนึ่งเดียว

ณ ตอนนั้น หลายคนก็คิดว่า สื่อมวลชนคงทำงานยากขึ้น แต่ก็เหมือนกับทีมช่วยเหลือน้องๆ หมูป่านั่นแหละ เมื่อวิธีใดไม่เวิร์ค เราก็ต้องหาวิธีใหม่ สื่อมวลชนเองก็เช่นกัน

รูปแบบการนำเสนอข่าวและข้อมูลต่างๆ ค่อยๆ ถูกเปลี่ยนไปจากความไว เป็นความกว้าง ความลึก ความถูกต้อง และความเข้าใจในที่สุด

การทำงานที่ยากขึ้นกลับกลายเป็นการทำงานที่มากขึ้น และเพิ่มพูนคุณค่าขึ้นไปจากเดิม

ความรู้สึกของผู้คนที่อยากรู้ข่าวให้ไวที่สุด จึงค่อยๆ ถูกแทนที่ด้วยความอยากเรียนรู้และเข้าใจในสถานการณ์ให้ถูกต้อง ชัดเจน เข้าใจในข้อจำกัด ในวิธีคิด ในการวางแผน ที่จะช่วยเหลือน้องๆ ทีมหมูป่า

การเรียนรู้ดังกล่าวได้ค่อยๆ ขยายวงจากความไว (ของข่าว) ไปสู่ความเข้าใจในภูมิศาสตร์ของถ้ำหลวง และ

ขุนน้ำนางนอน ความเข้าใจในวิถีชีวิตของผู้คนที่อยู่บริเวณดังกล่าว ความเข้าใจในการวางแผนให้การเข้าช่วยเหลือ ความเข้าใจในการวางระบบสนับสนุนการทำงานต่างๆ ทั้งฝ่ายสูบน้ำ ฝ่ายครัว ฝ่ายแพทย์ ฯลฯ

ความเห็นอกเห็นใจจึงค่อยๆ เริ่มขยายตัวสู่การเรียนรู้และความเข้าใจ

ทั้งหมดนั้นล้วนมีความเกี่ยวพันกับการทำงานของสื่อมวลชน ทีมช่วยเหลือ และผู้คนไปพร้อมๆ กัน

และในที่สุด สิ่งที่คุณมุ่งหวัง สิ่งที่คุณไม่ว่าจะเป็นไปได้ ก็สำเร็จลงได้ ท่ามกลางความดีใจของผู้คน ที่ไม่ใช่แค่ทั่วประเทศ แต่เป็นทั่วโลก

และภายหลังจากความสำเร็จจากความร่วมมือร่วมใจของหลากหลายฝ่าย หลากหลายศาสตร์ สังคมไทยเราก็ได้เรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ หรือมาตรฐานใหม่ของการทำงานอีกครั้ง

นั่นคือ การปิดภารกิจของเหล่าฮีโร่ที่เดินทางกลับบ้านไปแบบเงียบๆ ไม่เล่น ไม่เสียงกระแสะความสนใจของผู้คน

นั่นคงเป็นเพราะสิ่งที่เหล่าฮีโร่ทุกคนเห็นว่าเป็นฮีโร่ไม่ใช่ตัวพวกเขา แต่เป็นความเห็นอกเห็นใจและความเข้าอกเข้าใจของผู้คน ความเห็นอกเห็นใจของผู้คนที่พาพวกเขาทุกคนมาที่ขุนน้ำนางนอน และความเข้าอกเข้าใจของทุกๆ ฝ่าย และทุกผู้คนที่ช่วยให้เขาทำงานที่ยากเย็นยิ่งจนสำเร็จ

การเดินทางกลับอย่างเงียบๆ กลับส่งเสียงที่ดังก้องในใจของผู้คน เสียงที่บอกว่า ความเห็นอกเห็นใจ และความหวังที่ไม่ยอมหยุดของผู้คน นั้นมีคุณค่ามากมายเพียงใดในสังคมมนุษย์

ผมจึงเห็นภาพชัดขึ้น ภาวะเปิด-ปิด-ติด-ดับ ของความเห็นอกเห็นใจ ซึ่งพัฒนาต่อมาเป็น ความเข้าอกเข้าใจ นั้นไม่มีสูตรสำเร็จ และไม่เกิดขึ้นและเพิ่มพูนขึ้นอย่างเป็น

เส้นตรง แต่มันอาจจะพัฒนาขึ้น (หรือไม่พัฒนา) ขึ้นๆ ลงๆ ผ่านปฏิสัมพันธ์ที่เรามาต่อกันในสังคมนั่นเอง

และสื่อมวลชนก็เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ส่งผ่านปฏิสัมพันธ์ดังกล่าว อย่างเลือกสรร และสร้างสรรค์ ภายใต้อรรถกถาในการทำงานและความสนใจใคร่รู้ของผู้คน

ด้วยการเลือกสรรและการสร้างสรรค์ของสื่อมวลชนหลายๆ ฝ่ายนั่นเอง ที่ความเห็นอกเห็นใจได้ถูกส่งผ่านออกไป และต่อเติมด้วยความรู้และข้อมูลหลากหลายมิติ หลายหลากวิธีการทำงาน มากมายวิธีการนำเสนอ จนค่อยๆ กลายเป็นความเข้าอกเข้าใจซึ่งกันและกันในที่ที่สุด

แน่นอนว่า เหตุการณ์วิกฤตเช่นนี้ ไม่ได้เกิดขึ้นบ่อยๆ แต่ความเห็นอกเห็นใจและความเข้าอกเข้าใจกันในสังคมควรเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และพัฒนาไปในทุกๆ ช่วงเวลา

การเลือกสรร และการสร้างสรรค์ของสื่อมวลชนเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง อย่างที่สื่อมวลชนได้แสดงให้เห็นเหตุการณณ์ครั้งนี้

ก่อนที่จะจากไปอย่างเงียบๆ เช่นเดียวกับเหล่าฮีโร่ทั้งหลาย

ผมขอขอบคุณสื่อมวลชนทุกคน
สำหรับทุกๆ เรื่องราวที่ช่วยพาจิตใจของเราไปที่นั่น
และอยู่ที่นั่น จนน้อยๆ ได้ออกมา

Thai PBS
www.thaipbs.or.th

คณะผู้จัดทำต้องขอขอบคุณผู้เขียน และผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่าน ผู้เป็นตัวแทนที่บอกเล่าเรื่องราวและความรู้สึก ที่ได้มีส่วนร่วมในการเกาะติดปฏิบัติการช่วยเหลือ 13 ชีวิตติดถ้ำหลวง ในระหว่างเดือนมิถุนายน – กรกฎาคม 2561 ที่ผ่านมา โดยมีรายชื่อดังต่อไปนี้

1	พิภพ พานิชภัคดี	รองผู้อำนวยการ ส.ส.ท. ด้านเนื้อหาสื่อสาธารณะ
2	อนุพงษ์ ไชยฤทธิ์	รองผู้อำนวยการ ส.ส.ท.ด้านปฏิบัติการ
3	ก่อเขต จันทระเลิศลักษณ์	ผู้อำนวยการสำนักข่าว
4	มณีนิตา โกมลวาทิน	ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักข่าว ด้านวิเคราะห์สถานการณ์ข่าว
5	คณิต บุญยพานิช	บรรณาธิการกลุ่มข่าว
6	สันติพงษ์ ช่างเผือก	บรรณาธิการข่าว
7	พิเชษฐ์ ตันติโรจนกุล	ผู้สื่อข่าว ศูนย์ข่าวภูมิภาค (ภาคเหนือ)
8	ภัทรพร ตันงาม	ผู้สื่อข่าว
9	สุภาพร เอ็ดเดรจ	ผู้สื่อข่าว
10	โกวิทย์ บุญธรรม	ผู้สื่อข่าว ศูนย์ข่าวภูมิภาค (ภาคเหนือ)
11	เบญจพจน์ ทิพย์กมลแสง	ผู้สื่อข่าว
12	จิราพร คำภาพันท์	ผู้สื่อข่าว
13	ชาติชาย ถุงเงิน	ผู้สื่อข่าว
14	อรวรรณ สุขไข	ผู้สื่อข่าว
15	จิรัชดา เอี่ยมรัศมี	หัวหน้าผู้ประกาศข่าวไทยพีบีเอส
16	ผิงนภา คล่องพยาบาล	ผู้ประกาศข่าวอาวุโส
17	วรวิทย์ ฉิมมณี	รักษาการผู้ประกาศข่าว/ผู้สื่อข่าวอาวุโส
18	พรวดี ลาหนาดิ	รักษาการผู้ประกาศข่าว/ผู้สื่อข่าวอาวุโส
19	ฉันทชน งามเหลือ	ผู้ประกาศข่าว/ผู้สื่อข่าว
20	วันวิสา ทินวัตร์	ผู้ประกาศข่าว/ผู้สื่อข่าว
21	วีริศ หุ่นเจริญ	ผู้ประกาศข่าว/ผู้สื่อข่าว
22	จตุรงค์ แสงโชติกุล	ผู้ประกาศข่าว/ผู้สื่อข่าว
23	ภูมิภัทร มากสวนปาน	หัวหน้าผู้กำกับการ
24	สมชาย เสียงใส	ช่างภาพชำนาญการ
25	ภาณุมาศ เจนกิจพัฒนา	ช่างภาพข่าวชำนาญการ
26	ศุภิพร ปฐมนุพงศ์	ผู้อำนวยการสำนักรายการ
27	ปัญชนิกา ช่วยนุกิจ	หัวหน้าโปรดิวเซอร์รายการ
28	ณอศานต์ ศรีสัจจัง	ผู้ดำเนินรายการ
29	อธิวัฒน์ ธีรนิธินันท์	ผู้ดำเนินรายการ
30	อมรรัตน์ หนูนโต	ครีเอทีฟ
31	ชาลินี สังข์เครือ	ครีเอทีฟ

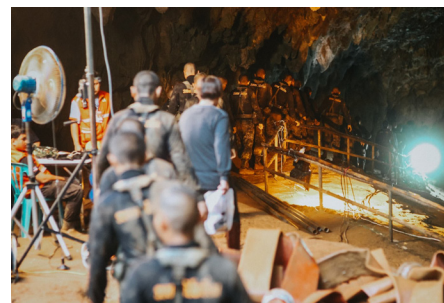
32	สร้อย ภูพานธุ์ศรี	ครีเอทีฟ
33	อาทิตย์ ผากำเหน็ด	โปรดิวเซอร์รายการ
34	ศุภมาส อร่ามกิจโพธา	เจ้าหน้าที่ประสานงาน
35	จักรินทร์ คำราช	ทีมงานรายการ
36	พิมมาดา สุทธะ	ทีมงานรายการ
37	กนกพร ประสิทธิผล	ผู้อำนวยการสำนักสื่อใหม่
38	ภัทร์พร ศรีไพโรจน์	เจ้าหน้าที่เนื้อหาออนไลน์ (Social Media)
39	เชษฐธิดา พิเชษฐไพบูลย์	เจ้าหน้าที่เนื้อหาออนไลน์ (Social Media)
40	จุฑาภรณ์ กัณหา	ผู้สื่อข่าว-เว็บไซต์ กลุ่มบริหารข่าวรายวัน
41	วสันต์ วชิราชัย	ผู้จัดการฝ่ายกราฟิก
42	สิทธิพร บุญเกลี้ยง	เจ้าหน้าที่กราฟิก
43	อภิวัฒน์ แพนดี	เจ้าหน้าที่กราฟิก
44	ปิยะบุตร จรัสอารยะ	เจ้าหน้าที่กราฟิก
45	อัจฉราวดี บัวคลี่	ผู้จัดการฝ่ายพัฒนาเครือข่ายสื่อพลเมือง
46	คิม ไชยสุขประเสริฐ	เจ้าหน้าที่พัฒนาเครือข่ายสื่อพลเมือง
47	สุรพงษ์ พรรณม่วงษ์	เจ้าหน้าที่พัฒนาเครือข่ายสื่อพลเมือง
48	เทพชัย หย่อง	ประธานสมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย
49	ผศ.ดร.วรัญญู ครุจิต	รองคณบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA)
50	ดร. เดชรัต สุขกำเนิด	หัวหน้าภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แต่อย่างไรก็ตาม เรื่องราวและความรู้สึกทั้งหมดที่ถูกบันทึกลงในหนังสือเล่มนี้ เป็นเพียงเรื่องเล่าจากส่วนหนึ่งทีมงานจากทีมงานไทยพีบีเอสทั้งหมดกว่าร้อยชีวิต ที่ร่วมปฏิบัติการกิจสื่อในครั้งนั้น แต่ความสำเร็จของงานที่เกิดขึ้นมันเกิดจากความร่วมมือร่วมใจ และความทุ่มเทของคนไทยพีบีเอส ผู้มีจิตวิญญาณของสื่อสาธารณะทุกๆ คน

จากวันนั้น...

23 มิถุนายน 2561 วันที่เป็นจุดเริ่มต้นของเหตุการณ์ที่ไม่คาดหมายและทำให้เกิดปรากฏการณ์ที่น่าจดจำระดับโลกอย่างปฏิบัติการค้นหาและกู้ภัย 13 ชีวิตติดถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน ได้หมวนวนกลับมาครบรอบ 2 ปีเต็ม

เหตุการณ์ทั้งหมดได้ผ่านไปแล้ว นักฟุตบอลเยาวชนทีมหมูป่าอะคาเดมี พร้อมด้วยโค้ชเอก ปลอดภัยและกลับมาใช้ชีวิตได้อย่างเดิม และพวกเขาเป็นที่รู้จักไปทั่วโลก วนอุทยานถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอนได้รับการฟื้นฟูดูแลและกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งที่น่าไปของจังหวัดเชียงราย รูปปั้นจำเริญถูกตั้งไว้หน้าถ้ำหลวงเพื่อเป็นสัญลักษณ์แห่งความเสียสละของวีรบุรุษถ้ำหลวงที่ไม่อาจลืมเลือน และมีเรื่องราวและสารคดีมากมายที่ถ่ายเรื่องราวและเหตุการณ์ระดับโลกครั้งนี้ในแง่มุมต่างๆ

แต่เชื่อแน่ว่า ภาพเหตุการณ์ต่างๆ ความรู้สึก ความร่วมมือของคนทั่วทุกมุมโลก ความเสียสละและความประทับใจยังคงอยู่ในหัวใจและความทรงจำของทุกคนตลอดมา

...2 ปี เหตุการณ์ 13 ชีวิตติดถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน...

Thai PBS

ไทยพีบีเอสขอขอบคุณ
ทุกแรงใจ ทุกความเชื่อมั่น ทุกหน่วยงาน
รวมถึงเพื่อนๆ สื่อมวลชนที่เป็นส่วนหนึ่ง
ที่ทำให้ภารกิจช่วยเหลือ 13 ชีวิต
#ทีมหมูป่าอะคาเดมี กลับบ้านอย่างปลอดภัย